

KAZA VE KADERE İMAN

Kadere iman

Soru: Kadere iman ne demektir? Kader inkâr edilebilir mi?

CEVAP:

İmanın altıncı şartı, kadere, hayır ve şerrin **Allahü teâlâ**dan olduğuna imandır. Amentü'deki, (Ve bil kaderi hayrihi ve şerrihi minallahi teâlâ) ifadesi, kaderin, hayır ve şerhlerin hepsinin **Allahü teâlâ**dan olduğuna iman etmeyi bildirmektedir.

İnsanlara gelen hayır ve şer, fayda ve zarar, kazanç ve zararların hepsi, **Allahü teâlâ**nın takdir etmesi iledir. Kader, lügatte, bir çokluğu ölçmek, hüküm ve emir demektir. Çokluk ve büyüklük manasına da gelir. **Allahü teâlâ**nın, bir şeyin varlığını ezelde dilemesine kader denilmiştir. Kaderin, yani varlığı dilenilen şeyin var olmasına Kaza denir. Kaza ve kader kelimeleri, birbirinin yerine de kullanılır. Buna göre kaza demek, ezelden ebede kadar yaratılacak şeyleri, **Allahü teâlâ**nın ezelde dilemesidir. Bütün bu eşyanın, kazaya uygun olarak, daha az ve daha çok olmayarak yaratılmasına kader denir. **Allahü teâlâ**, olacak her şeyi ezelde, sonsuz öncelerde, biliyordu. İşte bu bilgisine kaza ve kader denir.

Bütün hayvanların, nebatların, cansız varlıkların [katıların, sıvıların, gazların, yıldızların, molekülün, atomların, elektronların, elektro-magnetik dalgaların, kısaca her varlığın hareketi, fizik olayları, kimya tepkimeleri, çekirdek reaksiyonları, enerji alışverişleri, canlılardaki fizyolojik faaliyetler], her şeyin olup olmaması, kulların iyi ve kötü işleri, dünyada ve ahirette, bunların cezasını görmeleri ve her şey, ezelde, **Allahü teâlâ**nın ilminde var idi. Bunların hepsini ezelde biliyordu. Ezelden ebede kadar olacak, eşyayı, özellikleri, hareketleri, olayları, ezelde bildiğine uygun olarak yaratmaktadır. İnsanların iyi ve kötü bütün işlerini, Müslüman olmalarını, küfürlerini, istekli ve isteksiz bütün işlerini, **Allahü teâlâ** yaratmaktadır. Yaratan, yapan yalnız Odur. Sebeplerin meydana getirdiği her şeyi yaratan Odur. Her şeyi bir sebep ile yaratmaktadır.

Mesela, ateş yakıcıdır. Hâlbuki yakan **Allahü teâlâ**dır. Ateşin, yakmakta hiçbir ilgisi yoktur. Fakat, âdeti şöyledir ki, bir şeye ateş dokunmadıkça, yakmayı yaratmaz. [Ateş, tutuşma sıcaklığına kadar ısıtmaktan başka bir şey yapmaz. Organik cisimlerin yapısında bulunan karbona, hidrojene, oksijenle birleşmek ilgisi veren, elektron alışverişlerini sağlayan, ateş değildir. Doğruyu göremeyenler, bunları ateş yapıyor sanır. Yakan, yanma tepkisini yapan, ateş değildir. Oksijen de değildir. Isı da değildir. Elektron alışverişi de değildir. Yakan, yalnız **Allahü teâlâ**dır. Bunların hepsini, yanmak için sebep olarak yaratmıştır. Bilgisi olmayan kimse, ateş yakıyor sanır. İlkokulu bitiren bir kimse, (ateş yakıyor) sözünü beğenmez. Hava yakıyor der. Ortaokulu bitiren de, bunu kabul etmez. Havadaki oksijen yakıyor der. Liseyi bitiren, yakıcılık oksijene mahsus değildir. Her elektron çeken element yakıcıdır der. Üniversiteli ise, madde ile birlikte enerjiyi de hesaba katar. Görülüyor ki, ilim ilerledikçe, işin içyüzüne yaklaşılmakta, sebep sanılan şeylerin arkasında, daha nice sebeplerin bulunduğu anlaşılmaktadır.

İlmin, fennin en yüksek derecesinde bulunan, hakikatleri tam gören **Peygamber**ler ve O büyüklerin izinde giderek, ilim deryalarından damlalara kavuşan İslam âlimleri, bugün yakıcı, yapıcı sanılan şeylerin, aciz, zavallı birer vasıta ve mahlûk olduklarını, hakiki yapıcının, yaratıcının sebepler değil, **Allahü teâlâ** olduğunu bildiriyor.] Yakıcı, **Allahü teâlâ**dır. Ateşsiz de yakar. Fakat, ateş ile yakmak âdetidir. Yakmak istemezse, ateş içinde yakmaz. İbrahim aleyhisselami ateşte yakmadı. Onu çok sevdiği için, âdetini bozdu. [Nitekim ateşin yakmasını önleyen maddeler de yaratmıştır. Bu maddeleri, kimyagerler bulmaktadır.]

Allahü teâlâ dileseydi, her şeyi sebepsiz yaratırdı. Ateşsiz yakardı. Yemeden doyururdu. Tayyaresiz uçururdu. Radyosuz, uzaktan duyururdu. Fakat lütuf ederek, kullarına iyilik ederek, her şeyi yaratmasını bir sebebe bağladı. Belirli şeyleri, belli sebeplerle yaratmayı diledi. İşlerini, sebeplerin altına gizledi. Kudretini sebepler altında sakladı. Onun bir şeyi yaratmasını isteyen, o şeyin sebebine yapışır, o şeye kavuşur. [Lambayı yakmak isteyen, kibrit kullanır. Zeytinyağı çıkarmak isteyen, baskı aleti kullanır. Baş ağrıyan, aspirin kullanır. Cennete gidip, sonsuz nimetlere kavuşmak isteyen, İslamiyet'e uyar. Kendini tabanca ile vuran ölür. Zehir içen ölür. Terli iken su içen, hasta olur. Günah işleyen, imanını gideren de, Cehenneme gider. Herkes, hangi sebebe başvurursa, o sebebin vasıta kılındığı şeye kavuşur. Müslüman kitaplarını okuyan, Müslümanlığı öğrenir, sever, Müslüman olur. Dinsizlerin arasında yaşayan, onların sözlerini dinleyen, din cahili olur. Din cahillerinin çoğu kâfir olur. İnsan hangi yerin vasıtasına binerse, oraya gider.]

Kader hakkında birçok âyet-i kerime vardır. Birkaçının meali şöyledir:

(Yaptıkları küçük büyük her şey, satır satır kitaplarda yazılmıştır.) [Kamer 52, 53]

(Her ümmetin bir eceli vardır, gelince ne bir an geri kalır, ne de bir an ileri gider.) [Araf 34]

(Göklerde ve yerde zerre miktarı bir şey, Ondan gizli kalmaz. Bundan daha küçük ve daha büyüğü de, apaçık kitaptadır.) [Sebe 3]

(Bir canlıya verilen ömür ve ömrünün azaltılması da mutlaka bir kitaptadır.) [Fatır 11]

Peygamber efendimiz, bu âyet-i kerimeleri açıklamıştır. Kadere inanmak, imanın altı şartından biridir.

Kaderi yaratan **Allahü teâlâ**dır. Her şeyi yaratan **Allahü teâlâ**dır. **Allahü teâlâ**, kullarının iyilik mi kötülük mü işleyeceklerini, Cehennemlik mi, Cennetlik mi olduklarını elbette bilir, bildiğini yazıyor. Yoksa yazdığı için kul öyle yapmak zorunda kalmıyor. **Cebriye** zorla Allah yaptırır der, **Mutezile** ise Allah'ın kaderini inkâr eder.İki hadis-i şerif meali şöyledir:

(Bütün işler **Allahü teâlâ**dandır; hayır olanı da şer olanı da.) [Taberani]

(Denge, Rahman olan **Allahü teâlâ**nın elindedir. Kimini yükseltir, kimini alçaltır.) [Bezzar]

İrade-i cüziyye nedir

Soru: Hayır ve şer Allah'tan olduğuna göre, irade-i cüziyyenin yeri nedir?

CEVAP:

Akıl, din bilgilerinden bazılarını anlayamaz. Eğer anlasaydı, **Peygamber**lere lüzum kalmazdı.

İnsanların işlerini, hareketlerini de **Allahü teâlâ** yaratmaktadır. İşleri zorla da yaptırmıyor. Zorla yaptırılan iş için hesaba çekmek de zulüm olur. **Allahü teâlâ** zulüm yapmaz.

İnsanların işlerinin bir titreme gibi cebren yapılmadığı da meydandadır. İnsanda tam ihtiyar ve tam cebir olmadığı için, insanın hareketleri, bu ikisinin arasında hâsıl olmaktadır.

Her şeyi ve insanların iyi, kötü her işini **Allahü teâlâ** yaratıyor ise de, insanlara irade-i cüziyye vermiştir. İrade-i cüziyye insandan meydana gelir; fakat insan bunu yarattı denilemez.

Allahü teâlâ, insanın ihtiyari hareketini yaratmak için, insanın iradesini sebep kılmıştır. Bu şart olmasa da yaratır. Fakat bu şart ile, bu sebep ile yaratması âdetidir. **Peygamber**lerinde ve Evliyasında bu âdetini bozarak sebepsiz de yaratır. Yarattığı çok görülmüştür.

İnsanın işleri ezeldaki takdir ile meydana geliyor ise de, meydana gelmeleri için, önce kul irade-i cüziyyesini kullanmaktadır. İşin yapılmasını veya yapılmamasını istemektedir.

İnsanın işlerini **Allahü teâlâ**nın ezelde takdir etmesi demek, insanın neleri irade edeceğini bilmesi ve dilemesi demektir. Bunları levh-i mahfuz'da yazmıştır. Böyle olduğu için, kulun mecbur olması gerekmez.

Takvimlere, bir sene içinde güneşin ne zaman doğup, ne zaman batacağı, hesaplanarak yazılmıştır. Güneş, takvimde bildirilen saatlerde doğup batır. Güneş, takvime öyle yazıldı diye bilinen saatlerde doğup batmaz. Takvime yazılması, güneşin doğmasına ve batmasına tesir etmez.

İşte **Allahü teâlâ**nın da, ezeli ilmiyle, kulların kendi istekleri ile günah veya sevap işleyeceklerini bilmesi, kulların işlerine cebri bir müdahale değildir.

Bir kimse, birinin bir günde yapacağı şeyleri bilse ve bunları yapmasını irade etse ve hepsini bir kâğıda yazsa, bunları yapacak olan kimse, o kimsenin mecburu olmaz.

(Yapacaklarımı biliyordun ve yapılmasını istedin ve kâğıda yazdın. O halde, bunları sen yaptın) da diyemez. Çünkü bunları kendi iradesi ile ve kendisi yapmıştır. O kimsenin bildiği ve dilediği ve yazdığı için yapmamıştır.

Allahü teâlânın ezelde bilmesi ve dilemesi ve levh-i mahfuzaya yazması da, insanları mecbur etmek olmaz. Evet, ezelde, levh-i mahfuzaya yazmıştır. Kulun yapacağını bildiği için, yapılmasını irade etmiştir. **Allahü teâlâ**nın ezeldaki bilgisi, kulun kendi iradesi ile yapacağı işe bağlıdır. Kulun işi de, **Allahü teâlâ**nın bu ilmi ve iradesi ile ve yaratması ile meydana gelmektedir. Kul, iradesini kullanmazsa, **Allahü teâlâ**, kulun iradesini kullanmayacağını ezelde bilir ve bildiği için irade etmez ve yaratmaz.

İnsanların iradesi olmasaydı da, insanların işleri yalnız **Allahü teâlâ**nın iradesi ile yaratılsaydı, insanlar mecburdur denilirdi.

İnsan, irade-i cüziyyesini kullanarak iyilik yaratılmasını isterse sevap, kötülük yaratılmasını isterse günah kazanır. İnsan günah işlerse cezasını, sevap işlerse mükâfatını görür. Yani **Allahü teâlâ** hiç kimseye zorla günah işletmez.

İnsan, irade-i cüziyye ile yaptığı işleri kendi yaratmıyor. Bu işlerin, hayrın ve şerrin yaratıcısı yalnız **Allahü teâlâ**dır.

Kulun ihtiyarı

Soru: (Kulun ihtiyarı zayıftır) ne demektir?

CEVAP:

İhtiyar, beğenmek, seçmek demektir. İnsan bir şey yapacağı zaman, önce bunu ihtiyar eder, seçer, irade eder, ister. Sonra yapar. Bundan dolayı, kul, iş yapmakta mecbur değildir. İster yapar, istemezse yapmaz. İmam-ı Rabbani hazretleri buyuruyor ki:

Kulun ihtiyarı, **Allahü teâlâ**nın ihtiyarına göre zayıftır denirse, doğrudur. Eğer, emir ve yasaklara uymaya gücü yetmez anlamında olursa yanlış olur. Çünkü kullara gücü yetmeyecek şey emredilmemiştir. (1/266)

Allah'ın dediği olur

Soru: Bazı dükkân ve minibüslerde, (Allah'ın dediği olur) yazısını görüyoruz. Bu ne demektir? Mesela patronun koltuğunun arkasında böyle yazılı levha var. Patron elini masaya vurup, (Burada benim dediğim olur) diyor. Orada kimin dediği oluyor? Eğer hep Allah'ın dediği oluyorsa, toplumda niye kötülük oluyor?

CEVAP:

Kaza ve kader meselesi iyi bilinmezse bu konuyu anlamak zor olur. Bilinirse rahat anlaşılır.

Allahü teâlâ, toplumdaki her kötülüğe mani olursa, insanların işlerine müdahale etmiş olur. İnsanları günah ve sevab işleyecek vasıfta yaratmıştır. Dileseydi, insanı da melek gibi yaratır, insan da günah işlemeydi. İnsana irade-i cüz'iyeye vermiş, günah ve sevab işlemekte serbest bırakmıştır. Serbest bırakmasaydı, kul ahirette, (Ya Rabbi, bu günahları sen bana zorla işlettin, benim bunda suçum yoktur) derdi. Kul iradesinde serbest olunca, böyle bir mazeret ileri süremez. Herkes bir imtihandan geçiyor. Toplumun işlediği kötülüklere mani olunursa, herkes robot gibi olur, iyi ile kötü belli olmaz.

Muhammed Masum hazretleri buyuruyor ki: İnsanın yapmak istediği işi, **Allahü teâlâ** da dilerse, o şeyi yaratır. İnsanların yaptığı her hareket, her iş, insanın kesbi ve **Allahü teâlâ**nın yaratmasıyla olur. İnsan ister, Allah da yaratır.

Her şeyi ve insanların iyi, kötü her işini, **Allahü teâlâ** yaratıyorsa da, insanlara (İrade-i cüz'iyeye) vermiştir. İnsan iyi veya kötü işlerini bu irade-i cüz'iyeye ile yapıyor. İnsan, irade-i cüz'iyesini kullanarak iyilik yaratılmasını isterse sevab, kötülük yaratılmasını isterse günah kazanır. İnsan günah işlerse cezasını, sevab işlerse mükâfatını görür. Yani **Allahü teâlâ** hiç kimseye zorla günah işletmez.

İnsan yapısı işler

Soru: Bir yerde okudum, büyük bir zat, (Arapçayı Allah yaptı, diğer dilleri insanlar yaptı) diyor. Diğer dilleri insanların yapması, bana tuhaf geldi. Her şeyi Allah yaratmıyor mu?

CEVAP:

Bu tuhaflık, kaderi iyi bilmemekten ileri geliyor. Evet, her şeyi yaratan **Allahü teâlâ**dır. Ancak insanlara irade-i cüz'iyeye vermiştir. Bir insan günah işlerse, kendi hür iradesiyle işlemiş olur, (Allah yaptırdı) denmez. (Her şeyi Allah zorla yaptırıyor) demek Cebriyye denilen bid'at fırkasının görüşüdür. Selefiler de, bu görüştedir. Selefiler, ("Bir canı, yedi kişiyi öldürdü" demek şıktır. Çünkü Kur'anda herkesi öldürenin Allah olduğu yazılıdır) diyorlar. İnsanı iradesiz bir robota benzetiyorlar.

Fabrikada yapılan aletler bozulunca, (İnsan yapısı bu, bozulur elbette) deniyor. İnsanın yaptığı aletlere, (İnsan yapısı) demenin mahzuru olmaz. İnsanlar, kendi istekleriyle bir şeyler yapıyorlar ki, Allah indinde sorumlu oluyorlar. Allah zorla yaptırsaydı sorumlu olmazlardı.

Allah'ın yaptığı kanunlar gibi, beşerin yaptığı kanunlar da olur. (Bu anayasayı, bu kanunları insanlar yaptı) demek, dinen bir mahzur olmadığı gibi, (Arapçayı, İslam harflerini Allah yaptı, diğer dilleri ve yazıları insanlar yaptı) demek de, dinen bir mahzur olmaz.

Hayır da, şer de Allah'tandır

Soru: (Hayır Allah'tan ama şer Allah'tan değil. Şerri insan kendisi yaratır. Bunlar, şerrin Allah'tan olduğu inancını bir de Amentü'ye dâhil etmişler. Âyet ve hadiste böyle bir şey yok) deniyor. Lütfen bu konuyu âyet ve hadislerle açıklayın.

CEVAP:

Kur'an-ı kerimde de, hadis-i şeriflerde de hayrın ve şerrin Allah'tan olduğu açıkça bildiriliyor. Şimdiye kadar gelen istisnasız bütün İslam âlimleri, (Hayır da şer de Allah'tan) demişlerdir. Şerrin Allah'tan olmadığı inancı Hristiyanlık ile **Mutezile** ve bazı sapık fırkaların görüşüdür. Hiçbir **Ehl-i sünnet** âlimi şer Allah'tan değildir dememiştir. Çünkü hiçbir âlim, Kur'an ve hadise aykırı konuşmaz. Kul kendi kaderini yaratamaz. Kur'an-ı kerimde mealen buyuruluyor ki:

(Lut'un karısının azaba uğramasını takdir ettik.) [Hicr 60] (Yani kaderini öyle kötü yazdık)

(Güzel akıbet takdir ettiklerimiz [kaderi güzel olanlar] Cehennemden uzak tutulur.) [Enbiya 101]

(Eğer Allah insanlara, hayrı çarçabuk istedikleri gibi, şerri de acele verseydi, elbette onların hepsi helak olurdu. Fakat bize kavuşmayı ummayanları [ahireti, dirilmeyi inkâr edenleri] biz, azgınlıkları içinde bocalar bir halde bırakırız.) [Yunus 11]

(Rabbin, kendi istediğini yaratır, dilediğini seçer. Onların seçim hakkı yoktur.) [Kasas 68]

(Her şeyin yaratıcısı Allah'tır.) [Zümer 62, Mümin 62]

Müfessirlerin şahı imam-ı Kadı Beydavi hazretleri bu âyet-i kerimeyi şöyle açıklıyor:

(Hayrı, şerri, imanı, küfrü ve her şeyi yaratan ancak **Allahü teâlâ**dır. Her şey Onun tasarrufu altındadır.)

Peygamber efendimiz, Kur'an-ı kerimdeki imanla ilgili âyetleri açıklayıp buyuruyor ki:

(**Allahü teâlâ**, "Bana inanıp da kadere, hayır ve şerrin benim takdirimle olduğuna inanmayan, benden başka Rab arasın" buyurdu.) [Şirazi]

(Bir kişi, kaderin, hayrın ve şerrin Allah'tan olduğuna inanmadıkça, mümin sayılmaz.) [Tirmizi]

Görülüyor ki, (Hayır da şer de Allah'tandır) inancını Amentü'ye sokan Allah ve Resulüdür.

Cebriye denilen sapık fırka da, bu âyetlere bakınca, (Bize günahları işleten Allah'tır, biz günahlardan sorumlu değiliz) demiştir. Elbette bu da yanlıştır. **Ehl-i sünnete** göre, insanda irade-i cüziyye vardır. İşlediği günahlardan sorumludur.

İmam-ı Rabbani hazretleri buyuruyor ki:

İman-küfür, hayır-şer, hidayet-dalalet, taat-günah, **Allahü teâlâ**nın yaratması olup, hepsi de Onun takdir ve iradesiyledir. Hak teâlâ sevabı ve günahı kulların ameline bağlı kılmıştır. İnsanı iradesine bırakmış, azabı ve sevabı, iradenin sarfına bağlı kılmıştır ki, buna kesb denir. Kesb, kuldan, yaratmak Allah'tandır. Kesb, kendi irademizle yaptığımız hareketlerdir.

Allahü teâlânın yaratacağı şeyleri ezelde bilmesi, irade sıfatını yok etmediği gibi, kullarının yapacağı şeyleri de ezelde bilmesi, kulların irade ve ihtiyar sahibi olmalarına mani değildir.

Allahü teâlânın emirler, yasaklar koyması, insanda kesb bulunduğu içindir. Eğer kesb olmasaydı, hâşâ bu emir ve yasaklar lüzumsuz olurdu. Azap ve nimet vaadleri hâşâ yanlış olurdu. **Peygamber**lerin ve kitapların gönderilmesi de yine bu şekilde hâşâ temelinden yersiz bir iş olurdu. Görülüyor ki bu zatın maksadı dinleri temelinden yıkmaktır.

Allahü teâlâ elbette her şeyi bilir

Yukarıda, hayır ve şerrin Allah'tan olduğunu âyet ve hadislerle kısaca ispat etmiştik. Şimdi ise, "Eğer herkesin Cennete veya Cehenneme gideceğini Allah biliyorsa, o zaman bizi niçin sorumlu tutuyor? Nereye gideceğimizi biliyorsa, peki niye bize koskoca Kur'anı gönderdi? Niye emirler ve yasaklar bildirdi? Alın yazısı diye, kader diye bir şey yoktur, herkes kendi kaderini kendisi çizer" savına cevap veriyoruz.

Bu savların hepsinin cevabı Kur'an-ı kerimde vardır. İslam âlimleri açıklamıştır.

Önce şunu soralım:

Bir insanın Cennete mi Cehenneme mi gideceğini Allah bilmez mi? Bilmeyen ilah olur mu hiç? Kur'an-ı kerimdeki o kadar âyetler nasıl inkâr edilir? Bunun maksadı, (Çamur at, tutmazsa da iz bırakır) misali, belki bazı gafilleri avlarım diye böyle desteksiz atıyor.

Kötülükleri yaratan başkası mı?

Mektubat-ı Rabbanide buyuruluyor ki:

İmam-ı a'zam hazretleri, İmam-ı Cafer-i Sadık hazretlerine sordu:

- Allah, insanların istekli işlerini, onların arzusuna mı bırakmıştır?
- Hayır, rübubiyetini [yaratıcılığını ve her istediğini yapmak büyüklüğünü] âciz kullarına bırakmaz.
- O zaman kullarına işleri zorla mı yaptırıyor?
- O âdildir. Kuluna zorla günah işletip, sonra da Cehenneme sokmaz.
- O hâlde, insanların istekli hareketlerini kim yapıyor?
- İşleri, ne insanların arzusuna bırakmış, ne de kimseyi, o işleri yapmaya mecbur bırakmıştır. Yaratmayı kullarına bırakmadığı gibi, zorla da yaptırmaz. İkisi arası olagelmektedir. (1/289)

Mutezile'den Abdülcebbar Hemedani, **Ehl-i sünnet** âlimlerinden Ebu İshak İsferrâni'ye sordu:

- Allah, kötülüğü, günahı istemez ve yaratmaz. Bunları şeytan yaratmıyor mu?
- Hayır da, şerri de, her şeyi yalnız Allah yaratır. Başkası bir şey yaratamaz.
- Allah kendine isyan edilmesini diler mi?
- **Allahü teâlâ**, küfrü ve günahları dilemese ve yaratmasa, kul, zorla Ona isyan edebilir mi? Kul, irade-i cüziyyesi ile küfür, günah, kötülük yapmak ister. Allah da dilerse, onun istediğini yaratır.
- Bir kimse hidayet istediği halde, Allah ona hidayet dilemese, ona kötülük etmiş olmaz mı?
- Kulun hakkını vermemeyi dilemez, ama kendi hakkını almayı dilemeyebilir. Zerre kadar iyilik yapana karşılığını verir. Küfürden başka günahların çoğunu da affeder. Küfrü dilemesine gelince, Hak teâlâ âlimdir, ileride olacak her şeyi bilir. Hakîmdir, her şeyin en iyisini yapar. Dilediği kuluna hidayet verir. Sapıklıktan dönmeyeceğini bildiği kulu da sapıklıkta bırakır. Bir âyet meali:

(Dilediğini sapık yolda bırakır, dilediğine de, hidayet eder.) [Fatır 8]

Allahü teâlâ, iyiliği ve kötülüğü, kulların irade etmesi, dilemesi ile yaratır. Kulun iradesi yaratmaya sebeptir. Müminler, irade-i cüziyyeleri ile imanı ve itaati dileyince, **Allahü teâlâ** da, diler ve yaratır. Kâfir, küfrü ve fâsık, günahı dileyince, O da irade ederse, yaratır. Yalnız kulun dilemesi ile bir şey var olmaz. O da dileyince var olur. **Allahü teâlâ** dilemedikçe, bir sinek, kanadını kımlıdatamaz. İnsanların yaptıkları bütün iyilikler ve kötülükler, hep Onun dilemesi ile oluyor. Kullar bir şey yapmak irade edince, O irade etmezse o iş olmaz. Var olmasını dilemediği şey, var olmaz. Var olursa, gücü yetmemek olur. **Allahü teâlâ**nın her şeye gücü yeter.

Nefsimiz yaratıcı değildir

Soru: Ehl-i sünnet kitaplarında, hem hayır şer Allah'tan deniyor, hem de kul işlediği günahlardan sorumlu deniyor. Bu çelişki değil mi? Günahları nefsimiz yaratmıyor mu?

CEVAP:

Dinimizde çelişki olmaz. Her şeyin yaratıcısı yalnız **Allahü teâlâ**dır, başka yaratıcı yoktur. Nefsimiz bir şey yaratamaz. Nefsimizi yaratıcı bilmek mutezilenin görüşüdür. Nefsimiz insan ve cin gibi mükellef bir mahlûk bile değildir. İnsan ölünce nefsi yok olacaktır. Mükellef bile olmayan ve yok olup gidecek bir şeye yaratıcı demek ne kadar yanlıştır. İmanın altı esasından biri de, hayrın ve şerrin Allah'tan olduğuna inanmaktır. Buna inanmayan Müslüman olamaz.

Resulullahın vârisleri olan **Ehl-i sünnet** âlimleri buyuruyor ki:

Her şeyi yaratan, terbiye eden, yetiştiren, her iyiliği yaptıran, gönderen hep **Allahü teâlâ**dır. Kuvvet ve kudret sahibi yalnız Odur. O hatırlatmazsa, kimse, iyilik ve kötülük yapmayı irade, arzu edemez. Kulun iradesinden sonra, O da istemedikçe, kuvvet ve fırsat vermedikçe, hiçbir kimse, hiçbir kimseye, zerre kadar, iyilik ve kötülük yapamaz. Kulun istediği her şeyi, O da irade ederse, dilerse yaratır. Yalnız Onun dilediği olur. İyilik ve kötülük yapmayı, çeşitli sebeplerle hatırlatmaktadır. Merhamet ettiği kulları kötülük yapmak irade edince, O irade etmez ve yaratmaz. İyilik yapmak irade ettikleri zaman, O da irade eder ve yaratır. Böyle kullardan hep iyilik meydana gelir. Gazap ettiği düşmanlarının kötü iradelerinin yaratılmasını, O da irade eder ve yaratır. Bu kötü kullar, iyilik yapmak irade etmedikleri için, bunlardan hep kötülük hasıl olur.

Demek ki, insanlar, bir alet, bir vasıta. Kâtibin elindeki kalem gibidir. Şu kadar var ki, kendilerine ihsan edilmiş olan İrade-i cüziyye'lerini kullanarak, iyilik yaratılmasını isteyen, sevap, kötülük yaratılmasını isteyen, günah kazanır. **Allahü teâlâ**, insanların istekli işlerini onların iradeleri ile yaratmasını ezelde dilemiştir. İşlerin insan iradesi ile yaratılması, ezeldeki ilahi irade ile yaratılması demektir.

Nefsimiz şer işletir

Soru: Şerleri yani kötülükleri nefsimiz işlettiğine göre, (Hayır da, şer de Allah'tandır) demek, doğru olur mu?

CEVAP:

Sebeup olmak bakımından, şer yani kötülük elbette nefstendir, ama yaratmak bakımından, hayır da, şer de Allah'tandır. Nefs kötülüğü ister, sebep olur, **Allahü teâlâ** da yaratır. Yani kötülükleri de **Allahü teâlâ** yaratır, O irade eder. **Allahü teâlâ** irade etmezse, yaratmazsa, sivrisinek kanadını oynatamaz. Başımıza gelen her türlü kötülük, Allah'ın iradesiyle ve yaratmasıyla meydana gelir. Hâşâ, nefsimiz yaratıcı değildir, şerri de, hayrı da yaratamaz. Her şeyin yaratıcısı yalnız **Allahü teâlâ**dır. Kur'an-ı kerimde mealen buyuruluyor ki:

(Sizi de, işlerinizi de yaratan Allah'tır.) [Saffat 96]

Kul belayı hak ederse, **Allahü teâlâ** da ona bela gönderir. İşte bir âyet mealî:

(Başınıza gelen bir bela, kendi ellerinizle işledikleriniz yüzündendir. [Bununla beraber] Allah çoğunu affeder.) [Şura 30] (Demek ki bela, günahlarımız yüzünden gönderiliyor, ama gönderen yine Allah'tır. Âyetin devamında, Allah çoğunu affeder deniyor. Demek ki belayı gönderen Odur, çoğunu da affediyor.)

(Sana gelen her iyilik, Allah'tan [bir ihsanı olarak] gelmekte, her kötülük de [günahlarına karşılık olarak] kendinden gelmektedir.) [Nisa 79]

Görüldüğü gibi, bu âyette, günahlarınız yüzünden kötülük geliyor buyuruluyor, ama kötülüğü yaratan yine **Allahü teâlâ**dır. Bundan önceki âyette, şerri de Allah'ın yarattığı bildiriliyor. O âyet-i kerimenin meali:

(Kendilerine bir iyilik dokununca, "Bu Allah'tan" derler, başlarına bir kötülük gelince de "Bu senin yüzünden" derler. "Küllün min indillah" [Hepsi Allah'tandır] de!) [Nisa 78]

Hayrı da, şerri de **Allahü teâlâ**nın yarattığına inanmak, imanın şartıdır. Bir hadis-i şerif meali şöyledir:

(Kaderin, hayrın ve şerrin Allah'tan olduğuna inanmayan mümin değildir.) [Tirmizi]

Bid'at ehlinin kimi kaderi, kimi de hayrın ve şerrin **Allahü teâlâ**dan olduğunu inkâr eder. İmanın şartını altıdan aşağı indirenler olduğu gibi, yediye çıkaranlar da var. Hatta İslam'ın şartı diye bir şey olmadığını söyleyenler de var. Bu, eski âlimleri suçlayıp böylece onların üstüne basarak yükselmek isteme hastalığından kaynaklanmaktadır. Çok çirkin bir iştir. Dinde reform yapmak isteyen türedilerin, önceki âlimleri suçlamasının kıyamet alameti olduğu, hadis-i şerifle bildirilmektedir. Yine **Peygamber** efendimiz, (Âlimler, **Resulullah**'ın vârisleridir) buyuruyor. **Resulullah**'a vâris olan eski âlimleri suçlamak, vârisin sahibi olan **Resulullah**'ı üzmez mi? Önceki âlimleri suçlama hastalığından kurtulmalıdır.

Şerri de Allah yaratır

Soru: Bazen Vehhabiliği, bazen Şiîliği savunan mutezile kafalı bir yazar, (Nisa sûresinin 79 âyetinde, şerri insanların yarattığı bildirildi) diyor. Her şeyi Allah yaratmadı mı?

CEVAP:

Elbette her şeyi yaratan Allah'tır. İki âyet-i kerime meali şöyledir:

(Her şeyin yaratıcısı Allah'tır.) [Zümer 62, Mümin 62]

(Rabbin, dilediğini seçip yaratır. Onların seçme hakkı yoktur.) [Kasas 68]

Sapık yazarın bildirdiği âyet-i kerimenin meali şöyledir:

(Sana gelen her iyilik, Allah'tan [bir ihsanı olarak] gelmekte, her kötülük de [günahlarına karşılık olarak] kendinden gelmektedir.) [Nisa 79]

Bu âyette, günahlarımız yüzünden kötülük geldiği bildiriliyor. Kötülüğü yaratan yine **Allahü teâlâ**dır. Bundan önceki âyette, şerri de Allah'ın yarattığı bildiriliyor. O âyet-i kerimenin meali:

(Kendilerine bir iyilik dokununca, "Bu Allah'tan" derler, başlarına bir kötülük gelince de "Bu senin yüzünden" derler. "Küllün min indillah [Hepsi Allah'tandır]" de! Bunlara ne oluyor ki bir türlü laf anlamıyorlar.) [Nisa 78]

(Hepsini yaratan Allah'tır) dendiği hâlde, bu mutezile kafalılar, bir türlü laf anlamıyorlar.

Peygamber efendimizin ise bu konuda sayısız hadis-i şerifi vardır. Bir tanesi şu mealdedir:

(Kaderin, hayrın ve şerrin Allah'tan olduğuna inanmayan, mümin değildir.) [Tirmizi]

Meşhur Amentü hadisinde, imanın altı şartından biri şöyle bildiriliyor:

(Hayrın ve şerrin Allah'tan olduğuna inanmaktır.) [Buhari, Müslim, Nesai]

Muhammed bin Abdülkerim Şihristani hazretleri buyuruyor ki: **Mutezile** kafalılar, (İnsan, ihtiyarî yani istekli hareketlerini kendi yaratır. **Allahü teâlâ**nın şerri yarattığını söylemek doğru olmaz, çünkü şer zulmünü yaratan, zâlim olur. Allah'a zâlim denmez) diyor. Bunların bu sözleri yanlıştır. İş sahibi, işi yaratan değil, bu işi yapandır. İnsan mahlûk olduğu gibi, yaptığı hayrı, şerri de mahlûktur. Saffat sûresinin 96. âyetinde mealen, (Sizi de, yaptığınız işleri de yaratan Allah'tır) buyuruldu. **Ehl-i sünnet** âlimlerinden İmam-ı Beydavi hazretleri, bu âyetin tefsirinde, (Yaptığınız şeyler, insanın fiiliyle, hareketiyle olduğu için, insanın işi olur, fakat hareket kuvvetini veren, iş için lazım olan şeyleri yaratan, **Allahü teâlâ**dır) demektedir. (Milel ve Nihal)

Ebu İshak Efendi hazretleri buyuruyor ki:

Allahü teâlâ, iyilik yapana karşılığını verecektir. Kimsenin iyiliği karşılıksız kalmayacaktır. Küfürden başka kötülüklerin birçoğunu da affeder. Küfrü dilemesine gelince, Hak teâlâ âlimdir. İlerde olacak her şeyi bilir. Hâkimdir, her şeyin en iyisini yapar. Dilediği kulunu rahmetine kavuşturur ve hidayet ihsan eder. Hiçbir şeyi yapmaya mecbur değildir. Nitekim Kur'an-ı kerimde Fatır suresi, 8. âyet-i kerimesinde mealen, (Dilediğini sapık yolda bırakır, dilediğini de hidayete kavuşturur) buyuruldu. Yani, iyiliği ve kötülüğü, kulların irade etmesi, dilemesiyle yaratır. Kulun iradesi, yaratmaya sebeptir, vasıtaadır. Müminler irade-i cüziyyeleriyle imanı ve itaati dileyince, **Allahü teâlâ** da diler ve yaratır. Kâfir küfrü, fâsık ise günahı işlemek isterse, O da, irade ederse, yaratır.

Yalnız kulun dilemesiyle bir şey var olmaz. Hak teâlâ da dileyince var olur. **Allahü teâlâ**, şerleri, kötülükleri de diler ve yaratır, fakat bunları sevmez, razı olmaz. Hayırları, iyilikleri ise hem diler, hem de razı olur, beğenir ve yaratır. **Allahü teâlâ** dilemedikçe, bir sinek, kanadını kıyılatamaz. İnsanların yaptıkları bütün iyilikler ve kötülükler, hep Onun dilemesiyle oluyor. Kullar bir şey yapmak irade edince, O irade etmezse o iş olmaz. O da dilerse, olur. Var olmasını dilemediği şey, var olmaz. Var olur demek, hâsâ âcizlik, gücü yetmemek olur. **Allahü teâlâ**nın her şeye gücü yeter. (**Eshab-ı kiram** kitabı)

Birkaç hadis-i şerif meali de şöyledir:

(**Allahü teâlâ**, hayır murat ettiğinin maişetini kolaylıkla verir. Şer murat ettiğinin ise, maişetini zorlukla karşılaştırır.) [Beyheki]

(**Allahü teâlâ** buyurdu ki: Kadere, hayrın ve şerrin benim takdirimle olduğuna inanmayan, benden başka Rab arasın.) [Şirazi]

(**Allahü teâlâ** buyurur: "Ben âlemlerin rabbiyim, hayrı da, şerri de ancak ben tayin ederim. Hakkında şer yazdığımı yazıklar olsun, hakkında hayır yazdığımı ise ne mutlu!) [**İ. Neccar**]

Allahü teâlâ, kullarının iyilik mi kötülük mü işleyeceklerini, elbette bilir, bildiğini yazıyor. Yoksa yazdığı için kul öyle yapmak zorunda kalmıyor. **Cebriye** zorla Allah yaptırır der, **Mutezile** ise, kaderi inkâr eder.

Kaderi bilmeyenler

Soru: (Trafik kazası kader değildir. Ülkenin kaderini değiştireceğiz. Eceli gelmeden öldü) gibi şeyler söyleniyor. "İnsan, yaratılışında boyunun uzunluğu ve saçının renginde kadere hükmedemez. Fakat hür iradesiyle yaptığı işlerde kaderin rolü olmaz", "Emr-i ilahi gelmeden intihar eden, takdir-i ilahiye değiştirdiği için Cehennemlik olur" diyor. Kimisi, "Kader utansın" diyerek suçu kadere yüklüyor. Kimi de, "İnsan kaderini kendi çizer" diyor. Bunlar doğru mudur?

CEVAP:

Bunların hepsi yanlıştır. Kaza ve kader konusu çok ince mesele olduğu için, birçok âlimin ayağı kaymış ve çeşitli bid'at fırkaları meydana çıkmıştır. Âlimlerin bile dalalete düştüğü bu konularda, kaderden bahsetmek uygun olmaz. Sadece nakil yapılır. **Peygamber** efendimiz de, (Kaderden bahsedilince susunuz) buyuruyor. (**Taberani**)

Her Müslümanın, Amentü'deki esasları tasdik ettikten sonra, işlediği günahlardan mesul olduğunu bilmesi kâfidir. Eceli gelmeden kimse ölmez. Trafik kazasında veya vurularak ölen de; eceli gelerek, kaderi ile ölmüştür. Yani öldürülen veya kazada ölenin ömrü ortadan kesilmiş olmaz. O anda eceli gelmiştir, yani ömrü biterek ölmüştür. Her insanın bir tek eceli vardır. **Mutezile**, (İnsan kendi kaderini kendi çizer. İnsanların işlerine Allah karışmaz) der. Bu, çok yanlıştır. Kur'an-ı kerimde mealen buyuruluyor ki:

(Allah her şeyin yaratıcısıdır.) [**Zümer** 62] (Hayrı, şerri, imanı, küfrü de yaratan **Allahü teâlâ**dır.) [Beydavi tefsiri]

(Allah her şeyi bilir.) [Hucurat 16]

(Yaratan, sinelerde olanları da bilir. Yaratan hiç bilmez mi?) [Mülk 13,14]

Allahü teâlâ ezelf ilmi ile, kullarının yapacakları işleri bilir. Eğer Allah, yarattıklarının ne yapacağını bilmezse, bilmeyenden ilah olamaz. İlahın her şeyi bilmesi, her şeye gücü yetmesi gerekir. Bilmeyen, gücü yetmeyen, muhtaç olan, ölebilen ilah olamaz. **Allahü teâlâ** herkesin ne yapacağını bilir. Cebriye fırkası da, (Allah her işi zorla yaptırır. İnsan kaderine mahkûmdur. Hiç kimse, işlediği günahattan mesul değildir) der. Bu da çok yanlıştır. Herkes yaptığından mesuldür. İyilik eden mükâfatını, kötülük eden cezasını görür. Zerre kadar hayır ve şer işleyen, karşılığını alır. (Tekvir 14, Zilzal 7,8)

İyi kimse, iyilik yapmak isterse, **Allahü teâlâ**, irade edip yaratır. Böyle kimseden hep iyilik meydana gelir. Kötü kimse, kötülük yapmak isteyince, **Allahü teâlâ** da irade eder ve yaratır. Böyle kimse, iyilik yapmak istemediği için bundan hep kötülük hasıl olur. İnsan

irade-i cüziyyesini kullanarak iyilik yaratılmasını isterse sevap, kötülük yaratılmasını isterse günah kazanır. İnsan günah işlerse cezasını, sevap işlerse mükâfatını görür.

Kader ne demek?

Soru: (İşçi kaderine terk edilemez, işi kadere bırakmamalı, işi Allah'a kaldı) gibi sözler söyleniyor. Kader, insanların elinde midir?

CEVAP:

Kader kelimesi yanlış kullanılıyor. Tesadüf yerine kullanılıyor. (İşçi tesadüfe bırakmamalı) denir. Fakat (İşçi kadere bırakmamalı) denmez. Kader, **Allahü teâlâ**nın ezeli ilmi ile, kulların yapacakları şeyleri bilmesidir. **Allahü teâlâ**nın ilmine kimse müdahale edemez. (İşçi Allah'a kaldı) sözü de hoş değildir. İyi kötü her iş, **Allahü teâlâ**nın dilemesi ile olur. Hayır ve şerrin Allah'tan olduğuna inanmak, imanın esaslarındandır. (Onun işi elimizde idi, fakat şimdi Allah'a kaldı) demek yanlış olur. Her iş, her zaman **Allahü teâlâ**nın dilemesi ile olur.

Yazarın biri (Ya Rabbi, Boşnaklar ve Çeçenler muvaffak olamadı. Artık iş sana kaldı) diye dua ettiğini yazmış. Daha önce iş kimin elindeydi? Her iş, her zaman **Allahü teâlâ**nın elindedir. Hiç kimse, Ona aykırı iş yapamaz. Kaza ve kaderi bilmeyenler, böyle hata ediyorlar.

"Kader mahkûmu" ne demek?

Soru: Cezaevindeki hapsilere kader mahkûmu veya kader kurbanı demek caiz midir?

CEVAP:

Hayır ve şer, yani her şey **Allahü teâlâ**nın takdiriyle olduğu için, hapse düşmeyi kaderden bilmekte mahzur yoktur, ancak suçu kadere yüklemek caiz değildir. İçki içip veya başka günah işleyip, (Ne yapayım kaderim böyleymiş, alınma böyle yazılmış) diyerek, suçu kadere yani **Allahü teâlâ**ya yüklemek asla caiz olmaz. Bunun gibi, kızıp birini öldüren kimsenin de, (Ne yapayım, kaderim böyleymiş, kader kurbanıyım) diyerek, suçu kadere yani **Allahü teâlâ**ya yüklemesi caiz olmaz. Bu bakımdan kader kurbanı demek caiz olmadığı gibi, kader mahkûmu demek de caiz olmaz.

Kader, insanın ömür boyu neler yapacağını, **Allahü teâlâ**nın ezeli ilmiyle bilmesi demektir, yoksa bize zorla yaptırması demek değildir. Bu bakımdan kader mahkûmu tabirini kullanmamalıdır.

Soru: (Milletin kaderini değiştireceğiz, milletin kaderi bu değildir) gibi sözler söyleniyor. Mehmet Akif de, bir şiirinde (Kadermiş, öyle mi? Hâşâ! Bu söz değil doğru/Belanı istedin, Allah da verdi, doğrusu bu) diyor. Meydana gelen bir şey için, kader değildir demek, kaderi inkâr olmaz mı?

CEVAP:

Bu sözler, kaderi bilmemekten kaynaklanıyor. Kadere iman, Amentü'nün altı şartından biridir. İnkâr eden küfre girer. Özellikle mutezile fırkası, (İnsan kendi kaderini kendi çizer) diyerek **Allahü teâlâ**dan olan kaderi inkâr ediyor. Kadere iman eden Müslümanların, tehlike karşısında tedbir almadıkları sanılıyor, kaderci deniyor. Tevekkül de böyle yanlış anlaşılıyor.

Tevekkül eden, tedbir almaz, sebeplere yapışmaz zannediliyor. Hâlbuki tevekkül, gerekenleri yaptıktan, tedbir aldıktan sonra sebeplere değil, sadece **Allahü teâlâ**ya güvenmek, sebeplerin tesir etmesini Allah'tan beklemek demektir. Kader ise, olacak şeylerin hepsini, ezeli ilmiyle **Allahü teâlâ**nın bilmesi, kaza da zamanı gelince bunları yaratması demektir. Kadere imanın, tedbir alıp almamakla alakası yoktur. Bir kimsenin yaptığı çürük bina depremde yıkılsa, sağlam bina yapanın yıkılmaya, **Allahü teâlâ**, birinin yıkılacağını, ötekini de yıkılmayacağını bilir. Zamanı gelince de bunlar, meydana gelir. İşte kaza ve kader budur.

Tedbir almayanın başına bir iş gelince, bu kader değildir demek, kaderi inkâr etmek veya kaderi bilmemek demektir. Suçlu veya suçsuz, sarhoş veya ayık bir kimse trafik kazası yapsa, bu da kaderdendir. Sarhoşun kaza yapması kaderdendir. İntihar edenin yaptığı iş de kaderdendir. Yani bunların hepsinin olacağını **Allahü teâlâ** ezeli ilmiyle bilir. Başa gelen, iyi kötü her şey, kaderdendir. Kaderin dışında bir iş olmaz. Bu, imanın altı şartından biridir, inkâr edilmesi insanı küfre sürükler. Birkaç hadis-i şerif meali şöyledir:

(Kadere iman etmedikçe, başa gelecek olanın asla şaşmayacağına, başa gelmeyecek olanın da asla gelmeyeceğine inanmadıkça, hiç kimse iman etmiş sayılmaz.) [Tirmizi]

(Kadere inanmayan, imanın gerçeğine erişmez.) [Nesai]

(Kaderi inkâr edenin İslam'dan nasibi yoktur.) [Buhari]

(Kaderi inkâr edene, bütün peygamberler lanet eder.) [Taberani]

(Ahir zamanda, kaderi inkâr edenler çıkacaktır.) [Tirmizi]

Görüldüğü gibi **Peygamber** efendimiz, ahir zamanda kaderi inkâr edenlerin çıkacağını bildirmiştir.

İrade, imtihan ve kader

Soru: (İnsanın iradesiyle yaptığı şeyler kader, diğerleri imtihandır. Mesela insanların göçük altında kalması, kader değil imtihandır) demek doğru mudur?

CEVAP:

Hayır, yanlıştır. Olaylar, ister insanın iradesiyle olsun, ister olmasın, yine kaderle olur. Hiçbir ihmal olmadan, kendiliğinden maden ocağının patlaması kader olduğu gibi, insanların kendi iradesiyle patlatması da kaderdir. Yani her olay kaderdir. Kader yani **Allahü teâlâ**nın takdiri dışında bir şey olmaz.

Olmasaydı ölmezdi demek doğru mu?

Soru: Herhangi bir sebeple ölen bir kimse için, (O sebep olmasaydı ölmezdi) mesela, (Trafığe çıkmasaydı) veya (Deprem olmasaydı) yahut (Bomba patlamasaydı ölmezdi) diyenler olduğu gibi, (Trafığe çıkmasa da, deprem olmasa da, bomba patlamasa da, o kişi mutlaka başka bir sebeple ölecekti) diyenler oluyor. Bunların hangisi doğrudur?

CEVAP:

Her ikisi de yanlıştır. Ölen veya öldürülen kimsenin, ne maksatla ve nasıl öleceğini veya öldürüleceğini **Allahü teâlâ** ezeli ilmiyle bildiği için, kaderini o şekilde yazmıştır. Bu,

değişikliğe uğramaz. O kişi için (Ölmezdi) veya (Başka sebeple öldü) demek yanlış olur. O iş olmuş, bitmiştir. (Şöyle olsaydı ölmezdi) denmez.

Bir de, (Allah öyle yazdığı için öldü veya öldürüldü) diyerek suçu Allah'a yüklemek de yanlış olur. **Allahü teâlâ**, neler olacağını, nasıl öleceğini bildiği için, olacak şeyi onun kaderine yazmıştır. Seyyid Abdülhakim Arvasi hazretleri, (Kader, **Allahü teâlânın** ezeli ilmiyle bilmesidir, zorla yaptırması demek değildir) buyuruyor. Kimin trafik kazasında, kimin depremde, kimin bomba patlamasıyla, kimlerin ise kalb krizinden veya başka bir sebeple öleceği ezelde yazılmıştır, o iş mutlaka meydana gelecektir. (Şöyle olsaydı meydana gelmezdi) demek yanlış olur.

Kaderi bilmemek

Soru: Bazıları, (Olduğu kadar, olmadığı kader) diyorlar. Yani (Yaptığımızı kendimiz yapıyoruz, yapamadığımız da kaderden) diyorlar. Kaderde olmayan şeyler de var mıdır?

CEVAP:

Her şey kaderdir. Kadere inanmak imanın şartıdır. Ancak **Mutezile** kafalılar kaderi inkâr ediyor. Bir şey olmuşsa da, olmamışsa da kaderden olduğu gibi, olan şeyin, iyisi de, kötüsü de kaderdendir. Kader, **Allahü teâlânın** ezeli ilmi ile, kulların kendi iradeleri ile yapacakları şeyleri bilmesidir. Bilmek zorla yaptırmak demek değildir. Kendi irademizle uygunsuz işler yapıp, sonra (Alnımın yazısı böyleymiş) diyerek suçu kadere yüklememiz yanlıştır.

Herkes istediği trene binebilir

Soru: Eğer kimin Cehenneme gideceğini Allah biliyorsa, niye emirler ve yasaklar bildirdi? Hayır ve şerri Allah yaratıyorsa, şer işlerimizden niçin sorumlu oluyoruz?

CEVAP:

Hayır ve şer, **Allahü teâlânın** yaratması iledir. Sevap ve günah insanın irade-i cüziyyesine bağlı kılınmıştır ki, buna kesb denir. Kesb kuldandır, yaratmak Allah'tandır. Bir âyet-i kerime meali:

(Zerre kadar iyilik ve kötülük yapan, karşılığını görecektir.) [Zilzal 7,8]

Allahü teâlâ, insanlara zorla günah işletmez. Diyelim ki, önümüzde iki tren var. Garda şunlar yazılıdır:

(Sağ yoldaki trene binen, sonsuz mutluluk diyarı olan Cennete gider. Soldaki trene binen sonsuz azap diyarı olan Cehenneme gider. Sağ yoldan gidenin bazı şeyler yapması ve bazı şeylerden kaçması gerekir. Mesela namaz, oruç gibi dinin emirlerine uyması ve günahlardan sakınması gerekir. Soldan giden ise, yol boyu sıkıntı görmez. Onun için hiçbir yasak yoktur. Hiçbir şey yapmaya da mecbur değildir. Ama yol bitince sonsuz sıkıntılara maruz kalacaktır.)

Yolcu, hür iradesiyle, gideceği yerin biletini alır. İsteddiği trene biner. Son istasyona varmadan, fikir değiştirebilir, dönüş yapabilir. Sağ yoldan giden trenden inip, sol yoldan giden trene binenler çıkabildiği gibi, sol yoldan giden trenden inip, sağ yoldan giden trene binenler de çıkabilir.

Görüldüğü gibi, insan serbesttir. İsteddiği trene binip, istediği diyara gidebilir. Ama onu götüren bir araç var. Tren götürüyor onu. Treni yürüten de biri var. İnsanları mutluluk diyarına da, azap diyarına da götüren trendir. İşte bütün işleri, yani hayrı ve şerri Allah yaratır demek, kula o işi işleme gücünü veren Allah demektir. Örneğimizdeki tren olmasaydı, insan çok uzun olan bu yolculuğa çıkamazdı. Kendi irade-i cüziyyesi ile azap diyarına giden kimsenin, (Bu diyara tren seferi düzenlemeseydiniz, biz de buraya gelmezdik) diyerek, tren işletmesini suçlaması doğru olmaz. Çünkü bu trene hiç kimse zorla bindirilmediği gibi, üstelik binerken de, yolda da, son ana kadar gerekli ikazlar yapılmaktadır. Herkes, kendi arzusu ile işlediği hayır veya şerrin karşılığını görecektir.

(Allah, dilediğini saptırır, dilediğini de doğru yola iletir) mealindeki âyetleri gösterip, "Bizim sapıklıkta kalmamız Allah'ın dilemesiyle olduğuna göre, Allah'ın bizleri, sapık diye suçlamaya hakkı olmaz" ve "Hayrı ve şerri Allah yarattığına göre, yaptığımız kötü işlerden sorumlu olmayız" diyenler çıkıyor. Suçlarını Allah'a yüklemeye çalışıyorlar. Kur'an-ı kerimi anlamak öyle kolay değildir. Öyle olsa idi, **Allahü teâlâ**, (Resulüm, Kur'anı insanlara açıkla) diye emretmezdi. Bazı âyetler, bazısını açıklar. Bir âyet meali şöyledir:

(Allah, iman edenleri dünya ve ahirette sapsağlam tutar, zalimleri ise saptırır.)
[İbrahim 27]

Demek ki, iflah olmayanlar yani kurtuluşa ermeyenler, zalimler, hainler ve bunun gibi kötü kimselerdir. **Allahü teâlâ**, iyiliği ve kötülüğü, insanların irade etmesi, dilemesi ile yaratır. Namaz kılana da, hırsızlık edene de mani olmaz. Onlara namaz kılma ve hırsızlık etme gücünü veren de **Allahü teâlâ**dır. **Allahü teâlâ**, dilerse, bir kimseyi layık olmadığı halde, hidayete kavuşturabilir. İyi kimseyi ise asla sapıklıkta bırakmaz. Zalim, hain bir kimseyi ise, adaletin gereği olarak sapıklığa düşürür. Bir iyilik yapana on katı, yüz katı, bin katı sevap verebilir. Ama genelde bir günah işleyene bir ceza verir. Sevap ve günah işlemek, insanların irade-i cüziyyesine bağlı kılınmıştır. Hâşâ **Allahü teâlâ**, insanlara zorla günah işletmez. Zorla günah işletse, yarın "Niye günah işledin?" diye sorar mı hiç?

Allahü teâlâ onlara zulmetmez

Soru: Bazı kimseler, her şeyi bize Allah işletiyor. Bizim bunda suçumuz yok. Alnımıza ne yazılmışsa onu görüyoruz diyorlar. Bu fikir doğru mudur?

CEVAP:

Muhammed Masum hazretleri buyuruyor ki:

Hayır ve şerrin yaratılmasında, insanın iradesinin ve ihtiyarının da tesiri vardır. İnsan bir şey yapmak ister, **Allahü teâlâ** da dilerse, o şeyi yaratır. İnsanın iradesine, dilemesine (kesb) denir. Demek ki, insanların yaptığı her hareket, her iş insanın kesbi ve **Allahü teâlâ**nın yaratması iledir. Adam öldürene kıyamette azap yapılması, onu kesb ettiği içindir. Cebriyye denilen kimseler ise, insanın kesbini, iradesini inkâr ederek, (İnsan istese de, istemese de her hareketini, her işini Allah yaratır. İnsanın her işi, ağaç yapraklarının rüzgârdan sallanması gibidir. Her şeyi Allah zorla yaptırıyor. İnsan hiçbir şey yapamaz) dediler. Böyle söylemek küfürdür. Elin, ayağın titremesi ile, irade ederek hareket ettirilmesi, bir olur mu? Kur'an-ı kerimde mealen buyuruldu ki:

(**Allahü teâlâ**, onların yaptıklarının hepsini soracaktır.) [Hicr 92, 93]

(İsteyen iman etsin, dileyen inkâr etsin. İnkâr edenlere Cehennem ateşini hazırladık.) [Kehf 29]

(**Allahü teâlâ**, onlara zulmetmez. Onlar, kendilerine zulmediyorlar.) [Nahl 33]

Allahü teâlâ kerimdir, merhameti sonsuzdur. İnsanlara hep faydalı olan şeyleri, yapabilecekleri kadar emretmiştir. Zararlı olanları yasak etmiştir.

Bakara suresinin 286. âyetinde mealen, (**Allahü teâlâ** insanlara kolay yapacakları şeyleri emretti) buyuruluyor. İnsanda irade bulunmadığını söyleyenler, kendilerine itaat etmeyenlere, sıkıntı verenlere niçin kızıyorlar? Oğullarını ve kızlarını niçin terbiye etmeye uğraşıyorlar? Kötü yola düşerlerse onlara, niçin kızıyorlar? Niçin, bunların iradesi yoktur, mecburdurlar diyerek, hoş görmüyorlar?

Herkes, yaptığı kötülüğün cezasını görecektir. Kur'an-ı kerimde mealen, (Rabbin elbette azap yapacaktır. Ondan kurtuluş yoktur) buyuruldu. (Tur 7, 8)

Kaderim böyle imiş demek

Soru: Kimisi, kötü biri ile evleniyor, o kötü de kötülük yapınca, "Ne yapayım kaderim böyle imiş" diyor. Kimisi gaza basıyor son sürat giderken kaza yapıyor. "Ben ne yapayım alınımın yazısı böyle imiş" diyor. Kimisi hırsızlık ediyor, mahkûm oluyor. "Ne yapayım benim kaderim böyle kötü imiş" diyor. Kimisi, zararlı şeyler yiyip içiyor, hastalanıp felç oluyor. "Ne yapalım kaderin önüne geçilmez" diyor. Bu örnekleri çoğaltmak mümkün... Bu insanların suçu kadere yüklemeleri doğru mudur?

CEVAP:

Elbette yanlıştır. Evet, kaderinde bunlar vardı; ama bunlara kendisi sebep olmuştur. Çünkü kader, **Allahü teâlâ**nın, olacak şeyleri ezelde bilmesidir. Kaza, kaderde bulunan şeyleri, zamanı gelince yaratmasıdır. Buna üç örnek verelim:

1- Bir film defalarca gösterilse, bunu önceden seyretmiş biri, ikinci, üçüncü defa seyrederken, (Baş roldeki oyuncu, attan düşüp ölecek) dese, o dediği için mi filmdeki oyuncu ölüyor, yoksa, söyleyen daha önce seyrettiği için mi biliyor? **Allahü teâlâ** da ezeli ilmi ile kimin nerede nasıl öleceğini ve Cennete mi Cehenneme mi gideceğini elbette bilir.

2- Takvimlere, bir yıl içinde güneşin ne zaman doğup, ne zaman batacağı, hesaplanarak yazılıyor. Güneş, takvimde bildirilen saatlerde doğup batar. Güneş, takvime öyle yazıldı diye bilinen saatlerde doğup batmaz. Takvime yazılması, güneşin doğmasını ve batmasını etkilemez. **Allahü teâlâ** da insanların başlarına ne geleceğini bildiği için, bunları levh-i mahfuza yazmıştır.

3- Bir öğretmen, daha önceki birçok tecrübesine dayanarak, çok tembel bir öğrencisi için, (Bu öğrenci bu sınavı kazanamaz) diye bir deftere yazsa, yazılan yazı, o öğrencinin sınavını etkilemez. Öğrenci imtihanı kazanamayınca, (Sen deftere yazdığın için ben imtihanı kazanamadım) diye suçu öğretmene yüklemesi yanlış olur.

Allahü teâlâ yanlış iş yapmaz. Herkes yaptığından sorumludur.

Ebüs-süud efendi buyuruyor ki:

Yapılacak her işi, **Allahü teâlâ**, ezelde biliyordu. Fakat, insanın iyiliği, kötülüğü, Cennetlik, Cehennemlik olacağı, son nefeste belli olur. **Peygamber** efendimiz buyurdu ki:

(Bir kimse, bütün ömrü boyunca Cehenneme götürecektür günahlar işler. Fakat ömrünün son günlerinde, Cennete götürecektür iyilikler yaparak, Cennete gider.) [**Buhari**]

Belli bir kâfirin ebedi kâfir kalıp kalmayacağını **Allahü teâlâ** bilir. Bunun muhakkak kâfir kalacağını, kimse söyleyemez. İlim, maluma tâbidir. **Allahü teâlâ**, olacak şeyleri, olacağı için biliyor. Kur'an-ı kerimde haber verilen şeyler de, olacakları için bildiriliyor. Bir ressamın, at resmi yapması, at o şekilde olduğu içindir. Yoksa, atın o şekilde olması, ressam öyle yaptığı için değildir. **Allahü teâlâ**nın, bazı kimselerin imana gelmeyeceklerini bilmesi ve Kur'an-ı kerimde haber vermesi, onlar, kendi arzuları ile küfür üzere kalmayı niyet edip, iman etmek istemedikleri içindir. Yoksa bunların kâfir olması, **Allahü teâlâ**nın bunları kâfir bildiği ve haber verdiği için değildir.

İbadete lüzum var

Soru: Yaptığım ve yapacağım işler önceden takdir edilip yazıldığına göre, iş yapmanın ne önemi var?

CEVAP:

Eshab-ı kiramdan bir zat da aynı suali sormuştu. **Peygamber** efendimiz buyurdu ki:

(Herkes, kendi işine hazırlanır.) [Müslim, **Tirmizi**]

Aynı suali soran Hazret-i Ömer'e de buyurdu ki:

(Herkes önceden takdir edilmiş olan işlere hazırlanır. Saadet ehlinden olan, saadet için çalışır; şekavet ehlinden olan da şekavet için çalışır.) [**Tirmizi**]

Aynı suali soran, başka birine de, Şems suresini okudu. İlgili kısmın meali şöyle:

(Cenab-ı Hak, hayrı ve şerri [veya taat ve günahı] ve bu ikisinin hallerini öğretip bunlardan birini yapabilmesi için, insana ihtiyar [tercih hakkı, irade-i cüziyye] verdi. Nefsini tezkiye eden [kötülüklerden temizleyip faziletlerle dolduran] kurtuldu. Nefsini günaha, cehalette, dalalette bırakan, ziyan etti.) [Şems 8-10 Beydavi]

İnsan, irade-i cüziyyesini kullanmakta serbesttir, mecbur değildir. Yani irade-i cüziyye, iyiliğe kullanılırsa **Allahü teâlâ** iyilik yaratır, kötülüğe kullanılırsa, kötülük yaratır. Kul irade-i cüziyyesini kullanıyor, **Allahü teâlâ** da yaratıyor. (İrade-i cüziyye risalesi M.Akkermani)

Zalimler iflah olmaz

Soru: İbrahim suresinin, (Allah, dilediğini saptırır, dilediğini de doğru yola iletir) mealindeki 4. âyeti ile aynı anlamda âyetler vardır. Bizim sapıklıkta kalmamız Allah'ın dilemesiyle olduğuna göre, Allah'ın bizleri, sapık, kâfir diye suçlaması uygun olur mu? Bir de hayrı ve şerri Allah yarattığına göre, yaptığımız kötü işlerden niçin mesul oluyoruz?

CEVAP:

Kur'an-ı kerimi anlamak öyle kolay değildir. Öyle olsa idi, **Allahü teâlâ**, (Resulüm, Kur'an-ı kerimi insanlara açıkla) diye emretmezdi. Bazı âyetler, bazısını açıklar. Mesela buyuruluyor ki:

(Allah, dilediğini saptırır, hakka yöneleni de doğru yola eriştirir.) [Rad 27]

(Elbette zalimler iflah olmaz.) [Kasas 37]

Demek ki, iflah olmayanlar yani kurtuluşa ermeyenler, zalimler, hainler ve bunun gibi kötü kimselerdir. **Allahü teâlâ**, iyiliği ve kötülüğü, insanların irade etmesi, dilemesi ile yaratır. Namaz kılana da, hırsızlık edene de mani olmaz. Onlara namaz kılma ve hırsızlık etme gücünü veren de **Allahü teâlâ**dır. **Allahü teâlâ**, dilerse, bir kimseyi layık olmadığı halde, hidayete kavuşturabilir. İyi kimseyi ise asla sapıklıkta bırakmaz. Zalim, hain bir kimseyi ise, adaletinin gereği olarak sapıklığa düşürür. Bir iyilik yapana on katı, yüz katı, bin katı sevap verebilir. Ama genelde bir günah işleyene bir ceza verir. Sevap ve günah işlemek, insanların irade-i cüziyyesine bağlı kılınmıştır ki, buna kesb denir. Kesb kuldan, yaratmak Allah'tandır. **Allahü teâlâ**, insanlara zorla günah işletmez. Hâşâ zorla günah işletse, yarın "Niye günah işledin?" diye sorar mı hiç? Kur'an-ı kerimde de mealen buyuruluyor ki:

(İnsan, önceden ne hazırladığını görecektir.) [Tekvir 14]

(Kıyamet günü adalet terazileri kurarız. Hiç kimse haksızlığa uğratılmaz. Hardal tanesi kadar iyilik eden, karşılığına kavuşur.) [Enbiya 47]

Allahü teala dilerse

Soru: Bir arkadaş, (Allahü teala, kullarını cehennemde yakmak istemez, kullar layık olduğu için cehenneme atıyor) dedi. Diğer bir arkadaş da, (**Allahü teâlâ**nın istemediği olmaz, Onu hâşâ mecbur eden mi var? İstemezse hiç birini yakmaz. Demek ki istiyor) dedi. Hangisi doğru?

CEVAP:

Bu, kaza kader konusudur. Birkaç kelimeyle izah edilmez. Bir kul, bir şey yapmak isteyince, **Allahü teâlâ** da dilerse o işi yaratır. Kul dilemezse, **Allahü teâlâ** da dilemez ve o şeyi yaratmaz. Cehenneme gidenler, kendileri istedikleri için gidiyorlar. Hâşâ Allah onlara zulmetmiyor. Bir ayet-i kerime meal:

(**Allahü teâlâ** onlara zulmetmedi. Onlar [küfre girerek] kendilerine zulmettiler.) [Nahl 33]

İnsanlarda ihtiyar, yani seçmek kuvveti bulunmasaydı, **Allahü teâlâ** bu âyet-i kerimede, (Onlar, kendilerine zulmettiler) demezdi. (Mektubat-ı Rabbani)

Hâşâ zulmetmez kuluna Hudası,

Herkesin çektiği kendi cezası...

Ecel ve takdir

Soru: Herkesin ecelini Allah takdir ettiğine göre, başkasını öldüren veya intihar eden kimse niye suçlu oluyor?

CEVAP:

Allahü teâlâ elbette kimin ne zaman ve nasıl öleceğini, intihar edip etmeyeceğini, kimin kimi öldüreceğini bilir. Bilmeyen de zaten ilah olamaz. **Allahü teâlâ**, kimin Cennete, kimin Cehenneme gideceğini de biliyor. Allah'ın bilmesi demek, o işi zorla yaptırması demek

değildir. Mesela, takvimlere, bir yıl içinde güneşin ne zaman doğup, ne zaman batacağı, hesaplanarak yazılır. Güneş, takvimde bildirilen saatlerde doğup batar. Güneş, takvime öyle yazıldı diye bilinen saatlerde doğup batmaz. Aksine, güneş o saatte doğacağı için, takvime yazılır. Bir kimsenin ne yapacağını, ne zaman ve nasıl öleceğini, cennetlik mi, cehennemlik mi olduğunu **Allahü teâlâ** elbette bilir. Bu, kaderine yazılır. İnsan kaderine yazıldığı için o işi işlemiyor. Ne iş işleyeceği bilindiği için, kaderine o iş yazılıyor. Falanca intihar edecek, falanca falancayı öldürecek, falanca şu günahı işleyecek diye bilindiği için yazılıyor. Onun için, günah işleyen, günahından sorumlu oluyor. Adam öldüren, katilliğinden sorumlu oluyor. İntihar eden, intiharından sorumlu oluyor.

Kader nedir?

Soru: Alnımıza yazılan kader, bizim iyi veya kötü iş yapmamızı engeller mi?

CEVAP:

Hayır engellemez. Kader, bizim kendi isteğimizle işleyeceğimiz işlerin veya başımıza gelecek olayların **Allahü teâlâ** tarafından bilinmesi demektir. **Allahü teâlâ**, (Şu kul, kendi isteğiyle şu işleri yapacaktır veya falanca yerde şu olaylar başına gelecek yahut şu sebeple ölecektir) diye kaderine yazıyor. Yani iyi veya kötü işi kendi irademizle yapıyoruz, yahut amelimizle o işe maruz kalıyoruz. Herhangi bir sebeplerle trafik kazasında öleceksek, maganda kurşununa maruz kalacaksak, depremde hayatımızı kaybedeceksek, bunlar da önceden kaderimize yazılmıştır. Kaderimizde olduğu için ölmüyoruz, öleceğimiz bilindiği için kaderimize yazılıyor. Yine bunun gibi, kötü bir kimse, kaderinde yazılı olduğu için o kötü işleri yapmıyor. Aksine, o kötü işleri yapacağı bilindiği için, kaderine yazılıyor. Bu inceliği iyi anlamalıdır. Bunu bilmeyen ve kötü işler çeviren kimseler, (Ne yapalım, alın yazımız böyleymiş) diyerek kendilerini temize çıkarmak için kaderi suçlamaya çalışıyorlar. Kaderin suçu olmaz. Kader, olacak her şeyin **Allahü teâlâ** tarafından bilinmesi ve takdir edilmesidir. Zamanı gelince bu şeylerin meydana çıkmasına da kaza deniyor. Hayır veya şer de, elbette **Allahü teâlâ** tarafından yaratılıyor. Kötü şeyleri o yaratmaz demek yanlıştır. Tek yaratıcı Allah'tır, başka yaratıcı yoktur.

Dilemek ve razı olmak

Soru: Allah, her şeyi dileyip yaratıyorsa, kötü olan işleri niye dileyip yaratıyor?

CEVAP:

Her şeyi yaratan **Allahü teâlâ** ise de, kullarına irade-i cüziyye vermiştir. Kul, bu iradesinde serbesttir. Günah işlemeye mecbur değildir. Kulun, kendi serbest iradesine göre, yapmak istediği iyi veya kötü isteklerinin de, yaratıcısı **Allahü teâlâ**dır. Kulun isteğine göre yarattığı için, suçu **Allahü teâlâ**ya yüklemek yanlıştır. **Cebriye** fırkası suçu Allah'a yüklemiştir, **Mutezile** de, Allah bizim işlerimize karışmaz demıştır. **Ehl-i sünnet** orta yoldur.

İmam-ı Rabbani hazretleri buyuruyor ki:

Allahü teâlâ, hayrı ve şerri, iyiyi ve kötüyü irade eder, diler ve yaratır. İyilerin de, kötülerin de yaratıcı Odur; fakat iyiliklerden razı; kötülüklerden razı değildir, yani beğenmez. İrade etmek [dilemek] başkadır, rıza başkadır. Aralarındaki farkı, yalnız **Ehl-i**

sünnet âlimleri anladı; diğer 72 bid'at fırkası, bu farkı anlayamayıp, dalâlete saplandı.
(1/266)

Kâfirlerin iman etmesi

Soru: Allah herkesin iman etmesini emrediyor da, niçin kâfirlerin iman etmesini irade etmiyor, dilemiyor?

CEVAP:

Allahü teâlâya, yaptığı şeyleri beğenmeyerek, bunların sebebi sorulmaz.

Allahü teâlâ, ileride olacak her şeyi, ezelde, sonsuz geçmişte biliyordu. İlmî, olacak şeylere tâbidir. Yani nasıl olacaklar ise, öylece bilmiştir. Öyle olacakları için öyle bilmiştir. Yoksa öyle bildiği için, öyle olmaya mecbur olmuyorlar.

İşte, **Allahü teâlâ**nın iradesi, bu ilmîne uygun oluyor. Kudret ve tekvin sıfatları da, iradesine uygun oluyor.

Allahü teâlânın âdet-i ilahiyesi şöyledir ki, her şeyi sebep ile yaratmaktadır. İnsanların iradelerini de, bunların iyi ve kötü işlerini yaratmaya sebep kılmıştır.

İmanı, hayrı, sevabı kullarına bildirmek için **Peygamber**ler gönderdi. İman etmeyi ve ibadet ve iyilik yapmayı emretti. Küfrü ve günah işlemeyi, kötülük yapmayı yasak etti. İnsanlara akıl verdi. Akıllı olana emretti. Akıl vermediklerini de sorumlu tutmadı.

Kâfirin suçu nedir?

Soru: Allah'ın, dilediğini hidayete kavuşturacağını, dilediğini sapıklıkta bırakacağını bildiren birçok âyet vardır. Demek ki, Allah dilese, herkesi Müslüman yapar. Dünyada yaşayan birçok dinsize niçin iman nimetini nasip etmiyor? Dinsizlerin bunda suçu var mı?

CEVAP:

Bu hususta imam-ı Rabbani hazretleri buyuruyor ki:

Allahü teâlânın feyzleri, nimetleri, ihsanları, yani iyilikleri, her an, insanların iyisine, kötüsüne, herkese gelmektedir. Rabbimiz, herkese mal, evlat, rızık, hidayet, irşad ve selamet ve her iyiliği, fark gözetmeden göndermektedir. Fark, bunları kabulde, alabilmekte ve bazılarını da alamamak suretiyle, insanlardadır. Kur'an-ı kerimde mealen, (**Allahü teâlâ**, kullarına zulmetmez, haksızlık etmez. Onlar, kendilerini azaba, acılara sürükleyen bozuk düşünceleri, çirkin işleri ile kendilerine zulüm ve işkence ediyorlar) buyurulmaktadır.

Nitekim Güneş, hem çamaşır yıkayana, hem de çamaşırlara, aynı şekilde, parlamakta iken, çamaşır yıkayanın yüzünü yakıp karartır, çamaşırlarını ise beyazlatır.

Bunun gibi, elmaya ve bibere aynı şekilde parladığı halde, elmayı kızartınca tatlılaştırır. Biberi kızartınca acılaştırır. Tatlılık ve acılık hep Güneşin ışıkları ile ise de, aralarındaki fark, Güneşten değil, kendilerindedir.

İnsanın, ahiretteki nimetlere nail olmaması, ondan yüz çevirdiği içindir. Yüz çeviren, elbette bir şey alamaz. Ağız kapalı kap, nisan yağmuruna elbette kavuşamaz. Evet, yüz çeviren birçok kimsenin, dünya nimetleri içinde yaşadığı görülüp, mahrum kalmadıkları zannedilir ise de, bunlar, dünya için çalışmalarının karşılığını almaktadır. Yalnız dünya için

çalışanlara verdiği dünyalıklar hakikatte azap ve felaket tohumlarıdır. Bunlar, nimet şeklinde görülen musibetlerdir.

Nitekim, (Kâfirler, mal ve çok evlat gibi dünyalıkları verdiğimiz için, kendilerine iyilik ettiğimizi mi sanıyorlar? **Peygamber**ime inanmayıp din-i İslamı beğenmedikleri için, onlar mükâfatlandırdığımızı mı zannediyorlar? Hayır, öyle değil, aldanıyorlar. Bunların nimet değil, musibet olduğunu anlamıyorlar) mealindeki âyet-i kerimede görüldüğü gibi, Haktan yüz çevirene verilen dünyalık, hep felakettir. Şeker hastasına verilen tatlı gibidir. (1/64)

Kalb, nefse uyup, küfür veya günah yapmak isteyince, **Allahü teâlâ**, bu kula acırsa, küfür ve günah işlemesini istemez. O da, yapamaz. Acımazsa, işlemesini ister ve yaratır. Karşılığını da verir. O halde insanın azaplara, felaketlere sürüklenmesine sebep, kendisidir. Kalbinin dine uymayıp, nefesine uymasındır.

Kâfire iyilik etmek

Soru: İlmihal'de, Bismelenin manası açıklanırken, (Her var olana, onu yaratmakla iyilik etmiş ve varlıkta durdurmakla, yok olmaktan korumakla iyilik etmiş olan...) deniyor. Kâfir olarak dünyaya gelip, kâfir olarak ölen bir kişinin dünyaya gelmesini düşündüm ve buradaki, her var olana, yaratılmakla iyilik edilmiş sözünü anlayamadım. Bir de her an yok olmaktan korumak kâfirler için niye bir iyilik olsun ki?

CEVAP:

Kâfir olarak kimse dünyaya gelmez. Herkes Müslümanlığa elverişli olarak dünyaya gelir. Bunu **Peygamber** efendimiz bildirmiştir. Yani bir kâfir çocuğu da Müslümanlığa elverişli olarak doğuyor. Bu onun için bir şanstır, ona bir iyilik edilmek isteniyor, kabul edip etmemesi onun bileceği iştir.

Kâfir çocuğu da kâfir olarak büyümüşse suç kendisindedir. Çünkü **Allahü teâlâ** ona akıl vermiştir. Aklını doğru yolda kullanmazsa suç **Allahü teâlâ**nın olmaz.

Allahü teâlâ, kâfire akıl veriyor, iman etmesi için mühlet veriyor, sebepler yaratıyor, bu iyilik değil mi?

Kader değişir mi?

Soru: Dua ile kader değişir mi? (Allah yazdıysa bozsun) deyimindeki mana nedir? Dua etmeyi dilemek de kaderden mi? Kaderin ömrü nereye kadardır? Ezeli mi, yoksa ebedi mi? Kaderin de bir kaderi var mı?

CEVAP:

Önce kaza ve kader ile çeşitlerini bilmek gerekir.

Kader, **Allahü teâlâ**nın, olacak şeyleri ezelde bilmesidir. Kaza, kaderde bulunan şeyleri, zamanı gelince yaratmasıdır. Yani kader, maaş bordrosu gibidir. Kaza ise, bu maaşın dağıtılmasıdır. **Allahü teâlâ**, herkesin ne yapacağını, nerede nasıl öleceğini bilir. Buna, kader, kısmet, baht, nasip, talih, yazgı, alınyazısı deniyor.

Bir film tekrar tekrar gösterilse, bunu önceden seyretmiş biri, ikinci, üçüncü defa seyrederken, (Baş rolde oynayan oyuncu, attan düşüp ölecek) dese, o dediği için mi filmdeki oyuncu ölüyor, yoksa, söyleyen daha önce seyrettiği için mi biliyor?

Allahü teâlâ da insanların başlarına ne geleceğini bildiği için, bunları levh-i mahfuz yazmıştır. Bir âyet meali şöyledir:

(Allah her canlının durduğu yeri ve sonunda bırakılacağı mekânı bilir. Hepsi açık bir kitapta [levh-i mahfuzda]dır.) [Hud 6]

Kaderin değişeni de, değişmeyen de vardır. Mesela değişmeyen ecele, ecel-i müsemma denir. Bir âyet-i kerime meali şöyledir:

(Ecel bir an gecikmez ve vaktinden önce de gelmez.) [Araf 34]

İnsanın işine göre, ömrü ve rızkı değişebilir. Kur'an-ı kerimde mealen buyuruluyor ki:

(Allah, dilediğini siler, dilediğini değiştirmez. Ümm-ül-kitab [levh-i mahfuz] Ondadır.) [Ra'd 39]

Ümm-ül kitap, ezeli olan kelim-i İlahinin yazılı olduğu kitaptır. Melekler, bunu anlayamaz. Zamanlı değildir. Allah'tan başka, kimse bilmez. Hiç yok olmaz. Levh-i mahfuzda değişiklik olur. Bunu melekler görür. İnsanın, işine göre, ömrü ve rızkı değişir. İyiler kötü, kötüler iyi olarak değiştirilebilir. Bir başka âyet meali de şöyledir:

(Herkesin ömrü ve ömürlerin kısalması elbette kitapta yazılıdır.) [Fatır 11]

Değişebilen kaza kadere kaza-i muallak denir. Bir kimse, iyi amel yapıp duası kabul olursa, o kaza değişebilir. **Hadis-i şerif**lerde buyuruldu ki:

(Kaza-i muallakı hiçbir şey değiştirmez. Yalnız dua değiştirir.) [Hakim]

(Kader, tedbirle, sakınmakla değişmez. Ama kabul olan dua, bela gelirken korur.) [Taberani]

(Sıla-i rahm ömrü uzatır.) [Taberani]

Kaderin levh-i mahfuzda yazılması kazadır. Bir kimseye takdir edilen bela, kaza-i muallak ise, o kimsenin dua etmesi de takdir edilmişse, dua eder, kabul olunca belayı önler. Duanın belayı önlemesi de kaza ve kaderdendir. Şemsiye yağmura siper olduğu gibi, dua da belaya siper olur.

Ecel-i müsemma değişmez ama; Ecel-i kaza değişebilir. Bir örnek: İki kişi, Hazret-i Davud'a birbirini şikayet etti. Azrail aleyhisselam gelip, (Bu iki kişiden birinin eceline bir hafta kaldı. İkincisinin ömrü de, bir hafta önce bitmişti; ama ölmedi) dedi. Hazret-i Davud, hayret edip sebebini sorunca cevaben dedi ki:

(İkincisinin bir akrabası vardı. Buna dargın idi. Bu gidip onun gönlünü aldı. Bunun için **Allahü teâlâ**, bunun ömrünü 20 yıl uzattı.) [Levh-i Mahfuz ve Ümm-ül-kitab risalesi]

Cebriye ve mutezile

Soru: Kaderin imanın şartı olduğunu inkâr eden biri, (**Resulullah** kadere imanla ilgili bir şey söylememiştir. Kader, imanın şartları arasında sayılırsa, ne yapacağımız önceden takdir edilip yazıldığına göre, bize günah işleten de Allah olur. Allah bizi niye cehenneme gönderecek ki?) diyor. Buna nasıl cevap verebiliriz?

CEVAP:

Kaderi inkâr eden, mutezile [kaderiye] fırkasıdır. (Yaptığımız iyi kötü işlere Allah karışmaz) derler. (Allah bize zorla günah işletir) diyen ise, **cebriye** [mürciye] fırkasıdır. İkisi de yanlıştır. **Ehl-i sünnet** ikisinin ortasındadır.

Cebriye fırkası:

Bu fırka, (Bize imanı veren de ibadet ettiren de Allah'tır. Allah her işi zorla yaptırır. İnsan kaderine mahkûmdur. Hiç kimse, işlediği günahattan mesul değildir) diyerek şu mealdeki âyetleri delil olarak gösteriyor:

(Allah, dilediğini hidayete kavuşturur, dilediğini dalalette bırakır.) [İbrahim 4]

(Eğer Rabbin dileseydi, yeryüzündeki insanların hepsi iman ederdi. O halde inanmaları için insanları zorlayacak mısın? Allah'ın izni olmadıkça, hiç kimse, iman edemez.) [Yunus 99,100]

(Sizi de, yaptığınız işleri de yaratan Allah'tır.) [Saffat 96]

Bu âyet-i kerimeler, kaderi, yani Allahü tealanın işlerimizi yarattığını inkâr eden mutezileye gayet güzel cevaptır. Bu âyet-i kerimelere rağmen, kader nasıl inkâr edilir ki?

Bu âyet-i kerimelerin açıklamasında, **Muhammed** Masum hazretleri buyuruyor ki:

Hayrın ve şerrin yaratılmasında, işlediklerimizin yaratılmasında, insanın irade ve ihtiyarının da tesiri vardır. İnsanın iradesine, dilemesine kesb denir. İnsanın yapmak istediği işi, **Allahü teâlâ** da dilerse, o şeyi yaratır. (2/83)

Demek ki, insanların yaptığı her hareket, her iş, insanın kesbi ve **Allahü teâlâ**nın yaratmasıyla. İnsan istiyor, **Allahü teâlâ** da yaratıyor. Allahü teala yaratmıyor diyen mutezile sapık yoldadır. Günümüzde bazı mutezile bozuntuları, kaderi **cebriyenin** anladığı gibi göstererek inkâra çalışmaktadır.

Cebriye fırkası, insanın kesbini, iradesini inkâr ederek, (İnsan istese de, istemese de her hareketini, her işini Allah yaratır. İnsanın her işi, ağaç yapraklarının rüzgârdan sallanması gibidir. Her şeyi Allah zorla yaptırıyor) dediler. Böyle söylemek küfürdür. Elin titremesi başkadır; isteyerek oynatması başkadır. Bir âyet-i kerime meal:

(İsteyen iman etsin, dileyen inkâr etsin. İnkârcılara Cehennem ateşini hazırladık.) [Kehf 29]

Allahü teâlâ zorla inandırırsa, niye (İsteyen iman etsin, dileyen inkâr etsin) diyecek ki? Demek ki, **Allahü teâlâ**, insana bir irade verdi. İnanmak da, inkâr etmek de, insanın elindedir.

Bir **cebriyeci**, kendisine saldıranı kızmaz mı? Allah yaptırıyor der mi? Mesela, **Cebriyenin** ensesine bir tokat vursak, (Ne yapıyorsun?) der, ona (Kader böyle, bunları yapan Allah'tır) desek, bize hak verir mi?

Cebriyeciler, (Kâfirler mazurdur; çünkü işleri yapan Allah'tır. Bunlar mecburdur) diyorlar. Bu sözleri küfürdür. Dört âyet-i kerime meal:

(Onları hesap mahallinde durdurun! Hesaba çekileceklerdir.) [Saffat 24]

(Rabbin hakkı için, onların hepsini yaptıklarından dolayı sorguya çekeceğiz.) [Hicr 92, 93]

(Zerre kadar hayır ve şer işleyen, karşılığını görür.) [Zilzal 7,8]

(Kişi, önceden ne hazırladığını, ne getirdiğini görecektir.) [Tekvir 14]

Peygamber efendimiz buyuruyor ki:

(Mürciye [**cebriye**] ve kaderiyenin [mütezenin] İslamiyet'ten nasibi yoktur.) [**Buhari**]

(**Allahü teâlâ**, kaderiye ve mürciyeye, 70 **Peygamber** lisanıyla lanet etti.) [**Taberani**]

(Kaderiye ve mürciye, Kevser havuzuna varamaz ve Cennete giremez.) [**Ebu Davud**]

Günümüzde **cebriye** fırkası azsa da, aklına güvenen mütezile bozuntuları çoktur.

Mütezele fırkası:

Kaderiye de denilen, mütezile fırkası, (İnsan kendi kaderini kendi çizer. İnsanların işlerine Allah karışmaz) diyerek kaderi inkâr etmiştir. Hâlbuki kadere iman farzdır. Bu husus Kur'an-ı kerim ve hadis-i şeriflerle bildirilmiştir. **Allahü teâlâ**, ezeli ilmiyle, insanların ve diğer mahlûkatın, ne zaman doğacağını, ne zaman öleceğini ve ne yapacaklarını bilir. İlahın elbette her şeyi bilmesi, her şeye gücü yetmesi gerekir. Bilmeyen, gücü yetmeyen, muhtaç olan, ilah olamaz. **Allahü teâlâ**, herkesin ne yapacağını bilir. Kur'an-ı kerimde mealen, (Allah, onların işlediklerini ve işleyeceklerini bilir) buyuruluyor. (**Bakara** 255)

İnsanların başına gelecek olaylar, doğacakları, ölecekleri ve ne iş yapacakları gibi bütün bilgiler, levh-i mahfuz denilen bir kitaptadır. Bu kitaptaki bilgilere, kader deniyor. Bunlar nasıl inkâr edilebilir ki? Kader hakkında birkaç âyet-i kerime mealî:

(Yeryüzünde vuku bulan ve başınıza gelen bir musibet yoktur ki, biz onu yaratmadan önce, bir kitapta [levh-i mahfuzda] olmasın. Elbette bu, Allah için kolaydır.) [**Hadid** 22]

Birkaç hadis-i şerif mealî ise şöyledir:

(Kadere inanmak, iman esaslarındandır.) [Ebu Davud, **Tirmizi**]

(Kadere iman etmek, tevhidin nizamıdır.) [**Deylemi**]

(Ahir zamanda, şerli kimseler, kader hakkında konuşur.) [**Hâkim**]

(Ahir zamanda, şu üç şeyden korkuyorum: Müneccimlere [falcılara] inanmak, kaderi inkâr ve idarecilerin zulmü.) [**Taberani**, İbni Asakir, **Hatib**, İbni Ebi Âsım]

(Kaderi inkâr etmeyin. Hristiyanlar kaderi inkâr eder.) [**Cami-us-sagir**]

(Ümmetimin kaderi inkâr etmedikçe dinde sabittir; inkâr edince helak olur.) [**Taberani**]

(Ahirette kaderi yalanlayana rahmet nazarıyla bakılmaz.) [İ. Adiy]

(Şu üç şeyden korkuyorum: 1- Âlimin sürçmesi, 2- Münafıkların "Kur'an böyle diyor" diyerek tartışmaya girişmesi, 3- Kaderin inkâr edilmesi.) [**Taberani**]

(Bütün **Peygamber**ler şunlara lanet etmiştir: 1- Allah'ın kitabında olmayan şeyi ona ekleyen [Kur'anda böyle yazıyor diye yalan söyleyen, Kur'anı kendi görüşüne göre tevil ve

tefsir eden], 2- Allah'ın kaderini inkâr eden, 3- Allah'ın zelil ettiğini aziz, aziz ettiğini de zelil eden zalim idareci.) [Taberani]

(Kaderden bahsedilince dilinizi tutun!) [Taberani]

(Kadere, hayrın ve şerrin Allah'tan olduğuna iman etmedikçe, başa gelenin asla şaşmayacağına, başa gelmemesi mukadder olanın da asla gelmeyeceğine inanmadıkça, hiç kimse iman etmiş sayılmaz.) [Tirmizi]

(Kaderiyenin İslam'dan nasibi yoktur. Bunlar, şer takdir edilmedi derler.) [Beyheki]

(Kader, Rahman olan Allah'ın elindedir. Kimini yükseltir, kimini alçaltır.) [Bezzar]

(**Allahü teâlâ**, hayır murat ettiğinin maişetini kolaylıkla verir. Şer murat ettiğinin ise, maişetini zorlukla karşılaştırır.) [Beyheki]

(**Allahü teâlâ** buyurdu ki: "Bana iman edip de, kadere, hayır ve şerrin benim takdirimle olduğuna iman etmeyen, benden başka Rab arasın.") [Şirazi]

(Ümmetimi üç şey helak eder: İrkçilik, kaderi inkâr ve nakle itibarsızlık.) [Taberani]

(**Allahü teâlâ**, ilk önce Kalemı yaratıp, "Kaderi, olanı ve sonsuza kadar olacak olanı yaz" buyurdu.) [Tirmizi, Ebu Davud]

(Her şey ezelde yazıldı. Kalem kurudu.) [Tirmizi] (Yani kader, takdir, son buldu ve yazılacak bir şey kalmadı. İnsanlar bu kaderin dışında bir şey yapamazlar.)

(Bütün insanlar toplanıp sana fayda vermek için çalışsalar, ancak **Allahü teâlâ**nın senin için takdir ettiğinden fazlasını yapamazlar. Eğer herkes, sana zarar vermeye kalksa, ancak **Allahü teâlâ**nın senin hakkında takdir ettiği zarardan fazlasını veremez; çünkü artık kaderi yazan kalem kurudu, yazıları değişmeyecek şekilde kesinleşti.) [Tirmizi]

(**Allahü teâlâ** buyurdu ki: Ben âlemlerin rabbiyim. Hayrı da, şerri de ben tayin ederim. Hakkında şer yazdığımı yazıklar olsun, hakkında hayır yazdığımı ise müjdeler olsun!) [İ.Neccar]

Son hadis-i şerifte, **Allahü teâlâ**, (Hakkında şer yazdığımı yazıklar olsun) buyuruyor. Kötülüğü zorla yaptırsaydı, kendi yazdığı hüküm için yazıklar olsun der miydi? Bu söz, (Kendi iradesiyle kötülüğü işleyeceğini ezeli ilmimle bildiğim için, hakkında şer yazdığım kimselere yazıklar olsun) demektir.

Allahü teâlâ, kullarının iyilik mi kötülük mü işleyeceklerini, Cehennemlik mi, Cennetlik mi olduklarını elbette bilir, bildiğini de yazıyor. Yoksa yazdığı için kul öyle yapmak zorunda kalmıyor. **Cebriye**, zorla Allah yaptırır der; mutezile ise Allah'ın kaderini inkâr eder.

(Ya Resulallah, yaptığımız ve yapacağımız işler önceden takdir edilip yazıldığına göre, iş yapmanın ne önemi var) diye soranlara **Peygamber** efendimiz, (Herkes, kendi işine hazırlanır) ve (Herkes önceden takdir edilmiş olan işlere hazırlanır) buyurdu. (Müslim, Tirmizi)

Aynı suali soran, başka birine de, Şems suresini okudu. İlgili kısmın meali şöyle:

(Cenab-ı Hak, hayrı ve şerri [taat ve günahı] ve bu ikisinin hallerini öğretip bunlardan birini yapabilmesi için, insana ihtiyar [tercih hakkı, irade-i cüziyye] verdi. Nefsini tezkiye

eden [kötülüklerden temizleyip faziletlerle dolduran] kurtuldu. Nefsini günahta, cehalette, dalalette bırakan, ziyan etti.) [Şems 8-10]

Görüldüğü gibi, **Allahü teâlânın** bilmesi, zorla yaptırması demek değildir. İşte, bir kimsenin günah işleyeceğini de **Allahü teâlâ** elbette bilir. Bu, onun kaderinde yazılıdır. Yazılı olması, o günahı işleyeceği içindir; yoksa kaderinde yazılı olduğu için o günahı işlemez.

Bütün bu âyet-i kerimelere ve çoğu Kütüb-ü sitte'de bulunan hadis-i şeriflere rağmen, kaderi inkâr eden, **Resulullah** böyle şey söylemez diyebilen mutezile bozuntularının, art niyeti meydandadır.

Mutezile fırkası

Soru: **Mutezile** fırkası nasıl meydana çıkmıştır, fikirleri nelerdir?

CEVAP:

Bozuk firkalardan biri olan **Mutezile**, Hasan-ı Basri hazretlerinin derslerinde bulunan Vasil bin Ata tarafından ortaya çıkarılmıştır. Büyük **Ehl-i sünnet** âlimi ve veli bir zat olan Hasan-ı Basri, (Büyük günah işleyen ne mümindir ne de kâfirdir) diyerek **Ehl-i sünnet**ten ayrılan Vasil bin Ata için, (İ'tezele anna Vasil) yani (Vasil bizden ayrıldı) buyurmuştu. Buradaki i'tezele [ayrıldı] kelimesinden dolayı Vasil'a ve onun yolunu tutanlara **Mutezile** ismi verilmiştir.

Sonraki yıllarda bilhassa felsefe eğitimi yapmış ve felsefeye meraklı kişiler, Vasil bin Ata'nın yolundan yürüyerek, **Allahü teâlânın** zâtı ve sıfatları ile, kader, amellerle (ibadetlerle, muamelatla..) iman arasındaki münasebet ve diğer konularda İslam dininin sınırlarını zorlayacak kadar ileri derecelere varan ayrılıklara düşmüşlerdir.

Kuru akılcı ve bid'at firkalardan **Mutezilenin** görüşlerinden bazıları şunlardır:

Sahabenin hepsinin adil ve Cennetlik olduğunu inkâr ederler. Halbuki Kur'an-ı kerimde mealen, (Onların hepsine hüsnayı [Cenneti] vaad ettik) buyuruluyor. (**Hadid** 10)

Miracı, diğer mucizeleri ve kerameti inkâr ederler.

Kur'an-ı kerimde, kerametın hak olduğunu bildiren âyetlerden bazıları şunlardır:

Ledün ilmıne sahip bir zat, Belkıs'ın tahtını bir anda getirdi. (**Neml** 40)

Hazret-i Meryem'e her zaman taze meyve ve yiyecek verilirdi. (**Al-i imran** 37)

Eshab-ı kehf asırlarca, ölmeden uyudu. (**Kehf** 17,18)

(Cennette olanlara Allah görülmez) derler. Kur'an-ı kerimde mealen buyuruluyor ki:

(Ahirette, yüzleri nurlu olarak, Rablerine bakarlar.) [**Kıyamet** 22, 23]

(Günah işleyen kâfir olur, amel imandan parçadır) derler. **Ehl-i sünnet** itikadında, amel ile iman ayrıdır, günah işleyene kâfir denmez. Günah işleyen kâfir olsaydı, yeryüzünde müslüman kalmazdı. Masum olmak meleklerle mahsustur. Kur'an-ı kerimde mealen buyuruluyor ki:

(Allah şirki [küfrü] affetmez. Diğer bütün günahları ise, istediğini affeder.) [**Nisa** 48]

(Kabir ziyaretinde, enbiya ve evliyadan yardım istemek caiz değil) derler. Hadis-i erbain'de (Bir işinizde, sıkışıp şaşırınca, kabirdekilerden yardım isteyin!) buyuruluyor.

Kabir sualini, kabir azabını inkâr ederler. **Hadis-i şerifte**, (Kabir azabı haktır) buyuruldu. (Buhari)

(Ölüye, dua fayda etmez) derler. **Hadis-i şerifte** buyuruldu ki:

(Dirilerin duaları ile, ölülere çok rahmet verilir. Dirilerin, ölülere hediyesi, onlar için dua ve istigfar etmektir.) [Deylemi]

(Sırat, mizan, şefaati diye bir şey yok) derler. **Hadis-i şeriflerde** buyuruldu ki:

(Kıyamette mizan, sırat, şehidi rahatsız etmez.) [Beyheki]

(Cehennem üzerine Sırat köprüsü kurulur.) [Buhari]

(Büyük günah işleyenlere şefaati edeceğim.) [Nesai]

(Akıl, herkeste eşittir. Akıl şaşmaz bir hüccettir. Aklın beğendiği, güzel gördüğü şeyler farz, çirkin gördüğü şey ise haramdır. Din bildirmese de, akılla haramı ve farzları bilmek mümkündür) derler.

Her ne kadar akıl, iyiyi kötüden ayıran bir kuvvet ise de, her işte ölçü olmaz. **Allahü teâlâ**ya ait bilgilerde akıl senet olmaz. Akıl, kendi başına dinin emir ve yasaklarını bilseydi, **Peygamber**lere, âlimlere lüzum kalmazdı. Dinin hükümlerini duymayan, cezalandırılmaz. Bir âyet-i kerime mealî:

(Biz **Peygamber** göndermedikçe kimseye azap etmeyiz.) [İsra 15]

Eski milletlere mubah olan bazı şeyler, bizlere haram edilmiş, eskilere haram olan bazı şeyler de bizlere mubah kılınmıştır. Demek ki, bir şeyin farz veya haram oluşu, ancak dinin emri ile belli olur, akıl ile belli olmaz. Mesela eskiden sığır ve davar iç yağı haram idi, bizlere ise helaldir. (Enam 146)

Ehl-i sünnet âlimleri buyuruyor ki:

Nakil yolu ile anlaşılana, yani **Peygamber**lerin söyledikleri şeyleri, akıl ile araştırmaya uğraşmak, düz yolda, güç giden, yüklü bir arabayı, yokuşa çıkarmak için zorlamaya benzer. Yokuşa doğru at, kamçılanırsa, çabalaya çabalaya, ya yıkılıp canı çıkar, yahut, alışmış olduğu düz yola kavuşmak için sağa sola ve geriye kıvrılarak arabayı yıkar ve eşyalar harap olur. Akıl da, yürüyemediği, anlayamadığı ahiret bilgilerini çözmeye zorlanırsa, ya yıkılıp insan aklını kaçıtır veya bunları alışmış olduğu, dünya işlerine benzetmeye kalkışarak, yanılır, aldanır ve herkesi aldatır.

Akıl, his kuvveti ile anlaşılabilen veya hissedilenlere benzeyen ve onlara bağlılıkları bulunan şeyleri birbirleri ile ölçerek, iyilerini kötülerinden ayırmaya yarayan bir ölçüdür. Böyle şeylere bağlılıkları olmayan varlıklara eremeyeceğinden, şaşırıp kalır. O halde, **Peygamber**lerin bildirdikleri şeylere, inanmaktan başka çare yoktur.

Ehl-i sünnet âlimleri, mutezilenin dalalette olduğunu âyet ve hadislerle ispat etmişlerdir.

Bir taşla iki kuş

Soru: Aşağıdaki ifadeler **Ehl-i sünnete** aykırı değil mi?

Kula bela gelmez Hak yazmadıkça,

Allah bela vermez kul azmadıkça.

CEVAP:

Ehl-i sünnete uygundur. Birinci mısra mutezileye cevap, ikinci mısra **cebriye** cevaptır. Bir taşla iki kuş vurulmuştur. Özet olarak, iki satırla **Ehl-i sünnet** itikadi bildirilmiştir.

Mutezile, (Kaderini herkes kendi belirler) der. Birinci mısra buna cevaptır. (**Allahü teâlâ** dilemedikçe insan bir şey yapamaz) deniyor.

Cebriye ise, (Allah dilediğini hidayete kavuşturur, dilediğini sapıklıkta bırakır) ayet-i kerimesini yanlış anladığı için, (Her şeyi bize zorla yaptıran Allah'tır) der. İkinci mısradan, (Allah'ın takdiri insanların amellerine göredir) deniyor.

İmam-ı Rabbani hazretleri buyuruyor ki:

Kaza ve kader bilgisini, çok kimseler anlayamadığından doğru yoldan ayrılmıştır. Bunlardan bir kısmı, insanların isteyerek yaptığı işlerinin zorla olduğunu sanmış, çokları da, insanların her işi yaratarak yaptığını, isteyerek yapılan işlere **Allahü teâlâ**nın karışmadığını söylemiştir. Üçüncüsü de, doğru yoldakilerin, İslamiyet'i iyi anlayanların sözüdür ki, bunlar, Fırka-i naciyye ismiyle müjdelenmiş olan **Ehl-i sünnet** vel-cemaat âlimleridir. Bunlar, birinci ve ikinci kısımda olanlar gibi taşkınlık yapmamış, orta yolu seçmişlerdir.

Eş'ari ve **Cebriye**

Soru: İmam-ı Eş'ari'nin insanın iradesiyle ilgili bildirdikleri, **Cebriye**'ye yakın mıdır?

CEVAP:

Yakın olanları vardır, fakat yakın olmak, **Cebriye** olmak demek değildir. **Cebriye** bâtıl fırkadır. İmam-ı Eş'ari ise, **Ehl-i sünnet**in iki itikad imamından biridir. İmam-ı Maturidi'nin bildirdiğiyle, arasında söyleyiş farkı vardır. İmam-ı Rabbani hazretleri buyuruyor ki:

Bir işin yapılması başkadır, iyi veya kötülüğünün yapılması başkadır. O halde, işin iyi veya kötü olması için de, kuvvetin ayrıca tesiri lazımdır. İnsanların kudretini **Allahü teâlâ** yarattığı gibi, bu kudretin tesir etmesini de **Allahü teâlâ** yaratmaktadır. Bunun için, kulun kudreti de tesir eder. İmam-ı Eş'ari'nin bildirdiklerini, **Cebriye**'den ayıran şey, **Cebriye** mezhebinde, (Bir insan bir işi yaptı demek mecazdır. Yani o istekli işi yalnız **Allahü teâlâ** yapmıştır. O insanın eliyle yapmıştır. İnsanda kudret yoktur) derler. İmam-ı Eş'ari ise, (İşi yapan, hakikatte insandır. Ancak, insanın isteğiyle değil, **Allahü teâlâ**nın istemesiyle yapmıştır) diyor. **Ehl-i sünnet**ten, İmam-ı Eş'ari'den başkaları, kulun kudreti, yaptığı istekli işe tesir eder diyor. İmam-ı Eş'ari ise, kudreti ancak, işin yaratılmasına sebep olup, yaratılmasında tesiri olmaz diyor ki, her ikisine göre de, işi insan yaptı demek doğru olur. **Ehl-i sünnet**, **Cebriye**'den, böylece ayrılmış olur. **Cebriye** mezhebinin, insanın istekli işlerini yaptığını kabul etmemesi, (İşi insan yaptı demek mecazdır) demesi küfürdür. (1/289)

Levh-i mahfuz ve ümm-i kitap

Soru: Levh-i mahfuz'la Ümm-i kitab ayrı mıdır? Bunlar mahlûk mudur?

CEVAP:

Ahmed bin Süleyman hazretleri buyuruyor ki: Levh-i mahfuz, korunmuş levha demektir. Ezeli ve ebedi, olmuş ve olacak her şeyin **Allahü teâlâ**nın indinde yazılı olduğu kitap anlamındadır. Mahlûktur, yani sonradan yaratılmıştır. Melekler Levh-i-mahfuz'u görürler. **Allahü teâlâ** dilerse Levh-i mahfuz'da değişiklik yapabilir. Mesela, insanın işine göre ömrü ve rızıkı değişir. İyiler kötü, kötüler iyi olarak değiştirilebilir. Ümm-i kitab ise, kitabın anası demektir. Ezeli olan kelam-ı ilahinin ismidir. Mahlûk değildir. Melekler, bunu anlayamaz. Zamanlı değildir. Yani burada zaman yazılı değildir. **Allahü teâlâ**dan başka, kimse bilmez. Hiç yok olmaz. (Levh-il-mahfuz ve Ümm-ül-kitab risalesi)

Fatiha'ya da Ümm-i kitab denirse de, o konumuzun dışındadır.

Allah layık olanı alçaltıp yükseltir

Soru: Aşağıdaki âyetlere **Ehl-i sünnet** âlimleri nasıl anlam vermişlerdir?

CEVAP:

Âyetlerin açıklamaları şöyledir:

(Allah dilediğini saptırır, dilediğini hidayete erdirir.) [İbrahim 4, Fatır 8]

Allah dilediğini saptırdığına göre, şer Allah'tan değil diyenler yanlış yoldadır. Bu âyete dayanarak **cebriye**, Allah bize zorla günah işletir diyor ki o da yanlıştır. **Allahü teâlâ** hiç kimseye zulmetmez, zorla günah işletmez. Günahı da sevabı da herkes kendi irade-i cüziyesi ile işler.

(Rabbin, dilediğini yaratır, dilediğini seçer. Onların seçim hakkı yoktur.) [Kasas 68]

Külli iradenin **Allahü teâlâ**nın kudretinde olduğu bildiriliyor. Kullarına verdiği irade-i cüziyye hariç, hiç kimse bir şey yaratamaz. Tek yaratıcı **Allahü teâlâ**dır, hayrı da şerri de O yaratır.

(Allah dilediğini bağışlar, dilediğine azap eder.) [Bakara 284]

Dilediğine azap eder demek, layık olana azap eder demektir. Yoksa **Allahü teâlâ** zerre kadar haksızlık yapmaz. (Nisa 40, Kehf 49)

(Allah dilediğini yardımı ile destekler.) [Al-i İmran 13]

Layık olanları destekler.

(De ki: Mülkün sahibi olan Allah'ım, sen mülkü dilediğine verir, dilediğinden geri alırsın. Dilediğini yüceltir, dilediğini de alçaltırsın.) [Al-i İmran 26]

Yine layık olanları alçaltıp yükseltir.

(Elbette Allah dilediğini hesapsız rızıklandırır.) [Al-i İmran 37]

Layık olanlara verir.

(Yeryüzü Allah'ındır, kullarından dilediğini ona vâris kılar.) [Araf 128]

Layık olanlara verir.

(O, yıldırımlar gönderip onlarla dilediğini çarpar.) [Rad 13]

Bunu da layık olanlara yapar.

(Allah kimi hor ve hakir kılar, artık onu değerli kılacak bir kimse yoktur.) [Hac 18]

Layık olanları hor kılar.

(Allah dilediğini nuruna kavuşturur.) [Nur 35]

Layık olanlara verir.

(Allah, dilediğini yaratır; dilediğine kız, dilediğine erkek çocukları verir.) [Şura 49]

İyilerin hakkında hayırlı ne ise ona onu bahşeder.

(Onları durdurun! Sorguya çekileceklerdir.) [Saffat 24]

Bu âyette, **Cebriye** fırkasının yanlışlığı ortaya konmaktadır. Kendi irade-i cüziyyesi ile günah işleyenler sorguya çekilecektir. Hâşâ **Allahü teâlâ** zorla günah işletseydi sorguya çeker miydi hiç?

(Herkesi sorguya çekeceğiz.) [Hicr 92]

Herkes yaptığıının karşılığını görecektir.

(Zerre kadar hayır ve şer işleyen, karşılığını görür.) [Zilzal 7,8]

Bu âyette, **Allahü teâlâ**nın günah işletmediği, hayrı da şerri de insanın kendi iradesi ile işlediği açıkça bildiriyor.

(Herkes [iyi kötü] ne getirmişse, onu görecektir.) [Tekvir 14]

Bu âyette, herkesin kendi iradesi ile günah veya sevap işlediği bildiriliyor.

Kul kendi iradesi ile imanı küfrü seçmeseydi, günah ve sevap işlemeseydi, hâşâ **Peygamber**ler, Cennet, Cehennem lüzumsuz olurdu. **Allahü teâlâ**nın niye yaptın diye kullarına hesap sorması da yersiz olurdu.

Evlenmek ve kader

Soru: Mutlaka kaderimizde olan kişiyle mi evleniriz, bizim seçme hakkımız yok mu?

CEVAP:

Kader, insanların yapacakları işlerin, önceden bilinmesi demektir. Kaderle bizim seçimimiz, ayrı değildir. Seçince, o kaderimiz oluyor, ne işlemişsek, kiminle evlenmişsek o kaderimiz oluyor. **Allahü teâlâ**, olacak her şeyi bildiği için, bizim ne yapacağımızı da bilir. İşte kader, **Allahü teâlâ**nın ezeli ilmiyle, kendi irademizle yapacağımız işleri bilmesi demektir, zorla yaptırması demek değildir.

Kısmeti çıkmamak

Soru: Bir kız evde kalınca, (Kısmeti çıkmadı, kaderi böyleymiş) deniyor. Kaderin rolü nedir?

CEVAP:

Her şey takdir ilemdir. Evlenmek, nasibi çıkmak veya çıkmamak da takdire bağlıdır. **Allahü teâlâ**, takdirine göre sebepler yaratmaktadır. Mesela bir kız dua eder, (Ya Rabbi, evlenmek hakkımda hayırlı ise, evlenmeyi bana nasip eyle!) der. Duası kabul olursa evlenir. Evlenmek için tedbir almak ve sebeplere yapışmak gerekir. Mesela kötü biri ile evlenip de suçu kadere yüklemek doğru değildir.

İnsan, irade-i cüziyyesini kullanarak iyilik yaratılmasını isterse sevap, kötülük yaratılmasını isterse günah kazanır. İnsan günah işlerse cezasını, sevap işlerse mükâfatını görür. Yani **Allahü teâlâ** hiç kimseye zorla günah işletmez. İnsan, irade-i cüziyye ile yaptığı işleri kendi yaratmıyor. Bu işlerin, hayrın ve şerrin yaratıcısı yalnız **Allahü teâlâ**dır.

(Benim Cehenneme gideceğim alnıma yazılmışsa, yani kaderimde varsa, günah işler, Cehenneme giderim. Benim bunda ne suçum var. Suç kaderimdedir) diyenler çıkıyor. Hâlbuki **Allahü teâlâ**, kimseye zor ile günah işletmez. Kader Allah'tandır. Ancak, cenab-ı Hakkın, kaderi kaza haline getirmesi, yani yaratması, insanın iradesini kullandıktan sonra oluyor. Mesela, (Filan kimse, kendi isteği ile şu günahları işleyecektir) şeklindedir.

Kader mi?

Soru: Salih bir genç bana talip iken, işsiz güçsüz ama boyunu posunu beğendiğim biri ile evlendim. Ahlakı da iyi çıkmadı. Sıkıntı içerisindeyim. Kaderim mi böyle idi?

CEVAP:

Siz istemişsiniz, **Allahü teâlâ** da onu yaratmıştır. İnsan, irade-i cüziyyesini kullanarak iyilik yaratılmasını isterse sevap, kötülük yaratılmasını isterse günah kazanır. İnsan, günah işlerse cezasını, sevap işlerse mükâfatını görür. **Allahü teâlâ**, sizin ne yapacağınızı bildiği için bunu levh-i mahfuzaya yazıyor. Buna kader veya alın yazısı deniyor. Levh-i mahfuzada yazılı olduğu için siz onu yapmıyorsunuz. Yapacağınız bilindiği için levh-i mahfuzaya yazılmıştır. Bundan dolayı, kötü bir iş yapıp, (Ne yapayım, kaderim böyle imiş) demek yanlış olur.

Evlilik ve kader

Soru: Ben kızımı, dinini bilen iyi bir Müslümanla evlendirmek istiyorum, ama biri bana (Allah, onun alnına içkici, kötü birini yazdıysa, sen değiştiremezsin, senin yüzünden kız evde kalacak, günaha girme, bırak kiminle evlenirse evlensin! Kızın evliliğine mâni olma) dedi. Mâni olmak mı, yoksa mâni olmamak mı günahdır?

CEVAP:

Öyle diyenler, kaderi bilmedikleri için yanlış söylüyorlar. Kader, herkesin kendi iradesiyle, ne yapacağını, kiminle evleneceğini, Cenab-ı Hakk'ın ezeli ilmiyle bilmesi demektir. Biz, kiminle evlenmeye karar vermişsek, o bizim kaderimiz oluyor. **Allahü teâlâ**, olacak her şeyi bildiği için, bizim ne yapacağımızı da bilir. Yani kader, **Allahü teâlâ**nın ezeli ilmiyle, kendi irademizle yapacağımız işleri bilmesidir, zorla yaptırması değildir. Allah, hiç kimsenin alnına (Kötü biriyle evlensin) diye yazmaz. Biz, kendi irademizle, içkiciyle evlenmeye karar vermişsek, bunu yazar. Kızımızın iyi biriyle evlenmesi için gayret etmezsek, kötüyle evlenmesine göz yumarsak günah olur. Sonra (Kaderi böyleymiş) demek yanlış olur.

İrade-i cüziyyesini kullanarak, iyilik yaratılmasını isteyen sevaba, kötülük yaratılmasını isteyen de günaha girmiş olur. Günah işleyen cezasını, sevab işleyen mükâfatını görür. Kızını iyi biriyle evlendiren de sevaba, kötüyle evlendiren de günaha girer.

(Deveni sıkı bağla, ondan sonra tevekkül et!) hadis-i şerifi gösteriyor ki, deveyi bağlamadan, serbest bırakıp Allah'a emanet etmek yanlıştır. Biz de, kızımızın iyi biriyle evlenmesi için bütün tedbirleri almalıyız. Tedbir alırsak, âhirette sorumlu olmayız. Kötü biriyle evlenmesine razı olup da, suçu kadere yüklemek doğru değildir. Yani kötü ile de, iyi ile de evlenmesine kendimiz sebep oluyoruz. İçkili araba kullanıp sonunda kaza yapanın, (Takdir böyle imiş) demesi, yanlış olduğu gibi, kötü biriyle evlenip de, suçu kadere yüklemesi de yanlış olur.

Evlilik ve kader

Soru: (Evlilikte kader, diğer kaderlerden farklıdır. Evlilik için tedbirli olmak, dua etmek ve sebeplere yapışmak faydasızdır. Kaderde ne yazılıysa o olur. Çünkü **Peygamberimiz**, "Benimle birlikte, melekler de dua etse, yine kaderinde yazılı evleneceğin kişiyi değiştiremeyiz" buyuruyor) diyenler oluyor. Ben dindar birini arıyorum. Kaderimde ateist yazılıysa, ben onunla evlenmek zorunda mıyım?

CEVAP:

Kaderi bilmeyenler, böyle yanlış söylüyorlar. Bütün kaderler aynıdır. Evliliğin kaderi farklı değildir. (Kaderimi ben kendim çizerim) veya (Fakir halkın kaderine terk edilmesine razı olmayız) gibi sözler, kaderin ne olduğunu bilmemekten kaynaklanmaktadır. Diyelim, o idarecinin çalışmasıyla halk fakirlikten kurtuldu. Halkın kaderini mi değiştirdi? Hayır, demek ki halkın kaderi, fakirlikten kurtulmaktı. Herkes, kaderinde olanı yapar. Yani bizim kendi irademizle, ne işleyeceğimizi **Allahü teâlâ** bildiği için, onu alnımıza yazıyor. Yoksa onu yazdığı için biz işlemiyoruz, kendi irademizle yapıyoruz.

Kader, herkesin kendi iradesiyle ne yapacağını, kiminle evleneceğini, Cenab-ı Hakk'ın, ezelf ilmiyle önceden bilmesi demektir. Zorla yaptırması demek değildir. Biz, kiminle evlenmeye karar vermişsek, o bizim kaderimiz oluyor. **Allahü teâlâ**, olacak her şeyi bilir. Yapacağımız şeyleri yazması kaderimiz oluyor.

Allah, hiç kimsenin alnına (Kötü biriyle evlensin) diye yazmaz. Biz, kendi irademizle, içkiciyle evlenmeye karar vermişsek, bunu yazar. Kızımızın iyi biriyle evlenmesi için gayret etmezsek, kötüyle evlenmesine aldırış etmezsek, hadis-i şerifte bildirildiği gibi lânetlik oluruz. (Kaderi böyleymiş) diyerek **Allahü teâlâ**yı suçlamak çok yanlış olur.

İrade-i cüziyyesini kullanarak, iyilik yaratılmasını isteyen sevaba, kötülük yaratılmasını isteyen de günaha girmiş olur. Günah işleyen cezasını, sevab işleyen mükâfatını görür. Kızını iyi biriyle evlendiren sevaba, kötüyle evlendiren de günaha girer.

(Kadın, ya malı veya güzelliği için yahut da dini için alınır. Siz dindar olanını alın!) hadis-i şerifi de gösteriyor ki, eğer evlilikte bizim rolümüz olmasaydı,(Dindar olanını alın!) buyurulmazdı. Başka bir hadis-i şerifte, (Kızını fâsık olana veren lânetlenmiştir)buyuruluyor. Daha birçok hadis-i şerif vardır. Bizim müdahalemizin faydası olmasaydı, böyle buyurulmazdı.

Peygamber efendimizin "sallallahü aleyhi ve sellem" emrine uyararak, oğlumuzun veya kızımızın iyi biriyle evlenmesi için bütün tedbirleri almalıyız. Tedbir alırsak, âhirette sorumlu olmayız. Kötü ile de, iyi ile de evlenmesine kendimiz sebep oluyoruz. İçkili araba kullanıp sonunda kaza yapanın, (Takdir böyleymiş) diyerek kaderi suçlaması yanlış olduğu gibi, kötü biriyle evlenenin de, suçu kadere yüklemesi yanlış olur.

Kimse kimsenin rızkını yiyemez

Soru: Ecel-rızk münasebeti nasıldır?

CEVAP:

Her canlının rızkı tükenmeyince eceli gelmez, ölmez. Kimse kimsenin rızkını yiyemez. Rızk, ibadet yapmakla artmaz, bereketlenir. **Allahü teâlâ** herkesin rızkını ezelde takdir, tayin etmiş, ayırmıştır. Bu, artmaz ve azalmaz.

Kur'an-ı kerimde mealen buyuruluyor ki:

(Nice canlı vardır, rızkını kendi elde edemez. Sizin de, onların da rızkını Allah verir.)
[Ankebut 60]

Hadis-i şeriflerde de buyuruldu ki:

(Rızk için üzülmeyiniz, ezelde ayrılan rızk sizi bulur.) [İsfehâni]

(Eceliniz sizi nasıl takip ederse, rızkınız da öylece takip eder.) [Taberani]

(**Allahü teâlâ**ya tam tevekkül etseydiniz, sabah aç kalkıp, akşam tok dönen kuşlar gibi sizi de rızıklandırır.) [Tirmizi]

(Zikrin hayırlısı hafi [gizli] olanı, rızkın hayırlısı ise kâfi olanıdır.) [Beyheki]

(**Allahü teâlâ** sevdiğine, rızkını kâfi [yetecek kadar] verir.) [Ebuşeyh]

(Helal kazanmak için sıkıntı çekene, Cennet vacip olur.) [İ.Gazali]

Açlıktan ölmek

Soru: Allah rızka kefil olduğuna göre, biri için, (Açlıktan öldü) demek caiz midir?

CEVAP:

Allahü teâlâ, herkesin rızkına kefildir, ama bu, açlıktan ölmeye engel değildir. Herkes için belli bir rızık, belli sayıda nefes takdir edilmiştir. Eceli gelen ölür. Kimi hastalıktan, kimi trafik kazasında, kimi de açlıktan ölür. **Allahü teâlâ**, genelde işleri sebeplerle yaratır. Mesela, rızkı Allah verir, ama çalışmayı sebep kılmıştır. Çalışmadan rızık bekleyen, açlıktan ölebilir. Hastalıklara şifayı veren **Allahü teâlâ**dır. Ancak doktoru, ilacı sebep kılmıştır. Doktora gitmeyen, tedavi ve ilacı kabul etmeyen hastalıktan, yiyip içmeyen açlıktan ölebilir. İki hadis-i şerif:

(Azapla korkutulduğunuz şeylerin hepsini, şu kıldığım namazda gördüm. Aç ve susuz bırakıp, böcek bile yemesine mani olmak için, açlıktan ölünceye kadar kedisini bağlayan kadını da gördüm.) [Müslim]

(Şu üç kişiden başkası dilenemez: 1- Açlıktan ölecek olan, 2- Borca boğulmuş kişi, 3- Diyet vermek zorunda olan.) [Nesâî]

Hazret-i Ömer, halife iken, kıtlık oldu. **Eshab-ı kiram**dan Bilal bin Hars, **Resulullah**'ın türbesine gidip, (Ya Resulallah! Ümmetin açlıktan ölmek üzeredir. Yağmur yağmasına vesile olman için sana yalvarırım) dedi. O gece rüyasında **Resulullah** ona, (Halifeye benden selam söyle! Yağmur duasına çıksın) buyurdu. Hazret-i Ömer, yağmur duasına çıktı. Duadan sonra, yağmur yağdı. (M. Nasihat)

Açlıktan ölmek üzere olana, leş, zaruret miktarı domuz eti yemek ve içki içmek haram olmaz. (Berika)

Açlıktan ve susuzluktan ölecek olana, leş ve şarap haram değildir. (**Bezzaziyye**)

Bir şehrin bir köşesinde, bir Müslüman açlıktan ölse, şehirdeki zenginlerden birinin, az bir zekât borcu kalsa, onun katili sayılır.

Bir kimsenin açlıktan ölmesinin, ezelde takdir edilmiş olmasına alamet, (Ezelde açlıktan ölmek alınma yazılmışsa, yiyip içmek fayda vermez) düşüncesinin kalbine gelmesidir. Böyle düşündüğü için, yiyip içmez ve açlıktan ölür.

Açlıktan ölmek üzere olan, leş de yoksa, başkasının malını, ölmeyecek kadar yiyebilir. (Muhit)

Şu da bir gerçek ki, çok aç kalan, zamanla hastalanıp ölebilir. Ölüm her ne kadar hastalıktansa da, açlık sebep olduğu için, (Açlıktan öldü) demenin mahzuru olmaz.

Rızkın mahiyeti

Soru: Allah rızka kefil olduğuna göre, açlıktan ölmek nasıl oluyor? Rızkın mahiyeti nedir?

CEVAP:

Rızık, denince genelde yiyecek şeyler anlaşılır. Ev ve giyim eşyası da rızıktandır.

Allahü teâlâ, her insanın ve her hayvanın rızkını ezelde takdir etmiş, ayırmıştır. İnsanların ve hayvanların ecelleri ve nefeslerinin sayısı belli olduğu gibi, her insanın rızkı da bellidir. Rızık hiç değişmez. Azalmaz ve çoğalmaz. Kimse kimsenin rızkını yiyemez. Kimse kendi rızkını yiyip bitirmeden veya kullanmadan ölmez.

Allahü teâlâ, herkesin rızkına ölene kadar kefilidir. Herkes için belli bir rızık, belli sayıda nefes takdir edilmiştir. Eceli gelen ölür. Kimisi hastalıktan ölür, kimisi trafik kazasında ölür, kimi intihar ederek ölür, kimi de açlıktan ölür. Bunlar ölünce de **Allahü teâlâ**'nın kefil olduğu, takdir ettiği rızık bitmiş olur. Hiç kimse takdir edilen rızkını bitirmeden veya kullanmadan ölmez. Rızık için endişe etmemelidir. Bir hadis-i şerif meali şöyledir:

(Rızık için üzülme, takdir edilen [ezelde ayrılmış olan] rızık seni bulur.) [İsfehâni]

Allahü teâlâ, çok şeyi sebeplerle yaratmaktadır. Mesela, hastalıklara şifayı veren de **Allahü teâlâ**'dır. Ancak doktoru, ilacı, sebep kılmıştır. İlaça şifayı veren de O'dur. Doktora gitmeyen, tedaviyi, ilacı kabul etmeyen, hastalıktan ölebilir. Bu hasta, kendisine takdir edilen rızkını bitirdikten sonra ölmüştür. Rızkı Allah verir, ama çalışmayı, yiyip içmeyi sebep kılmıştır. Çalışmayan veya yiyip içmeyen, açlıktan ölebilir. Bu da, kendisine takdir edilen rızkını bitirdikten sonra ölmüştür. Yani kendisine kefil olunan rızkı yemiş veya kullanmıştır, kefil olunan rızıktan mahrum kalmamıştır.

Bir de, çok aç kalan kimse, zamanla hastalanıyor ve ölüyor. Ölüm her ne kadar hastalıktansa da, açlık sebep olduğu için, açlıktan öldü demenin mahzuru olmaz.

Kader ve kanaat

Soru: Kimisi, kötü biriyle evleniyor, o kötü de kötülük yapınca, (Ne yapayım kaderim böyleymiş) diyor. Kimisi gaza basıyor, son sürat giderken kaza yapıyor. (Ben ne yapayım alınımın yazısı böyleymiş. Tedbir, takdiri bozamaz) diyor. Kimisi hırsızlık ediyor, mahkûm oluyor. (Ne yapayım benim kaderim böyle kötüyümüş) diyor. Kimisi, zararlı şeyler yiyip içiyor, hastalanıp felç oluyor. (Ne yapalım, kaderin önüne geçilmez, olacakla öleceğe çare olmaz, biz tevekkül ediyoruz) diyor. Bunlar dine uygun mu?

CEVAP:

Söylenilen sözlerin hepsi doğrudur; fakat burada yanlış olan, tedbir almamaktır. Tedbir almadan suçu kadere yüklemek yanlış olur. Evet, kaderinde bunlar vardı; ama bunlara kendisi sebep oldu.

Resulullah efendimiz, bir köylüye, (Deveni ne yaptın?) diye sorunca, o da, (Allah'a tevekkül edip, kendi haline bıraktım) dedi. Köylüye, (Deveni sıkı bağla ve sonra tevekkül et!) buyurdu. (İbni Asakir)

Kaza ve kaderimizi, başımıza gelecekleri bilmediğimiz için, tedbir almak gerekir. Tedbir almak, sebeplere yapışmak dinimizin emridir. (Dürer)

Kötü kimselerle gezip, kötü işler yaptıktan sonra, (Kaderim kötüyümüş) diyerek suçu kadere yüklemek, cahillikten, ahmaklıktan başka şey değildir.

Nasip meselesi

Soru: (Müslüman olmak, doğru yolu bulmak, nasip meselesidir) deniyor. Nasibi yaratan Allah olduğuna göre, ötekileri niye nasipsiz yaratıyor? Nasipsiz yaratmak adalete uygun mu?

CEVAP:

Allahü teâlâ hiç kimseyi nasipsiz, kâfir olarak yaratmamıştır. **Allahü teâlâ** geçmiş ve gelecek her şeyi, ezeli ilmiyle bilir. Mesela, bir kâfirin ebedi kâfir kalıp kalmayacağını bilir. Olacak şeylerin nasıl olacağını bilir. **Allahü teâlâ** da, insanların başlarına ne geleceğini bildiği için, bunları levh-i mahfuza yazmıştır. **Allahü teâlâ**nın, bazı kimselerin nasipsiz olacaklarını bildirmesi, onların, kendi arzularıyla küfür üzere kalmayı istedikleri ve iman etmek istemedikleri içindir. Yoksa bunların kâfir olması, **Allahü teâlâ**nın haber verdiği için değildir. Kur'an-ı kerimde buyuruyor ki:

(Nefse iyilik ve kötülük [isyan ve itaat kabiliyeti yani bunlardan birini seçme hakkı, irade-i cüziyye] veren **Allahü teâlâ**ya ant olsun ki, nefsinin tezkiye eden, küfür ve isyandan temizleyen, kurtuldu. Nefsinin bunlarda bırakan da, ziyan etti.) [Şems 7-10]

İnsan, irade-i cüziyyesini kullanmakta serbesttir, mecbur değildir. Yani irade-i cüziyye, iyiliğe kullanılırsa **Allahü teâlâ** iyilik yaratır, kötülüğe kullanılırsa, kötülük yaratır. Kul irade-i cüziyyesini kullanıyor, **Allahü teâlâ** da yaratıyor. (İrade-i cüziyye risalesi)

Demek ki, iyilik isteyene iyilik veriyor, o nasipli oluyor. Kötülük isteyene kötülük veriyor, o da nasipsiz oluyor. Burada bir zorlama yoktur. Yani Allahü teala zorla günah işletmiyor, zorla Cehenneme atmıyor. Günah işleyenin suçu kaderine yüklemesi yanlıştır.

İntihar eden de eceliyle ölür

Soru: Ecel değişebilir mi?

CEVAP:

Şeyh-ül-İslam Ahmed bin Süleyman bin Kemal paşa buyuruyor ki:

Rad suresindeki, (**Allahü teâlâ**, dilediğini siler. Dilediğini değiştirmez. Ümm-ül-kitab, Ondadır) mealindeki âyette, levh-i mahfuz bildirilmektedir. Ümm-ül kitab, ezeli olan kelam-ı İlahinin ismidir. Melekler, bunu anlayamaz. Zamanlı değildir. **Allahü teâlâ**dan başka, kimse bilmez. Hiç yok olmaz. Levh-i mahfuzda değişiklik olur. İnsanın, işine göre, ömrü ve rızıkı değişir. İyiler kötü, kötüler iyi olarak değiştirilebilir. Böylece biri ölümüne yakın, iyi işler yapıp, son nefeste iman ile gider. Bir başkası kötü amel işler, imansız gider. Bunun için, **Resulullah** efendimiz her zaman, (Allahümme, ya mukallibelkulub, sebbit kalbi, ala dinik) duasını okurdu. Hadis-i kudside, (İnsanların kalbi Rahmanın kudretindedir. Kalbleri, dilediği gibi çevirir) buyurulmuştur. Yani, Celal ve Cemal sıfatları ile, kötüye ve iyiye çevirir. Levh-i mahfuzda, kıyamete kadar gelecek insanların iyileri, said olarak, kötüleri de, şaki olarak yazıldı.

Kader değişmez. Kaza, kadere uygun olarak meydana gelir. Kaza, her gün çok değişip, sonunda kadere uygun olunca, yaratılır. Kaza-i muallak şeklinde yaratılacağı yazılmış olan bir şey, kulun iyi ameli ile değişip yaratılmaz. İmam-ı Gazali hazretleri, (Kaza-i muallak, Levh-i mahfuzda yazılıdır. Eğer o kimse, iyi amel yapıp, duası kabul olursa, o kaza değişir) buyurdu. **Hadis-i şerifte**, (Kader, tedbir ile, sakınmakla değişmez. Fakat kabul olan dua, o bela gelirken korur) buyuruldu. [**Taberani**]

Duanın belayı önlemesi de kaza ve kadedendir. Kalkan oka, şemsiye yağmura siper olduğu gibi, dua da belaya siper olur. Bir hadis-i şerifte, (Kaza-i muallakı, hiçbir şey değiştiremez. Yalnız dua değiştirir ve ömrü, yalnız ihsan, iyilik arttırır) buyuruldu. [**Hakim**]

Allahü teâlânın takdirinin, yani kaderin, Levh-i mahfuzda yazılması kazadır. Bir kimseye takdir edilen bela, kaza-i muallak ise, yani, o kimsenin dua etmesi de, takdir edilmiş ise, dua eder, kabul olunca, belayı önler. (Ecel-i kaza)'yı da, iyilik etmek geciktirir. Fakat, (Ecel-i müsemma) değişmez.

Ecel-i kazaya bir misal verelim:

Bir kimse, eğer iyi iş yapar, yahut sadaka verir, hac ederse ömrü 60 yıl, bunları yapmazsa 40 yıl takdir edilmişse, vakit tamam olunca, eceli bir an gecikmez. Birinin 3 gün ömrü kalmış iken akrabasını, Allah rızası için ziyaret etmesi ile, ömrü 30 yıla uzar. 30 yıl ömrü olan da, akrabasını terk ettiği için, ömrü 3 güne iner.

Takdir, ezelde Levh-i mahfuzda yazılmıştır. Yani, Levh-i mahfuzda olacak değişiklikler ve ömürlerin artması ve kısalması da, ezelde yazılmıştır ki, buna kaza-i muallak denir. (Lübab-üt-te'vil)

Allahü teâlânın kaderi [ezeldeki ilmi] nasıl ise, Levh-i mahfuzdaki değişiklikler, ona uygun olur.

Hazret-i Ömer yaralanınca, Ka'bül-ahbar, "Ömer daha yaşamak isteseydi, dua ederdi. Çünkü onun duası elbette kabul olur" buyurdu. İşitenler şaşırıp, "(Ecel, bir an gecikmez ve vaktinden önce gelmez) mealindeki âyet-i kerimeye ne dersin" denilince, buyurdu ki: "Evet, ecel hazır olunca, gecikmez. Fakat, ecel hasıl olmadan önce, sadaka ile, dua ile, iyi amel ile, ömür uzar. Fatır suresinde, (Herkesin ömrü ve ömürlerin kısalması yazılıdır) buyuruluyor." [Levh-i Mahfuz ve Ümm-ül-kitab]

Hadis-i şeriflerde buyuruluyor ki:

(Bütün hayvanların ecelleri, tesbihlerine bağlıdır. Tesbihleri bitince, **Allahü teâlâ** onların ruhunu kabzeder.) [Beyheki]

(Her şeyin belli bir eceli vardır.) [Buhari]

Emali'deki, (Öldürülen kişinin eceli, o anda, ömrü ortadan kesilmiş değildir) ifadesini Ahmed Asım efendi şöyle açıklamaktadır:

(Öldürülen kimsenin [ve intihar edenin] o anda eceli gelmiştir. Ömrü ortadan kesilmemiştir. Herkesin eceli bir tanedir.)

Öldürülen kimse, eceli geldiği için ölür; fakat bunu öldüren de, cezasını görür. İntihar eden de eceli geldiği için ölür. Herkes, eceli gelince ölür. **Araf** suresi 34. âyetinde mealen, (Ecelleri gelince, onu azıcık ileri-geri alamazlar) buyuruldu. Kişi doğmadan önce, ne kadar yaşayacağı takdir edilmiştir. Kişi, nerede ölür, tevbe ile mi ve tevbesiz mi, hangi hastalıktan, iman ile mi, imansız mı gider, hepsi levh-i mahfuza yazılmıştır. (Miftah-ül-cenne)

Eceli gelen ölür

Soru: Bir kimse, başka birini öldürdüğünde, öldürmeseydi o hâlâ hayatta olurdu veya başka bir sebeple öldü diye düşünmek doğru olur mu?

CEVAP:

İkisi de yanlıştır. Katilin, kendi arzusuyla, o kimseyi, ne maksatla ve nasıl öldüreceğini **Allahü teâlâ** ezeli ilmi ile bildiği için, kaderini o şekilde yaratmıştır. Bu, değişikliğe uğramaz. Bir de, Allah öyle yazdığı için öldürdü demek de yanlış olur. **Allahü teâlâ**, bildiği için, olacak şeyi kaderine yazmıştır. Seyyid Abdülhakim Arvasi hazretleri, (Kader, **Allahü teâlâ**nın ezeli ilmi ile bilmesidir. Zorla yaptırması demek değildir) buyuruyor.

Kaderi değiştirmek

Soru: (Trafik kazasında ölmek, intihar etmek veya makineye bağlı hastanın hortumunu çekmek, nefesler sayılı olduğu için, kaderi değiştirmek olur. İntihar etmeseydi, kazaya kurban gitmeseydi, hortumu çekilmeseydi daha çok yaşardı) deniyor. İnsan, kaderini değiştirebilir mi?

CEVAP:

İntihar etmek ve hastanın hortumunu çekmek caiz değilse de, kaderi değiştirmekle alakası yoktur. Kader, insanların nasıl yaşayıp nasıl öleceğini, Cennete veya Cehenneme

gideceğini, **Allahü teâlâ**nın bilmesi demektir. Demek ki kader, **Allahü teâlâ**nın, olacak şeyleri ezelde bilmesidir, zorla yaptırması değildir. Kaza ise, kaderde bulunan şeyleri, zamanı gelince yaratmasıdır. Muteber din kitaplarındaki bilgiler şöyledir:

Eceli gelmeden kimse ölmez. Her türlü ölüm, eceli gelerek, kaderiyle ölmektir. Yani intihar eden veya öldürülenin ömrü ortadan kesilmiş olmaz. O anda eceli gelmiştir, yani ömrü biterek ölmüştür. Her insanın bir tek eceli vardır.

İnsan yaptığı işleri kendi yaratmıyor. İrade-i cüziyye ile yapılan işlerin yaratıcısı yani hayrın ve şerrin yaratıcısı **Allahü teâlâ**dır. Hayrın ve şerrin Allah'tan olduğunu inkâr etmek, (İntihar eden takdir-i ilahiyi değiştirir) demek küfürdür. **Allahü teâlâ**, onun intihar edeceğini elbette bilir. (Yaratan hiç bilmez mi?) buyuruyor. Allah'ın verdiği ömrü kimse değiştiremez. Birkaç âyet-i kerime meali şöyledir:

(Allah'ın takdir ettiği ecel [ölüm] gelince artık o ertelenmez.) [Nuh 4]

(Sizi yaratan, sonra ölüm zamanını takdir eden ancak Odur.) [Enam 2]

(Her ümmetin bir eceli vardır, gelince ne bir an geri kalır, ne de bir an ileri gider.) [Araf 34]

Demek ki, (İntihar etmeseydi, kazaya kurban gitmeseydi, hortumu çekilmeseydi daha çok yaşardı) demek yanlış olur.

İlaç kullanmak ve ecel

Soru: İlaç almak, dua okumak, ameliyat olmak ölüme mani olur mu? İnsanın ömrünün uzamasına sebep olur mu?

CEVAP:

İlaç almak, âyet-i kerime ve dua okumak, üfleme ve yanında taşımak, insanın ömrünü uzatmaz, ölüme mani olmaz. Eceli geciktirmez. Ömrü olanın dertlerini, ağrıları giderip, sıhhatli, rahat ve neşeli yaşamasına sebep olurlar. Kalb nakli ve beyin, böbrek, ciğer gibi ameliyatlara, aşılar, serumlar, ölüme mani olmaz. Ömrü olanlara faydalı olur. Eceli gelen çok kimsenin ameliyat esnasında öldüklerini bilmeyen yoktur.

Ecel ve rızık

Soru: Rızık ve ecel değişir mi? Mesela define bulan kimsenin rızık artmış mı olur? İntihar eden veya vurularak öldürülen, eceliyle ölmemiş mi olur?

CEVAP:

Hayır, ecel de, rızık da değişmez. Bunlar ezelde takdir edilmiştir, yani herkesin rızıkını ve ecelini **Allahü teâlâ** ezeli ilmiyle bilir. Define bulacaksa, ezelde, define bulacak, zengin olacak diye takdir edilmiştir. Takdir edilenden fazla veya eksik olmaz. Ecel de öyledir. İntihar edecekse veya trafik kazasında ölecekse, yine öyle takdir edilmiştir. Takdirin dışına çıkamaz. Ecelsiz ölüm olmaz. (Eceliyle öldü) veya (Eceliyle ölmedi) gibi sözler çok yanlıştır. Nasıl ölürse ölsün, herkes mutlaka eceliyle ölür. Bir âyet-i kerime meali:

(Ecel bir an gecikmez ve vaktinden önce de gelmez.) [Araf 34]

Rızık da, aynen ecel gibidir. Hiç kimse, takdir edilen rızıkını tüketmedikçe ölmez. Eceli takdir eden gibi, rızıkı da gönderen **Allahü teâlâ**dır. İki âyet-i kerime mealî:

(Yeryüzündeki her canlının rızıkı, Allah'a aittir.) [Hud 6]

(Nice canlı, rızıkını kendisi elde edemez. Sizin de, onların da rızıkını Allah verir.) [Ankebut 60]

Fakir define bulsa, zengin iflas etse, takdir edilen rızıkı yine değişmez.

Her işin yaratıcısı

Soru: Kur'an-ı kerimde, (Sizi de, işlerinizi de yaratan Allah'tır) buyruluyor. **Hadis-i şerifte** de, hayrı da, şerri de yaratanın Allah olduğu bildiriliyor. Bu bildirilenlerden, **Allahü teâlâ**nın, kâfirin küfür işlemesine izin verdiği anlaşılıyor. Bunun hikmeti ne olabilir?

CEVAP:

İzin vermek razı olmayı göstermez. İmam-ı Begavî hazretleri buyuruyor ki: Kaza ve kader bilgisi, **Allahü teâlâ**nın kullarından sakladığı bir sırdır. Bu bilgiyi, en yakın meleklerle ve din sahibi olan peygamberlerine bile açmadı. Bu bilgi, büyük bir deryadır. Kimsenin bu denize dalması, kaderin inceliklerinden konuşması caiz değildir. Şu kadar bilelim ki, **Allahü teâlâ**, insanları yaratıyor. Bir kısmı şakidir, Cehennemde kalır. Bir kısmı da saiddir, Cennete gider. Bir kimse, Hazret-i Ali'den kaderi sorunca, (Karanlık bir yoldur. Bu yolda yürüme!) buyurdu. Tekrar sorunca, (Derin bir denizdir) buyurdu. Tekrar bir daha sorunca, (Kader, **Allahü teâlâ**nın sırrıdır. Bu bilgiyi senden sakladı) buyurdu.

Şerefüddin Ahmed bin Yahya Müniri hazretleri de buyuruyor ki: Kudüs'te, Mescid-i Aksa'da ömrünü senelerce tesbih ve ibadetle geçiren bir kimse, ibadetin şartlarını ve ihlâsı öğrenmediği için, bir secdeyi terk edince, öyle zarar etti ki, helak oldu. Eshab-ı Kehf'in köpeği ise, pis olduğu hâlde, Sıddıkların arkasında birkaç adım yürüdüğü için, öyle yükseldi ki, hiç düşmedi. [Cennete girecektir.] Bu hâl, insanı hayrete düşürmektedir. Asırlar boyunca, âlimler bu sırrı çözememiştir. İnsanın kısa aklı, bunun hikmetini anlayamıyor. Âdem aleyhisselama buğdaydan yeme dedi ve yiyeceğini ezelde bildiği için, yemesini diledi. Şeytanın Âdem aleyhisselama secde etmesini emreyledi ve secde etmemesini diledi. (Beni arayın!) buyurdu, fakat ihlâsı olmayanın kavuşmasını dilemedi. İlahi yolun yolcuları, (Hiç anlayamadık) demekten başka bir şey söyleyemediler. (70. mektup)

Allahü teâlânın da ezeli ilmiyle, kulların kendi istekleriyle günah veya sevab işleyeceklerini bilmesi, kulların işlerine zorla bir müdahale değildir. Sevab işleyen de, günah işleyen de kendi arzusuyla, kendi iradesiyle işlemektedir. Zaten öyle olmasaydı, sevab işleyene mükâfat, günah işleyene ceza verilmesi anlamsız olurdu. İşte kaza ve kader konusunda, bu kadar bilmek yeterlidir.

Sapıklıkta kalan kimse

Soru: (Allah, dilediğini hidayete kavuşturur, dilediğini sapıklıkta bırakır) mealindeki âyetin açıklaması nasıldır? Allah, bizi niye sapıklıkta bırakıyor? (Sapıklıkta bırakan Allah) veya (Saptıran Allah) demek caiz mi?

CEVAP:

Ehl-i sünnet âlimleri, bu âyet-i kerimeyi, (**Allahü teâlâ**, iradesini doğru yolda kullananı hidayete kavuşturur, iradesini kötü yolda kullananı da sapıklıkta bırakır) şeklinde açıklıyorlar.

Görüldüğü gibi hidayeti veren de, saptıran da **Allahü teâlâ**dır, ancak bunu kulun iyi veya kötü ameline göre yapıyor. Hiç kimseyi zorla saptırmıyor. Onun için yanlış anlaşılacağı, hattâ Allah suçlanacağı için (Sapıklıkta bırakan Allah) veya (Saptıran Allah) denmez. Çünkü İmam-ı Rabbânî hazretleri buyuruyor ki:

İyi ve kötü her iş, **Allahü teâlâ**nın yaratmasıyla oluyorsa da, Onu yalnız, kötü şeyin yaratıcısı olarak adlandırmak edepsizlik olur. (Kötülüklerin yaratıcısı) dememeli. (İyi ve kötünün yaratıcısıdır) demelidir. Mesela, (Her şeyin yaratıcısıdır) demeli. Fakat (Pisliklerin) veya (Domuzların yaratıcısı) dememelidir. (2/67)

Allahü teâlânın kötü işleri yaratması, kulun kendi iradesiyle olmaktadır. Buna birkaç örnek verelim:

1- Yargılanma neticesinde bir hırsızın suçu sabit olunca, hâkim onu cezalandırır. Hırsızın, ceza veren hâkimi suçlaması yanlıştır. Cezalandıran hâkim ise de, suçlu olan hırsızdır. Bunun gibi, **Allahü teâlâ** da, kendi iradesini kötü yolda kullananı sapıklıkta bırakıyor, suçsuz olanı sapıklıkta bırakmıyor.

2- İstanbul havaalanından Mekke'ye ve Paris'e giden uçaklar var. İnsan hangi şehir için bilet almışsa, o uçağa binip oraya gider. Paris için bilet alıp Paris'e gittikten sonra, (Ben hacetmek için Mekke'ye gidecektim, Paris'e beni niye getirdiniz?) demeye kimin hakkı olur? Götüren pilot ise de, o uçağa kendi iradesiyle binmiştir. Bunun gibi, dünyadan âhirete giden iki uçak var. Birinin üstünde, (Bu uçak Cennete gider), diğesinde ise, (Bu uçak Cehenneme gider) diye yazılıdır. Bu uçakları yürüten, Cennete ve Cehenneme götüren **Allahü teâlâ**dır, ama insanlar, kendi iradeleriyle bu uçaklara biniyorlar. Kimse zorla bindirilmiyor. Hiç kimsenin (Cehenneme uçak kaldırılmasaydı, biz de binmezdik) demeye hakkı olmaz. Uçakları yapan, yürüten ve belli yerlere götüren **Allahü teâlâ** ise de, gideceği yer için bilet alan [inanıp iyi iş yapan veya inanmayıp kötü iş yapan] kişinin kendisidir. Bunun için hiç kimsenin Allah'ı suçlamaya hakkı yoktur.

3- Bir yerde bir meyhane, bir de cami olsa, herkes kendi iradesiyle ikisinden birine gider. Meyhaneye giderek içki içip sarhoş olan ve zararlı işler yapan kimsenin, (Sapıklıkta bırakan Allah olduğuna göre, beni buraya getiren, bana zorla günah işleten, beni sapıklıkta bırakan Allah'tır. Kaderimi böyle yazmış) demesi çok yanlıştır. **Allahü teâlâ**, hiç kimseye zulmetmez. Bir beyit:

Hâşâ, hiç zulmetmez, kula Huda'sı,

Herkesin çektiği, kendi cezası.

Âyetler, âyetleri açıklar

Soru: Kur'anda, (Allah, dilediğini hidayete kavuşturur, dilediğini sapıklıkta bırakır) deniyor. Madem sapıklıkta bırakan Allah ise, sapıkları Cehenneme niye atıyor?

CEVAP:

Başka âyet-i kerimelerde bunun açıklaması var. **Hadis-i şerifler**, Kur'an-ı kerimi açıkladığı gibi, bazı âyetler de, diğer âyetleri açıklar. Bazı mezhepsizler de, imanın altı şartından dördünü inkâr etmek için, bir âyeti ele alıp, (Bak, imanın şartı burada iki deniyor) diyorlar. Mesela **Bakara** sûresi 62. âyetini ele alıp, sadece Allah'a ve âhirete inanan Yahudi ve Hristiyanların Cennete gideceğini söylüyorlar. Galiba işbölümü yapıyorlar, kimi Hristiyanlığı, kimileri de Yahudiliği şirin göstermeye çalışıyorlar. Hâlbuki tefsir kitaplarında bildirildiğine göre, bu âyette Cennete gideceği bildirilenler, Hazret-i Musa zamanında, ona inanan Musevîler ve Hazret-i İsa zamanında ona inanan İsevîlerdir. Günümüzde Musevî ve İsevî yok, Yahudi ve Hristiyan var. Sadece bir âyeti ele alıp, kitapların ve peygamberlerin hepsine imanı bildiren âyetleri âdetâ gizliyorlar. Kur'an-ı kerime inanmayan ve son peygamberi kabul etmeyen, Cennete giremez.

Cebriye denilen bid'at fırkası da, sualdeki âyeti ele alıp, (Allah istediğine hidayet verir, istediğini de kâfir yapar, sevab işleten de, günah işleten de Odur, insanın hiçbir rolü yoktur) diyor. **Mutezile** fırkası da, tam aksini savunuyor. (Allah kimseye hidayet vermez, Allah bu işlere karışmaz. İnsan işini kendisi yaratır) diyor. İki de yanlış söylüyor. Sualdeki âyet, **Mutezile**'nin yanlış olduğunu açıkça beyan ediyor. Şu mealdeki âyet-i kerimeler de, **Cebriyenin** yanlış olduğunu bildiriyor:

(Zerre kadar hayır işleyen ve zerre kadar şer işleyen, karşılığını görür.) [Zilzal 7, 8]

(İsteyen iman etsin, dileyen inkâr etsin!) [Kehf 29]

Allahü teâlâ, hayrı ve şerri zorla işletseydi, (Zerre kadar hayır işleyen ve zerre kadar şer işleyen, karşılığını görür) buyurmazdı. İman, hidayet konusunda da, imanı zorla veren, zorla dini inkâr ettiren hâşâ **Allahü teâlâ** olsaydı, (Dileyen inansın, dileyen inkâr etsin) buyurmazdı. (Kula bela gelmez Hak yazmadıkça/Allah bela vermez kul azmadıkça) beytindeki birinci mısra, **Mutezile**'ye cevaptır. Allah dilemedikçe hiçbir şey olmaz. İkinci mısra ise, **Cebriye**'ye cevaptır. Kul, hak etmedikçe, ona ceza vermez.

(Allah, dilediğini hidayete kavuşturur, dilediğini sapıklıkta bırakır) mealindeki âyeti kerime, bütün işleri yapanın **Allahü teâlâ** olduğunu bildiriyor. Buradaki sapıklığını dilemek; o kişinin sapıklığına razı olmak, onu beğenmek değildir. Herkes sevabı da, günahı da, kendi iradesiyle işliyor. Ama ona bu kuvveti veren **Allahü teâlâ**dır. Bunu bir örnekle açıklayalım:

Herkes âhiret yolcusudur. **Allahü teâlâ**, dünyada herkesin gördüğü yerlere, Cennete ve Cehenneme giden iki uçak koymuştur. Birinin üstünde, (Bu uçak Cennete gider), diğerinde ise, (Bu uçak Cehenneme gider) yazılıdır. Bu uçakları Cennete ve Cehenneme götüren **Allahü teâlâ**dır, ama insanlar, kendi iradeleriyle bu uçaklara biniyorlar. Hiç kimse zorla bindirilmiyor. Üstelik, (Bu uçak Cehenneme gidiyor, buna binmeyin) diye devamlı ikâz ediliyor. Dolayısıyla, hiç kimsenin, **Allahü teâlâ**ya, (Cehenneme uçak kaldırmasaydın, biz de binmezdik) demeye hakkı olmadığı gibi, (Biz kâfirleri Cehenneme sokarken, sâlih Müslümanları niye Cennete soktun?) demeye hakkı olmaz.

(Zerre kadar hayır ve şer işleyen karşılığını görür) mealindeki âyeti kerime, (İman edip, hayır işleyeni Cennete, inanmayıp kötülük işleyeni de Cehenneme koyarım) demektir. Kişi kendi iradesiyle iman edip çeşitli hayırlar işliyor, ama bu kuvveti veren **Allahü teâlâ**dır. Onun imanını ve ibadetini kabul ediyor. Kendi iradesiyle inkâr edene de, çeşitli haramları

işleyene de, inkâr ve haram işleme kuvvetini veren, yine **Allahü teâlâ**dır. **Allahü teâlâ**, hangi işleri yapanların Cennete veya Cehenneme gideceğini açıkça bildirmiş, hiç kimseye özür, bahane kalmamıştır. İnkâr eden kimse, (Ben bilseydim, Allah'ı, Cenneti, Cehennemi inkâr etmezdim, haramlardan kaçıp hep iyilik işlerdim) diyemeyecektir.

Tedbir, takdir ve spiral

Soru: (Doğum kontrolü için Spiral kullanılsa da, Allah dilerse çocuk verir. O dilemezse tedbir fayda vermez. Alinyazısı da değişmez. O hâlde spiral kullanmak dine aykırıdır) deniyor. Tedbir almak dine aykırı mıdır?

CEVAP:

Yukarıdaki dört cümlenin ilk üçü doğrudur. Hüküm olan dördüncü cümle yanlıştır. Alinyazısı elbette değişmez.

Bir kimsenin Cennete veya Cehenneme gideceği takdir edilmiştir. Eğer bir kimse, (Ben cennetliksem de, cehennemliksem de ibadete gerek yok. Nasıl olsa gideceğim yer kesindir) diyerek, inanmaz ve ibadet etmezse, o kişi Cehenneme gider.

İnsan, Cennete veya Cehenneme gideceğini bilemez. Ama Allah'a iman eder, Müslümanlığa uyarsa ve imanlı ölürse, Cennete gider.

Çocuğu veren de, vermeyen de **Allahü teâlâ**dır. Evlenmeyene **Allahü teâlâ** çocuk vermez. Her evlenene de vermez. Çocuk olması için sebebe yapışmak şarttır. Birinci şart evlenmektir.

Çocuk olmaması için evlenmeyen kimse tedbir almış olur. Çocuk istemeyen evli kimse, çocuk olmaya mâni olan tedbirleri alması gerekir. Tedbir almak takdiri değiştirmez, ama tedbir almak da dinin emridir.

İlacın etki kuvvetini de, **Allahü teâlâ** yaratır. İlaçsız da şifa verebilir. Ancak ilaçla şifa vermek âdetidir. Onun için **Peygamber** efendimiz "sallallahü aleyhi ve sellem", (Ey Allah'ın kulları, ilaç kullanın!) buyurdu. Musa aleyhisselam hastalanınca, (İlaç istemem, **Allahü teâlâ** şifasını verir) dedi. Hastalık uzayıp ağırlaştı. Tekrar, (Bu hastalığın ilacı tecrübe edilmiştir, şifalı olduğu meşhurdur, ilacı kullanırsanız az zamanda iyileşirsiniz) dedilerse de, (Hayır, ilaç istemem) dedi ve hastalığı arttı. O zaman (İlaç kullanmazsan, şifa ihsan etmem) diye vahiy geldi. İlacı alıp iyileşti. Ama sebebini merak etti. (Ya Rabbî, hastalıklara şifa veren sensin, niye ben ilaçla şifa buldum?) diye arz edince, **Allahü teâlâ**, (Sen tevekkül etmek için, benim âdetimi, hikmetimi mi değiştirmek istiyorsun? İlaçlara, faydalı tesirleri kim verdi? Elbette ben yaratıyorum) buyurdu. (K. Saadet)

Allahü teâlâ, ilaçları hastalıkları gidermeye sebep yapmıştır. Bütün sebepleri yaratan, bunlara tesir kuvveti veren, **Allahü teâlâ**dır.

Allahü teâlânın 99 isminden biri Rezzak'tır, her insanın, her varlığın rızkını vericidir. Bütün rızıklar **Allahü teâlâ**yaya aittir. Bir âyet-i kerime meali: (Her canlının rızkı, Allah'a aittir.) [Hud 6]

Allahü teâlâ, herkesin rızkını ezelde takdir etmiş, ayırmıştır. Her insanın rızkı bellidir. Rızık hiç değişmez, azalıp çoğalmaz. Hiç kimse rızkını yemeden ölmez. Rızkı, az veya çok

veren Allah'tır. Bir âyet-i kerime meali: (Rabbin, rızık dilediğine bol verir, dilediğinkini daraltır.) [İsra 30]

Rızıkımızın muhakkak verileceği âyet-i kerimeyle sabitken, niye bir işte çalışıyoruz? Çalışmasak da rızığımız gelir, ama çalışmak, rızık için sebebe yapışmak dinin emridir. Birkaç hadis-i şerif:

(Çalışıp kazanmak her Müslümana farzdır.) [Taberânî]

(Kimseye muhtaç olmamak için çalışmak cihaddır.) [İ. Asakir]

(Cebrail aleyhisselam her geldiğinde, "Allah'ım, bana helâl rızık ve iyi bir iş nasip et" diye dua etmemi söylerdi.) [Hâkim]

Bir gencin sabah erken işe gitmesini uygun görmeyenlere, **Peygamber** efendimiz "sallallahü aleyhi ve sellem" buyurdu ki:

(Öyle söylemeyin! Eğer kimseye muhtaç olmamak, ana babasını ve aile efradını muhtaç etmemek için işine gidiyorsa, her adımı ibadettir.) [Taberânî]

Sadece rızık değil, her işi yaratan, hasta eden ve iyileştiren de Allah'tır. Ama hasta olmamak için tedbir almak dinimizin emridir. Biz tedbir alsak da takdir yerini bulur. Takdiri değiştirmek için değil, dinin emrine yapışmak için tedbir alıyoruz. Çocuk olması veya olmaması için tedbir almak da böyledir. Tedbir almayı dine aykırı sanmak çok yanlıştır. Dinini bilmemekten kaynaklanır. Her işin sebeplerine yapışmak lazımdır. Buradaki en önemli nokta şudur: **Allahü teâlâ**nın emri olduğu için sebebe, tedbire yapışmalı, ama bu sebeplere, bu tedbirlere güvenmemelidir.

Vebadan kaçılır mı?

Soru: İmam-ı Rabbanî hazretleri, veba olan yerden kaçmanın uygun olmadığını söylüyor. Bu, dinimizin ruhuna aykırı değil midir? Dinimiz, tedbiri emretmiyor mu?

CEVAP:

Sual, dine, edebe uygun olmalıdır. Böyle bir soru sormak **Resulullah**'ın vârisleri olan âlimlere hakaret olur. İmam-ı Rabbanî hazretleri gibi, ikinci bin yılın müceddidi olan, büyük bir âlim ve evliya zatın bir sözü için, (Dinimizin ruhuna aykırı değil mi?) denir mi? Dinin ruhu denilen şey ne ise, onu İmam-ı Rabbanî hazretleri bilmiyorsa, biz nereden bileceğiz ki?

İmam-ı Gazalî hazretleri buyuruyor ki:

Halife Hazret-i Ömer, bir kabileyle Şam'a gidiyordu. Şam'da veba hastalığı olduğunu işittiler. Kimi, (Şam'a girmeyelim) dedi. Kimi de, (**Allahü teâlâ**nın kaderinden kaçmayalım) dedi. Halife de, (**Allahü teâlâ**nın kaderinden, yine Onun kaderine kaçalım, şehre girmeyelim) buyurdu. Abdurrahman bin Avf da dedi ki: Ben **Resulullah**'tan işittim, şöyle buyurmuştu:

(Veba olduğunu işittiğiniz yere gitmeyin! Siz bir yerde iken orada veba meydana çıkarsa, oradan çıkmayın!) [Buhari, Müslim, Taberani]

Halife Hazret-i Ömer de, (Elhamdülillah, benim sözüm, hadis-i şerife uygun oldu) diyerek, Şam'a girmediler. Veba bulunan yerden dışarı çıkmanın yasak edilmesine sebep,

sağlam olanlar çıkınca, hastalara bakacak kimse kalmaz, helâk olurlar. Veba bulaşıcı hastalıktır. Bu hastalık, [veba basilleri], herkesin içine yerleşince, kaçanlar, [hastalığı başka yerlere götürüp bulaştırmış olurlar ve kendileri de] hastalıktan kurtulamazlar. Bir hadis-i şerifte buyuruluyor ki:

(Veba hastalığı bulunan yerden kaçmak, savaşta kâfir karşısından kaçmak gibi, büyük günahdır.) [Taberani] (İhya)

İmam-ı Rabbanî hazretleri buyuruyor ki:

Veba olan yerde, ölümden kaçıp da kurtulanlara yazıklar olsun! Kaçmayıp da ölenlere müjdeler olsun! Bunlar şehit sevabına kavuşurlar. Vebadan ölen savaşta ölen şehit gibidir. Ona sual sorulmaz. (1/299)

Kâfiri cezalandırmak

Soru: Kur'anda, (Kâfirlerin kalblerini mühürledik, onlar göremez, işitemez ve anlayamaz) buyuruluyor. Kalbleri mühürlendiği için kâfirler iman edemez. İman etmemeleri kendi ellerinde olmadığına göre, âhirette niye cezalandırılıyorlar?

CEVAP:

Bu soru, kaza ve kaderi bilmemekten kaynaklanıyor. **Allahü teâlâ** kimseye zulmetmez, kimseyi haksız yere Cehenneme atmaz. **Allahü teâlâ**, ezeli ilmiyle onların kâfir olacaklarını biliyordu. Nasıl olsa kâfir olacaklar diye, onları dünyaya göndermeden Cehenneme atsaydı, (Bizi dünyaya getirseydin, biz çok iyi ameller işlerdik) diyeceklerdi. Onun için, onlar dünyaya getiriliyor, akıl veriliyor, eşit şartlarda imtihana tâbi tutuluyor. Dağda çölde kalıp duymayanları aynı imtihana tâbi tutmuyor. İnanmayacakları ezeli ilmiyle bildiği için, (Onlara ne söylense iman etmezler) deniyor. **Allahü teâlâ**, ezeli ilmiyle biliyor ki, onlar kendi iradeleriyle küfre girecekler. Bunun için, (Kalbleri mühürlü ve kâfir olarak ölecektir) denmiş oluyor. Cenab-ı Hakk'ın, onların kâfir olarak öleceklerini bilmesi, kâfir olarak ölmelerini gerektirmiyor. Kendi arzularıyla kâfir oluyorlar. Birkaç âyet mealî:

(Allah onların kalblerini de, kulaklarını da mühürlemiştir. Gözlerinde de perde vardır.) [Bakara 7]

(Onlar sağır, dilsiz ve kördür, bu hâllerinden dönüp iman etmezler.) [Bakara 18]

(Kalblerini mühürleriz de, onlar işitmezler.) [Araf 100]

(Kalbleri var, ama anlamazlar; gözleri var, ama görmezler; kulakları var, ama işitmezler. İşte bunlar hayvan gibidir, hattâ daha da aşağıdır.) [Araf 179]

(Onları doğru yola çağırırsan işitmezler. Sana bakarlar, ama görmezler.) [Araf 198]

([Müşrikler, **Resulullah**'a] dediler ki: Davet ettiğin şeye [İslâmiyet'e] karşı kalplerimiz kapalı, kulaklarımızda da bir ağırlık [sağırlık] vardır. Seninle anlaşmamıza engel bir de perde [küfür perdesi] vardır.) [Fussilet 5]

(Onların kalblerine mühür vuruldu. Bu yüzden anlamazlar.) [Tevbe 87, Münafikun 3]

Sağır, dilsiz, kör, kalbi mühürlü ifadeleri ne demektir? Kısaca açıklayalım:

Onlar, sağırdır işitmezler: Neyi işitmezler? Hakkı işitmezler. Ezanı işitmezler, **Ehl-i sünnet** âlimlerinin bildirdiği bilgileri işitmezler. Âhîret için faydalı olan hiçbir şeyi işitmezler.

Dilsizdir, söylemezler: Neyi söylemezler? Kelime-i şehadeti söylemezler, Allah'a inanmazlar. (Kâinatın bir yaratıcısı vardır) demezler. Hak olan gerçeklerin hepsini inkâr edip söylemezler.

Kördür, görmezler: Neyi görmezler? Hak olan hiçbir şeyi göremezler. Mesela Güneş'i göremezler. Eğer görseler, (Bu Güneş'in ısısı niye hiç bitmiyor, niye dünyaya çok yakınlaşmıyor, niye dünyadan uzaklaşmıyor? Demek ki bir yaratıcısı vardır) diye düşünmeleri gerekir. Sayısız hayvan çeşitlerini, bitkileri ve göklerdeki nizamı göremedikleri gibi, kendi vücutlarındaki harikaları da göremiyorlar. Camileri, Cennete giden yolları, **Ehl-i sünnet** âlimlerini ve kitaplarını görmezler, göremezler. Bunun gibi ibret alınması gereken varlıkları, olayları göremiyorlar.

Kalbleri mühürlüdür, anlamazlar: Kalbleri niye mühürlüdür, neleri anlamazlar? İyiyi kötüyü, imanı küfrü, hayrı şerri, kârı zararı, faydalıyı zararlıyı, Cenneti Cehennemi, dostu düşmanı anlamazlar. Anlama yeri olan kalbleri kilitlidir, kapalıdır. Göz, ne kadar bakarsa baksın, kulak ne kadar açık olursa olsun, eğer içeride bir işitme veya görme işi olmazsa, baksa da görmez, işitse de duymaz, çünkü duyuracak olan kulak değil, Cenab-ı Hak'tır.

Takdir-i ilahi

Soru: Bir deprem, bir sel felaketi, bir yangın oluyor, bir trafik kazası veya iş kazası oluyor. Kazara bomba patlıyor, insanlar ölüyor. Bunlara takdir-i ilahi denir mi? Dinî konularda cahil bir yazar, (Böyle kazalara takdir-i ilahi demek densizliktir) diyor. Gerekli tedbir alınmadan kazaya sebep olunmuşsa, yine buna takdir-i ilahi denir mi?

CEVAP:

Tedbir almak dinimizin emridir. Ancak tedbir alınsa da, alınmasa da, her şey takdir-i ilahi ile olur. Çürük bina yapılıp depremde yıkılırsa, sel yatağına ev yapılıp, evi sel alırsa, ormanda kebab yapmak için ateş yakılıp, ormanın yanmasına sebep olunursa, 150 kilometre süratle gidip kaza yapılırsa, bunların hepsi tedbirsizlik neticesinde olmuşsa da yine takdir-i ilahidir. (Falanca 150 kilometre hızla gidince kaza geçirecek) diye alnımıza yazılmış, yani kaderimiz olmuş, biz de onu görüyoruz. Tedbir almadığımız için günaha giriyoruz, o ayrı bir şeydir. Ama her şey takdir-i ilahi ile oluyor. Her olayı yaratan ancak Allah'tır. İki âyet-i kerime mealî şöyledir:

(Her şeyi yaratan Allah'tır.) [**Zümer** 62]

(Sizi de, yaptığınız işleri de yaratan Allah'tır.) [**Saffat** 96]

Amentü'nün altı şartından biri, Kaza ve kadere inanmaktır. Kader, takdir-i ilahi demektir. **Mutezile** kafalılar kaderi inkâr etse de, bir şey değişmez. Bir insanın intihar etmesi veya birinin diğerini alnında vurması birer takdir-i ilahidir. Suç işleyince takdir-i ilahi olmaktan çıkmaz. Takdir-i ilahi, insanların tedbirli veya tedbirsiz yapacağı her işi Allah bilir demektir. (Falanca kimse, tedbir almayacak, şu kazaya sebep olacaktır veya filanca, kasten şu suçu yahut şu günahı işleyecektir) diye alnımıza yazar. Buna kader veya takdir-i ilahi diyoruz. Suçu veya günahı işleyen Allah değildir. Allah onun işleyeceğini bildiği için yazmıştır.

Yani o yazdı diye bu olaylar olmuyor. Cahiller veya dinsizler takdir-i ilahiye bilmedikleri için, (Bu bir takdir-i ilahidir) diyenleri tenkit edip, densizlik diyorlar. Allah'ın takdirini kabul edene densizlik demek dinsizlik olur.

İnsan bilmediği konuda konuşmamalı. Atalarımız, (Cahil cesur olur) buyuruyor. Yani (Düşünmeden konuşur, çam devirir) diyor. Din cahilleri de, yanlış sözler edip küfre girmekte çok cesurlar. Herkes haddini bilmeli, bilmediği konulara burnunu sokmamalıdır.

Kadere rıza göstermek

Soru: (Elimizde olmadan başımıza gelen her şey kaderdendir. Vâki olanda hayır vardır) deniyor. Başımıza kötü bir iş gelse veya biri bize hakaret etse yahut treni kaçırarak üzülmeyecek miyiz? Üzülürsek Allah'ın kaderine razı olmamış mı oluruz?

CEVAP:

(Vâki olanda hayır vardır) sözü, gerekli bütün sebeplere yapıştığımız hâlde, irade ve tercihimizin dışında, başımıza gelene, şikâyetçi olmadan sabretmek, neticesinin hayırlı olacağını bilmek demektir. Yoksa, kendi irademizle bir günahı işledikten sonra, (Ne yapalım, kaderim böyleymiş, vâki olanda hayır vardır) demek yanlıştır.

İkinci bir husus, insan, bir işin sonucunun iyi mi, kötü mü olacağını bilemez. Hayır zannettiği şey, şerle sonuçlanabilir. Şer zannettiği şey de, hayırla neticelenebilir. Bir âyet-i kerime meali:

(Hoşlanmadığınız şey, sizin iyiliğinize; sevdiğiniz şey de, kötülüğünüze olabilir. Siz bilmezsiniz, Allah bilir.) [**Bakara** 216]

Müslüman, her hayrın ve şerrin Allah'tan olduğunu bilir. Her işi yaptıran **Allahü teâlâ**dır. O hâlde, bir Müslüman olarak, başa gelen işe rıza göstermeliyiz. Rıza göstermesek de, o iş, yine olacaktır. O hâlde, bu işe razı olmaktan başka çare yoktur. Olacağı kesin olan bir işe, itiraz etmek ahmaklık olur.

Vâki olan bir işle, karşı karşıya kalanın, ne kadar zor, ne kadar acı olursa olsun, buna rıza göstermesi, imtihanı kazanmak için sabretmesi gerekir. Bir hadis-i şerif:

(**Allahü teâlâ**, sabredeni sever.) [**Taberanî**]

Başta gelene sabreden, büyük nimetlere kavuşur. Sabretmeyen ise felakete maruz kalır. Çünkü **Allahü teâlâ**, hadis-i kudsîde buyuruyor ki:

(Kaza ve kaderime razı olmayan, beğenmeyen ve belaya sabretmeyen, benden başka Rab arasın!) [**Taberanî**]

O hâlde, kaderimize, razı olmaktan başka çare olmadığına göre, buna istemeyerek değil, isteyerek razı olmalıyız. Kadere razı olmak çok kıymetlidir. Birkaç hadis-i şerif:

(Kadere rıza, saadet alametidir.) [**Tirmizî**]

(Şunları yapmak imanı zirveye çıkarır: 1- Allah'ın hükmüne karşı sabretmek, 2- Kaza ve kadere rıza göstermek, 3- Tam tevekkül sahibi olmak, 4- Allah'a tam teslim olmak.) [**Ebu Nuaym**]

(**Allahü teâlâ** buyurur: Kaza ve kaderime razı olan, rızkıma kanaat eden, benim için şehvetini terk eden genç, bazı melekler gibi kıymetlidir.) [**Deylemî**]

(Şu 3 şeyi yapan, dünya ve âhiret hayrına kavuşur: Kazaya rıza, belaya sabır, rahatlıkta, bollukta dua.) [**Deylemî**]

(Şu 3 şeyi yapan 40 evliyadan biri olur: Kazaya rıza, haram işlememeye sabır, buğdi fillah.) [**Deylemî**]

(“Ya Rabbî, kaderine rıza göstermemi nasip et” diye dua et!) [**Taberanî**]

(Kadere rıza göstermek mutlu olmaya, rızasızlık ise mutsuzluğa alamettir.) [**Tirmizî**]

(Razı olan kadere, kolay düşmez kedere) buyuruluyor. Gelen belaya sabredenin, ya günahı affolur veya derecesi yükselir.

Cennetlik insanın nişanı şudur: O kişi, Hak teâlânın kaderine razı olur. Şakî [kötü, cehennemlik] olmanın da nişanı şudur: O kişi, kadere razı olmaz, bir musibet gelince, bağırıp çağırır, çok ağlar, sızlar. (İslâm Ahlakı)

İmam-ı Rabbânî hazretleri buyuruyor ki: Her gün insanın karşılaştığı her şey, **Allahü teâlâ**nın dilemesi ve yaratmasıyla var olmaktadır. Bunun için, iradelerimizi Onun iradesine uydurmaliyiz! Karşılaştığımız her şeyi, aradığımız şeyler olarak görmeliyiz ve bunlara kavuştuğumuz için sevinmeliyiz! Kulluk böyle olur. Kul isek, böyle olmalıyız! Böyle olmamak, kulluğu kabul etmemek ve sahibine karşı gelmek olur. **Allahü teâlâ**, (Kaza ve kaderime razı olmayan, beğenmeyen ve gönderdiğim belalara sabretmeyen, benden başka Rab arasın!) buyuruyor. (3/59)

Demek ki, kadere rıza gösteren mutlu oluyor. Karşımıza ne çıkarsa, (Kaderim böyleymiş) diyerek itiraz etmemeli. Mesela treni kaçırırsak, (Hakkımda hayırlısı buymuş) diyerek üzülmemeli. Acele bir yere yetişmek için giderken, bir kaza yapsak, zamanında hastaneye yetişemesek, yani bütün olumsuzluklar üst üste gelse de, normal bir olay gibi, karşılayanın huzurlu ve mutlu olacağını dinimiz bildiriyor.

Mutlu olmak için, gülün yanında diken var diye üzülmemeli, dikenler içinde gül var diye sevinmeli.

Mutluluğun sırrı, sevilen şeyleri yapmakta değil, yapmaya mecbur olunan şeyleri sevmektedir.

İnsan sevdiğini, olmasını istediği gibi değil, olduğu gibi, o hâliyle sevmelidir. Böyle sevmezse mutlu olamaz.

Çölde yaşayan bir bedevî ve ailesinin, bir horozu, bir köpeği ve bir de merkebi vardı. Horoz, sabahları öterek, onları namaza uyandırır. Bir gün tilki, horozu alıp götürür. Çoluk çocuğu üzülür. Bedevî, (Hakkımızda belki bu hayırlıdır) diyerek onları teselli eder. Bir kurt, merkebi parçalar. Bedevi, üzülen çoluk çocuğunu yine teselli eder. Bir müddet sonra kendilerine bekçilik eden köpekleri de ölür. Bedevî yine ailesini teselli eder. Bir sabah, ilerideki birkaç çadırda yaşayanlar, esir alınarak götürülür. Hayvanlarının sesleri, merkep anırması, horoz ötmesi ve köpek havlaması, çadırda yaşayanları ele verir. Bedevînin hayvanları olmadığı için, onların varlığından haberdar olamazlar. (İhya)

Bir arkadaş anlattı: Ortaokul son sınıfta iken, öğretmenler, (Ne yaparsan yap, seni sınıfta bırakacağız) demişlerdi. Mecburen başka bir ilçeye gitmek zorunda kalmıştım. Okul idaresi, arkamdan bir rapor göndermiş, (Bu, çok tehlikelidir, ders çalışmaz, öğretmenleri döver, anarşist biridir) demiş. Müdür, oradaki öğretmenleri topluyor. (Bu, tehlikeli biriymiş, bize zararı dokunabilir. Sınıfta bırakmayalım, mezun edip kurtulalım) diyor. O ilçeye benimle gelen başka bir arkadaş vardı, o ikmale kaldı, beni doğrudan geçirdiler. Hakkımda niye böyle kötü rapor verdiler diye kızılıyordum. Meğer hakkımda hayırlısı böyle imiş...

Başka bir arkadaş anlattı: (Treni veya otobüsü kaçıyorum, üzülüyorum. Sonra unuttuğum bir şey kalmış, gitsem de geri dönmem gerekiyordu. Böyle çok olay başıma geldi. Artık kaçırdığım şeye üzülüyorum.)

Hikmet Baba isimli bir derviş, (Bunda da bir hikmet var) dermiş. (Her şeyde hayır olur mu, hikmet olur mu?) diyen birkaç serseri, dervişin ineğini götürüp ormanda bir ağaca bağlarlar. Akşamüstü sığırtmaç, sığır sürüsünü köye getirir. Hikmet baba, ineğini görmeyince yine, (Bunda da bir hayır var) diyerek, çoluk çocukla ineğini aramak üzere ormana giderler. Gece, geç saatlere kadar ineği ararlar. Sonunda bir ağaca bağlı bulurlar. Çok yoruldukları için, orada uyuya kalırlar. Sabah olunca köyelerine gelirler. Ne görsünler, köyde deprem olmuş, evler yıkılmış, çok kimse ölmüş. Hikmet baba yine, (Gördünüz mü, **Allahü teâlâ** bizi depremden korumak için ineğimizi bağlatmış) der.

Görüldüğü gibi, şer zannedilen şey, hayrımıza olabiliyor. Erzurumlu İbrahim Hakkı hazretlerinin şiirini hatırlıyoruz:

Hak, şerleri hayreyler,
Zannetme ki gayreyler,
Ârif onu seyreyler,
Mevlâ görelim n'eyler,
N'eylerse, güzel eyler.
Kaderi inkâr edenler

Soru: Mutezile, imanın altı esasından biri olan kaderi inkâr ediyor. Kaderi inkâr eden herkes Mutezile midir?

CEVAP:

Genelde öyle ise de, sadece Mutezile değil, dinsizler de kaderi inkâr ediyor. Mesela, (Ülkeyi kaderine terk etmeyeceğiz) diyorlar. İbni Sebeciler de, kaderi inkâr ediyorlar.

Kader, **Allahü teâlâ**nın ileride olacak her şeyi ezelde bilmesidir. Kaza, bu bildiklerini Levh-il mahfuz'da göstermesidir. (Emali şerhi, Seyyid Ahmed Asım Efendi)

İnsanların ne yapacağını bilmeyen ilah olur mu hiç? Herkesin ne yapacağını bilen **Allahü teâlâ**, bunları yazdığını bildiriyor. Bu âyetler nasıl inkâr edilir? Bir âyet-i kerime meali:

(Biz, yeryüzünde vuku bulacak ve başınıza gelecek her musibeti, yaratmadan önce, bir kitapta [Levh-i mahfuz'da] yazdık. Elbette bu, Allah için kolaydır.) [**Hadid** 22]

Kader hakkında birçok âyet-i kerime var. Birkaçının mealı:

(Yaptıkları küçük büyük her şey, satır satır kitaplarda yazılmıştır.) [Kamer 52, 53]

(Allah her canlının durduğu yeri ve sonunda bırakılacağı mekânı bilir. Hepsi açık bir kitapta [Levh-i mahfuz'da]dır.) [Hud 6]

(Allah her şeyin yaratıcısıdır.) [Zümer 62] (Hayrı, şerri, imanı, küfrü de yaratan **Allahü teâlâ**dır.) [Beydâvî tefsiri]

(Allah her şeyi bilir.) [Hucurat 16]

(Yaratan hiç bilmez mi?) [Mülk 14]

(Emrullahi kaderen makdura) âyetinin mânâsı, (Allah'ın emri yerine gelecek, yazılmış bir kaderdir) demektir. (Ahzab 38)

Meşhur Amentü hadisinde, imanın altı şartından biri şöyle bildiriliyor:

(Hayrın ve şerrin Allah'tan olduğuna inanmaktır.) [Buhârî, Müslim, Nesâî]

Kader hakkındaki hadis-i şeriflerden bazıları da şöyledir:

(Kaderin, hayrın ve şerrin Allah'tan olduğuna inanmayan, mümin değildir.) [Tirmizî]

(Kadere iman etmeyen, başa gelecek olanın asla şaşmayacağına, başa gelmeyecek olanın da asla gelmeyeceğine inanmayan, iman etmiş olmaz.) [Tirmizî]

(Kaderi inkâr edene, bütün peygamberler lânet eder.) [Taberânî]

(“Şer takdir edilmedi” diyenin İslam'dan nasibi yoktur.) [Beyhekî]

(Âhir zamanda, kaderi inkâr edenler çıkacaktır.) [Tirmizî]

Kaderin değişeni de, değişmeyi de vardır. Mesela değişmeyen ecele, ecel-i müsemma denir. Bir âyet-i kerime mealı:

(Ecel bir an gecikmez ve vaktinden önce de gelmez.) [Araf 34]

İnsanın işine göre, ömrü ve rızkı değişebilir. Bir âyet-i kerime mealı:

(Allah, dilediğini siler, dilediğini değiştirmez. Ümm-ül-kitab [Levh-i mahfuz] O'ndadır.) [Ra'd 39]

Ümm-ül kitap, ezeli olan kelim-i ilahinin yazılı olduğu kitaptır. Melekler, bunu anlayamaz. Zamanlı değildir. Allah'tan başka, kimse bilmez. Hiç yok olmaz. Levh-i mahfuz'da değişiklik olur. Bunu melekler görür. İnsanın, işine göre, ömrü ve rızkı değişir. İyiler kötü, kötüler iyi olarak değiştirilebilir. Bir başka âyet mealı:

(Bir canlıya verilen ömür ve ömrünün azaltılması da mutlaka bir kitaptadır.) [Fatır 11]

Değişebilen kaza kadere kaza-i muallak denir. Bir kimse, iyi amel yapıp duası kabul olursa, o kaza değişebilir. Üç hadis-i şerif:

(Kaza-i muallakı, hiçbir şey değiştiremez. Yalnız dua değiştirir ve ömrü, yalnız ihsan, iyilik arttırır.) [Hâkim]

(Kader, tedbirle, sakınmakla değişmez. Fakat kabul olan dua, o bela gelirken korur.) [Taberânî]

(Sıla-i rahm ömrü uzatır.) [Taberânî]

Kaderin Levh-i mahfuz'da yazılması kazadır. Bir kimseye takdir edilen bela, kaza-i muallak ise, o kimsenin dua etmesi de takdir edilmişse, dua eder, kabul olunca belayı önler. Duanın belayı önlemesi de kaza ve katerdendir. Şemsiye yağmura siper olduğu gibi, dua da belaya siper olur.

Ecel-i müsemma değişmez, ama Ecel-i kaza değişebilir. Bir örnek: İki kişi, Hazret-i Davud'a birbirini şikâyet etti. Azrail aleyhisselam gelip, (Bu iki kişiden birinin eceline bir hafta kaldı. İkincisinin ömrü de, bir hafta önce bitmişti, ama ölmedi) dedi. Hazret-i Davud, hayret edip sebebini sorunca cevaben dedi ki:

(İkincisinin bir akrabası vardı. Buna dargındı. Bu, gidip onun gönlünü aldı. Bunun için **Allahü teâlâ**, onun ömrünü 20 yıl uzattı.) [Levh-i Mahfuz ve Ümm-ül-kitab risalesi]

Birkaç hadis-i şerif:

(Kadere inanmak, iman esaslarındandır.) [Ebu Davud, Tirmizî]

(Kadere iman etmek, tevhidin nizamıdır.) [Deylemî]

(Kaderi inkâr etmeyin! Hristiyanlar kaderi inkâr eder.) [Cami-us-sagır]

(Ümmetim kaderi inkâr etmedikçe dinde sabittir; inkâr edince helâk olur.) [Taberânî]

(Âhirette kaderi yalanlayana rahmet edilmez.) [İ. Adiy]

(Âhir zamanda kaderin inkâr edilmesinden korkuyorum.) [Taberânî, İbni Asakir, Hatîb]

(Âlimin sürçmesinden, münafıkların "Kur'an böyle diyor" diyerek tartışmaya girişmesinden ve kaderin inkâr edilmesinden korkuyorum.) [Taberânî]

(Kader, Rahman olan Allah'ın elindedir. Kimini yükseltir, kimini alçaltır.) [Bezzar]

(**Allahü teâlâ** buyurdu ki: "Bana iman edip de, kadere, hayır ve şerrin benim takdirimle olduğuna iman etmeyen, benden başka Rab arasın.") [Şirâzî]

(İrkçılık, kaderi inkâr ve nakle itibar etmemek ümmetimi helâk eder.) [Taberânî]

(**Allahü teâlâ**, ilk önce Kalem'i yaratıp, "Kaderi, olanı ve sonsuza kadar olacak olanı yaz" buyurdu.) [Tirmizî, Ebu Davud]

(Herkes, sana fayda vermek için çalışsalar, **Allahü teâlâ**nın senin için takdir ettiğinden fazlasını yapamazlar. Herkes, sana zarar vermeye kalksa, **Allahü teâlâ**nın takdir ettiği zarardan fazlasını veremez; çünkü artık kaderi yazan Kalem kurudu, yazıları değişmeyecek şekilde kesinleşti.) [Tirmizî]

(**Allahü teâlâ**, "Ben âlemlerin rabbiyim, hayrı da, şerri de ben tâyin ederim" buyurdu.) [İbni Neccar]

İmam-ı Rabbânî hazretleri buyuruyor ki: Kaza ve kader bilgisini, çok kimseler anlayamadığından doğru yoldan ayrılmıştır. Bunlardan bir kısmı, insanların isteyerek yaptığı işlerin zorla olduğunu sanmış, çokları da, insanların her işi yaratarak yaptığını, isteyerek

yapılan işlere **Allahü teâlâ**nın karışmadığını söylemiştir. Üçüncüsü de, doğru yoldakilerin, İslamiyet'i iyi anlayanların sözüdür ki, bunlar, Fırka-i naciyye ismiyle müjdelenmiş olan **Ehl-i sünnet** vel-cemaat âlimleridir. Bunlar, birinci ve ikinci kısımda olanlar gibi taşkınlık yapmamış, orta yolu seçmişlerdir.

Kula bela gelmez, Hak, yazmadıkça,

Hak, bela göndermez, kul azmadıkça.

Mutezile, (Herkes kaderini kendi belirler. Kader diye bir şey yoktur) der. Birinci mısra buna cevaptır. Yani (**Allahü teâlâ** dilemedikçe, insan bir şey yapamaz) deniyor.

Cebriye ise, (Allah dilediğini hidayete kavuşturur, dilediğini sapıklıkta bırakır) âyet-i kerimesini yanlış anladığı için, (Her şeyi bize zorla yaptıran Allah'tır) der. İkinci mısradaki, (Allah'ın takdiri insanların amellerine göredir, Allah kimseye zulmetmez) deniyor.

(Biz her şeyi bir kadere, bir ölçüye göre yarattık) mealindeki âyet-i kerime için, bir **Mutezile** sapığı diyor ki:

(Bu âyette olduğu gibi, diğer âyetlerde geçen kader kelimeleri ölçü demektir. **Ehl-i sünnet**'in bildirdiği anlamda Kur'an'da kader diye bir şey yoktur. Allah, insanların işleyeceklerini bir yere yazmamıştır. Kaderini herkes kendi belirler.)

Görüldüğü gibi **Mutezile** meddahı, bu konudaki bütün âyet ve hadisleri inkâr etmekten çekinmiyor. Buna **Resulullah** efendimizin şu hadis-i şerifini gösteriyoruz:

(Kaderi inkâr edenlere, "Yeryüzünde vuku bulan ve başınıza gelen bir musibet yoktur ki, biz onu yaratmadan önce, bir kitapta [Levh-i mahfuz'da] yazmış olmayalım. Elbette bu, Allah için kolaydır" [mealindeki] âyet-i kerimeyi söyleyin!) [**Deylemî**] (Bu âyet: **Hadid** 22)

Şirk ve tehlikeli sözler

Şirk ve küfür nedir?

Soru: Hadis-i şerifte, Allah'a şirk koşmanın dışında küfre soka bir günah olmadığı bildiriliyor. Bilindiği gibi, şirkten yani Allah'a ortak koşmaktan başka küfre düşürücü günahlar vardır. O halde, bu hadis-i şerifteki şirk ne demektir?

CEVAP:

Şirk, **Allahü teâlâ**ya ortak yapmak, benzetmek demektir. Benzeten kimseye müşrik denir. Küfrün çeşitleri vardır. Hepsinin en kötüsü, en büyüğü şirkdir. Bir şeyin her çeşidini bildirmek için, genelde, bunların en büyüğü söylenir. Bunun için, âyet-i kerime ve hadis-i şeriflerde bildirilen şirk, her cins küfür demektir.

Kur'an-ı kerimde mealen buyruluyor ki:

(**Allahü teâlâ**, şirki [her çeşit küfrü] asla affetmez ve şirkten başka olan [büyük küçük bütün] günahları dilerse affeder.) [**Nisa** 48]

Bir kâfir, bir kelime-i tevhid söylemekle mümin olduğu gibi, bir mümin de, bir söz söylemekle kâfir olur. Küfre düşürücü söz kullananın imanı gider de haberi olmaz. **Hadis-i şerifte** buyruldu ki:

(Öyle bir zaman gelir ki, kişinin imanı gider de haberi olmaz. Halbuki ondan, gömleğin çıktığı gibi, iman çıkmış olur.) [Deylemi]

Küfre düşenin bütün ibadetlerinin sevapları yok olur, tevbe ederse, geri gelmez, ayrıca, nikahını da yenilemesi gerekir. Tevbe etmek için, yalnız Kelime-i şehadet söylemeleri kâfi değildir. Küfre sebep olan o şeyden de tevbe etmeleri gerekir. Küfre düştüğü şeyleri bilmiyorsa, bilip bilmediğim bütün küfür söz ve işlerden tevbe ettim demesi yeterlidir.

Berika ve Hadika'da ve Mecmaul-enhür'de diyor ki:

(Erkek veya kadın, bir Müslüman, âlimlerin sözbirliği ile küfre sebep olacağını bildirdikleri bir sözün veya işin küfre sebep olduğunu bilerek, amden [yani tehdit edilmeden, istekle] veya başkalarını güldürmek için söyler, yaparsa, manasını düşünmese dahi, imanı gider. Mürted olur. Buna Küfr-i inadi denir. Eğer bunun küfre sebep olduğunu bilmeyip, amden söyler, yaparsa, yine mürted olur. Buna Küfr-i cehli denir. Çünkü, her Müslümanın, bilmesi gereken şeyleri öğrenmesi farzdır. Bilmemesi özür değil, büyük günahdır. Küfr-i inadi ve küfr-i cehli ile mürted olanın, nikahı bozulur. Zevcesinden vekalet alarak, iki şahit yanında veya camide cemaat ile (Tecdid-i nikah) yapması gerekir. İki kiden fazla tecdid için (Hulle) lazım olmaz. Küfre sebep olan sözü, hata ederek [yani amden olmayıp, yanılarak] veya tevilli olarak veya ikrah [tehdit] edilerek söylerse, mürted olmaz ve nikahı bozulmaz. Küfre sebep olması, âlimler arasında ihtilafı olan bir sözü amden söyleyen mürted olmaz ise de, bunun tevbe ve istigfar etmesi ve tecdid-i nikah yapması ihtiyatlı olur.)

(Her iki halde de küfre girenin önceki ibadetleri yok olur. Tevbe ederse, geri gelmez. Zengin ise tekrar hacca gitmesi gerekir. Önce eda ettiği namaz, oruç veya zekâtları kaza etmez. Fakat küfre düşmeden önce yapmadığı ibadetleri kaza eder. Tevbe için yalnız kelime-i şehadet söylemek yeterli değildir. Küfre sebep olan şeyden de tevbe etmesi gerekir. Küfre sebep olan sözü, hata ederek, yanılarak veya tevilli olarak söyleyen veya küfrü gerektirdiği âlimler arasında ihtilafı olan bir sözü bilerek söyleyen küfre girmez. Fakat tecdid-i iman etmesi iyi olur.)

Kâfir kime denir?

Soru: Allah'ı inkâr edene kâfir dendiğine göre, Allah'ın varlığına inanan ehl-i kitaba, kâfir denir mi?

CEVAP:

Müslümanlığa göre insanlar ikiye ayrılır:

- 1- Müslüman olanlar,
- 2- Müslüman olmayanlar.

Müslüman olmayanlara gayrimüslim veya kâfir denir. Kâfirler de ikiye ayrılır:

- 1- Kitaplı kâfirler [ehl-i kitap],
- 2- Kitapsız kâfirler.

Hristiyanlarla Yahudiler, kitaplı kâfirdir. Ateist, müşrik, Budist, Mecusi ve daha başka dine inananlar kitapsız kâfirdir. Kitaplı kâfirler de, kitapsız kâfirler de Cehennemliktir.

Kitap ehli kâfirler, yani Hristiyan ve Yahudilerin hepsi Cehennemlidir. Birkaç âyet-i kerime mealî:

(Elbette, ehl-i kitaptan [Yahudi ve Hristiyan] olsun, müşriklerden olsun, bütün kâfirler Cehennem ateşindedir, orada ebedî kalırlar. Onlar yaratıkların en kötüsüdür.) [Beyyine 6]

(“Allah, Meryem oğlu Mesih’tir” diyenler kâfir olmuştur. Hâlbuki Mesih demişti ki: Ey İsrail oğulları, Rabbim ve Rabbiniz olan Allah’a kulluk edin. Bilin ki, Allah, kendine ortak koşana Cenneti haram kılar. Artık onun yeri ateştir ve zalimler için yardımcı yoktur.) [Maide 72]

(Âyetlerimizi yalanlayanlar kâfirdir, onlar Cehennemlidir, orada ebedî kalırlar.) [Bakara 39] (Müslüman olmayanların hepsi, âyetleri inkâr edip kâfir oluyor.)

Şirk günah mı, küfür mü?

Soru: Biz, şirk ayrı, büyük günah ayrı biliyoruz, fakat İslam Ahlakı kitabında, (Şirkten yani küfürden, yani imansızlıktan sonra, en büyük günah, bid’at itikadında olmaktır) deniyor. Dıyâ-ül kulûb kitabında, yedi büyük günahı bildiren şu hadis-i şerif naklediliyor:

(1- Şirk, 2- Adam öldürmek, 3- Sihir, yani büyü yapmak, 4- Yetim malı yemek, 5- Faiz alıp vermek, 6- Savaşta kaçmak, 7- Namuslu kadınlara iftira etmek.) [Buhârî]

Niye şirk büyük günah olarak bildiriliyor?

CEVAP:

Günah, **Allahü teâlâ**ya isyan demektir, onun yasak ettiği şeyi çiğnemek demektir. Bu yasakların en büyüğü elbette şirk, küfürdür. Onun için şirk, küfür, bazen büyük günahlar arasında sayılır. İsyân etmenin en büyüğü demek oluyor. **Peygamber** efendimiz de, şirk büyük günahlar arasında bildiriyor. Demek ki, haramların içinde şirk de, küfür de vardır.

Küfür alametleri

Soru: Bazı kimseler, (Boyna haç, bele zünnar takıp bir kere secdeye gidilirse veya namaz kılınırsa, artık haç Müslüman olmuş olur. Bir daha bunlarla namaz kılmakta sakınca olmaz. Diğer küfür alametlerinin hepsi böyledir) diyorlar. Acaba bu düşünce, Hristiyanlığa olan aşırı muhabbetten, kör taassuptan mı kaynaklanıyor? Haç ve zünnar Müslüman olur mu?

CEVAP:

Haç ve zünnar, küfür alametidir. Bunlar secdeye gitmekle, zemzemle yıkanmakla küfür alameti olmaktan çıkmaz. Haç denilen putu, papazların zünnar denilen kuşaklarını ve diğer küfür alametlerini, namaz kılarken kullanmak da küfür olur.

Putu tapmak ve şirk

Soru: Müşrikler de putların yaratıcı olmadığını bilip, sadece, putları Allah’a yaklaşmak için vesile ediyorlar. Bunlar müşrik oluyor da, Evliyayı Allah’a yaklaşmak için vesile eden niye müşrik olmasın?

CEVAP:

Evliya-yı kiramı putlara benzetmek çok çirkindir. Müminler, Enbiyaya ve Evliyaya tapınmıyor, bunların **Allahü teâlâ**ya şerik [ortak] olmadığını biliyorlar. Enbiyanın ve Evliyanın, **Allahü teâlâ**nın sevdiği kulları olduğuna, **Allahü teâlâ**nın, bu sevdiklerinin bereketiyle, diğer kullarına merhamet edeceğine inanıyorlar. (Zararı ve faydayı yaratan yalnız **Allahü teâlâ**dır. Tapınmaya hakkı olan yalnız Odur. Sevdiklerinin bereketiyle kullarına merhamet eder) diyorlar. Müşrikler de, putlarının yaratıcı olmadığını söylüyorlarsa da, putların tapınmaya hakları olduğuna inanıyor, bunun için tapınıyorlar. (Putların ibadet edilmeye hakkı vardır) dedikleri için müşrik oluyorlar. Yoksa, müşrik olmaları, (Bize şefaet etmelerini istiyoruz) dedikleri için değildir. Putlardan şefaet beklemek de elbette bâtil, yani bozuk bir inanıştır. Böyle inanmak caiz değilse de, bâtilsa da, şirk de değildir. Putlara tapınmak şirktir. (F. Bilgiler)

Haç Müslüman olmaz

Soru: (Sarığa, takkeye veya şapkaya saç koyup onunla namaz kılınırsa, böylece saç secdeye gitmiş, artık o Müslüman olmuş olur. Böyle Müslüman olmuş bir saçla namaz kılmanın mahzuru olmaz) deniyor. Cansız şey nasıl Müslüman oluyor ki?

CEVAP:

Onların maksadı, Hristiyanlığın sembolü olan saç, meşru bir sembol olarak göstermektir. Bu, yerli ajanların bir oyunudur. Secdeye götürülen saç, Müslüman olmaz. Domuz derisinden takke yapıp, (Secdeye gittiği için domuz derisi temiz olur) demek gibi, çok yanlış ve çirkin bir sözdür. Tersine, bir papaz takke giyerek kiliseye gitse, vaftiz yapılan şaraplı suya takkeyi batırsa, takke Hristiyan mı olmuş olur? Öyle yapıldı diye Müslümanlar takke giyemezler mi? Müslüman görünen Hristiyan ajanlarının oyununa gelmemelidir.

Küfre düşen ne yapmalı?

Soru: Bilip bilmeden çok söz söylüyor, doğru yanlış çok iş yapıyoruz. Farkında olmadan küfre düşmüşsek ne yapmamız lazımdır?

CEVAP:

İslam âlimleri buyuruyor ki:

Her Müslümanın **Allahü teâlâ**nın emirlerine uyması, yasak ettiği şeylerden kaçması gerekir. İbadetleri yapmaya, haramlardan sakınmaya önem vermeyenin imanı gider, kâfir olur. Kâfir olarak ölen kimse, ahirette sonsuz olarak Cehennemde çeşitli azaplara maruz kalır. Affedilmesine ve Cehennemden çıkmasına imkan ve ihtimal yoktur.

Bir Müslümanın küfre düşmesi, yani kâfir olması çok kolay olur. Çünkü her sözde ve her işte kâfir olmak ihtimali çoktur. Bunun için küfrün sebebi bilinmese de, her gün bir kere, Ya Rabbi, bilerek veya bilmeyerek küfre [kâfirliğe] sebep olan bir söz söyledim veya bir iş yaptım, pişman oldum, beni affet demelidir. Böyle tevbe eden muhakkak af olur, Cehennemden kurtulur. Cehennemde sonsuz kalmamak için, her gün muhakkak tevbe etmelidir. Müslümanın bu tevbeden daha önemli görevi yoktur.

Kul hakkı bulunan günahlara tevbe ederken bu hakları ödemeli, kılınmamış namaz borçlarına tevbe ederken de, bunları kaza etmeye çalışmalıdır.

İbadetleri yok olur mu?

Soru: Bir insan kâfir olsa, sonra Müslüman olsa, ibadetleri yok olur mu?

CEVAP:

Mürtedin önceki ibadetlerinin sevapları yok olur. Tekrar imana gelirse, zengin ise, yeniden hacetmesi gerekir. Malları kendisine geri verilir. Namazlarını, oruçlarını, zekâtlarını kaza etmesi gerekmez. Mürted olmadan önce, kazaya bırakmış olduklarını kaza etmesi gerekir. Çünkü mürted olunca, önceki günahlar yok olmaz. Mürted, imana gelirse, mürted iken kılmadığı namazlarını kaza etmez. Çünkü kâfirler ibadetlere muhatap değildir. Yani onlardan ilk istenen iman etmeleridir. (Hindiyye)

Küfre düşürücü sözleri öğrenmeli, küfre düşmemeye dikkat etmelidir.

Küfre düşmemek için

Soru: Küfre düşmemek için ne yapmalı?

CEVAP:

Küfre düşüren söz ve işleri öğrenerek bunlardan sakınmalı. Müslüman bile bile küfre düşmez, kasten kendisini kâfir yapmaz, ama bilmeden düşebilir. Bilmeden küfre düşen, bu duayı ihlâsla okursa, imanı tekrar geri gelir:

(Allahümme innî e'üzü bike min en üşrike bike şey'en ve ene a'lemü ve estağfirüke li-mâ lâ a'lemü inneke ente allâmül guyûb.)

Çıkılan kapıdan girmek

Soru: (Küfre düşen kimse, çıktığı kapıdan girmediği tevbesi kabul olmaz) ne demektir?

CEVAP:

Küfre düşüren bir sözü söyleyen veya bir işi yapan kimse mürted olur. Mürted, küfrüne sebep olan şeyden tevbe etmedikçe, kelime-i şهادet getirmekle ve İslamiyet'in bazı emirlerini yapmakla, mesela namaz kılmakla, oruç tutmakla, hacca gitmekle, hayrat ve hasenat yapmakla Müslüman olmaz. Bu bozuk itikatla ölürse imanla ölmez. İnkârından yani inanmadığı şeyden tevbe etmesi, pişman olması, İslamiyet'ten çıktığı kapıdan geri girmesi lazımdır. Yani hangi sözü söyleyerek dinden çıkmışsa, o sözüne tevbe etmesi lazımdır. Mesela bir Müslüman, şaraba helâl dese yahut cin ve meleklerin varlığına inanmasa mürted olur. Kelime-i şهادet getirirse de, namaz kılsa da, diğer emirlere uysa da, o inanışı devam ediyorsa yine kâfirdir. (Şarap haramdır), (Cin ve melek vardır) diye inanması gerekir. Küfründe ısrar ederken, (Ben her çeşit küfre tevbe ettim) demekle küfürden kurtulamaz. Pişman olup (Cin ve melek vardır) diye inanırsa, tevbe etmiş olur.

Bilmeden küfre girmek

Soru: Bir söz veya işin küfür olduğunu bilmeden işleyen, sonra da, (Ya Rabbi bilerek bilmeyerek işlediğim küfürlere tevbe ettim) dese, küfrü affolur mu?

CEVAP:

Evet, affolur.

Bilmeden küfre girmek

Soru: Avrupa'da yaşayan bir Müslüman, içinde bulunduğu ortamdan dolayı, küfür olduğunu bilmediği bir sözü söyler veya küfür olduğunu bilmediği bir işi yaparsa imanı gider mi?

CEVAP:

Bir kimse, gayret edip de öğrenmeye çalıştığı hâlde, küfür söz ve işlerin neler olduğunu öğrenememişse, bilmeden küfür söz ve iş yapsa, bazı âlimlere göre buna kâfir denmez. Çünkü kasıtlı bir şey yapmamıştır, ama yine de ihtiyat olarak tecdid-i iman yapması iyi olur. Evliyse, ihtiyaten tecdid-i nikâh da yapmalıdır. (Hadika)

Dinsizin karısı

Soru: Ben dinimi bilmezken, ateist biriyle evlenmişim. Sonra öğrendim ki, evlenmeye karar verir vermez, mürted oluyormuşum. Şimdi dinimi öğrendim. Eski küfür hâlime tevbe ettim. Yaşlı ve dinsiz beyim iktidarsızdır. Yani aile hayatımız yok. Şu anda, dinen nikâhsız oluyoruz. Ben eski hâlime tevbe ettiğime göre, Müslümanım değil mi?

CEVAP:

Elbette Müslümansınız. Beyinizle nikâhınızın sahih olmadığını kabul etmeniz yeter.

Küfre sebep olan söz ve işler

İbni Hacer-i Mekki hazretlerinin Zevacir isimli eseriyle, Hadika, Berika, Birgivi, Miftah-ül Cenne, Mektubat-ı Rabbanî, İbni Abidin'den aldığımız, küfre düşüren söz ve işlerden bazıları şunlardır:

1- **Allahü teâlâ**ya layık olmayan şey söylemek. Mesela bir kimse bir işi yaptığı halde, zaruretsiz (Allah biliyor ki yapmadım) demek. Yahut, yapmadığı bir şey için, zaruretsiz (Allah biliyor ki yaptım) demek. Böyle söylemek **Allahü teâlâ**yı hâşâ cahillikle suçlamak olur.

2- Allah akıllıdır, şuurلودur, iyi düşünür demek, Onu yaratıklara benzetmek olur ki küfürdür.

3- **Peygamber**leri küçültücü şey söylemek, onlarla alay etmek. Mesela Hazret-i Âdemi kastedip (İlk insan vahşi idi) demek. Veya bir evliyayı peygamberden üstün bilmek. Yahut peygamberin dediği doğru ise biz kurtulduk demek.

(Yalnız Kur'an), (Kur'andan başka kaynak tanımam), (Kur'andan başka kaynağa lüzum yok), (**Peygamber** postacıdır, vazifesi bitmiştir) gibi sözler de küfürdür.

4- **Peygamber** efendimizden sonra başka bir **Peygamber**in geleceğini söylemek. (İsa aleyhisselam gelecekse de, **Peygamber** olarak gelmeyecektir.)

5- Melekleri küçültücü şey söylemek. Mesela (Senin bakışın bana Azrail gibi geliyor) demek. Yahut (Cebrail bile söylese inanmam) demek. (Çocuklarınızı iyi yetiştirmesiniz, zebani olur) demek.

6- İslam âlimlerinin sözlerini, fıkıh kitaplarını ve fetvalarını tazim etmesi gerekirken tahkir etmek. Mesela (İmam-ı a'zâmın kıyası hak değildir) demek. Fetvayı yere çarpmak. Hadis ve tefsir kitaplarını yere fırlatmak.

7- Ahirette olacak şeylerle alay etmek. Mesela (Ben Cenneti istemem, Cehennemi isterim. Çünkü bütün fahişeler oradadır) demek.

8- **Allahü teâlâ**nın emir ve yasaklarına yani Kur'an-ı kerimde ve hadis-i şeriflerde açık bildirilmiş ve İslam âlimlerinin kitapları ile her tarafa yayılmış, inanılması zaruri olan din bilgilerinden birine inanmamak, beğenmemek veya önem vermemek. Mesela (Ben görmediğim için cinlere, nazara inanmam) demek.

9- Kesin haram olduğu bilinen bir şeyi yiyip içerken besmele çekmek. Mesela şarap içerken veya domuz eti yerken Besmele çekmek küfürdür. Hırsızlık yapılarak alınan bir şeyi yerken besmele çekmek küfür olmaz. Çünkü burada yenilen şey değil, hırsızlık haramdır.

10- Kâfirlerin ibadet olarak yaptıkları ve kâfirlik alameti olan veya İslamiyet'i inkâr etmek ve inanmamak alameti olan ve tahkir etmemiz vacip olan şeyleri yapmak, kullanmak. Bunlardan meşhur olanlarını bilmeyerek veya şaka olarak veya herkesi güldürmek için yapmak da küfürdür. Mesela zünnar denilen papaz kuşağını bağlamak. Bunları güldürmek için de kullanmak küfre sebep olur. İtikadının doğru olması fayda vermez. (Berika)

11- Yunan felsefecileri gibi, dünya ezeli ve ebedi demek.

12- İslamiyet'e, (İslam düşüncesi), (İslam nazariyesi) , (İslami görüş) demek. [Düşünce, bir iş için düşünülen çare veya kıyaslanan neticedir. Görüş de düşünce demektir. Nazariye de, akli, zihni esaslara dayanan görüş, teori demektir. İslam âlimleri, (İnsanın, akıl, şuur, hafıza ve düşünce gibi yaratılmış olan sıfatlarını Allah'a vermek küfürdür) buyuruyorlar.]

13- **Allahü teâlâ**nın bildirdiği hükümlere ilahi düşünce, ilahi görüş, ilahi nazariye, ilahi şuur demek. Kur'an-ı kerimdeki hükümlere "Kur'ani görüş" demek.

14- Kâfirlerin dini âyinlerini, bayramlarını beğenmek. Zaruretsiz Hristiyanların Noelini tebrik etmek. Kiliseye gidip, âyinlere iştirak etmek.

15- (Yahudi ve Hristiyanların Allah'a inananları Cennete gidecek) demek.

16- Mucizeyi veya kerameti inkâr etmek.

17- Meşhur bir harama helal, meşhur bir helale haram demek. Mesela domuz yağı helal, sirke haram demek.

18- Âyeti, besmeleyi, bir melek, bir peygamber ismi bulunan yazıyı, kasten helaya, necasete, [pisiğe] atmak. Müslümanın ağzına [def-i hacet lafzı ile] sövmek.

19- Kendisine kâfir diye hitap edilince, kabul ederek evet demek.

20- Bir dilim ekmek, din ilminden iyidir demek. Din ilmi küçümsendiği için küfürdür.

21- (Bir süre sonra Hristiyan olacağım) diye düşünmek. Bir bayan, bir Hristiyan'la evlenmeye karar verdiği andan itibaren kâfir olur. Bir erkek de bir ateist bayanla evlenmeye karar verdiği andan itibaren kâfir olur.

22- Ağır bir hastalığa düşüp de, (Allah'ım canımı al da, istersen kâfir olarak al) demek.

23- (Allah'ım çocuğumu aldın, başka elinden ne gelirse onu yap) demek.

24- Tırnağı uzun olana, (Tırnağı kesmek sünnettir) dense, o da, (olsun ne olacak) dese, kâfir olur. Tırnağını kesmediği için değil, sünnete önem vermediği için küfür olur.

25- İnşallah, maşallah demek karın doyurmaz. Maşallahla inşallahla iş olmaz veya namaz kılmak karın doyurmaz demek. Bunları söylemekle dinimizin emri beğenilmemiş ve alay edilmiş oluyor. İnşallah, Allah'ın izni ile demektir. Allah'ın izni olmadan hiçbir şey olmaz. Onun için, hayır ve şer Allah'tandır diye iman etmek gerekir. Hayır gibi şerrin de Allah'tan olduğuna inanmamak küfür olur. İsteyen kul ama yaratan **Allahü teâlâ**dır.

26- Sevdiği birine, (Sen bana Allah'tan da, **Peygamber**den de sevgilisin) demek.

27- Küfre rıza küfürdür. Çocuklarının kâfir olmasına üzülmemek. Mesela kızlarının gayrimüslimle evlenmesine rıza göstermek.

28- Müslüman olmak isteyene, sen hele bekle, elimdeki şu işi bitirip de geleyim diyerek, onun Müslüman olmasını geciktirmek.

29- Ecelin hoyrat eli demek. [Çünkü Ecel Allah'ın emri ile gelir, Allah'ın emrini veya Azrail aleyhisselamın vazifesini zulüm gibi göstermek küfürdür.]

30- Kâfire hürmet etmek, mesela hürmet gayesiyle papazın elini öpmek.

31- **Eshab-ı kiram**dan her hangi birine kâfir demek. [Çünkü Kur'an-ı kerimde hepsinin Cennetlik olduğu bildirilmiştir. Birine kâfir denilince Kur'ana inanılmamış olur.]

32- (Mazlum kâfirler de Cennete girer) demek.

33- Haram paradan sevap ummak. Mesela bir bayan fuhuş parası ile kurban kesse, bundan sevap umsa, küfre girer. Sevap ummadan yaparsa küfre girmez.

34- **Allahü teâlâ**yı mekanlı bilmek, mesela Hristiyanlar gibi Allah gökte oturuyor demek. **Allahü teâlâ**yı kastedip, (Göklerden bir ses geldi), (Allah, gökten bize bakıyor) demek. Böyle söylemek **Allahü teâlâ**ya mekan isnat etmek olur. Dünya, gezegenler, Cennet ve Cehennem ezeli değildir, sonradan yaratılmıştır, mahlûktur. Yer ve gökler yok iken de **Allahü teâlâ** var idi. İslam âlimleri, (Allah her zaman ve her yerde ebedi olarak hazır ve nazırdır) demenin caiz olduğunu bildirmişlerdir. Ancak, **Allahü teâlâ** zamanlı ve mekanlı olmadığı için bu söz, görünüş üzere kalmaz, mecaz olur. Bu bakımdan (Allah, zamansız ve mekansızdır, hiçbir yerde olmayarak hazır ve nazırdır) demek caiz olur. Böyle olmazsa, **Allahü teâlâ**yı zamanlı ve mekanlı bilmek olur ki bu ise küfürdür. Miftah-ül Cenne kitabında (Bir kimse, "Allah'tan hali [boş] yer yok" dese veya "Allah gökte benim şahidim" dese, kâfir olur. Çünkü **Allahü teâlâ**ya mekan isnat etmiş olur. Halbuki **Allahü teâlâ** mekandan beridir) buyuruluyor. (Küfür Bahsi)

35- (Namaz kılmam ama, sen kalbe bak, benim kalbim temiz) demek. [Çünkü burada namaza önem verilmiyor, namaza önem vermemek küfürdür. Namaz kılmayan hep haram işliyor demektir, haram işleyenin kalbi temiz olmaz.]

36- (Anan baban esmer, sen nasıl sarışın oldun?) diyene, (Ben imalat hatasıyım) demek. Böyle söylemekle hâşâ Yaratıcının yanlış iş yaptığı söylenmiş oluyor.

37- İbadetleri müzikle yapmak, ilahileri müzikle söylemek. Çünkü ilahiler ibadettir, ibadete haram karıştırmak küfür olur. İçki içerken besmele çekmek de küfür olur.

38- Filan Müslüman benim gözümde Yahudi gibidir demek.

39- Bir Müslüman şaka olarak, muteber bir din kitabına hurafe dese veya alay ederek haram işleyene veya işletene "helal olsun" dese, mürted olur.

40- Kur'anı teganni ile okuyan hâfıza, ne güzel okudun diyenin imanı gider. (Dürr-ül-münteka)

41- Bir şarkıcıyı dinleyen veya herhangi bir haram işi gören kimse bu harama, ne güzel dese, o anda imanı gider. (Müjdeci Mek. 266)

42- İnsan için, dil alışkanlığı gibi bir sebeple değil de, kasten yarattı, yaratıcı, yarattım, yaratıcıyım gibi sözler söylemek küfür olur. Allah'tan başkasına, yaratıcı denmez. Yaratıcı, yalnız **Allahü teâlâ**dır. Mecaz anlamda yapmak, meydana getirmek manasında da söylememelidir. Bu manada veya kasıtsız söyleyenlere küfre girdi dememelidir.

43- Zaruri olan ve tevatür ile bildirilen din bilgilerine inanmayan kâfir olur. Küfür olan her söz, ister şaka olarak, isterse gönülden olmayarak olsun küfür olur. (Milel-nihal)

44- İslam bilgilerini ve ehli sünnet âlimlerini aşağılamak da, küfürdür.

45- Yabancı kadınlara bakana, haramdır denilince, güzele bakmak sevaptır demek küfür olur. Haramı kabul etmeyip, üstelik sanki ibadet gibi sevap diyor. Yabancı kadınlara bakmak, gözü zayıflatır ve kalbi karartır. Mubah olanı, güzeli sevmek, Allah'ın kudretini temaşa etmek sevap olur.

46- Bir Müslümanın dinine, imanına sövmek küfürdür.

Evliyanın resmine tazim

Soru: Bir evliyanın resmine tazim etmek şirk olur mu?

CEVAP:

Şirk, **Allahü teâlâ**ya ortak yapmak, benzetmek demektir. Benzeten kimseye Müşrik, benzeten şeye Şerik denir. Bir kimsede, bir şeyde, üluhiyyet sıfatlarından birinin bulunduğuna inanmak, onu şerik yapmak olur. **Allahü teâlâ**ya mahsus olan sıfatlara üluhiyyet sıfatları denir. Sonsuz var olmak, yaratmak, her şeyi bilmek, hastalara şifa vermek, üluhiyyet sıfatlarıdır. Bir insanda, güneşte, inekte, herhangi bir mahlûkta, üluhiyyet sıfatı bulunduğuna inanarak, ona tazim, hürmet etmeye, ona yalvarmaya, ona İbadet etmek, tapınmak denir. O şeyler Sanem [put] olur. Böyle zan olunan insanın ve kâfirlerin resimleri önünde, tazim edici şeyler söylemek, yapmak da, ibadet etmek, şirk olur.

Bir insanda üluhiyyet sıfatlarından birinin bulunduğuna inanmayıp, Allah'ın sevgili kulu olduğuna inanarak, bunun resmine, tazim etmek şirk olmaz, küfür olmaz. Fakat, herhangi bir insanın resmine hürmet etmek günah olduğu için, tazim, hürmet eden bir Müslüman, fâsık olur. Haram olduğuna önem vermezse, diğer bir haramı, önem vermeyerek yapanlar gibi Mürted olur.

Tazim ve tahkir

Soru: Dinen kıymetli olan şeylere saygısızlık, küfür olur mu?

CEVAP:

Her saygısızlık küfür olmaz. İki örnek verelim:

1- Bir ihtiyaç olmadan Kâbe'ye karşı ayaklarını uzatmak, Kâbe'ye saygısızlıktır, ama küfür değildir, tahrimen mekruhtur. Bunu kasten yaparsa, yani Kâbe o tarafta olduğu için, onu hafife alarak veya alay ederek ayaklarını uzatırsa küfür olur.

2- Namaz kılmamak **Allahü teâlâ**nın emrine saygısızlıktır; fakat küfür değildir. Namazın farz olduğunu inkâr etmek yahut bu farzı hafife almak, namaza önem vermemek ise küfür olur.

Küfre düşüren amel

Soru: Ehl-i sünnete göre, amel imandan parça olmadığına göre, insan sadece itikadi bir konuda mı küfre düşer, ameli bir iş yapınca da küfre düşebilir mi?

CEVAP:

Peygamber efendimizin bildirdiği bütün emir ve yasaklarda itikadi mesele vardır. Yani, **Peygamber** efendimizin bildirdiği bütün emir ve yasaklara inanmak, hepsini beğenmek itikadi meseledir, imanla ilgilidir. İmanda hassas nokta budur. Bunları yapıp yapmamak ise günah ve sevapla ilgilidir. Küfür, dinimizde bildirilen, inanılması, beğenilmesi gereken herhangi bir hususa inanmamak, beğenmemek, saygı göstermemektir. Veya yine dinimizde bildirilen, inanılmaması, beğenilmemesi gereken herhangi bir hususa inanmak, beğenmek, saygı göstermektir. Birkaç örnek verelim:

1- Mushaf-ı şerifi yere atmak küfürdür. Bu sadece bir iştir, ama Allah'ın kelamına saygısızlık olduğu için küfürdür.

2- İçki içen, domuz eti yiyen kâfir olmaz. Ama içkiyi içerken, domuz eti yerken Besmele çekerse veya bunlar ne güzel şeyler derse kâfir olur. Haram olan şeye saygı gösterilmiş, haramlığına inanılmamış olur.

3- Hristiyanların haçlarını kolye olarak kullanmak küfür olur. Kolye takmak sadece bir iştir, ama saygı yerinde bulundurulduğu için, küfür alametini beğendiği için küfür olur.

Nasıl hareket etmeli?

Soru: Müslüman olduğunu söyleyen, fakat sözlerinde veya yazılarında küfrü gerektiren bir şey görülen kimseye kâfir denir mi?

CEVAP:

Müslüman olduğunu söyleyen veya cemaat ile namaz kılarken görülen bir kimsenin Müslüman olduğu anlaşılır. Sonra, bunun bir sözünde, yazısında veya bir hareketinde, **Ehl-i sünnet** âlimlerinin bildirdikleri iman bilgilerine uymayan, küfrü gerektiren bir şey görülürse, bunun küfür veya dalalet olduğu, bundan vazgeçip tevbe etmek gerektiği söylenir; yine vazgeçmezse, bunun sapık veya mürted olduğu anlaşılır. Namaz kılsa, hacca gitse, her ibadeti ve iyiliği yapsa da, bu felaketten kurtulamaz. Küfre sebep olan şeylerden vazgeçmedikçe, bundan tevbe etmedikçe, Müslüman olamaz. Her Müslüman, küfre sebep

olan şeyleri iyi öğrenerek, mürted olmaktan korunmalı, kâfir olanları ve Müslüman görünen yalancıları iyi tanıyıp, zararlarından sakınmalıdır!

Yalandan hristiyan olmak

Soru: Avrupa'da yaşıyoruz. Hristiyan olan Müslümanlara para ve imkân veriliyor. Sırf bu imkânlardan faydalanmak için, yalandan Hristiyan olduğumuzu bildirsek bir mahzuru olur mu? Bunun gibi ateistlerin içinde ateist görünmekte sakınca var mıdır?

CEVAP:

Çok sakınca vardır, çünkü bu işte bir zaruret yoktur. İbadetini gizlemek ayrı, kâfir görünmek ayrıdır. Din kitaplarında, (Şakadan, "Ben kâfirim" dese, kâfir olur) buyuruluyor. Yani bu işin şakası bile olmuyor. Hattâ (Ehl-i kitap olmak, ateist olmaktan iyidir) demek bile küfürdür. Allah'ın kötü dediğine iyi demek Allah'ın sözünü kabul etmemek oluyor. Bu bakımdan şakadan da olsa, maddi menfaat için de olsa, Hristiyan veya ateist görünmemeli.

Mazlum kâfirler

Soru: (Mazlum olarak öldürülen kâfirler de Cennete gider) demek doğru olur mu?

CEVAP:

Yanlıştır, öyle demekle **Allahü teâlâ** yalanlanmış olur. Kur'an-ı kerimde her çeşit kâfirin sonsuz Cehennemde kalacağı bildiriliyor. Mazlum olanlar bundan istisna edilmemiştir. Bir âyet-i kerime meali şöyledir:

(Ehl-i kitap [Yahudi ve Hristiyan] olsun, müşrik olsun bütün kâfirler, muhakkak Cehennemdedir, orada ebedi kalırlar. Onlar yaratıkların en kötüsüdür.) [Beyyine 6]

Bunların mazlumları Cennete gider diye bir şey yoktur.

Küfrün şakası olmaz

Soru: Güldürmek niyetiyle kötü kimselere, (Deyyusan-ı kiram hazretleri) demek küfür olur mu?

CEVAP:

Evet, küfür olur. Küfür söz ve işlerden meşhur olanlarını, bilmeyerek veya şaka olarak yahut herkesi güldürmek için yapmak da küfür olur. (Birgivi vasiyetnamesi)

Allahlık demek

Soru: Ahmak insanları kötülemek maksadıyla (Allahlık Ali Bey) diyorlar. Böyle söylemek küfür olur mu?

CEVAP:

Evet, küfür olur. Eğer, (Sırf Allah'ı düşünür, dünyaya önem vermez) anlamında söylenirse küfür olmaz.

Hareket de Allah'tandır

Soru: (Rızık Allah'tandır, fakat kulun da hareket etmesi gerekir) demek, niye küfür oluyor?

CEVAP:

Hareket de Allah'tan olduğu için, küfür oluyor. (Birgivi vasiyetnamesi)

İnsanların işleri yalnız irade-i cüziyye ile meydana gelmez. Yani insanın her istediği vücuda gelmez. **Allahü teâlâ**nın da, yalnız kendi iradesiyle yaratması âdeti değildir. İnsan irade eder, hareket etmesini ister, kudretini kullanır. **Allahü teâlâ** da irade ederse, iş meydana gelir. (Berika)

Cansız maddelerin hareketleriyle, insan ve hayvanların ihtiyari, istekli hareketleri arasında şu ayrılık vardır ki, kullar bir şeyi yapmayı tercih edince ve dileyince, **Allahü teâlâ** da dilerse, kulu harekete geçiriyor ve yaratıyor. Kulun hareket etmesi kulun elinde değildir. (İtikadname)

Küfür sözler

Soru: Mezhepsiz bir yazar, (Allah'ın oğlu gelse, elimdekini alamaz), (Bu serseri, Allah'ı yakalasa, iyi bir dayak çeker), (Bu hain, Allah'tan hızlı koşacağını sanıyor), (Allah gökte şahidimdir) gibi sözler ediyor. Böyle söylemek küfür değil midir?

CEVAP:

Elbette küfürdür. İslam âlimleri, (İnsanlara ait sıfatları Allah'a vermek küfürdür) buyuruyorlar.

Doğmak, doğrulmak, oğlu, kızı olmak insanlara mahsustur. Bunun için, (Allah'ın oğlu gelse) demek küfür olur. Bunları mecaz olarak da söylemek caiz değildir.

Yakalanmak, dayak yemek gibi şeyler insanlara mahsustur. (Allah'ı yakalasa dayak çeker) demek küfür olur.

Koşmak, yürüme, gidip gelmek gibi sıfatlar insanlara mahsustur. **Allahü teâlâ** böyle şeylerden münezzehtir. (Allah'tan hızlı koşamaz) demek de küfürdür.

Allah mekândan münezzehtir. Bütün mekânları o yaratmıştır. (Allah göktedir) demek küfür olur. (Miftah-ül Cennet)

Cimrilerin Allah'ı demek

Soru: Çok cimriye, (Cimrilerin Allah'ı), çok yalan söyleyene, (Yalancıların Allah'ı), çok hırsızlık yapana, (Hırsızların Allah'ı) deniyor. Böyle söylemek küfür değil midir?

CEVAP:

Elbette küfürdür. İnsana Allah denmez. Hattâ cömertlere, (Bu cömertlerin Allah'ı) demek de aynı şekilde küfürdür. Kötüler için, (Cimrilerin kralı), (Yalancıların kralı) denebilir. Çok cömertler için de, (Cömertlerin piri) veya (Cömertlerin şahı) denebilir. Kral, genelde gayrimüslimler için kullanılır, Müslümanlar için kullanılması hoş değildir.

Ateist Nietzsche

Soru: Yamuk kimselerin övdüğü Pakistanlı **Muhammed** İkbal'in, ateist Nietzsche için, (Mevlana Celaleddin Rumi gibi büyük bir zattır) dediği bildiriliyor. Yerli mezhepsizler de, bu ateisti sevip övüyorlar. Ateisti böyle sevip övmek küfür olmaz mı?

CEVAP:

Hubb-i fillah ve buğd-i fillah, İslamiyet'in temelidir, esasıdır. Allah düşmanı olan kâfirleri sevip, böyle övmek küfürdür.

(Mezhebin görüşü) demek

Soru: Mezhepsizler tarafından çok kullanılan (İslam'ın görüşü), (Mezhebin görüşü), (İslam'ın tevhid görüşü), (Kur'anî görüş), (Allah'ın görüşü), (Allah'ın düşüncesi) gibi tâbirleri kullanmak caiz midir?

CEVAP:

Görüş de, düşünce de insanlar için kullanılır. Allah için, İslam için ve Kur'an için kullanılmaz. Böyle kullanmanın küfür olduğunu İslam âlimleri bildirmişlerdir.

(İslamî görüş), (İslam düşüncesi) denmez. (İslamî hükümler) denir. Çünkü İslam bir görüş, bir düşünce değil, ilahî hükümler topluluğudur. Mezhepsizler tarafından çok kullanılan (İmam-ı a'zamin görüşü), (**Hanefî** mezhebinin görüşü) demek de yanlıştır. İmam-ı a'zamin ictihadı denir. Müctehidin ictihadı dinî hükümdür. Hata olsa bile sevab verilen, amel edilmesi gereken bir hükümdür. Sıradan birinin sözü gibi buna görüş diyerek, basite almak çok yanlıştır. (Mezhebin görüşü) de denmez, (Mezhebin hükmü) denir. **Ehl-i sünnet** olanlar mezhepsizlerin ifadelerini kullanmamalıdır.

Allah'tan hesap sormak

Soru: Bir ilahiyatçı, (Allah beni kel yarattı, yarın âhirette bunun hesabını ondan soracağım) diyor. Allah'a ve âhirete inandığına göre, bu kimseye dinsiz denmezse de, (Allah yanlış iş yaptı, beni kel yarattı, hesap soracağım) demekle, Allah'ta noksanlık bulması küfür değil midir?

CEVAP:

Evet küfürdür. Kâfir, sadece Allah'a inanmayana denmez. Allah'ın bir emrini beğenmeyen de kâfir olur. İblis, Allah'a inandığı hâlde, Allah'ın bir emrini beğenmediği için kâfir oldu. Bunun için, (Allah'tan hesap soracağım) demek de küfür oluyor. Çünkü Allah'a inanan, Allah'ın azabının çok şiddetli olduğunu, **Allahü teâlâ**nın hesap sorulacak bir merci olmadığını, aksine hesap soran tek merci olduğunu bilir ve kesinlikle ağızını açamaz. Bazı ateistler, (Biz Cehenneme gitmek isteriz, çünkü orası dansözlerle, mankenlerle doludur) derler. Yani onlar, Cehenneme inandıkları için değil, alay etmek için böyle söylüyorlar. İlahiyatçı da, aynı düşüncededir. Filozof Ömer Hayyam da şöyle der:

Sen hesaba çekmeden, ben sorgularım seni,

Ey Tanrı, hangi suçum için öldürdün beni?

Yalnızlık Allah'a mahsus

Soru: (Yalnızlık Allah'a mahsustur) demek küfür olur mu?

CEVAP:

Küfür olmaz, ama burada niyet de önemlidir. Böyle söylemekle neyi kast ediyor? (Allah tektir, yardımcısı yoktur, kimseye ihtiyacı olmaz) anlamında söyleniyorsa mahzuru olmaz.

Hâşâ (Allah, gökte yalnız bir yerde duruyor veya başka bir yerde yalnız duruyor) gibi düşünülüyorsa, elbette küfür olur. **Allahü teâlâ**yı yaratıklara, insanlara benzetmek, ona yer tayin etmek, (Falanca yerde oturuyor veya duruyor yahut geziyor) gibi bir şey söylemek küfür olur. **Allahü teâlâ** mekândan münezzehtir. (Gökte, Arşta veya başka yerde) denmez. Hattâ (Her yerde) bile denmez. (Her yerde) demekle de, yine ona mekân tayin edilmiş olur.

Allah'ı cisim sanmak

Soru: Dinde reformcu biri, hâşâ, (İmansızlar, Allah'ı ellerine geçirseler meydan dayağı atarlar) diyor. Allah'ı böyle cisim olarak göstermek küfür değil midir?

CEVAP:

Her şeyin yaratıcı, sahibi yüce Allah hakkında böyle çirkin ifade kullanmak elbette küfürdür.

Günahı herkes kendi işler

Soru: Amentü'de bildirildiği gibi, hayrı da, şerri de yaratan Allah olunca, (Sevab veya günah kazanmak da bizim elimizde olmuyor) diye inanmak küfür olur mu?

CEVAP:

Elbette küfür olur. Böyle inanmak Cebriyye isimli dalalet fırkasının görüşüdür. Cebriyye fırkası, (Allah her işi zorla yaptırır. İnsan kaderine mahkûmdur. Hiç kimse, işlediği günahıtan mesul değildir) der. Bu da çok yanlıştır. Herkes yaptığından mesuldür. İyilik eden mükâfatını, kötülük eden cezasını görür. Zerre kadar hayır ve şer işleyen, karşılığını alır. (Tekvir 14, Zilzal 7,8)

Elin, ayağın titremesiyle, kendi isteğiyle hareket ettirmek farklıdır. Biz günahı da sevabı da kendi irademizle işliyoruz. Tik gibi, kendiliğinden günah sevab işlenmiyor.

Meyhaneye gidip içki için kendi iradesiyle yapmıyor mu? Hâşâ bunu Allah zorla mı yaptırıyor? Suçu Allah'a yüklemek ne kadar yanlıştır. Camiye gidip namaz kılan da kendi iradesiyle kılıyor. Ama insana iyilik ve kötülük etme gücünü veren de **Allahü teâlâ**dır. Mesela bakkala gidip helva veya içki isteyince, bakkal vermese alabilir miyiz? Ama biz gidip istemezsek bakkal da zorla vermez, Bakkal verdi diye suçu bakkala yüklemek yanlıştır. Helva istemek veya içki istemek benim elimde değil demek de çok yanlıştır.

Cebriyye fırkası, sanki zorla veriyormuş gibi suçu bakkala yüklerken, **Mutezile** fırkası bakkalı aradan çıkarıyor, (Gidip kendim aldım, insan kendi işini yaratır) diyor. Her ikisi de yanlıştır ve küfürdür. Onun için bid'at ehli Cehenneme gider. Eğer zerre kadar imanı varsa, cezasını çektikten sonra Cennete girer. Ama bu kadar İslamiyet'e zıt görüşleri olanların imanla ölmeleri çok zordur. Onun için **Ehl-i sünnet** itikadından zerre kadar sapmamalıdır.

Ateiste şefaahat

Soru: (Hocamıza şefaahat yetkisi verilirse, âhirette filanca ateiste şefaahat edecek) deniyor. Ateiste şefaahat edilir mi?

CEVAP:

Kesinlikle şefaata edilmez. **Resulullah** efendimize bile, böyle bir şefaata yetkisi verilmemiştir. Şefaata, iman olanlardır. Hattâ iman etse de, ateistliğine tevbe ettiği bilinmeyen kişi için, öyle demek caiz olmaz. Çünkü iki âyet-i kerime meali şöyledir:

(Şefaata edicilerin şefaati, onlara [kâfirlere] fayda vermez.) [Müddesir 48]

(O gün zâlimler için, ne müşfik bir dost, ne de sözü dinlenir şefaataçı vardır.) [Mümin 18]

Allahü teâlâ, (Şefaata yoktur) derken, (Şefaata eder) demek, Allah'ı yalancı çıkarmak olur. Mesela bir kadının gayrimüslimle evlenmesi caiz değildir, küfürdür. Bunun aksini söylemek küfür olduğu gibi, (Ateiste şefaata edilir) demek de küfürdür. Çünkü **Allahü teâlâ** yalancı çıkarılmaktadır. Allah, (Olmaz) derken, (Olur) demek ne kadar çirkindir. İbadetlerden önce, küfre düşürücü söz ve işleri öğrenmelidir. Bir kimsenin hocasının böyle küfre düşmesini beğenmesi de küfür olur.

Bazı küfür sözler

Soru: Ekteki sözleri söylemek küfre yani kâfirliğe sebep olur mu?

CEVAP:

Bunlardan küfür olanların hepsini Fetâvâ-i Hindiyeye'den alarak aşığıya çıkardık:

1- Kur'andaki yedullah, vechullah tâbirleri için, (Bunlar, Allah'ın uzuvlarıdır) demek. Yani (Allah'ın eli ve yüzü vardır) demek.

2- (Allah, susturamıyor senin dilini, ben nasıl susturayım) demek.

3- (Seni Allah'tan daha çok seviyorum) demek.

4- **Allahü teâlâ** için, mekân isnat etmek, mesela, (Allah'ın olmadığı, boş bir yer yoktur. Allah, göktedir, yukarıdadır, aşağıdadır, gökten veya Arş'tan bizi görüyor) gibi sözler söylemek.

5- (Allah, olmayanı bilmez) demek.

6- (Allah, Cennette olacak ve müminler de Allah'ı Cennette görecekler) diyerek Allah'a mekân isnat etmek. [**Allahü teâlâ**yı müminler Cennette, cihetsiz olarak, karşısında bulunmayarak ve nasıl olduğu anlaşılmayarak görecekler. Bu şekilde inanmak lazımdır.]

7- (**Peygamber**ler günah işleyebilir) demek.

8- **Peygamber** için, sıradan biri gibi, (Şu adam, o adam) demek. [Hintli Hamidullah, **Peygamber** efendimiz için (Bu adam) tâbirini kullanmıştır. İslam **Peygamberi** isimli kitabında, (Kırkında bu tecrübeli adam, kavmini islahata teşebbüs etti) diyor. (s. 34)]

9- Hazret-i Ebu Bekir veya Hazret-i Ömer'e sövmek ve onlara lanet etmek.

10- **Mutezile** gibi, (Allah dünyada görülmediği gibi, âhirette de görülmez) demek.

11- Mütevatir olan hadisleri inkâr etmek.

12- Def, kaval [veya başka çalgı] çalarak Kur'an okumak.

13- (Çok Kur'an okudum, benden günahı kaldırmadı) demek.

14- Birine (Namaz kıl!) denince, (Sen namaz kıldın da ne oldu) demek. (Fetâvâ-i Hindiyye)

(Cennete gideceğiz) demek

Soru: Bir zamane hocası, yandaşlarına, (Ben de, siz de, elbette ölen şu bebeğin gittiği yere, yani Cennete gideceğiz) diyor. Cennete gideceklerini böyle kesin söylemek küfür değil mi?

CEVAP:

Aşere-i mübeşşereden başkalarına garanti cennetlik denmez. Dinimizde Allah'ın rahmetinden ümit kesip, (Biz garanti cehennemliğiz) demek küfür olduğu gibi, (Biz garanti cennetliğiz) demek de küfürdür. **Allahü teâlâ**dan korkmalı ve rahmetinden ümidini kesmemeli, yani beyn-el-havfi ver-reca [korkuyla ümit arasında] olmalıdır. İkinci bir husus ise, her çocuğun muhakkak Cennete gideceği de kesin değildir, çünkü bu hususta âlimlerimizin farklı kavilleri vardır.

(İnşallah Cennete buluşacağız) denebilir. Temenni ayrı, kesin konuşmak ayrıdır.

Mecûsî başlığı

Soru: Mecûsîlerin giydiği başlığı kullanmak küfür olur mu?

CEVAP:

Din kitaplarında deniyor ki:

Mecûsîlere mahsus kalensüveyi [başlığı] kullanmak, sahih kavle göre küfürdür. Eğer sıcaktan veya soğuktan korunmak için bir zaruret varsa, o zaman küfür olmaz. (Hindiyye)

Başka zaruretlere de böyledir.

Küfür olmayan bazı sözler

Soru: Bir yazar, aşağıdaki sözlere küfür diyor. Bunlar küfür müdür?

CEVAP:

Bir Müslümanın bir sözünden veya bir işinden yüz şey anlaşılrsa, bunlardan 99'u küfre sebep olsa, biri Müslüman olduğunu gösterse, o bir şeyi anlamak ve ona kâfir dememek gerekir. Bir Müslümana kâfir demek, onun kâfir olmasını istemek küfürdür. Onun için tevili mümkün olan sözlerden dolayı bir Müslümana, bu sözün küfrü gerektirir demekten sakınmalı. Şimdi sözlere bakalım:

Allahsız demek:

Bu söz genelde dinsiz, imansız, merhametsiz anlamında söylenir. Onun için bu söz küfür olmaz.

Hakimler hakimi demek:

Bu da küfür değildir. **Hakimler hakimine** şimdi Yargıtay başkanı deniyor. Daha eskiden temyiz reisi denirdi. Daha eskiden de kâdı-ı-kudat deniyordu. Kadılar kadısı demektir. Allah'a padişah demek de caizdir. Hatta padişahlar padişahı da denir. Osmanlı sultanlarından bazılarında padişahlar padişahı demek de mahzur yoktur.

Allah bilir ki Şu Öyledir, Allah Şahit Şunu Öyle yaptım demek:

Gerçekten bir iş yapılıŐsa, Allah bilir ki yaptım demekte hiÇ bir mahzur yoktur. Yapılan bir iş işin de Allah Şahit demekte hiÇ mahzur yoktur. Ama yapılmayan bir Şey işin Allah yalancı Şahit gosterilemez. Ama zaten bu anlamda Müslüman söylemez. Müslümana suizan ederek, her sözün altında küfür aramak yanlıştır.

Sezar'ın hakkı Sezar'a, Tanrının hakkı Tanrıya:

Bu söz de küfür değildir. Mazlumun hakkı olduğu gibi zalimin de hakkı olur. Sezar'ın hakkı varsa vardır. Kâfirin hakkı olmaz mı?

Hakimiyet kayıtsız Őartsız milletindir demek:

Bir kimse kalkıp Türkiye'de kanun yapma hakkı kayıtsız Őartsız Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin dese yanlış mı olur? Libya'da ise Kaddafi'nin dese ne olur? Olan bir Şey söylenmiş olur. Kaddafi'nin kanun koymaya yetkisinin olup olmaması ayrı Şey. Ama Libya'da böyledir. Filanca yerde de tek söz sahibi falandır demekte de mahzur olmaz.

Sen Allah mısın demek:

Biri bir Şey söylese, mesela sana Şunu haram ediyorum dese, öteki de sen Allah mısın, o ne biçim söz dese, küfre girmez. Senin yetkin yok sen aciz bir kulsun demek istiyorsa ona kâfir denir mi?

Allah'tan başkasından medet [yardım] istemek:

Herkes birbirinin yardımına muhtaÇtır. Ölü diri herkesten yardım istemek caizdir. Ruh ölmez. **Allahü teâlâ** dirilere yardım ettirdiği gibi ölülere de yardım ettirir. Hızır aleyhisselamın ruhu naŐar kalanlara yardım etmektedir.

Doktor hayatımı kurtardı, frene basmasaydı ölmüŐtüm, Şu hap bana Şifa verdi demek:

Bunlar da küfür değildir. Bu yemek beni doyurdu demek gibidir. Yani doymamıza **Allahü teâlâ** yemeği sebep kılmıştır. İlacı hastalığımıza Şifa kılmıştır. Ameliyat eden doktoru hastalıktan kurtulmamıza sebep yapmıştır. Sebeplerle yaratmak, **Allahü teâlâ**nın âdetidir.

Devlete karşı çikılır mı, ezer geçer demek:

Bundan daha normal bir söz olur mu? Küfür bunun neresinde? Biri ile dövüŐürken, adamın eli armut toplamıyor ya, o da bize vurur, adam kuvvetlidir belki o bizi öldürür demek küfür olur mu hiÇ? Evet öldüren ve her işin yaratıcısı **Allahü teâlâ**dır ama bunları sebep kılmıştır. Herkesi Allah öldürdüğü halde, falanca falancayı öldürdü demek caizdir.

Allah'tan başkasının adına kurban kesmek, Allah'tan başkasına adak adamak:

Tapınmak işin olanla, ikram işin yapılanı karıŐtırmamak gerekir. Bir Müslüman Allah'tan başkasına tapmaz. Tapan da zaten Müslüman değildir. Kurban, adak ibadet demektir. İbadet de Allah işin olur, Onun rızasını kazanmak işin olur. Rızasını kazanma yolları çok çeŐitlidir. Misafir veya devlet büyükleri gelince, onlara yedirmek işin kesmek haram olmaz. Çünkü, misafire ikram sevaptır, İbrahim aleyhisselamın sünnetidir. (Bezzâziye)

Temel atılırken, hastalık gelince, hasta iyi olunca hayvan kesmek de helaldir. Etleri fakirlere yedirilmektedir. (Hamevi)

Dileği olursa Allah için hayvan kesmeyi adak yapmak da caizdir. (Bahr-ür-râk)

Şarta bağlı olarak Evliyaya adak yapmak da, kendini, günahı çok, dua etmeye yüzü yok bilerek, mübarek birini vesile edip, **Allahü teâlâya** yalvarmak demektir. Mesela (Hastam iyi olursa sevabı Seyyidet Nefise hazretlerine olmak üzere, Allah için, bir koyun kesmek nezrim olsun) deyince, bu dileğin kabul olduğu çok görülmüştür. Burada, Allah için koyun kesip, sevabı evliyaya bağışlanmakta, onun şefaati ile, **Allahü teâlâ**, hastaya şifa vermekte, kazayı, belayı gidermektedir.

Dini günler demek:

Selefiler, mübarek gün ve gecelere [Mevlid, Berat, Regaib gibi gecelere] karşı oldukları için yazar da, bu günlere saldırıyor. Cuma, bayram ve kandil günleri ve geceleri, Müslümanların mübarek gün ve geceleridir. Bu mübarek gün ve gecelere kıymet veren **Allahü teâlâ**dır. **Peygamber**ler de insandır. Ancak **Allahü teâlâ** onları kıymetlendirmiş, güzide mevki ihsan etmiştir. Diğer insanlardan niye ayırt ediliyor denemediği gibi, bazı gün ve geceleri kıymetli yaratan **Allahü teâlâya** da bugünleri diğer günlerden niye ayırdın denemez. **Allahü teâlâ**, kullarına çok acıdığı için, bazı gecelere kıymet vermiş, bu gecelerdeki, dua ve tevbeleri kabul edeceğini bildirmiştir. Kullarının çok ibadet yapması, dua ve tevbe etmeleri için bu geceleri sebep kılmıştır.

Din ayrı, dünya ayrı demek:

Din ve dünyanın ayrı olduğu bütün din kitaplarında yazılıdır. Kur'an-ı kerimde mealen buyuruluyor ki:

(Allah dilediğinin rızkını bollaştırır da daraltır da. Onlar dünya hayatıyla şımardılar. Halbuki ahiretin yanında dünya hayatı, geçici bir faydadan başka bir şey değildir.) [Rad 26]

(Ahiret nimetlerini isteyene de, dünya nimetlerini isteyene de onu veririz.) [Şura 20]

Hadis-i şeriflerde de buyuruluyor ki:

(İnsanların kötüsü, din ile dünyayı yiyen [dini dünyaya alet eden] kimsedir.) [İbni Asakir]

(**Allahü teâlâ**nın koruduğu hariç, din ve dünya işlerinde parmakla gösterilmek zarar olarak yeter.) [Beyheki]

(Ahir zamanda insan din ve dünyasını ancak para ile korur.) [Taberani]

(Din işlerinde kendinden üstün olanı görüp ona uyan, dünya işlerinde ise kendinden aşağısına bakıp Allah'a hamd eden şükretmiş olur.) [T. Gafilin]

İmam-ı Rabbani hazretleri, din ve dünya zararlarından kurtulmak için her gün 500 kere, (La havle vela kuvvete illa billah) okuyun buyuruyor.

Din ayrı, siyaset ayrı demek:

Bu da din ve dünya demek gibidir. Siyaset, devlet işlerini düzenleme ve yürütme ile ilgili görüştür. Kendi siyasetini din kabul edenler, bizim siyasetimiz dinden ayrı gösterilemez demek istiyorlar. Din elbette politikadan ayrıdır. **Hadis-i şerif**lerde buyuruluyor ki:

(Hak teâlâ, Âdem aleyhisselama bin çeşit sanat öğretip buyurdu ki: Çocukların ve neslin, bu sanatlardan biri ile rızkını talep etsin, sakın ola ki dini geçim vasıtası yapmasın, din ile dünya menfaatini talep edenlere yazıklar olsun!) [Hakim]

(Dini dünya menfaati için öğrenene, ilmimi paraya değişene kıyamette ateşten gömlek giydirilir.) [Deylemi]

Zevklere ve renklere karışılmaz demek:

Elbette zevkler, renkler tartışılmaz. Herkesin zevki farklıdır. Bunun küfürle ne ilgisi vardır? Hatta bir kimse, içki içse, kumar oynasa, çıplak gezse, bu benim zevkimdir, bana karışmayın dese bile, yine küfür olmaz. Çünkü harama helal demiyor. İslamiyet'e değil, karşısındakine kızıyor. İslamiyet'e kızılıyorsa, zaten o Müslüman değil ki, küfre düşsün. Küfrün içinde olan küfre düşmez.

Bu benim özel hayatım hiç kimse karışamaz, demokrasi var demek:

Özel hayatıma karışmayın demek de küfür olur mu? Bir sarhoş, ben istediğim gibi içerim, istediğim gibi kumar oynarım, bunlar benim özel hayatım dese küfür olmaz. Bunları helal kabul ederse küfür olur. Mutezile ve Selefilikte, amel imandan parça kabul edildiği için günah işleyenlere küfür damgası basılıyor.

Biz babadan, atalarımızdan böyle gördük demek:

Bunun küfürle ne ilgisi var ki? Atalardan iyi şeyler de görülür kötü şeyler de. Bizim atalarımız içki içerdi, kumar oynardı dense bile bunun küfürle ne ilgisi vardır ki? Burada haramı helal kabul etmek yok ki.

Din şöyle diyor doğru, ama.... , haklısın, fakat... demek:

Adam dini inkâr etmiyor ki küfür olsun. Fâsık biri, din zekât verin diyor ama, parayı sevdiğim için veremiyorum, din oruç tutun diyor ama mideme düşkünlüğümden tutamıyorum. Din içki haramdır diyor ama, zevkime düşkünlükten bırakamıyorum dese küfür olmaz. Burada dini inkâr etmek, haramı helal kabul etmek yok.

Paranın açamayacağı kapı yoktur demek:

Bu söz, para çok şeyler yapar demektir. Nitekim hadis-i şerifte de, (Ahir zamanda insanların paraya ihtiyacı daha çok olur. Çünkü insan o zaman din ve dünyasını ancak para ile korur) buyuruluyor. (Taberani)

Bir ibadeti gösteriş veya dünyevi bir menfaat için yapmak:

Müslüman ibadetini Allah için yapar. İbadete riya karışabilir. Riya karışan ibadete küfür denmez. İbadeti bir menfaat için yapmak da küfür değildir. Mesela hacca gidenin niyeti, para kazanmak, oradan ucuz mal getirmek olsa, bunun ibadetine sevap verilmez ama buna küfür de denmez.

Azrail'le savaşıyor demek:

Ölümlerle pençeleşiyor da denir. Burada Azrail aleyhisselamı kötileyici söz yoktur. Onu veya başka melekleri kötülemek küfür olur. Ama burada öyle bir durum yok.

Aşırı dinciler:

Genelde bu sözü dinsizler, Müslümanlara saldırmak için kullanıyorlar. Onlar zaten dinsizdir. Ama bir Müslüman, diğer bir Müslümana maşallah bu aşırı dincidir, çok mutaassiptir dese küfür olmaz. Dine aşırı bağlı deniyor. Dinde aşırı gitmeyi ise dinimiz yasaklamıştır. Mesela **Peygamber** efendimiz, (Din kolaylıktır. Dinde aşırı gideni din mağlup eder) buyuruyor. (Nesai)

Sorumsuzca söylenen sözler

Soru: İnsanı küfre düşüren sözler hakkında piyasada birçok kitap var. Bunlara göre kim Müslüman kalabilir! Bu kitaplardan bazılarını size gönderiyorum. İnceleyip, bu sözleri açıklar mısınız?

CEVAP:

Küfür sözler konusunda piyasadaki kitaplarda, küfür olmayan sözlere de küfür damgası basılmıştır. Şimdi bu sözleri inceleyelim:

(Allah'ın oğlu gelse bu işi yapamaz. Yürü Allah yürü, ye Allah ye, uyu Allah uyu gibi sözleri söyleyen kâfir olur) deniyor. Allah'ın oğlu demek, Allah şunu yapamaz demek elbette küfürdür. Fakat diğer sözlerin küfürle hiç alakası yoktur. Çünkü bunu söyleyen kimse, Allah yürür, Allah yer içer, Allah uyur demek istemiyor. Yolun uzunluğunu, bitip tükenmediğini bildirmek için yürümekle bitmiyor demek istiyor. Şarkılarda, türkülerde ve böyle sözler arasında Allah ismini kullanmak doğru değildir. Ama küfür de değildir. Küfrün ne olduğu dinin dört delili ile sabittir. Bunun dışında küfür olmaz. Bütün milleti kâfir yapmak da çok tehlikelidir. Müslümana kâfir diyenin kendisinin kâfir olacağı hadis-i şerifle de bildirilmiştir.

(En büyük Galatasaray, başka büyük yok diyen kâfir olur) deniyor. Bunun küfürle ne alakası var? Kendi grubunda, yani futbolda en büyük demektir. En büyük Türkiye gazetesi desek, başka büyük yok desek, gazeteler içinde tirajı veya kalitesi en büyük olan demektir. En büyük TGRT demek de böyledir. Televizyonlar içinde en kalitelisi demektir. Hâşâ Allah'tan büyük anlamına gelmez. Zoraki böyle bir anlam çıkarmak çok yanlıştır. Böyle sözlerle bütün milleti kâfirlikle suçlamak ne kadar yersizdir.

(İslam dini akıl mantık dinidir demek çok yanlış bir sözdür) deniyor. Bu ifadeyi kullanmak ne kadar yanlıştır. Kur'an-ı kerimin birçok yerinde (Akletmez misiniz, aklınızı kullanmaz mısınız?) gibi ifadeler çok geçer. **Peygamber** efendimiz de buyuruyor ki:

(Kişinin dini, akli ölçüsündedir. Akli olmayanın dini yoktur.) [Ebuşşeyh]

(İnsanı ayakta tutan akıldır. Akli olmayanın dini de yoktur.) [Beyheki]

(Akıllı olmak, din işlerinde sevinç kaynağıdır.) [İbni Asakir]

(Akli doğru olmayanın dini de doğru olmaz.) [Taberani]

(Akıllı kimse kurtuluşa ermiştir.) [Buhari]

(Akıl imandandır.) [Beyheki]

İslamiyet nakil dinidir ve selim akla uygundur. Dinde aklın önemi büyüktür. Ancak yalnız akla uyup, yalnız ona güvenip yanılan kimseye felsefeci denir. Aklın erdiği şeylerde ona güvenen, aklın ermediği yanıldığı yerlerde, İslam ışığı altında akla doğruyu gösteren büyük zatlara, İslam âlimi denir. Akıl göz gibidir. İslamiyet de ışık gibidir. Göz karanlıkta

cisimleri göremez. Görmesi için ışık gerekir. Bunun için Hazret-i Ali, (Din, akıl ve görüş ile olsaydı, mestin üstünü değil de altını meshetmek gerekirdi) buyurmuştur.

(Ne biçim kaderim varmış, alınımın kara yazısı, adam ülkenin kaderini değiştirdi demek insanı imandan çıkarır) deniyor. Halbuki İslam âlimleri, (Kaderin, hayırlısı, şerlisi, iyisi, kötüsü, tatlısı, acısı, hep **Allahü teâlâ**dandır. Çünkü, kader, bildiği şeyleri yaratmak demektir) buyuruyorlar. Bir insanın başına kötü işler gelirse, (Kaderim böyle imiş, veya bu alınımın kara yazısıdır, ne kadar kötü kaderim varmış) demesinde mahzur yoktur. Çünkü hayır şer Allah'tandır. Fakat (Adam ülkenin kaderini değiştirdi) demek yanlıştır. Allah'ın kaderini kimse değiştiremez. (İntihar eden, Allah'ın kaderini değiştirir) diyenler de vardır. Bütün bunlar kaderi bilmeyen cahil kimselerin sözleridir.

(Sözde Müslümanlar, "ibadet ile Cennete girilmez, temiz kalb gerek, Allah kalbe bakar" derler) diyerek böyle kimselerin Müslüman olmadığı söyleniyor. Böyle söyleyen herkesi suçlamak yanlıştır. Çünkü **Peygamber** efendimiz, (Hiç kimse, ibadeti sebebi ile Cennete girmez) buyurmaktadır. Çünkü yaptığımız bütün ibadetler kabul olsa bile, bir gözümüzün şükürünün karşılığı bile değildir. Cennete, **Allahü teâlâ**nın lütfu ve ihsanı ile girilir. Lütfu ve ihsana kavuşmak için, imanlı olmak şart olduğu gibi, ibadete de ihtiyaç vardır. Bir insan ne kadar çok ibadet ederse etsin, ibadeti sebebiyle kendini mutlaka Cennetlik olarak bilmemelidir. Kulun vazifesi ibadet etmektir. Kur'an-ı kerimde mealen, (Ben cin ve insanları yalnız bana ibadet etmeleri için yarattım) buyuruluyor. Temiz kalb gerek demekte de mahzur yoktur. Çünkü **Hadis-i şerif**lerde buyuruluyor ki:

(Kalb bozuk olunca, beden işleri de bozuk olur.) [Beyheki]

(**Allahü teâlâ**, sizin görünüşünüze, malınıza [rütbenize, iyi işlerinize] bakmaz; bunları ne niyetle yaptığınıza bakar.) [Müslim]

Allahü teâlâ kalblerde olan ihlase ve Allah korkusuna bakar. Amellerin, ibadetlerin kabul edilmesi için, yani sevap verilmesi için, hem şartlarına uygun olması, hem de ihlas ile niyet edilmesi lazımdır. Yani ibadetin kabul olması için, **Allahü teâlâ**nın rızası için yapılması lazımdır.

(Arşimet kanunu, Newton kanunu demek imanı zedeler) deniyor. **Allahü teâlâ** kâinatta çeşitli düzenler yaratmıştır. Suyu belli bir kaldırma gücü vermiştir. Bunu bulana onun ismini vermenin küfürle ilgisi olmaz. Suyu kaldırma gücünü Arşimet veriyor denmiyor ki. Bunun varlığını Arşimet buldu deniyor.

(Kur'an okumak çok zordur demek bâtil bir yaygaradır) deniyor. Bilmeyene elbette zordur. Kimine yabancı dil, kimine matematik zor gelir. Zora zor demenin bâtila, küfürle ne alakası vardır?

(Hele şu namazımızı kılalım da, rahat rahat çayımızı içelim diyenlerin akıbetleri çok feci olur) deniyor. Bu ne kadar da yanlış bir ifade? Adam, namaza çok önem veriyor ki, (Önce şu namazımızı kılalım, namazı geciktirme endişesi ile çay içersek çayın tadını da alamayız, hele namazı kılalım çayı nasıl olsa içeriz) demek istiyor. Bu sözün neresi kötü ki? Âlimlerimiz, namaza mani olan işte hayır yoktur buyuruyorlar. Vakit girer girmez, önce namazı kılmalı, ondan sonra diğer işleri yapmalıdır.

(İslam bir bütündür, tamamını alan ancak Müslümandır) deniyor. Bu söz izaha muhtaçtır. İtikadda öyle ise de amelde öyle değildir. "Ya, dinimizin bütün emirlerini yapıp, bütün yasaklarından kaçınmak veya hiçbirini yapmamak gerektiğini" söylemek, "Ya hep, ya hiç" demek çok yanlıştır. birkaç günah işliyorum diye, diğer günahları da yapmak gerekmez. İmam-ı Rabbani hazretleri buyuruyor ki: (Bütün günahlara tevbe edip hepsinden kaçmak büyük nimettir. Bu yapılamazsa, bazı günahlara tevbe etmek de nimettir. Bunların bereketiyle belki bütün günahlara tevbe etmek nasip olur. "Bir şeyin bütünü ele geçmez ise, hepsini de kaçırmamalı" buyuruldu.)

(İbadet de gizli, rezalet de) diyenlere ateş püskürülüyor. Halbuki hadis-i şerifte, (Kim, dünyada günahını gizlerse, **Allahü teâlâ** da, Kıyamette, o günahı herkesten saklar) buyuruluyor. (Müslim)

İnsanlardan utanarak günahı gizlemek de hayadandır. Haya da imandandır. Günah gizlenmezse, fâsıklar bundan cesaret alır. (Falanca günah işliyor. Ben de işlesem ne çıkar?) diyebilir. Riya olmaması için ibadeti gizlemek caizdir. Onun için (Kabahat da gizli, ibadet de gizlidir) denmiştir. Bunun gibi atasözlerinin çoğu bir hadis-i şerife dayanmaktadır. (Haya elbisesine bürünenin ayıpları görülmez. Duyulunca hoşlanılacak şeyleri yap! Kimsenin duymasını istemediğin ve duyulunca insanların hoşlanmayacağı şeylerden kaç!) buyurulmuştur.

Camileri siyasi arena haline getirmek isteyen bazı din cahilleri, (Emperyalist kâfirlerin "Camide dünya kelamı konuşmak günahdır" sözünü söyleyerek, Camiler, ziyaret yerleri, mevlit ve hatim merkezleri haline getirilmiştir) diyor. Camilerin ziyaret edilmesi, mevlit okunması, hele hatim yani Kur'an okunmasına karşı çıkmak ne kadar çirkindir. Camide konuşmayı emperyalist kâfirler değil, Allah ve Resulü yasaklıyor. Camide konuşmak sevapları giderir. Hutbeyi bile nutuk çeker gibi yüksek sesle okumak haramdır. Camide konuşulmaz. **Hadis-i şerif**te buyuruldu ki:

(Mescitte dünya kelamı söyleyenin ağzından kötü bir koku çıkar. Melekler, "Ya Rabbi, bu kulun mescitte söylediği dünya kelamından dolayı, ağzından çıkan fena koku bizleri rahatsız ediyor" derler. Hak teâlâ da buyurur ki: "İzzetim, celalim hakkı için, onlara büyük bela veririm.") [Ey Oğul İlm.]

(Ahir zamanda bazı kimseler, mescitlerde dünyadan, dünya kelamından bahsedecekler. Onlarla beraber olmayın! **Allahü teâlâ**nın böyle kimselerle işi yoktur.) [İbni Hibban]

(Hayvanların otu yediği gibi, mescitte konuşmak da sevapları yer, yok eder.) [İ.Gazali]

Önce (tehiyyet-ül mescid) namazı kılıp veya başka ibadet yapıp, itikâfa niyet ettikten sonra, hafif sesle ihtiyaç kadar konuşmak caizdir. İhtiyaçsız mescitte konuşulmaz.

(Bu mahallenin çocukları ahlaksız) diyenlere de hücum edilerek, (Her çocuk mümin ve günahsız doğar) deniyor. Çocuğun günahsız doğduğu doğrudur, fakat mümin doğar demek yanlıştır. Çünkü bir hadis-i şerifte (Kız çocuğunu diri olarak gömen de, gömülen çocuk da Cehennemdedir) buyuruldu. (Ebu Davud)

Kâfirlerin çocukları, akıl-baliğ olsaydı, mümin veya kâfir olacaktı. Bu ise ilm-i ilahide bilindiğine göre, büyüyünce ne olacaksa hüküm de ona göredir. Yani kâfir olacaklar Cehenneme, Müslüman olacaklar ise Cennete gideceklerdir. **Peygamber** efendimize, küçük yaşta ölen müşrik çocuklarının durumu sorulduğunda (Akıl baliğ olsalardı, ne amel işleyeceklerini Allah elbette bilir) buyurdu. (**Buhari**)

Bu kavli bildiren âlimler olduğu gibi, çocuklar günahsız doğduğu için kâfir çocuklarının da Cennete gideceğini söyleyen âlimler vardır. Fakat çocuklar mümin olarak doğar diyen âlim yoktur

(Can çıkmayınca huy çıkmaz) sözü yanlış deniyor. Bu söz, gazap, şehvet gibi insanın fitratında olan şeylerin tamamen yok edilemeyeceğini bildirmek için söylenmiştir. Şu hadis-i şerif de aynı mealdedir:

(Bir dağ yerinden ayrılmış denirse, tasdik edin. Fakat, bir kimsenin ahlakı değişmiş denirse inanmayın. Zira fitri yapı değişmez.) [**İ.Ahmed**]

Terbiye etmek başka, yok etmek başkadır. Bir erik çekirdeği, ne elmadır, ne de eriktir. Bu çekirdek, toprağa konur, sulanıp gübrelenirse, erik ağacı olabilir. Bu ağaçtan da erik alınabilir. Bu ağaca ne kadar bakılırsa bakılsın, erik çekirdeğinden elma olmaz. İşte can çıkar huy çıkmaz bu anlamdadır.

(Çocukları camiye sokmayanlar var. Her cami avlusu, çocuk bahçesi haline getirilmeli. Caminin mimarisinde, edebiyatında, musikisinde hep fayda vardır. Bu faydalardan çocuklarımızı uzak tutmayalım) deniyor. Halbuki, hiç zarar vermese de, camiye küçük çocuk getirmek mekruhtur. Zarar verir, kirletirse haram olur. **Hadis-i şerifte** (Camiye çocuk ve deli koymayın) buyuruluyor. (**İbni Mace**)

Musiki haramdır, harama helal diyen küfre girer.

(Ben cahilim demek, cahiliyet devrini kabul etmek olur) deniyor. Halbuki **Peygamber** efendimiz, (Âlimim diyen kimse cahildir) buyuruyor. (**Taberani**)

Hazret-i Şabi, (Bilmem demek, cahilliğini söylemek ilmin yarısıdır. Allah rızası için bilmediği bir konuda, susanın aldığı mükafat, bildiği konuda konuşanın aldığı mükafattan az değildir. Çünkü cehaleti kabul etmek nefse çok ağır gelir) buyuruyor. İmam-ı Gazali hazretleri, tevekkülün ikinci derecesini anlatırken buyuruyor ki: (Bu kelime-i tevhidin manasına, kalbin inanmasıdır. Bu inanış, ya başkalarından görerek, işiterek olur ki, bizim gibi cahillerin inanışı böyledir. Yahut delil ile, aklın ispat etmesi ile inanır. Din âlimlerinin, kelim ilmi üstadlarının inanması böyledir.)

Hikmet ehli bir zat, (Kötü sözlerimize dayanan, isteyene veren ve cahilliklerimize göz yuman bizim efendimiz) der. Ben cahilim demenin, ben cahiliyet devri itikadındayım demekle hiç bir ilgisi yoktur.

(Bekârlık sultanlıktır sözü yanlıştır) deniyor. İslam'ın ilk zamanları evlenmek tavsiye ediliyordu. **Peygamber** efendimiz, (Evlenmek benim sünnetimdir, sünnetime uymayan benden değil) buyuruyordu. Fakat ahir zamanda bu durum değişmektedir. Çünkü Ebu Ya'lanın rivayet ettiği hadis-i şerifte, **Peygamber** efendimiz, (İkiyüz yılından sonra, sizin en iyiniz, hafifülhâz olandır) buyurdu. Hafifülhâz nedir, dediklerinde, (Hanımı ve çocuğu

olmayandır) buyurdu. Bişr-i Hafi, Bayezid-i Bistami, Ebül-Hüseyn Nuri [ve Rabia-i Adviyeye] gibi büyük âlimler bekâr idi. Hicretin ikiyüz yılından sonra gelenler arasında, bunların ve bunlar gibi olanların şeref ve üstünlüklerini, bu hadis-i şerif bildirmektedir. (İhya)

Ebu Süleyman-ı Darani hazretleri, (Bekârlığa dayanmak, ailenin çilesine dayanmaktan, onların eziyetine katlanmak, Cehennem ateşine dayanmaktan daha kolaydır) buyurdu.

(Zaman çok kötüleşti demek, Allah'tan şikayettir; çünkü (Zamana söven beni cezalandırır. Ben zamanım) hadisi kudsiyi vardır) deniyor. Zaman kelimesinin sanki tek bu anlamı mı var da böyle söyleniyor?

Zaman kelimesinin anlamlarından birkaçı şöyledir:

1- Vakit demektir. Olayları sıralamaya yarayan başı ve sonu belli olmayan mücerret kavram. Zaman akıp gidiyor gibi.

2- Çağ demektir. Osmanlıların ilk zamanlarında Türklerin itibarı yüksekti gibi.

3- Gün demektir. Zaman olur beni de anlayan çıkar gibi.

4- An demektir. Bir zaman durakladı, konuşmadı gibi.

5- Mevsim demektir. Şimdi hasat zamanı gibi.

6- Elverişli vakit demektir. Tam hücum etme zamanı gibi.

7- Yaşanılan devir demektir. Zaman çok kötü oldu, bilir bilmez herkes din adına ahkam kesiyor gibi.

(Zaman sana uymazsa sen zamana uy sözü çok yanlıştır) deniyor. Halbuki "Zaman sana uymazsa, sen zamana uy" sözü doğrudur. Zamana uymak, zamanın gerektirdiği hususlara uymak demektir. Zamanın değişmesiyle, örf ve âdete ait hükümler değişebilir. Nassa [Kur'an ve hadise] dayanan hükümler zamanla değişmez. Dine aykırı olmayan örf ve âdete ait hükümler değişirse, bunlara uymakta mahzur yoktur.

Mecellenin 39. maddesinde, zamanın değişmesiyle âdete ait hükümlerin değişeceği bildirilmektedir. Mubah olan âdetlerde ve fen bilgilerinde zamana uyulur. İbadetlerde zamana uyulmaz.

Herkes traktörle, kamyonla giderken, kağnı ile gitmek gerek diye ısrar edilmez. Fakat günah olan bir şey, herkes tarafından yapılsa, buna uyulmaz. Zamana ait işlerin değişmesine, zamanın değişmesi denmiştir. Böyle misaller Kur'an-ı kerimde de vardır. Mesela, (köy halkına sor) yerine, (köye sor) denilmiştir. (Yusuf 82)

Türkçede de, (şu sınıf tembel) denir. Burada anlatılan, sınıfın kendisi değil, oradaki talebelerdir. Zamana uymak da, zamanın icabı olan faydalı işlere uymak demektir. Zararlı, günah olan şeylere uyulmaz. Zamanı kötülemek de, o zamanda yaşayan kötü insanları tenkit etmektir. Yoksa zamanı yaratan Allah'ı kötülemek anlamında değildir.

(Din siyasete alet edilmez diyenler, Müslümanları uşak olarak kullanmak isteyenlerdir) deniyor. Yani apaçıkça din istismarı normal görülüyor. Dini kullanarak, gerek şahsi, gerek siyasi menfaat veya nüfuz sağlama işine din istismarı denir. Koltuk kapmak, alkış toplamak, bir grup insanı peşine takmak gibi herhangi bir menfaat, Allah rızasından başka niyetlerle

yapılırsa riya olur. İmam-ı Gazali hazretleri buyuruyor ki: İyi bil ki riya haramdır, riyakârı Allah sevmez. **Hadis-i şerifte**:

(Ahir zamanda dünya menfaati için dini alet eden, gösteriş yapanlar çıkar. Sözleri baldan tatlıdır. Bunlar kuzu postuna bürünmüş birer kurttur) buyuruldu. (Tirmizi)

Din alet edilerek elde edilen mal, mevki için şair der ki:

Şu mala, makama ola ki lanet,

Ona din veya ırz edile alet.

Dini siyasete, politikaya alet etmek, yahut başka zararlı maksatlar ve menfaatler için kullanmak, bir takım cahilleri, din ismi altında, tahrik etmek çok büyük bir günahdır. **Allahü teâlâ**, en çok bunu kötölemektedir. Din, tertemiz ahlak sahibi olmayı emreden, sırf merhamet, sevgi ve büyüklere itaat, küçüklere şefkat emreden, insanları doğru yola götüren **Allahü teâlâ**nın razı olduğu yoldur. Dini herhangi bir menfaate, mesela siyasete alet etmek, yahut başka zararlı maksatlar için kullanmak, bir takım cahilleri, din ismi altında, tahrik etmek çok büyük bir günahdır. **Hadis-i şerifte** buyuruldu ki:

(Yazıklar olsun ilmîni ticaret vasıtası yapan kötü âlimlere ki, devlet adamlarına yaklaşır ve kazanç temin ederler. Allah onların ticaretine kesatlık versin!) [Hakim]

Vaaz etmek, dini yazı yazmak, kitap çıkarmak, ancak Allah rızası için olunca, mevki, mal ve şöhret kazanmak için olmayınca faydalı olur. Aksine olursa çok zararlı olur. **Hadis-i şerifte** buyuruldu ki:

(Hak teâlâ, Hazret-i Âdem'e bin çeşit sanat öğretip buyurdu ki: Çocukların ve neslin, bu sanatlardan biri ile rızıkını talep etsin! Sakın ola ki dini geçim vasıtası yapmasın! Dini kullanarak dünyayı talep edenlere yazıklar olsun!) [Hakim]

(Ne yapayım emir kuluyum demek yanlıştır. Allah'ın kulu olmalı, kulun kulu olmamalı) deniyor. Bir başka cahil de şöyle diyor: (Osmanlılarda, insan, Allah'ın değil, padişahın kuluydu. Onun için padişah, halka "Kullarım" derdi. Sultanlık sistemine karşı çıkmak, soylu mücadele vermektir) diyor.

Bazı kelimeler birkaç manaya gelir. Cümledeki yerlerine göre manaları değişir. Mesela Mevla kelimesi, yedi manaya gelir. Daha çok ilah, efendi, köle manasında kullanılır. (Mevla'nın rahmeti bol) cümlesindeki mevla, ilah manasındadır. (Mevlana Celaleddin)deki mevla da efendi demektir. Şimdi biri çıkıp da (Sen Celaleddine ilah dedin) diyemez. Bunun gibi kul kelimesi de mahlûk, insan, köle, bende, emir altında bulunan, tâbi, mensup gibi manalara gelir. Şimdi biri nezaket olsun diye (Bendeniz) dese, bende kul, köle demek olduğu için, (Sen karşındakine bendeniz demekle onu ilah yaptın) demek caiz olur mu? Padişahlar, sadık yardımcılarına "Kulum" derdi. Burada kul, "Sağ kolum" demektir. Sultana ait seçkin askerlere (Kapı kulu) denirdi.

(Allah'tan başkasına itaat etmek şirk, kula kulluktur) deniyor. Bu söz de çok yanlıştır. Çünkü Kur'an-ı kerimde, Allah ve Resulüne ve ülüemre de itaat edilmesi emrediliyor. Âlimlere, ana babaya itaat da dinimizin emridir. Bunlara itaat da Allah'a itaat olur. (Hadika)

(Şeyhi olmayanın şeyhi şeytandır sözüne hadis demek korkunçtur, Bayezid-i Bistamiye aittir) deniyor. O zaman adama şu soruyu sorarlar: Bu korkunç sözü ne diye Bayezid-i Bistami hazretleri söylemiştir? Bir âlimin söylemesi o sözün kötü olmasını mı gerektirir? Burada şeyh, müşid, rehber, üstad, öğretmen anlamındadır. Din ilimlerini hocasız öğrenmek kolay mıdır? Hele tasavvufu rehbersiz öğrenmek imkansızdır. Bayezid-i Bistami hazretlerinin bu sözü, korkunç olarak vasıflandırılıp niye beğenilmez ki? Burada tasavvuf düşmanlığı mı yapılıyor? Rehber, üstada kızılır mı? Bir talebenin, ilim öğrenebilmesi ve doğru yolu bulabilmesi için, bir öğreticiye ihtiyacı vardır. Çünkü hadis-i şerifte, (İlim üstadından öğrenilir) buyuruldu. (Taberani)

Kur'an-ı kerimde ise mealen, (Eğer bilmezseniz, bilenlerden sorun!) buyuruldu. (Nahl 43)

(Eğer o iki sene olmasaydı Numan helak olurdu sözü imam-ı a'zama ait değildir, uydurma bir sözdür. Tasavvuf olmadan da insan evliya olur) deniyor. Maksat tasavvufu kötülemek. Tasavvuf düşmanlığı selefler arasında çok yaygındır. Evliyaya, keramete düşmanlık yaparlar. Bilmeyenin bilmediği şeyleri düşmanlık yapması yadırganmaz. Atalarımız böyle kimseler için, (Kişi bilmediği şeylerin düşmanıdır) buyurmuşlardır.

Muhammed Masum hazretleri, Mektubat kitabında buyuruyor ki:

Allahü teâlâyı tanımak iki türlüdür:

1- **Ehl-i sünnet** âlimlerinin bildirdikleri gibi tanımak,

2-Tasavvuf büyüklerinin tanınmaları.

Birinci şekildeki imanda nefis azgınlığından vazgeçmemiştir, iman hakiki değil, mecazidir. Bu iman gidebilir. İkincisinde nefis de imana geldiği için iman yok olmaktan korunmuştur. (Ya Rabbi, senden sonu küfür olmayan iman istiyorum) hadis-i şerifi ve **Nisa** suresinin (Ey iman sahipleri, iman edin) mealindeki 136. âyet-i kerimesi de hakiki imanı bildirmektedir. Bu âyet, (Hakiki imana kavuşun) manasındadır.

İmam-ı Ahmed hazretleri ilim ve ictihadda çok yüksek dereceye sahip olduğu halde, hakiki imana kavuşmak için Bısr-i Hafî [ve Zünnun-i Mısri] hazretleri gibi evliyanın sohbetinde bulundu. İmam-ı a'zam hazretleri de, ömrünün son yıllarında Cafer-i Sadîk hazretlerinin sohbetinde bulunduktan sonra, (Bu iki sene olmasaydı, Numan helak olurdu), yani (Hakiki imana kavuşamazdım) buyurmuştur. Her iki imam da ilimde ve ibadette son derece ileri oldukları halde, tasavvuf büyüklerinin sohbetinde bulunarak marifeti ve bunun meyvesi olan hakiki imanı elde ettiler.) (2/106)

Senauallah-i Dehlevî hazretleri de buyuruyor ki:

Tasavvufta fena makamına kavuşan, muhakkak imanla ölür. Bekâra suresinin (**Allahü teâlâ** imanınızı zayıf etmez) mealindeki 143. âyet-i kerimesi ve (**Allahü teâlâ**, kullarının imanlarını geri almaz. Fakat âlimleri yok ederek ilmi geri alır) hadis-i şerifi, hakiki imanın ve bâtin ilminin geri alınmayacağını göstermektedir. (İrşad-üt-talibin)

(Sizin düşmanınız şeytandır) âyet-i kerimesini delil getirerek, bize düşman olan birine (Sen benim düşmanımsın) demenin küfür olduğu söyleniyor. Cahilliğin bu kadarına da pes artık. Bir Müslüman da diğer Müslümana düşmanlık yaptı diye hemen ona kâfir denir mi?

Hangi kitap böyle yazar? Tarihte iki Müslüman ordu çarpışmadı mı? Bunlara kâfir denir mi? Bu cahil adamlar, ellerine almışlar, bir kâfir karası, önüne gelenlere rastgele sürüyorlar.

Müziğin her çeşidinin haram olduğu muteber eserlerde bildirilirken, müziğin eğlendirici, düşündürücü, dinlendirici ve eğitici yönleri de bulunduğu anlatılarak sanki bazı müziklerin caiz olduğu söyleniyor. Mehter marşı, def, düğünde davul çalmak hariç elbette müziğin her çeşidi haramdır. Tasavvuf müziği diye de bir şey yoktur.

(Kâfirler Allah'tan ümit keser) âyetini delil getirerek, (Bu toplum düzelmez) diyenlerin küfre girdiği söyleniyor. Halbuki bu âyetin, bununla hiç ilgisi yoktur. Delinin biri çıksa, (Ben hiç hastalanmayacağım, göklerde uçacağım, dünyadaki herkesi Müslüman edeceğim) dese, bir başkası da bunları yapamazsın dese, hemen eldeki kara, bu adamın alnına yapıştırılır, (Sen Allah'tan ümit kestiğin için kâfirsin) denir. Ben inansam da, ibadet etsem de Allah beni affetmez) demek küfürdür. Allah'tan ümit kesmek, Allah'ın rahmetinden ümit kesmektir. Yoksa bu işi yapamazlar demenin küfürle ne ilgisi vardır?

Eli yağlı karalılar, (Gemisini kurtaran kaptan) sözüne de saldırıyorlar. Halbuki bu söz, hadis-i şeriflere ve âlimlerimizin bildirdiklerine aykırı değildir, çok güzel bir sözdür. Atalarımız aynı anlamda, (Önce can, sonra canan) demişlerdir. Can kurtarılmadan canan kurtarılmaz.

Kötü de olsa mevcudu kabullenme olacağı için, (Beterin de beteri vardır) sözü de tenkit ediliyor. Halbuki İmam-ı Rabbani hazretleri, (Hiç bir zaman, hiç bir şekilde, halinizden şikayetçi olmayın. Her zaman şükredici olun. Beterin beteri vardır) buyuruyor. Topal olan kimse, (Beni niye topal yarattın veya niye kazada ayağımı koparttın) diye Allah'a isyan mı etmesi gerekir, yoksa (Ya rabbi gözümü kör etmediğine, kulağımı sağır etmediğine çok şükürler olsun) demesi gerekmez mi? Her zaman beterin beteri vardır diyerek hâlimize şükretmeliyiz.

(Kedinin bacağını gerdek gecesi ayırmak gerekir) sözüne de saldırıyorlar. Halbuki bu sözün anlamı, tedbirini zamanında almak gerekir demektir. Yoksa kedinin bacağını tutup ayırmak demek değildir. Tedbir işin başında alınmazsa, zamanla olayları önlemenin güç olduğu bildirilmektedir. Gerdek gecesi hanımı dövmek gerekir diye bir şey yoktur. Çünkü çocuk çocuğu terbiye etmek için dövmek doğru değildir. Ancak yanlış bir iş yapınca, cezalanabileceği hissini vermek gerekir. **Peygamber** efendimiz, ev halkının dövülmemesini emrettiği halde, terbiye edilmeleri için cezalanacakları, dövülecekleri hissini taşımaları gerektiğini bildirmiştir. Bu hususta **Peygamber** efendimiz, (Ev halkınızı terbiye edebilmek için bastonunuzu onların göreceği yere asın!) buyurmaktadır. (**Taberani**)

Kur'an-ı kerimde de Cenab-ı Hak, (Azabım çok şiddetlidir) diyerek kullarını ikaz etmektedir. O halde son pişmanlık fayda vermez, kedinin bacağını ilk gece ayırmak gerekir.

(Babam öldü, hemen mezarını yaptırдыm) diyene kızıyorlar, israftır, dine aykırıdır diyorlar. Mezar düşmanı olduğunu çekinmeden açıklıyorlar. Âlimlere evliyaya türbe yaptırmak bile caizdir. Bunun için atalarımıza dil uzatmak çok yanlıştır. Aynı zihniyet enbiya ve evliya kabirlerin yardım istemeye de, onlar için kurban kesmeye de şirk diyorlar. Allah rızası için kurban kesip sevabını yatırdaki evliyaya bağışlamanın dinen bir mahzuru yoktur. Hele şirk ile zerre kadar ilgisi yoktur. Evliya kabirlerine gidip evliyanın aracı olmasını

istememin şirke bir ilgisi yoktur. Biz her şeyin yaratıcısının ve o evliyaya yardım etme gücünü verenin Allahü telâla olduğunu biliyoruz. En cahil bir kimse de, insanın yaratıcı olmadığını bilir. Onun için evliya kabirlerine dua etmeye giden kimselere müşrik demek çok çirkin bir harekettir.

Kötü bir iş yapılırken, (Elâlem ne der, dost düşman ne der) sözüne de saldırıyorlar. Halbuki diğer sözler gibi, bu söz de dinimize aykırı değildir. Kuldan utanmayan Allah'tan da utanmaz. Bir kötülüğü işlerken Allah'tan utanmayan kimse, hiç değilse kuldan olsun utanmalıdır. Kötü örnek olacağı için kötülüğü açıktan işlemek daha fazla günahdır. Açıktan oruç yemek gizli yemeye göre daha büyük günahdır. Onun için dinimizde açıktan oruç yiyen dünyada da cezalandırılır. Çünkü kötülüğe örnek oluyor. **Hadis-i şerifte** buyruluyor ki:

(Bir günaha düşen, Allah'ın örtüsünü, onun üzerinde bulundurmalıdır!) [Müslim]

İnsanlardan utanarak günahı gizlemek de hayadandır. Haya da imandandır. Günah gizlenmezse, fâsıklar bundan cesaret alır. (Falanca günah işliyor. Ben de işlesem ne çıkar?) diyebilir. Riya olmaması için ibadeti gizlemek caizdir. Onun için (Kabahat da gizli, ibadet de gizlidir) denmiştir. Bunun gibi atasözlerinin çoğu bir hadis-i şerife dayanmaktadır. (Haya elbisesine bürünenin aybı görülmez. Duyulunca hoşlanılacak şeyleri yap! Kimsenin duymasını istemediğin ve duyulunca insanların hoşlanmayacağı şeylerden kaç!) buyurulmuştur. Yani dost düşmanın ayıplıyacağı kötülükleri yapmamalıdır.

Eli karalılar, saldıracak yer arıyorlar, (İyi atadan kötü evlat, kötü atadan iyi evlat olabilir, sözü bâtil bir sözdür, hiçbir dayanağı yoktur) diyorlar. Bu çok normal bir sözdür. Âdem aleyhisselam, Nuh aleyhisselam, büyük birer peygamber oldukları halde, çocuklarından kâfir olanlar da olmuştur. Aksine Ebu Cehilin oğlu, **Eshab-ı kiram**dan olmakla şereflenmiştir.

Her düğünü oyun eğlence sandıkları için, (Sünnet düğününde Kur'an okumak küfürdür) diyorlar. Halbuki içkisiz yapılan ve başka haram bulunmayan sünnet düğünlerinde mevlit ve Kur'an-ı kerim okutmakta hiç mahzur yoktur. Müzik varsa, davul veya def çalınıyorsa, eğlence arasında elbette Kur'an-ı kerim okunmaz. Sünnet düğünü sebebiyle Kur'an-ı kerim okumaya engel olmak çok çirkin bir harekettir.

(Allah cezanı versin demek bedduadır, böyle söylemek haramdır) deniyor. Ceza kelimesi, iyi veya kötü karşılık, mükafat demektir. Mesela ahirete, iyilik ve kötülüklerin karşılığının verildiği yer anlamında dâr-ül-ceza denir. **Hadis-i şerifte** buyruldu ki:

(İyilik gördüğüne, cezakallahü hayran kesira [Allah, seni çok hayırla mükafatlandırın] diyen, ona en büyük duayı etmiş olur.) [İ.Asakir]

Allah seni mükafatlandırın anlamında Allah cezanı versin demek beddua olmaz. Atalarımız Arapça bildiği için böyle konuşurlardı. Yeni neslin bunları bilmediği için beddua sanması yadırganmaz.

(İyi işler, iyi günler, iyi yolculuklar) demeye saldırıyorlar. Hayırlı işler, hayırlı günler demek gerekiyormuş. Arapça olan hayrın, yaklaşık Türkçe karşılığı iyi kelimesi ile ifade edilir. Ha hayırlı dediniz, ha iyi dediniz fark eden bir şey olmaz. Bunun gibi ifadeleri bir problem haline getirmek yanlıştır.

Malum yağlı karalılar, (Bana göre şöyle, bence böyle) sözünü tenkit ederek birkaç güzel örnek vermişler, fakat yazdıkları üç ciltlik eserleri şahsi görüşle, bana göre ile doludur. Atalarımız, bunun gibiler için, (Bu ne perhiz...) demişlerdir.

Küfür olur mu?

Soru: İnternette (Küfür listesi) olarak dağıtılan aşağıdaki ifadeler küfür müdür?

CEVAP:

Akıl yürütmekle, kıyas yapmakla dinî hüküm verilmez. Böyle listeleri sağa sola göndermekle de, dine hizmet edilmiş olmaz. Haram gibi, küfür gibi çok önemli bir meselede muteber eserlerden almayıp (Şunlar küfür) demek çok veballi bir iştir. Herhangi bir sözünden dolayı bir Müslümana kâfir demek tehlikelidir. Tevil edilme imkânı olan sözlere, küfür denmez. İnternette yayılan aşağıdaki sözlerin hiç biri küfür değildir.

(Fala inanma, falsız da kalma) demek:

Fala inanmak gerekir denmiyor. Fala inanılmaz; ama sen yine fala bak diyerek günaha teşvik var. (İçki haram; ama sen yine içmeye devam et) demek gibi uygunsuz bir sözdür. Böyle söylemek caiz değilse de, küfür de değildir.

(Onda iman ne gezer) demek:

İmanı olmayan için, böyle söylemenin mahzuru olmaz.

(Kur'an çarpsın) demek:

Bu söz, küfür değildir. Böyle söylemek yemin olur; fakat böyle yemin etmek de uygun değildir.

(Hastalığıma dayanamıyorum, artık beni öldür Allah'ım) demek:

Ölümü istemek uygun değil; ama küfür de değildir.

(Haram ne tatlı şeymiş) demek:

Nefsin gıdası, küfür, haram ve mekruh olan, söz ve işlerdir. Haramların tatlı gelmesi, bu yüzdendir. Burada niyet geçerlidir. Haramı güzel ve tatlı görmek küfür olur. Haram; ama tatlı olduğu için seviyorum demek de haramı tasvib manası olduğu için haramdır; ama küfür olmaz. Bir hırsız, tereyağlı baklava çalsa, yerken, bu ne tatlıymış dese, küfür olmaz. Harama helal demiyor, tatlıya tatlı diyor. Haramı övücü söz olmadığı için, küfür olmaz. Açık gezen güzel bir kadına da güzel demek küfür olmaz. Eğer açıklığına güzel deniyorsa küfür olur. Bu inceliği iyi anlamalıdır.

Ramazan ayı gelince, (Ağır bir ay geldi) demek:

Bu söz küfür değildir. Bir ay oruç tutmak herkese kolay gelmez, bazısına ağır gelir.

Zâlime âdil, âdil olana zalim demek:

Burada zâlimin zulmüne iyi denmiyor. İyi dense, harama helal dendiği için küfür olur; fakat yalan söylüyor, zâlim birine âdil diyor. Âdil olana da zalim diye iftira ediyor. Böyle söylemek günahsa da, küfür olmaz.

Ölen biri için, (Ah oraya gitmeseydi ölmeyecekti) demek:

Bu söz de, küfür değildir. Bu söz, (Yüzme bilmediği halde kendini denizin ortasına atmasaydı, boğulmazdı) demek gibi bir şey. Burada kaderi inkâr yoktur.

(Allah zengine çok veriyor, bana neden vermiyor) demek:

Vermeyiş sebebini araştırıyorsa, küfür olmaz. Hâşâ, Allah haksızlık yapıyor, beni de zengin etmesi gerekirdi demek istiyorsa küfür olur; fakat dinini bilen hiçbir Müslüman da böyle söz söylemez. Onun için Müslümanın söylediği sözlere, hemen küfür dememelidir.

(Atın ölümü arpadan olsun) demek:

At arpayı sever, kimi de baklavayı sever. Şeker hastasına, (Baklava yeme ölürsün) dense, o da, (Ölümüm baklavadan olsun) derse küfür olmaz; çünkü günah işleniyorsa da, harama helal denmiş olmuyor.

(Kıyamet, hacılar, hocalar yüzünden kopacak) demek:

Bu söz de küfür değildir. **Peygamber** efendimiz, (Ahir zamanda din adamları, halkın istediği yönde fetva verip, helale haram, harama helal diyecekler, Kur'anı ticarete, menfaate alet edecekler) buyuruyor. Bu, kıyamet alametlerindedir. Hakiki hacı, hoca ve hiçbir Müslüman kalmayınca kıyamet kopacaktır.

(Güzele bakmak sevab) demek:

Bu, niyete göre değişir. Eğer, kâinatta **Allahü teâlâ**nın yarattığı güzellikler için, mesela ne güzel ağaç, ne güzel kuş, ne güzel meyve, ne güzel çocuk gibi şeyler söylemekte mahzur olmaz. Kumar oynamak, şarap içmek, yabancı kadına bakmak gibi, haram olan bir şey için söylemek, elbette caiz olmaz.

(Haydan gelen huya gider) demek:

Bu söz, kolayca kazanılan şeyler, kolayca elden çıkar demektir. Buradaki hay kelimesinin **Allahü teâlâ**nın ismiyle alakası yoktur. Bunun gibi, hayhay, baş üstüne demektir. Buradaki hay kelimesi de, Allah anlamında değildir.

(Allah'ın sopası yok) demek:

Niyete bağlıdır, tevil edilirse küfür olmaz. Günah işleyeni, hainlik edeni, caniyi anında cezalandırmaz anlamında söyleniyor ki, küfür olmaz. Sanki Allah'ın bir şeyi noksan gibi böyle ifadeler kullanmak uygun değildir.

(Şu işi yaparsam kâfir olayım, Allah'ımı inkâr edeyim) diye yemin etmek:

Bu husustaki, iki kavilden biri şöyledir: Küfre sebep olan şeyleri yemin niyetiyle söylemek küfür olmaz, yemin edilmiş olur; fakat böyle yemin, Müslüman yemini değildir.

Namaz kıl denince, (Sonra kılarız) demek:

Farz olduğunu inkâr etmedikçe, namazla alay etmedikçe, sonra kılarım demek, küfür olmaz.

Kadere küsmek

Soru: (Kaderime küstüm) demek küfür müdür?

CEVAP:

Küfür değildir. İnsanın kaderi kötü olabilir. İnsan kötü kaderini beğenmeyebilir. (Kaderim kötüyümüş) diyebilir, ama suçu kadere yüklemek caiz olmaz. Bu bakımdan, (Kaderime küstüm) gibi mânâsız bir şey söylenmemelidir.

Müslümana kâfir demek

Soru: Bir müslümana kızıp, (Ne kâfir o!) diye hakaret etmek küfür olur mu?

CEVAP:

Bir müslümanı kötülemek için, hakaret için kâfir demek küfür olmaz. Kâfir olmasını isteyerek söylemek küfürdür. Yani bir Müslümanın kâfir olmasını istemek küfürdür. Yoksa kötülemek kastıyla kâfir demek, küfür olmaz. (İslam Ahlakı)

Fatiha okurken düşünmek

Soru: Namazda veya başka zaman Fatiha'daki, (Yalnız sana ibadet ederiz) mealindeki (İyyake na'büdü) âyetini okurken, başka şey, mesela para, kadın gibi dünyevi şeyler düşünmek küfre sebep olur mu?

CEVAP:

Küfür olmaz. Onlara tapılmıyor ki, küfür olsun! Namaz kılarken de, başka zaman da, insanın hatırına yetmiş türlü kötü şey gelebilir. Bunlar küfür olmaz. Hatta hatıra küfür düşünce bile gelse yine küfür olmaz. Bir hadis-i şerif meali şöyledir:

(Kalbe gelen kötü düşünce, söylenmedikçe ve buna uygun hareket edilmedikçe affedilir.) [Buhari]

Allah'tan ümit kesmek

Soru: (Seda evlenmekten ümidini kesti. Suzan boyunun uzamasından ümidini kesti. Çamur spor, şampiyonluktan ümidini kesti) gibi sözler, Allah'tan ümit kesmek olup küfür değil midir?

CEVAP:

Küfür olan, Allah'ın rahmetinden ümit kesmektir. (Ben Cehenneme gideceğim, Allah beni asla Cennetine koymaz) demek küfür oluyor. Bunun gibi, Allah'ın azabından emin olmak da küfürdür. Yani (Allah beni garanti Cennetine koyar) demek de küfürdür, fakat diğer işlerden ümit kesmek küfür değildir. O işin şartları yerine gelmezse, o iş olmaz. Bir işten değil, Allah'tan ümit kesmek, (Allah bu işi yapamaz) gibi düşünceler küfürdür.

Eşek demek

Soru: (Birine, eşek, domuz veya eşek oğlu eşek veya domuz oğlu domuz demek küfürdür) diyenler oluyor. Bunlar küfür müdür?

CEVAP:

Bunları söylemek kesinlikle küfür değildir. Bunlardan daha ağırı ise, bir kimseye hakaret için kâfir demektir. İslam Ahlakı kitabında, (Bir Müslümanı kötülemek için, hakaret için kâfir demek küfür olmaz. Kâfir olmasını isteyerek söylemek küfürdür. Yani bir Müslümanın kâfir olmasını istemek küfürdür. Yoksa kötülemek kastıyla kâfir demek, küfür olmaz) deniyor.

Bir insan şakadan ben kâfirim dese bile, küfre rıza gösterdiği için kâfir olur. Ancak, (Kâfir olayım ki, şu iş şöyledir) diye yemin etse kâfir olmaz, çünkü İlmihalde (Küfre sebep olan şeyleri, yemin niyetiyle söylerse kâfir olmaz, yemin etmiş olur) deniyor.

Demek ki, birine hakaret etmek, yani onu kötülemek için kâfir demek küfür olmadığı gibi, (domuzun teki), (cahilin biri) gibi sözler söylemek de küfür olmaz. Ama hakiki bir âlime cahil demek veya başka bir sözle hakaret etmek küfür olur. Bu, âlimin şahsına değil, ilmine hakarettir. Mesela İmamı a'zam hazretlerine hakaret eden kimse, alacak verecek davasından veya şahsi bir düşmanlıktan dolayı değil, ilminden dolayı hakaret ettiği için kâfir oluyor.

Hakiki bir âlime ahmak, cahil, domuz, eşek diyen tazir olunur. Hakaret ederek söylerse, kâfir olur, İmam-ı **Muhammed** buyuruyor ki, küfre sebep olan her sözü söylemek de, böyle küfür olur. İlme ve âlimlere hakaret eden kâfir olur. (İslam Ahlakı)

Demek ki bir Müslümana eşek, domuz, köpek, maymun, öküz, ayı, yılan, akrep veya bunların oğlu demek mesela öküz oğlu öküz, ayı oğlu ayı gibi sözler söylemek küfür değildir. Âlimin ilmine hakaret için söylenirse küfür olur. Âlime başka sebeplerle hakaret etmek küfür olmaz. Fakat alacağını vermeyen veya kendine zarar veren, çocuğunu çocuğunu döven bir âlime, böyle dünyevî bir sebeple sövüp saymak küfür olmaz.

Allah'a siz demek

Soru: Allahü teâlâya saygı için siz demek küfür olur mu?

CEVAP:

Saygı için siz demek küfür olmazsa da, sen diye dua etmek gerektiği din kitaplarında yazılıdır.

Vahyin geliş şekli

Soru: Mezhepsizliği sicilli bazı kimseler, (Falanca hoca, Cebrail aleyhisselamın vahyi **Muhammed** aleyhisselamdan aldığını söylüyor, dolayısıyla, **Muhammed** aleyhisselama Allah diyor) diyerek onu tekfir ettiler. (Mezhepsiz değilim) diyenler de, (Rivayeti zayıftır) diye tenkit ettiler. O hocayı böyle bir tenkit uygun mudur?

CEVAP:

O hocanın bu rivayeti zayıf olsa bile, tekfir edilecek bir şey yoktur. Hâşâ **Peygamber** efendimize Allah denmiyor. **Resulullah**'ın, Cebrail aleyhisselamdan üstün olduğu anlatılıyor. Hiç öyle bir rivayet olmasa bile, küfürle ne ilgisi var ki? O hoca, (Kur'an Allah kelamı değil) mi diyor? Hâşâ perde arkasındaki Allah mıdır diyor? Demediği şeyleri ona yakıştırmak iftira olur. Vahyin önce **Peygamberimize**, sonra Cebrail aleyhisselama, sonra da tekrar **Resulullah**'a gelmesi, akla da, dine de aykırı değildir. Böyle bir şey gerçekten vardır veya yoktur. Bir rivayete dayanarak vardır denmesi küfür olmaz. **Allahü teâlâ**, vahyi dilediği gibi gönderir. Niye öyle vahiy gönderiyorsun denir mi hiç? Zayıf rivayet deniyor. Zayıf olması küfrü gerektirmez.

O hoca, mezhepsizliğe ve bâtıl yollara karşı olduğu için, **Muhammed** aleyhisselamın övülmesine tahammül edemeyenler, bir bahaneyle ona saldırıyorlar.

Çocuk yaptık demek

Soru: (Çocuk yaptık) veya (Çocuk yapacağız) demek küfür olur mu?

CEVAP:

Böyle söylemek uygun değilse de, maksat yaratmak olmayıp, sebep olmak anlamında söylendiği için küfür olmaz. (Çocuğun doğmasına biz sebep olduk) demektir. Öldüren, diriltiren **Allahü teâlâ** olduğu hâlde, (Falancayı trafik kazasında öldürdüm) demek küfür olmaz. (Biz sebep olduk) demektir. (Meyve ve sebze yetiştirdim) demek de böyledir. Meyveyi, sebzevi de yaratan, büyüten ve içine vitamin vesaire koyan Allah'tır. Biz sadece sulayıp yetişmesine sebep oluyoruz.

Haramı istemek

Soru: Haram olan şeyi istemek küfür olur mu? Mesela (Şarap içmek istiyorum) dense küfür olur mu?

CEVAP:

Küfür olmaz. Hattâ (Şarap içmek haram, ama şarap içmekten hoşlanıyorum) demek haramsa da, küfür olmaz.

Kaderin ağ örmesi

Soru: (Kader, ağlarını ördü) demek küfür müdür?

CEVAP:

Küfür değildir. (Kader ağlarını ördü) demekle ne kast ediliyor? (Kaderin çok zararını gördüm) mü demek isteniyor? Bu maksatla da dense yine küfür olmaz. Çünkü kaderimiz kötü ise, (Kaderde yazılanı gördük) demektir. Burada kaderi yaratan kötülenmiyor. Kaderimizin kötü olduğu açıklanıyor. Kaderimizin de, kötü olması yine bizim işlediğimiz ameller sebebiyledir. Biz kötü işler işleyecektik ki, **Allahü teâlâ**, bunları bildiği için, (Şu kötü şeyleri işleyecektir) diye kaderimize yazdı.

Kimse kalmayacak demek

Soru: Bir reklamda, (Kur'an öğrenmeyen kimse kalmayacaktır) deniyor. Böyle söylemek, gaybdan haber vermek olup küfür değil midir?

CEVAP:

Küfür dememelidir. Çünkü maksat gaybdan haber vermek değildir. (Kur'an öğrenmeyen kimse kalmasın) anlamında söylenmiştir. Elbette (Kimse kalmasın) denseydi daha uygun olurdu.

Küfre düşmek

Soru: Hatırıma gelen kötü düşüncelerden dolayı küfre düşmüş olur muyum?

CEVAP:

Vesveseli kimseler, (Şuraya yan baktım küfür mü?), (Sustum, konuştum, küfür mü?), (Güldüm, küfür mü?) gibi çok sual soruyorlar. Her şeye küfür, imansızlık demek, vesvese alametidir. Hiçbir Müslüman, kasten küfre girici söz söylemez. Dili sürçmüşse, yanılarak

söylemişse, küfür olduğunu bilmiyorsa, yaygın olarak bilinen küfür bir söz değilse, zaten küfür olmaz. İkinci bir husus, bir söz, **Hanefî** mezhebinde küfür olsa da, diğer hak mezheplerin birinde küfür değilse, hattâ bir âlim bir söze, (Bu söz küfür değildir) demişse, bütün âlimler küfür dese bile, **Allahü teâlâ** o bir âlimin ictihadına göre o sözü küfür saymaz. Onun için, her sözde küfür arayarak vesvese etmemelidir.

Lebbeyk demek

Soru: İnternette küfre sebep olan sözlerle ilgili çeşitli listeler yayılıyor. Ekte gönderdiklerimin neden küfür olduğu anlaşılıyor. Küfürse neden küfürdür?

CEVAP:

Böyle önemli bir konuda yazı yazınca, bilenlere, güvendiği kimselere sormalı, onların onayını almalı. Hele böyle dinî konularda çok dikkatli olmalı. Yetkisiz kimselerin dinî konularda yazması zaten uygun olmaz. Haydi haddini bilmeyip hazırlamış olsa bile, bilenlere gösterip onların onayını almalıydı. Çünkü sıradan biri bile bu yazıdaki yanlışları rahatça görebilir. Mesela, (Çağırana kimseye lebbeyk demek küfürdür) deniyor. İnsan bu kelimenin mânasını bilmiyorsa sözlüğe bakar veya bilen birine sorar, öyle yazar. Bu kadar sorumsuzca yazı yazmanın vebali büyüktür. Harama helâl, helâle haram veya normal bir söze küfür demek çok tehlikelidir.

Lebbeyk, (Efendim, buyurun, emret, emrine hazırım) demektir. Din kitaplarında **Peygamber** efendimizin "sallallahü aleyhi ve sellem", her çağırana (Lebbeyk) diyerek cevap verdiği bildiriliyor. (Allahümme lebbeyk) demek de, (Buyur ya Rabbî, emrine hazırım Allah'ım) demektir. Allah için söylenince, (Yalnız seni sever, yalnız sana kulluk ederim) anlamına da gelir. Küfürle alakası yoktur.

Bir başka maddede, (Ben Cennet nimeti yiyorum demek küfürdür) deniyor. Hiçbir kitapta böyle bir şey yok. Bir kimse, bir nar yese, (Bu Cennet nimetidir) dese, niye küfür olsun? Sadece (Yalan söylüyorsun) denebilir. Küfür demek veballi iştir.

(Allah'ı rüyamda gördüm demek küfürdür) deniyor. Bu da yanlıştır. Görmemişse yalan söylemiş olur. **Peygamber** efendimizin rüyada **Allahü teâlâ**yı gördüğü Tirmizî'deki hadis-i şerifte bildirilmektedir. İslâm âlimlerinden de rüyada görenler olmuştur. **İmam-ı Ahmed** bin Hanbel hazretleri buyurdu ki:

Rüyamda **Allahü teâlâ**yı gördüm. (Ya Rabbî, sana yakınlaşmak için en iyi yol nedir?) dedim. (Kur'an okumakla bana yaklaşılr) buyurdu. (Ya Rabbî, anlamadan okuyan da sana yaklaşır mı?) dedim. (Anlasa da, anlamasa da Kur'an-ı kerim okuyan, benim rızama kavuşur) buyurdu. (İhya)

(Bu adam, bu hastalıktan ölür demek küfürdür) deniyor. Böyle söylemek, gaybdan haber vermek değildir, bir tahmindir. Tahmin tutabilir de, tutmayabilir de. Bir şeyi tahmin etmek küfür olmaz. Tembel bir öğrenci için, (Bu çocuk, sınıfta kalır) demek bir tahmindir, küfür değildir. Sarhoş şoföre, (Bu şoför bir yere çarpar) demek de bir tahmindir, küfür değildir. (Bugün İstanbul'a kar yağacak) demek de bir tahmindir. Tahminlere küfür denmez. O kişi, tahmininde isabet etse de, yanılrsa da küfür olmaz.

(Kur'ana şiidir demek küfürdür) deniyor. Ne maksatla deniyor? Hakaret için mi, övmek için mi? Din kitaplarında, (Kur'an-ı kerim, nazm-ı ilahidir. Nazım, sözlükte, incileri ipliğe dizmektir. Kelimeleri de, inci gibi, yan yana dizmeye nazım denilmiştir. Şiirler birer nazımdır) deniyor. Demek ki, Kur'an-ı kerim için (İlahî bir şiidir) demek küfür olmaz.

Gönderdiğiniz yazıda, bunun gibi çok şeye küfür denmiş. Din kitaplarına uymayan böyle şeyler yazarak, fıkıh ve akaid kitaplarına düşman olan zındıklara koz verilmemeli. Kitaplarda olmayan şeyleri küfür olarak bildirmemelidir.

Saldım çayıra, Mevla'm kayıra

Soru: (Saldım çayıra, Mevla'm kayıra) veya bunun gibi, tedbir almadan açığa bırakılan şeyler için (Allah'a emanet) deniyor. Bu sözlerden (Allah koruyamaz, Allah kayıramaz) gibi bir mânâ çıkacağı için küfür olur mu?

CEVAP:

Hayır, küfür olmaz. Bu sözler, her işte tedbir almayı bildiriyor. Tedbir almazsan, (Allah kayıramaz) değil, (Kayırmaz) deniyor. (Allah onu koruyamaz) denmiyor, (Korumaz) deniyor.

Resulullah efendimiz, "sallallahü aleyhi ve sellem" bir köylüye, (Deveni ne yaptın?) diye sorunca, o da, (Allah'a tevekkül edip, kendi hâline bıraktım) dedi. Ona, (Deveni sıkı bağla ve sonra tevekkül et!) buyurmuştur. Deveyi bağlamadan, Allah'a emanet etmek yanlıştır. Hayvanını başıboş bırakanlar için, (Saldım çayıra, Mevla'm kayıra) deniyor. Burada tedbirsiz iş yapan ayıplanıyor, hâşâ **Allahü teâlâ** için bir şey denmiyor.

Böyle gelmiş böyle gider

Soru: Necip Fazıl, meşhur Sakarya Türküsü'nde diyor ki:

Akrebin kiskacında yoğurmuş bizi kader;

Aldırma, böyle gelmiş, bu dünya böyle gider!

Bana kefendir yatak, sana tabuttur havuz;

Sen kıvrıl, ben gideyim, Son **Peygamber** kılavuz!

Din dersi öğretmenimiz, şiirdeki (Bu dünya böyle gider!) ifadesi, gaybdan, gelecekte haber verdiği için küfür olacağını, (Bu dünya böyle gitmez) şeklinde okunması gerektiğini söyledi. (Böyle gider) demek niçin küfürdür?

CEVAP:

Öğretmenin mantığıyla, (Bu dünya böyle gitmez) demek de, gelecekte haber vermek olur. Böyle gideceği bilinmiyorsa, böyle gitmeyeceği nereden biliniyor?

Her iki şekilde de söylemek küfür olmaz. Yani (Bu dünya böyle gider) veya (Bu dünya böyle gitmez) demek küfür değildir. Bir şeyi tahmin etmek küfür olmaz. (Amerika çok zulmediyor, bir gün yıkılacak) demek bir tahmindir. Gaybdan haber vermek değildir. Tahminde bulunmak caizdir.

(Böyle gelmiş, böyle gider) atasözüdür. Atasözleri genelde uygundur, küfür aramamak lazım. Bu söz, (Bazı şeyler vardır ki âdeta kemikleşmiştir, bunları düzeltmek zordur) anlamında söylenmektedir.

Bir de felsefecilerin dediği gibi, (Varlıklar yoktan yaratılmamış, böyle gelmiş böyle gider) anlamında söylenmiyor. O mânâda söylenirse, yaratılış, Cennet, Cehennem inkâr edilmiş olur. Bunun için İlmihalde (Dünyanın yaratıldığına inanmamak, "Böyle gelmiş, böyle gider" demek, küfürdür) deniyor. Bir sözün ne maksatla söylendiğine bakılır.

Atasözünde olduğu gibi bu söz, (Bu işleri düzeltmek zor) anlamındadır. Bir de merhum Necip Fazıl, sıradan biri değildir. Sözlerinde küfür aramak yanlış olur.

Hoş bulduk demek

Soru: Bazıları, (Girdiğimiz mağazada kadın pantolonu gibi uygunsuz bir ürün veya resim varsa, açık bayan çalışıyorsa, müzik çalınıyorsa, orada (Hoş geldiniz) diyene (Hoş bulduk) demek, haramı hoş görmek olacağı için küfürdür) diye mesaj, mail ve tweet atıyor. (Hoş geldiniz) diyene (Hoş bulduk) demek, haramı neden hoş görmek oluyor ki?

CEVAP:

Bu, çok yanlıştır. (Yağmur yağacak) diyene, (Sen bana ördek diyorsun) demeye benziyor. Yani (Yağmur yağacak, göl meydana gelecek, gölde ördek yüzer, o hâlde sen ördeksin) demek gibi bir şey bu.

İçkili bir lokantaya gitsek, garson bizi hoş karşılayıp, (Hoş geldiniz) dese, biz de ona (Hoş bulduk) desek, bu (İçki satmanız hoştur) anlamına gelmez, (Bizi iyi karşıladın) demektir. Bir iş için, meyhaneye bile gitsek, oradaki görevli bizi hoş karşılasa, hoş karşılamasına (Hoş bulduk) demekte mahzur yoktur. Bunun gibi şarkı söyleyen bayanın sesine güzel demek bile küfür olmaz. Polisleri atlatıp kaçabilen hırsıza, (Helâl olsun hırsıza) demek de küfür değildir. Hırsızın hırsızlığına değil, polisi atlatan numaralarına (Helâl olsun) deniyor. Meyhanenin binasının yapısına güzel demek de küfür olmaz. Din adına konuşurken harama helâl, helâle haram demekten çok sakınmalıdır. (Ben iyi niyetle söylüyorum, milletin küfre girmemesi için çabalıyorum) demek kişiyi hatadan kurtarmış olmaz.

Çocuk yapmak

Soru: (Çocuk yaptım) demek şirk midir?

CEVAP:

Hayır, şirk değildir. Burada niyet önemlidir. (Sebeplere yapışarak çocuk sahibi oldum) anlamında kullanmanın mahzuru olmaz. Zaten hiç kimse, yoktan yaratmak anlamında kullanmaz. Her şeyi yaratan, öldüren, diriltten, şifa veren **Allahü teâlâ** olduğu hâlde, (Falancayı öldürdüm. İlaç ağrımı kesti. Hastayı iyileştirdim) demenin mahzuru olmaz. Doğurmayan, kısır olan kadın için, (Çocuk yapmayan kadın) denebilir. Bunlar mecazdır, şirkle alakası yoktur.

Ramazan geldi demek

Soru: (Ramazan geldi) yerine, (Ramazan ayı geldi) demenin daha iyi olduğu söyleniyor. Böyle bir şey var mıdır?

CEVAP:

Tabiînin büyüklerinden İmam-ı Mücahid hazretleri, mübarek Ramazan ismine hürmetsizlik olmasın diye ("Ramazan geldi; ramazan gitti" demek mekruh olur) demişse de,

İmam-ı **Muhammed** hazretleri, öyle demenin mekruh olmadığını bildirmiştir. **Eshab-ı kiram** da mekruh saymamıştır. (Hindiyye)

Yine de, (Ramazan geldi) demek yerine, (Ramazan ayı geldi) demek iyi olur. Hattâ Ramazan-ı şerif demek daha güzel olur.

Allah'ın izniyle demek

Soru: (Bi-iznillah ifadesine, Allah'ın izniyle demek şirkir. Çünkü Allah'ın bir şeye izin vermesi, o şeyi kendine ortak etmesi demektir) diyenler var. (Allah'ın izniyle) demek şirkir midir?

CEVAP:

Şirk değildir. Selefî denilen mezhepsizlerin uydurmasıdır. Bi-iznillah, Allah'ın izniyle demektir. İzin kelimesinin, ruhsat, icazet, müsaade, yol verme, emretme, yetki verme, yaratma, kudret gibi mânâları vardır. Cümledeki mânâsına göre değişir. Bir mânâsını alıp ötekilere yanlış denmez. Birkaç âyet-i kerime mealî:

(Ey Meryem oğlu İsa! Anadan doğma körü, alaca hastalığı olanı iznimle iyi etmiştin. Ölüleri iznimle dirilttin.) [Maide 110] ("Allah'ın kudretiyle ve izniyle bu işleri yaptın" demektir.) [Beydâvî]

(Allah, göğü yere düşmekten kendi izni ile korur.) [Hac 65] (Kendi izni, kudreti demektir. Kıyamette, gökleri yere düşürecektir.) [Beydâvî]

(Allah'ın izni olmadan hiçbir musibet başa gelmez.) [Tegâbün 11] ("Allah dilemedikçe, bir kaza, bir ölüm gelmez" demektir.) [Beydâvî, Medârik]

(Allah, şefaata edene ve şefaata edilene izin vermedikçe, hiç kimse şefaata edemez.) [Sebe 23] (Burada izin; **Allahü teâlâ**nın şefaata edene yetki vermesi, şefaata edilenden de razı olması demektir.)

(Sadece Allah'ın dilediği kimselere şefaata etmesi için izin verilen, göklerde nice melekler vardır.) [Necm 26] (Burada da yetki ve izin demektir.)

(Allah'ın izni olmadan kim şefaata edebilir?) [**Bakara** 255] (Burada da yetki ve izin demektir.)

İki hadis-i şerif:

(**Allahü teâlâ**nın izniyle, şefaata edeceğim.) [Buhârî] [Burada da; yetki ve izin anlamındadır.]

Verilen yetkilerin içinde izin de vardır. İzin verip yetkilendiriyor. İzin anlamına gelmez demek çok yanlıştır.

(Her derdin devası vardır. Hastalığın ilacını kullanan, Allah'ın izniyle iyileşir.) [Buhârî] (Burada izin, Allah'ın dilemesi, yaratması demektir.)

Söylenmesi caiz olmayan sözler

Soru: Söylenmesi caiz olmayan sözler nelerdir?

CEVAP:

Bazılarını bildirelim:

1- Bir alet çalışmayınca veya bozulunca azizlik etti demek uygun değildir. Çünkü dinimizde aziz; izzetli, şerefli, değerli, evliya gibi anlamlara gelir. Bozulunca şerefli bir iş yaptı denmez.

2- Çocuk yedinci kattan düştü. Mucize olarak kurtuldu demek caiz olmaz. Çünkü mucize sadece **Peygamber**lerde görülür, çocuğa **Peygamber** denmiş olur. Allah'ın kudreti ile kurtuldu demek gerekir.

3- Günahkâra veya kâfire, (Günah keçisi) demek caiz değildir.

4- Ana babası kâfir olanın, namazda zammı sure olarak (Rabbenağfirli velivalideyye...) âyetini okuması caizdir, salli bariklerden sonra dua olarak okuması caiz değildir.

5- (Haram ama seviyorum) demek haram olur, küfür olmaz.

6- (Allah yazdıysa bozsun) demek, dua niyetiyle caizdir.

7- Kâfire, (dayı, amca, dayıciğim, buyurun) demek, âdet olarak söylendiği için caizdir.

8- Allah bizi düşündüğü için göz vermiş demek caiz olmaz. Zira düşünmek mahlûklara mahsustur.

9- (Allah kuşlara kanat vermeyi ihmal etmemiş) demek uygun değildir. **Allahü teâlâ** ihmal etmez. Sanki ihmal de edebilir anlamı çıkacağı için söylememeli. İhmal etmez anlamında söylemek küfür olmaz.

10- Yüzünü gören Cennetlik veya hacı oluyor, demek caiz olmaz. Çünkü bir kimseyi görmekle Cennetlik veya hacı olunmaz. Bu bakımdan böyle söylemek yanlıştır.

11- Müslümana şeytan gibi adam demek caiz değildir. Cin gibi demek caizdir.

12- Müslüman ölü için (Toprağı bol olsun) demek caiz olmaz, bu ifade gayrimüslimler için kullanılır.

13- (Allah kuşların planını kader defterine çizerken yakıt ihtiyaçlarını da hesaba katmış) demek caiz ise de böyle ifadeler kullanmak uygun olmaz.

14- (Allah insanın binasını hücre tuğlası ile örmüş) demek caiz ise de dememelidir.

15- Kâfire yaptığı iyilik için Allah razı olsun ifadesini imana gelmesini veya "Allah razı olduğu şekle çevirsin" diye niyet ederek söylemek caizdir.

16- (Allah unutmadı) demek edepsizlik olur. Sanki böyle demekle unuttuğu zaman da olabilir anlamı çıkmaması için böyle söylememeli.

17- (Allah yarattı demem döverim, almadan vermek Allah'a mahsus) gibi sözler küfür olmaz, ancak, **Allahü teâlâ**nın ismini, gereksiz yere kullanmak hürmetsizlik olur. Lüzumsuz yere yemin gibidir.

18- Şerefsizim ki doğru söylüyorum demek caiz değildir. Müslüman böyle söylemez.

19- (Anam avradım olsun) demek küfür olmaz. Ama Müslümana böyle söylemek yakışmaz.

20- İlah yerine, (Ey rahmeti bol padişah) demek, ibadet olmayan yerlerde caizdir.

21- Eskimiş Kur'an demek caiz değildir. Eski Mushaf olur ama, eski Kur'an olmaz. Kur'an, Allah kelamı demektir. Kur'an-ı kerimin kağıtlara yazılmış şekline Mushaf denir. Bunun gibi, büyük Kur'an, küçük Kur'an demek de caiz olmaz.

22- Kur'an için antivirüs programı, **Resulullah** için yürüyen Kur'an, Savaş **Peygamberi**, Allah için mimar, sanatçı diyenler var. Böyle söylemek caiz değildir. Çünkü **Allahü teâlâ**nın isimleri, tevkîfidir, yani dinin sahibinin bildirmesine mevkuftur, bağlıdır. İslamiyet'in söylediği ismi söylemelidir. İslamiyet'in bildirmediği isim söylenemez. Ne kadar iyi, güzel isim olsa da, söylenmez. Dinde bid'at çıkarılmamalı. Diğerleri de böyledir. Allah Resulüne, Allah kelamına saygı göstermeli, misyonerlerin tuzaklarına düşüp de Müslüman olarak böyle şeyler söylememeli.

23- Bazıları, "Domuz oğlu domuz, domuz gibi bakıyorsun. Eşek oğlu eşek demek küfürdür, çünkü böyle söyleyince Hazret-i Âdem'e kadar gider. Böyle söyleyenin iman ve nikahını tazelemesi gerekir" diyorlar. Bunlar doğru değildir. Hazret-i Âdem'e kadar gitmez. Böyle söylemek uygun değilse de, küfür olmaz. Müslüman böyle sözler söylemez.

24- (Anladıysam Arap olayım) demek uygun değildir. Niyeti, Arabı, **Peygamber** efendimizi kötülemek ise küfür olur.

25- (Allah bana kulum demesin) diyerek yemin etmek caiz değildir, çok tehlikelidir.

26- Allah'a akıl sahibi demek caiz değildir, akıl mahlûktur. **Allahü teâlâ** aklın yaratıcısıdır.

27- Eskiden müşid-i kâmiller vardı, ama dünya işlerinden anlamazlardı demek caiz değildir. Onlar ahiret işleri gibi, dünya işlerini de bilirlerdi. Bazı kimseler de evliya ayrı, âlim ayrı diyorlar. Yani evliya ilimden anlamaz diyorlar. Evliya haramdan, mekruhtan kaçan salih kimsedir. İlim olmadan haramdan, bid'atlerden nasıl kaçıılır ki?

28- İnsanlar için, (Beni ihya etti, beni ihya ettiniz) demek caiz değildir. İhya etmek kelimesi, canlandırmak, can vermek, diriltmek anlamındadır. Bu anlamda kullanılması uygun değildir.

29- Annenin evladına, (Sana kurban olayım) gibi söz söylemesi, caiz değildir. (Seni verene, seni yaratana kurban olayım) demelidir.

Allah cezanı versin demek

Soru: Kötülük eden, zulmeden kimseleri Allah'a havale etmek, (Allah bunun cezasını versin demek) caiz midir?

CEVAP:

Evet, caizdir. (İslam Ahlakı)

Azizlik etti demek

Soru: Bir alet bozulunca, (Azizlik etti) deniyor. Telefon bozuluyor, mesajı çekti sanıyor çekilmeyince, (Muziplik yaptı, bizi aldattı) anlamında, (Telefonun azizliğine uğradım) deniyor. Aziz güzel bir isim olduğuna göre böyle söylemek caiz midir?

CEVAP:

Aziz, (İzzet sahibi, mağlup edilemeyen ve daima her şeye galip olan) mânasında Esmâ-i hüsnâ'dan Cenab-ı Hakk'ın bir ismidir. Ayrıca izzetli, şerefli, ermiş, evliya zat gibi mânalara da gelir. Böyle güzel ismi kötü yerde kullanmak, alay etmek caiz olmaz. (Falanca zatın evliyalığına maruz kaldı, Allah'ın azizliği beni yaktı) gibi çirkin mânalara gelir. Bilerek, kasten böyle söylemek küfür olur. Bilmeden, kasıtsız söylenmişse mazur olabilir.

"O ne kâfir" demek

Soru: (O, ne kâfirin biri), (Kâfir adam), (Seni kâfir seni) gibi bir söz söyleyenin kâfir olacağı söyleniyor. Doğru mudur?

CEVAP:

Söyleyenin niyetine göre değişir. (Müslümana kâfir diyenin kendisi kâfir olur) hadis-i şerifinde bildirilen hüküm, bir Müslümanın kâfir olmasını isteyerek söyleyen içindir. Yoksa birine hakaret maksadıyla veya kötülemek için söylemek küfür değildir. (İslam Ahlakı)

Âhireti inkâr

Soru: Reformda çok ileri giden bazı kimseler, (Cennet ve Cehennem bu dünyadadır) diyorlar. Bunu ne maksatla söylüyorlar?

CEVAP:

Bu azılı reformistler, dinimize inanmadıkları için, âhireti inkâr maksadıyla söylüyorlar. Yoksa, (Cennet ve Cehennem bu dünyada kazanılır) demek istemezler.

Zâlimler için yaşasın Cehennem

Soru: (Zâlimler için yaşasın Cehennem) sözünün yanlış, hattâ küfür olduğu söyleniyor. (Sen kim oluyorsun da, Cehennemini yaratılmasını yani Allah'ın icraatını onaylamaya kalkıyorsun?) deniyor. Bu bakımdan (Zâlimler için yaşasın Cehennem) demek küfür olmaz mı?

CEVAP:

İcraatı onaylamak gibi düşünülürse elbette öyle söylemek uygun olmaz. Eğer, (Kâfirlerin, suçluların, hainlerin cezalandırılması ne kadar güzeldir) demek isteniyorsa mahzuru olmaz.

Zâlim kelimesi, tefsir ilminde kâfir demektir. Bunu söyleyen **Ehl-i sünnet** ise, bu sözü şöyle anlamak gerekir:

(**Allahü teâlâ**nın, zulmeden kâfirleri cezalandırma yeri olan Cehennemi yaratması, adaletin tecellisidir, mazlumlar için de bir tesellidir.)

Salih Müslüman, Allah'ın yarattığı bir şey için, onun icraatını onaylarcasına, (Bu yaptığı iyidir, mahzuru yoktur) gibi şeyler söylemez. Çünkü öyle söylenince, **Allahü teâlâ**nın uygun olmayan işlerinin de olabileceği intibai uyanabilir. Bu bakımdan İslam âlimleri, nasıl söylemişse, aynen öyle söylemeli, kendiliğimizden yeni tâbirler üretmemeliyiz.

Tehlikeli sözlerle ilgili çeşitli sorular

Soru: (Bir şeyi çok görse, mahalakallah dese, manasını bilmeseyse, kâfir olur) deniyor. Burada, (Bir şeyi çok görse), (Mahalakallah) ve (manasını bilmeseyse kâfir olur) ifadelerinin anlamları nedir?

CEVAP:

Bir şeyi çok görse demek, çok şey görse demektir. Denizde binlerce balık görse, havada binlerce bıldırcın görse demektir. Mahalakallah, Allah ne kadar çok şey yaratmış anlamındadır. Denizdeki balıkları görüp Allah ne kadar da çok şey yaratmış anlamında, mahalakallah demek böyledir.

Manasını bilmeseyse kâfir olur demek, mahalakallahın ikinci manası, Allah yaratmadı demektir. Balıkları görüyor, kuşları görüyor, bunları Allah yaratmadı anlamında söylüyorsa küfür olur. Her şeyi Allah yaratmıştır. Bir şey söylerken ne söylediğini bilmeli denmek isteniyor.

Farzı ve vacibi inkâr

Soru: Farzı inkâr gibi, mütevatir hadisi de inkâr küfürdür; ama vacib sünnetten daha kuvvetli olduğu halde vacibin vacipliğini inkâr eden, kâfir olmuyor, sebebi nedir?

CEVAP:

Mütevatir hadisi inkâr, **Peygamber** efendimizi inkârdır. Bu ise küfürdür; ama ictihadla bulunan farzı veya vacibi inkâr küfür olmaz. Örnek verelim:

Kurban kesmek vacibdir, ama diğer üç mezhep sünnettir. Onlara siz sünnet demekle, vacibi inkâr ettiniz denebilir mi? Ama bir Hanefi vacibi inkâr ederse mezhepsiz olur; çünkü kendi mezhebini beğenmemiş olur.

Gusülde ağzın içini yıkamak Hanefi'de farz, Maliki ve Şafii'de sünnettir. Onlar farzı inkâr etmiş olmuyor; ama bir Hanefi bunu inkâr ederse, kendi mezhebinin hükmünü inkâr etmiş olur. Kendi mezhebinin hükümlerini beğenmeyen de en azından mezhepsiz olur. Küfre kadar gidebilir.

Allah'ın mucizesi demek

Soru: Allah'ın mucizesi demek caiz midir?

CEVAP:

Caizse de, her kelimeyi yerli yerinde kullanmalıdır. Allah'ın kudreti, Allah'ın hikmeti demelidir. Sihir, istidrac, keramet, mucize gibi harikaların hepsini yaratan **Allahü teâlâ**dır. **Peygamber**, Allah'ın kudreti ile birçok harikaların meydana gelmesine sebep olur. **Peygamber**lerin elinde meydana gelen mucizelerin yaratıcısı da **Allahü teâlâ**dır. Nitekim **Allahü teâlâ**, peygamberlerine verdiği mucizeleri bildirdikten sonra (Bunları yapan biziz) buyuruyor. (Enbiya 79)

Allahü teâlâ, sevdiği insanlara, iyilik, ikram olmak için ve azılı düşmanlarını da aldatmak için, bunlara, âdetini bozarak, sebepsiz harika şeyler yaratıyor.

1- **Peygamber**lerden, meydana gelen harikalara (Mucize) denir.

2- Evliyadan meydana gelen harikalara (Keramet) denir.

3- Evliya olmayan müminlerden meydana gelen harikalara (Firaset) denir.

4- Fâsiklardan, günahı çok olanlardan, zuhur edenlere (İstidraç) denir. **Allahü teâlâ**nın aldatarak, nimet şeklinde gösterdiği musibettir. Bu, onun Cehenneme gitmesine sebep olur.

5- Kâfirlerden zuhur edenlere ise (Sihir), yani büyü denir.

Allah'ını seversen

Soru: Allah'ını seversen veya Allah aşkına şunu yap denince, o işi yapmak şart mıdır?

CEVAP:

O işi yapmamak günah olmazsa da, mubah olan işleri yapmak iyi olur. Allah aşkına diyerek bir kimseden dünyalık bir şey istemek caiz değildir. Böyle kimseler hadis-i şerifle lanetlenmiştir. (Hadika)

Allah vergisi

Soru: Sesi güzel olan bir şarkıcı için (Allah vergisi) demek caiz mi?

CEVAP:

Evet, caizdir. Bilal-i Habeşi hazretlerinin de, çok güzel sesi vardı, Allah vergisiydi. **Peygamber** efendimiz,(Yâ Bilal, güzel sesinle bizi ferahlandır!) buyurarak, ezan okumasını emrederdi. İnsan güzel sesiyle Kur'an-ı kerim, ezan, ilahi okuyabileceği gibi, o güzel sesini günah işlemekte de kullanabilir. Açık gezen bir kadının kendisine veya sesine, Allah vergisi veya güzel demek, işlediği günaha güzel demek anlamına gelmez. Fakat günah olan şarkısına güzel demek tehlikelidir. Bunun için böyle şeyler söylemekten uzak durmaya çalışmalıdır.

Ne var, ne yok?

Soru: Biri, (Ne var, ne yok?) deyince, (Sağlık, güzellik) gibi sözlerle cevap verilebilir mi? Bazı kimseler bu soruya "Allah var, şeriki yok" diye cevap veriyor ve böyle cevap vermenin gerektiğini iddia ediyorlar.

CEVAP:

Birinci şekilde söylemenin mahzuru yok. İkinci şekildeki cevap ise, sorulan soruya cevap değildir. Sen evde bir kişi misin diye sorulsa, öteki de bir olan Allah'tır dese, sorulan sorunun cevabı olur mu? Bunlar, dini bilmeyen kimselerin uydurdukları sözlerdir.

Harbi ne demek?

Soru: "Hakikaten" manasında "harbiden" demenin bir mahzuru var mıdır?

CEVAP:

Hayır, mahzuru yoktur. Harbi kelimesi şu anlamlara gelir:

1- Ateşli silahların içini temizlemekte kullanılan çubuk.

2- Doğru, hilesiz, mert. Harbi bas demek de, doğru yürü, hızlı yürü demektir.

3- Arapça savaşla ilgili demektir.

4- İslam ülkesindeki gayrimüslimlere zimmi, kâfir ülkesinde olan gayrimüslimlere harbi denirdi. Şimdi zimmi de yok, harbi de yoktur.

Siz ikinci anlamda konuşuyorsunuz, mahzuru olmaz. Mesela harbi ol kardeşim demek, doğru dürüst ol demektir. Harbi konuşalım demek, doğru konuşalım demektir.

Allah'ın sopası yok

Soru: Allah'ın sopası yok ki demek küfür olur mu?

CEVAP:

Niyete bağlıdır, tevil edilirse küfür olmaz. Günah işleyeni, hainlik edeni, caniyi anında cezalandırmaz anlamında söyleniyor ki, küfür olmaz. Sanki Allah'ın bir şeyi noksan gibi böyle ifadeler kullanmak uygun değildir.

İyi insan demek

Soru: İyi huylu veya işinde başarılı olan kâfir ve fâsık bir kimse için, iyi insan demek caiz midir?

CEVAP:

İyi insan, sâlih insan demektir. Müslüman olmayan, itikadı bozuk olan veya çekinmeden, açıkça günah işleyen fâsık, sâlih olamaz. Kâfir veya fâsık, iyi huylu ise veya işini iyi yapıyorsa, o huyu söylenebilir veya işi için iyi denebilir. Mesela, (Çok cömerttir, yardımseverdir, işinin ehlidir. İyi bir avukattır, iyi bir doktordur) denebilir. Bu, işini iyi yapıyor demektir. Kötü kimseye iyi insan denmez.

Şeytan doldurur

Soru: Boş silahı temizlerken şeytan doldurur deniyor. Şeytan boş silahı doldurur mu?

CEVAP:

Hayır. Bu söz, (Silahı boş zannettiğimiz halde, boş olmayabilir, şeytan unutturabilir veya başkası doldurmuş olabilir. Dikkatli olmalı) anlamında söyleniyor.

Alay edilince gülmek

Soru: Hristiyanlıkla veya Yahudilikle alay edilen filmlere gülmenin, mahzuru olur mu?

CEVAP:

Allahü teâlâ ile, **Peygamber**lerle, meleklerle alay edilirse, buna gülmek caiz olmaz, kasten gülmek küfre sebep olur. Gayr-i ihtiyari yani istemeden, elinde olmadan gülmek küfür olmaz. Gayrimüslimlerin uydurduğu bir hurafe veya batıl bir inançla alay edilirse, ona gülmek küfür olmaz. Kendileri de, Müslüman olunca, bu hurafelere nasıl inandık diye hayret edip gülüyorlar.

Ezeli düşmanımız

Soru: Şeytan ezeli düşmanımız, Yunan ezeli rakibimiz demek caiz midir?

CEVAP:

Ezelî kelimesi, manası bakımından yalnız **Allahü teâlâ** için kullanılır, (Uzun zaman) ve (Eski) manasında mahlûklar için de kullanılır.

Cennet gibi demek

Soru: Beğendiğimiz bir yer için, (Dünya Cenneti) veya (Cennet gibi yer) demek caiz midir?

CEVAP:

Caizdir, ancak Cennette, hatıra hayale gelmedik çok büyük nimetler olacağı için, dünyadaki, en kıymetli, en büyük nimet bile Cennete benzetilemez. Cenneti basite indirmek gibi olur.

Allah kerimdir demek

Soru: Bir Müslüman, (On günlük kömürüm kaldı. Ondan sonra Allah kerimdir) dedi. Ben de, (Tevbe de kâfir oldun. Daha önce Allah kerim değil miydi?) dedim. Arkadaşım kâfir olmadı mı?

CEVAP:

Müslümanların böyle sözlerini tevil etmek, hemen kâfir dememek gerekir. O Müslüman, (On günlük kömürüm kaldı. Ondan sonra Allah bir çıkış yolu ihsan eder. Nasıl olsa O kerimdir) demek istemiştir.

Allah yardımcın olsun demek

Soru: Bir arkadaşına, Allah yardımcın olsun, dediğimde dedi ki, (Yardımcı bir işi yapan asıl kişiye yardım eden, fakat o işi tam olarak bilmeyen kişiye denir. Mesela, müdür yardımcısı, müdürden daha az bilgiye sahiptir. Allah yardımcın olsun, demek caiz olmayabilir.) **Allahü teâlâ** yardımcın olsun, demek caiz midir?

CEVAP:

Akıl yürütmekle din olmaz. Sonra bir kelimenin tek anlamı esas alınmaz. Burada Allah yardımcın olsun demek, Allah sana yardım etsin, kolaylık ihsan etsin demektir. Bunun da hiç mahzuru yoktur. Bütün âlimler böyle söylemiştir.

İnsana sadakat yaraşır, görse de ikrah,

Yardımcısıdır doğruların, hazret-i Allah.

Şaka yapmak

Soru: Arkadaşımız iştahlı olduğu için kalan yemekleri sünnetle diye hep ona teklif ederiz. Geçtiğimiz yine bir yemekte şaka maksadıyla sünnetçi geldi filan dedik ve gülüştük. Niyetimiz sünneti tahkir değildi ama sonradan tehlikeli bir şaka mı yaptık dedik ve çok rahatsız olduk. Bu tür şakalar imanı giderir mi?

CEVAP:

İmanı gidermez; çünkü sünnetle alay kastınız yokmuş; ama dini hususlarda kesinlikle fıkra anlatmamalı, böyle lüzumsuz şakalar yapmamalıdır.

Putperest ve hayalperest

Soru: Putperest, puta tapan, ateşperest ateşe tapan demek olduğuna göre, tapmak anlamına gelen perest kelimesini kullanarak hayalperest, menfaatperest demek caiz olur mu?

CEVAP:

Perest, sadece tapmak anlamında değildir. Seven, çok seven anlamında da kullanılır.

Hayalperest, hayal kurmayı seven, hayal peşinde koşan; menfaatperest, çıkarını seven, hep kendi menfaatini düşünen kimse demektir. Bunlar gibi, Hakperest, hakkı seven, hak taraftarı demektir. Şehvetperest, şehvetine düşkün demektir. Bu kelimeleri kullanmanın mahzuru olmaz.

Allah gönderdi demek

Soru: Bir kimse, önemli bir iş için birinin yanına gelince, öteki memnuniyetinden, (Seni Allah gönderdi) diyor. Önemli bir söz söyleyince de, (Sana bunu Allah söyletti) diyor. Böyle söylemek küfür müdür?

CEVAP:

Hayır. Bizi yürüten, gönderen, konuşturan, yaşatan, öldüren, her şeyimizi yapan **Allahü teâlâ**dır. Asıl bunu inkâr etmek küfür olur. Bir âyet-i kerime meali:

(Sizi de, yaptığınız işleri de yaratan Allah'tır.) [Saffat 96]

Dönme ne demektir?

Soru: Tarihte dönmeleri okuyoruz. Çokları Müslümanlığa karşıdır. (Sonradan görme, gâvurdan dönme) sözü doğru değil mi?

CEVAP:

Dönmelerden genelde samimi olmayanlar için öyle söz ediliyor. Yoksa samimi olarak dönen, tertemiz Müslüman olur. Sonradan görmeler, genelde yeni duruma ayak uyduramayıp gülünç duruma düşerler. Hatta kimseye bir şey vermeyenleri, verse bile rahatsız edip burnundan getirenleri çok olur. Davud aleyhisselam buyuruyor ki:

(Sonradan görmüş birinden bir şey istemek, elini ejderhanın ağzına sokmaktan kötüdür.) [İ. Asakir]

Hasbelkader

Soru: Hasbelkader bu işin başına geldim dedim, böyle söylemek küfür olur mu?

CEVAP:

Böyle söylemekte mahzur yoktur. Kelime olarak hasbelkader, kader icabı demektir. Yani Allah böyle takdir etmiş, biz de buraya geldik demektir. Türkçe'de bir başka anlamı da, (Biz bu işe layık falan değiliz; ama **Allahü teâlâ** böyle takdir buyurduğu [ihسان ettiği] için geldik) demektir.

Bir tanem demek

Soru: Telefonda hanımına bir tanem dedim. Arkadaş, (Öyle deme, bir tane olan Allah'tır. Böyle söylemekle küfre girdin, dinin gitti, nikâhın da bozuldu) dedi. Böyle söylemekte mahzur var mıdır?

CEVAP:

Böyle söylemenin hiç mahzuru yoktur.

Çok şey borçluyum

Soru: Ona çok şey borçluyum demek uygun mudur?

CEVAP:

Maddi-manevi iyilik edene teşekkür edilir. (İnsanlara teşekkür etmeyen, Allah'a şükretmemiş olur) buyuruldu. (Ona çok şey borçluyum) demekte de mahzur yoktur.

Min Malallah ya Muhsinin

Soru: (Min Malallah ya Muhsinin) ne demektir?

CEVAP:

(Ey ihsan sahipleri, hayır sahipleri, iyilikseverler, Allah'ın size verdiklerinden siz de ihtiyaç sahiplerine verin) demektir.

Peder baba demektir

Soru: Peder ne demektir? Baba yerine kullanmak caiz midir?

CEVAP:

Peder, Farsça baba demektir. Kullanmakta mahzur yoktur. Babaya peder, kayınpabaya kayınpeder denir.

Şimdi geldim bismillah demek

Soru: Bir kitapta (şimdi geldim bismillah dese, afattır) deniyor. Burada afattan murat nedir?

CEVAP:

Tehlikeli iş, felaket demektir. Kibirlenerek, kendini büyük göstererek, sanki padişah gelmiş gibi, yanıma besmele ile girilir gibi şeyler söylemek uygun değildir anlamındadır.

Fatıma Ana

Soru: Hazret-i Fatıma'ya, Fatıma Ana demek caiz mi?

CEVAP:

Evet. Hazret-i Fatıma'ya ve **Eshab-ı kiram**ın hanımlarının hepsine hürmet için anne, valide demek caizdir. Yaşlı kadınlara da hürmet için ana denir.

(Bir kadına ana denilirse, kocasına peygamber denilmiş olur. Bunun için Hazret-i Fatıma'ya ana denince Hazret-i Ali'ye peygamber denmiş olur) sözü yanlıştır, uydurma bir sözdür.

Kraldan çok kralcı

Soru: Kâfir hükümdarlara kral dendiği için, Müslüman bir kimseye, (Kraldan çok kralcı geçiniyor) demek küfür olur mu?

CEVAP:

Küfür olmaz, öyle söylemek caizdir. Bu bir deyimdir. (Sahibi veya yetkilisi razı oluyor, sana ne oluyor da razı olmuyorsun?) demektir.

İllallah demek

Soru: Çocuk yaramazlık edince, (İllallah dedirtiyor) diyorlar. Böyle söylemek caiz midir?

CEVAP:

Evet, caizdir. İllallah demek, (Ancak Allah...) demektir. Yani, ancak Allah bu işi halleder demektir.

Banka iyi kazanıyor

Soru: Banka iyi para kazanıyor demek küfür olur mu?

CEVAP:

Hayır. Bu işte iyi para var, demek çok para demektir. İyi, çok anlamında kullanılıyor.

Öbür dünya

Soru: Ahirete, öbür dünya demek caiz mi?

CEVAP:

Evet.

Enel hak

Soru: Hallacı Mansur, Enel hak demekle ben batıl değilim, hakkım diyor diye tevîl etmek caiz mi?

CEVAP:

Evet.

Sırat köprüsü

Soru: İnce köprü için (Sırat köprüsü gibi) demek caiz mi?

CEVAP:

Evet.

Trafik kurbanı

Soru: Mecazi olarak trafik kurbanı, şöhret kurbanı demek caiz mi?

CEVAP:

Evet.

Kötü hava

Soru: Kötü hava şartları veya hava muhalefeti demek caiz midir?

CEVAP:

Evet. Zira hayır şer de Allah'tandır. Amentü'de bunu her zaman söyleriz. İyi havayı Allah yaratıyor da, kötü havayı başkaları mı yaratıyor? Kur'an-ı kerimde mealen buyuruluyor ki:

(Her şeyi yaratan Allah'tır.) [Zümer 62]

Sabahın körü

Soru: (Sabahın körü denmez, sabahın nuru demelidir) deniyor, doğru mu?

CEVAP:

Hayır, doğru değildir. Sabahın körü ifadesi, sabahın en erken saatinde, ortalığın iyice aydınlanmadığını anlatıyor. Göz iyice görmediği zaman demektir. Ayrıca nur, aydınlık demektir ki, o saatte aydınlık olmuyor. Sabahın nuru demek yanlış olur.

Tahmin

Soru: Tahmin yürütüp (Amerika yenilir) demek caiz mi?

CEVAP:

Evet.

İbiş demek

Soru: Kötü kimseye (İbiş) diye hakaret etmek caiz mi?

CEVAP:

Evet.

Allah'ın da hesabı var

Soru: Herkesin bir hesabı var Allah'ın da bir hesabı var demek uygun mu?

CEVAP:

Caizdir.

Düşmez kalkmaz

Soru: (Düşmez kalkmaz bir Allah) demek uygun mudur?

CEVAP:

Evet, uygundur.

Delikanlı

Soru: Delikanlı demek caiz mi?

CEVAP:

Evet.

Canına deşsin

Soru: Su ikram edene (Geçmişlerinin canına deşsin) demek caiz mi?

CEVAP:

Evet.

İyi şanslar

Soru: (İyi şanslar, şansın bol olsun) demek caiz mi?

CEVAP:

Evet.

Adam eksen biter

Soru: (Bu toprağa adam eksen biter) demek caiz mi?

CEVAP:

Evet. Verimli toprak denmek isteniyor.

Hilkat garibesi

Soru: İki başlı bir çocuk olunca, "hilkat garibesi" demek caiz midir?

CEVAP:

Caizdir. Allah böyle yaratmış demektir. Cenab-ı Hak, her şeye kadirdir.

Helal olsun demek

Soru: Hileli iş yapana, (Helal olsun adama) demek küfür olur mu?

CEVAP:

Hayır; çünkü hile değil, gizleme işi için söyleniyor.

Yediğiniz haram

Soru: Çoluk çocuğa, (Yediğiniz haram) demek, yani helal şeylere haram dendiği için küfür müdür?

CEVAP:

Hayır.

Her şey haram demek

Soru: Kızarak, (Bize her şey haramdır) demek küfür olur mu?

CEVAP:

Olmaz.

Görüşmem demek

Soru: Bir Müslümana (Ahirette seninle görüşmem) demek küfür mü?

CEVAP:

Hayır.

Kâfir ölünce

Soru: Kâfir ölünce inna lillah... âyetini okumak caiz mi?

CEVAP:

Evet.

İngilizce kursunda

Soru: İngilizce kursunda kimi John, kimi Gabriel oluyor, küfür olur mu?

CEVAP:

Hayır.

Yerden göğ'e kadar

Soru: (Yerden göğ'e kadar haklısın) demek caiz mi?

CEVAP:

Evet.

Hâfız ismiyle koruyor

Soru: (Allah canlıları hâfız ismiyle koruyor) demek caiz mi?

CEVAP:

Evet.

İlahi kasd

Soru: İlahi kasd demek caiz mi?

CEVAP:

Evet.

Çince mi?

Soru: İslam yazısını eğri yazana (Bu, Çince mi?) demek küfür mü?

CEVAP:

Hayır.

Yapma günahdır demek

Soru: Mubah bir şeyin yapılmasına mani olmak için, (Yapma onu, günah) demekle mubaha haram demiş olur muyuz?

CEVAP:

Hayır.

İlahi demek

Soru: Şaşkınlığını belirtmek için ilahi Ali Bey demek caiz mi?

CEVAP:

İlahi, ilaha yani Allah'a ait demektir. Yani, Ey Allah'ın kulu Ali Bey demektir. Caizdir.

Saygı için

Soru: Saygı için, (Allahü teala buyuruyorlar ki) demek caiz mi?

CEVAP:

Evet.

Affediniz

Soru: Allah'a, (Günahımı affediniz) demek caiz mi?

CEVAP:

Evet.

Müftü olsam

Soru: Müftü olsam, gıybet edenlerin dillerinin kesilmesine fetva verirdim demek küfür mü?

CEVAP:

Hayır.

Zembille mi indi?

Soru: (Gökten zembille mi indi?) demek küfür olur mu?

CEVAP:

Küfür olmaz.

Allah'ın ismine hürmet

Soru: Konuşurken, (Koş Allahım koş), (Ye Allahım ye) gibi şeyler söylemek veya (Allah yarattı demem, döverim) demek caiz midir?

CEVAP:

Allahü teâlânın ismini lüzumsuz yere kullanmak, hürmetsizlik olur, günah olur. Lüzumsuz yere yemin etmeye benzer.

Yahya kitabı tut

Soru: Mızraklı İlmihal'de, (Yahya adlı kimseye, "Ya Yahya! Huz-il-kitabe=Yahya, kitabı tut!" demek küfür olur) deniyor. Kitabı tutmak niye küfür oluyor?

CEVAP:

Bu ifade, Meryem sûresinin 12. âyetinin başıdır. Böyle Kur'an lafzıyla söylemekle, Kur'an-ı kerim hafife alınacağı ve oyuncak hâline getirileceği için küfür oluyor.

İşi Allah'a kalmak

Soru: (Artık, işimiz Allah'a kaldı) demek küfür müdür?

CEVAP:

Bütün işler, hayır ve şer Allah tarafındandır. (Önce işleri biz yapıyorduk, şimdi yapamadıklarımız ona kaldı) anlamında söylenirse, küfür olur. Hakikatte, her işi yapan Odur. İnsanlar ve diğer sebepler, sadece vesiledir.

Hayhuy ve hayhay

Soru: Bazı kitaplarda, (Çalgı aletleriyle hayhuy etmek zikir değildir) deniyor. Birine şunu yapar mısın denince, isteyerek, seve seve anlamında (hayhay) deniyor. (Haydan geldi, huya gitti) de deniyor. Böyle söylemekle, Allah'ın hay ismiyle alay edilmiş olmuyor mu?

CEVAP:

Hayhuy, Farsça bir kelimedir, gürültü, karışıklık, kargaşa demektir. Hay ismi kalın Ha harfiyle, Farsçadaki hayhuy kelimesi ise ince He harfiyle yazılır. Yani hayhuy kelimesinin Hay ismiyle hiçbir ilgisi yoktur. Kelimenin yarısını alıp, (Hay, Allah'ın ismidir) demek yanlıştır. Haydutluk kötü dense, içinde hay kelimesi olduğu için, Hay ismine hakaret sayılır mı?

Çalgıyla zikretmek, la ilahe illallah demek de haramdır, küfürdür. Çalgıyla zikredenler, hayhuy ediyorlar, yani gürültü çıkarıyorlar. Çalgılı zikir, ibadet olmaz, hayhuy olur. Bu da, haramdır, hatta küfür olur.

Haydan gelen huya gider deyimi de, kolayca kazanılan şeyler, kolayca elden çıkar demektir. Buradaki hay ve huy da, Farsçadaki, ince He harfiyle yazılan ve bir anlamı da boş yere uğraşmak olan hay-u huy'dan geliyor. Deyimde geçen hay ve huy kelimelerin, **Allahü teâlâ**nın Hay ismiyle alakası olmadığı gibi, birine şunu yapar mısın denince, isteyerek, seve seve anlamında (Hayhay yaparım) demenin de, Hay ism-i şerifiyle ilgisi yoktur. Böyle indî benzetmeler, cahillerin işidir.

Kaçın kur'ası

Soru: Bir kimse için, (Kaçın kur'ası) demek caiz midir?

CEVAP:

Kur'a, çekiliş demektir. Eskiden askerde, devreler kur'ayla belirlenirdi. Eskiler, daha tecrübeli olduğu için, onu kandırmak zor anlamında, kaçın kur'ası denirdi. Yani böyle söylemekte mahzur yoktur.

Mübarek isimlere hürmet

Soru: (Koyun olmayan yerde, keçiye Abdurrahman Çelebi derler) demek caiz midir?

CEVAP:

Hayır, caiz değildir.

Tanrı'nın hakkı üçtür demek

Soru: (Tanrı'nın hakkı üçtür) deniyor. Bunun Hristiyanlardan geldiği doğru mudur?

CEVAP:

Hristiyanlıkta, Baba, Oğul ve Kutsal Ruh diye üç ilaha inanılır. Her ilahın bir hakkı olduğu düşünülerek söylenmiş olabilir. Müslümanlıkta böyle bir şey yoktur.

Hayırlı işler demek

Soru: İçki satan veya kumar oynatan yere gidince, (Hayırlı işler) demek caiz midir?

CEVAP:

Hayır.

41 kere maşallah

Soru: Kırk bir kere maşallah demek caiz midir?

CEVAP:

Evet, caizdir.

Zâlim krallar vardı

Soru: Masal ve hikâyelerde bazı padişahların, sultanların çok zalim olduğu bildiriliyor. Padişahların, astığı astık, kestiği kestik mi idi?

CEVAP:

Kâfirlerin devlet başkanlarına kral denir. Vaktiyle Fransa, İngiliz ve Bulgar kralları böyle idi. Bir İslam padişahına, Müslümanların halife diyerek, saydıkları ve sevdikleri mübarek bir zata kral demek, onun kâfir olduğunu söylemek anlamına gelir. Bir de kral, gayrimüslim milletin kralı olduğu için, onun milletine de gayrimüslim denmiş olur. Genelde zâlim olan, krallardır. Kral masalları tercüme edilirken, padişah veya sultan diye tercüme edildiklerinden, böyle hatalar oluyor. Bazıları da, şahla padişahı karıştırıyorlar. Mesela Şah İsmail ve Ekber Şah, Osmanlı padişahı değildi. Kralların ve şahların zulümlerini padişahlara yüklemek doğru olmaz.

Kokona demek

Soru: Boyanmış yaşlı bir kadın için, (Şu kokona teyze, ne kadar boyanmış, maskara olmuş) dedim. Arkadaşım, (Kokona Hristiyan kadına denir. Müslüman kadına kokona denirse küfür olur) dedi. Böyle demek küfür olur mu?

CEVAP:

Kokona, Hristiyan kadınına dendiği gibi, süsüne düşkün yaşlı kadına da denir. Maskaraya dönmüşse, maskara demek küfür olmaz.

Şarkılardaki ifadeler

Soru: Bazı şarkılarda, Allah, maşallah, inşaallah veya vallahi billahi gibi ifadeler geçiyor. Bunları söylemek uygun mudur?

CEVAP:

Allahü teâlânın ismini böyle yerlerde kullanmak, hürmetsizlik olur, günah olur. Lüzumsuz yere yemin etmeye benzer. Doğru olarak çok yemin etmek, **Allahü teâlâ**nın ismine ve yemine kıymet vermemek olur. Bunlara kıymet vermeyerek yemin etmek, çok çirkindir. Şarkılarda, temsillerde, eğlencelerde yemin etmek de böyledir.

Bir iş için yaratılmak

Soru: İyi bir terzi için, (**Allahü teâlâ** bu kimseyi sanki terzilik yapması için yaratmış) demek caiz olur mu?

CEVAP:

Evet, caiz olur. Terzilik kabiliyeti vermiş demektir.

Yürü ya kulum!

Soru: Bazı zengin kimselerden bahsederken, (Allah buna yürü ya kulum demiş) deniyor. Böyle demek caiz mi?

CEVAP:

Caizdir, mahzuru olmaz.

"Hava çok sıcak" demek

Soru: Bir arkadaş, (Uf be, hava çok sıcak) dediği zaman, başka biri (Havayı sıcak yapan Allah'tır, böyle demek Allah'a isyan olur) dedi. (Hava çok sıcak) ya da (Hava çok soğuk, kötü hava şartlarına dayanamıyorum) demekle Allah'a isyan mı olur? Biri de, çok yağıyor anlamında, (Çok kötü yağıyor) deyince, başkası (Yağmur rahmettir, kötü denmez) dedi. Böyle denmez mi?

CEVAP:

Hiçbiri **Allahü teâlâ**ya isyan olmaz. (Kötü yağıyor) demek mecazdır, (Çevreye zarar verecek kadar, çok yoğun yağıyor) demektir. (Kötü hava şartları) demekte de mahzur yoktur. Bunların hiçbiriyle **Allahü teâlâ** suçlanmıyor. (Cehennem çok sıcak) desek, **Allahü teâlâ** mı suçlanmış olur? (Bu sıcaklarda oruç tutmak zordur) dense, **Allahü teâlâ** suçlanmış olmaz. (Sabah namazına kalkmak zor oluyor) demekte de mahzur yoktur. Hastalığı veren **Allahü teâlâ** olduğu hâlde, (Başım çok ağrıyor, dayanamıyorum) demekle **Allahü teâlâ**ya isyan edilmiş olmaz. Kaderim çok kötü demenin de mahzuru olmaz.

(Papaz olduk) demek

Soru: Biriyle tartışınca (Papaz olduk) deniyor. Böyle söylemek küfür mü?

CEVAP:

(Kavga ettik, birbirimizi kırdık) anlamında söylemek küfür değilse de, uygun olmaz, çünkü şakadan bile, (Ben papazım), (Ben Hristiyan'ım) demek küfür olur. Bazıları, kâfir olan papazları (takva sahibi) diye övüp, papaz olmayı arzuluyorlarsa da, **Allahü teâlâ** Müslümanları papaz olmaktan korusun!

Gebermedim demek

Soru: Çok yorulunca, (Geberdim) diyorlar. Geçen gün bir arkadaşta hâl ve hatır sorulunca, o da, (Daha gebermedim) dedi. Ben de, (Kâfir geberir, tevbe et!) dedim. Arkadaşın öyle söylemesi küfür olur mu?

CEVAP:

Gebermek argo bir deyimse de, (Geberdim) veya (Gebermedim) demek küfür olmaz. Bir hayvanın ölümüne veya sevilmeyen insan için, öldü manasında, (Geberdi gitti) denir. Bunu Müslüman için söylemek uygun değilse de, küfür de değildir. (Eve kömür taşıdım, ama geberdim) demek de (Çok yoruldu) demektir. Böyle söylemek küfür olmaz. Gebermek, aşırı ilgi ve sevgi beslemek için de kullanılır. (Falanca filanca için geberiyor) derler. Bu da küfür değildir. Çok acıkan kimseler, (Açlıktan geberiyorum) derler. Bunların hepsini söylemek küfür değilse de, argodur, uygun olmaz. Bir de yaramazlık yapan çocuklara, (Geberesice) derler. Bu da küfür değildir.

“İşe yaratmak”

Soru: Yaratmak Allah’a mahsus olduğuna göre, (Eski eşyaları işe yaratıyorlarmış) demek küfür olur mu?

CEVAP:

Hayır. Oradaki yaratmak, işe yararlı hâle getirmek demektir.

Helâl olsun

Soru: (Helâl olsun adamlara, sonunda helâl şarap da yapmışlar) demek küfür olmaz mı?

CEVAP:

Birincisi, helâl şarap olmaz. İçinde alkol yoksa, ona zaten şarap denmez. Şarap, alkollü içki demektir. Bu, temiz idrar, helâl idrar demeye benzer. İdrar temiz de, helâl de olmaz. Şarap da, temiz ve helâl olmaz. Temiz ve helâl olana da, şarap denmez.

Ne niyetle olursa olsun, kesin haram olan bir şeye, (Helâl olsun) demek küfür olur, niyete bakılmaz, ancak Türkçede helâl olsun sözü, sadece tasvip anlamında kullanılmıyor, hayret, şaşkınlık bildirmek için, (Yazıklar olsun) anlamında da kullanılıyor. Bu anlamda kullanılınca küfür olmaz.

Maşallah

Soru: (Maşallah dediği kırk gün yaşıyor) demekle maşallah sözü kötülenmiş mi oluyor?

CEVAP:

Hayır, böyle demekle onu söyleyen kötülenmiş oluyor, Maşallah sözü kötülenmiş olmuyor. Adam o kadar sakar ki, Maşallah dedikleri bile, fazla yaşayamıyor demek isteniyor; ama yine de maşallah kelimesini bu işlere karıştırmamalıdır.

Bir varmış, bir yokmuş

Soru: Masal anlatmaya başlarken, (Bir varmış, bir yokmuş) veya (Bir varmış, iki yokmuş) demekte mahzur var mıdır?

CEVAP:

Hayır, ikisini söylemekte de mahzur yoktur.

Ben müneccim miyim?

Soru: Birine bilinmeyen bir olay sorulunca, (Ben müneccim miyim, nereden bileyim?) diyor. Böyle söylemek caiz mi? Müneccim gaybı bilir mi?

CEVAP:

Müneccimin iki anlamı var. Necm yıldız, müneccim de astronom yani gök ve yıldız bilimcisi demektir. Bunlar gaybı bilemez. İkincisi, yıldız falına bakan kimseler demektir. Falcılar da gaybı bilemez. Hangi anlamda kullanılırsa kullanılsın, neticede, (Gaybı müneccim bilir, ben bilemem) anlamında söylenirse küfür olur. Böyle tehlikeli sözlerden sakınmalıdır.

Müslümana yobaz demek

Soru: Beğenmediğimiz huylarından dolayı bir Müslümana yobaz demek uygun mudur?

CEVAP:

Müslümana yobaz demek kesinlikle uygun değildir. Kâfir olma tehlikesi bile vardır, çünkü bu tabiri din düşmanları, dinine bağlı, namaz kılan, oruç tutan, tesettüre riayet eden, içki içmeyen, haramlardan sakınan Müslümanlara hakaret için kullanıyorlar. Gerici demek de böyledir. Müslümansın diye hakaret edemeyince, gerici, yobaz diyorlar. Din düşmanlarının kullandığı bu kelimeyi Müslüman, Müslüman için kullanmamalı. Kullanmışsa tevbe etmelidir.

İmanım gevredi demek

Soru: Zor bir işten sonra yorulup, canım çıktı anlamında, (İmanım gevredi) demekte mahzur var mıdır?

CEVAP:

Mahzurludur. İman kelimesine hürmet etmeli. İmanım zarar gördü dememeli. Canım çıktı demenin mahzuru olmaz.

Ortalık bozuldu demek

Soru: Toplumun kötü hâle geldiğini anlatmak için, (Yalansız iş mi kaldı, faiz yemeyen mi var?) demenin küfür olduğu söyleniyor. Niye küfür oluyor?

CEVAP:

Hayır, bu sözler küfür değildir. Toplumun bozulduğunu göstermek için söyleniyor. Buradan, herkes yalan söylüyor, herkes faiz yiyor anlamı çıkmaz. (Ramazanda İzmir'de hiç kimse oruç tutmuyor) denince, burada çoğunluğun oruç tutmadığı anlatılmak isteniyor. (Seni sabahtan beri bekliyorum) demek, çoktandır seni bekliyorum demektir. (Yalansız iş yok, faiz yemeyen yok) dense ve söylenen yanlış da olsa, yine küfür olmaz. Yanlış veya yalan söylemiş olur. Kasten yalan söylemek büyük günahsa da, küfür değildir.

Kader utansın demek

Soru: Kader utansın demek küfür müdür?

CEVAP:

Burada niyetin önemi vardır. (Kaderim kötü imiş, yazıklar olsun bu kötü kaderime) demek küfür olmaz, çünkü günahlarımız yüzünden kaderimiz kötü olmuştur. Yani kaderimizin kötü olmasına kendimiz sebep olduk. Kader, kendi arzumuzla yapacağımız iyi veya kötü işlerin kaderimiz olarak belirlenmesidir. Günahlarımızın durumuna göre, bu kötü de olabilir, iyi de olabilir. Ama (Kötü işlerimizi kötü olarak yazmamalıydın) diyerek, amellerimize göre kaderimizi belirleyen Rabbimiz suçlanırsa elbette küfür olur.

Farz düşmanı mı?

Soru: (Kaza namazı borcu olan, nâfile namaz kılamaz) hadis-i şerifine uyup, sünnetleri kılarken kazaya da niyet edenler için, sakalsız bir hoca, (Böyle yapmak sünnet düşmanlığıdır) dedi. Sünnete düşman olan kâfir olmaz mı? Biz de ona, (Sen farz borcun

varken tesbih namazı kılıyorsun, nâfileyle, sünnetle meşgul oluyorsun, sen de farz düşmanısın) desek, biz de hocanın düştüğü uçuruma düşmüş yani küfre girmiş olur muyuz?

CEVAP:

Elbette, bir Müslümana (Sünnet düşmanı) veya (Farz düşmanı) demek küfür olur.

Sakal sünnetine uymuyor diye, sakalsız hocaya, (Sünnet düşmanı) denmez. (Belki bir mazereti olduğu için sakal bırakmıyordur) denir. Hiç mazereti olmasa bile, sakal sünnetine uymamış olur. Yine sünnet düşmanı denmez.

Resulullah efendimizin "sallallahü aleyhi ve sellem" emrine uyarak farza öncelik verene, (Sünnet düşmanı) diye iftira etmek yanlış olduğu gibi, nâfileye öncelik tanıyana da, (Sen de farz düşmanısın) demek yanlış olur. Bunu o hocanın cehaletine veya taassubuna verip, onun girdiği bataklığa düşmemeli.

İbadete menfaat karıştırmak

Soru: (Hem zayıflar, hem de sigarayı bırakırım) düşüncesiyle, Allah rızası niyetiyle kaza orucu tutmak şirk olur mu?

CEVAP:

Allah rızası için niyet edip, sonra dünya menfaatlerini de düşünmek şirk olmaz. Oruç borcundan da kurtulmuş olur.

Allah rızası için oruca başlayıp (Oruç, zayıflamaya ve sigarayı bırakmaya da sebep olur) diye düşünmenin mahzuru olmaz. Mahzurlu olan, zayıflamak, sigaradan kurtulmak gibi bir dünya menfaatini düşünerek oruç tutmaktır. Abdest alan kimsenin, (Elim yüzüm de temizlenmiş oluyor) demesinin, namaz kılanın, (İhtiyaç kadar hareket etmiş de oluyorum) diye düşünmesinin mahzuru olmaz.

Cennetten çıkan dayak

Soru: (Dayak Cennetten çıkmadır) demek uygun mu?

CEVAP:

Söylememeli. Cennette dayak ve başka üzücü şey yoktur.

Kur'an mümini

Soru: Bazı mezhepsizler, (Kur'an mümini) tâbirini sık sık kullanıyorlar. Bu tâbir, bildiğimiz müminden farklı mıdır?

CEVAP:

Evet, çok farklıdır. Mümin tâbiri, dinimizdeki dört delilin hepsine, yani Kur'an, Sünnet, İcma' ve Kıyas-ı fukaha'ya inanan Müslüman demektir. Kur'an mümini tâbiri ise, son üç delili kabul etmeyen ve Kur'ana da, kendi görüşüne göre yanlış mâna veren zındık demektir. İmam-ı Rabbani hazretleri buyuruyor ki:

Kur'an-ı kerimin tefsiri, ancak **Resulullah**'tan "sallallahü aleyhi ve sellem" işitildiği gibi yapılabilir. (Kur'an-ı kerimi, kendi görüşüne, anlayışına göre tefsir eden kâfir olur) hadis-i şerifi, bunu bildirmektedir. (m. 234)

Hele şükür

Soru: (Hele şükür demek küfürdür. Çünkü Hel Roma tanrıçasıdır) diyorlar. Hele şükür demek küfür müdür?

CEVAP:

Küfür değildir. Bu, cahillerin uydurmasıdır. Hele kelimesi, özellikle manasına geldiği gibi, sonunda anlamıyla geciken davranışları bildirmek için kullanılan bir sözdür. Hele şükür demek, sonunda işimiz oldu demektir.

Lamı cimi yok demek

Soru: (Lamı cimi yok) demek caiz mi?

CEVAP:

Evet, caizdir. Kur'an-ı kerimde secavent denilen duraklar vardır. Bu duraklar Mim, Cim, Lam gibi harflerle gösterilir. Mesela Cim harfinde durulur, Lam harfinde geçilir. Lamı cimi yok demek, (Bu işin böyle bir işareti yok) demektir. Yani (Hiçbir bahane bulmadan ve itiraz etmeden hemen bu işi yap!) demektir. Birkaç örnek verelim:

1- Bu işin lamı cimi yok, en kısa zamanda Kur'an-ı kerim okumayı öğreneceksin.

2- Namazı aksatmanın lamı cimi olmaz.

3- Lamı cimi yok, herkes ölecektir.

İnsanlar helâk oldu

Soru: Bir hadis-i şerifte, ("İnsanlar helâk oldu" diyenin kendisi helâk olmuştur) buyruluyor. Bilindiği gibi insanların çoğu kâfirdir. (Kâfirler helâk oldu) demek caiz olmaz mı?

CEVAP:

Elbette caizdir. (Dünya helâk olacak kâfirlerle doludur) demenin mahzuru olmaz. Kendini onlardan üstün bilmek tehlikelidir. Kâfir, iman edebilir, Allah saklasın, biz imansız ölebiliriz. İmanlı ölmeyen kendimizi kurtulmuş, onları da, helâk olmuş bilmek yanlış olur. Zaten kendini kesin kurtulmuş bilmek küfürdür.

Şarap helâl olsaydı

Soru: (Şarap helâl olsaydı, ayık gezmezdim. Faiz helâl olsaydı, tefecilik yapar köşeyi dönerdim) demek küfür olur mu?

CEVAP:

Zina ve faiz gibi her dinde haram olan bir şeyin helâl olmasını arzu etmek küfürdür. Ama şarabın helâl olmasını temenni küfür değildir. Çünkü şarap her dinde haram değildir. (İslam Ahlakı)

Gerisine Allah kerim

Soru: (Bundan sonrasına Allah kerim) veya (Gerisine Allah kerim) gibi sözler söyleniyor. Acaba, (Buraya kadar biz yaptık, bundan sonrasını Allah yapar) demek mi isteniyor? Bu mânâda söylemek uygun mudur?

CEVAP:

Müslüman birinin, o sözleri, (Bugüne kadar Allah'ın izniyle geldik, bundan sonrasına da Allah kerimdir) mânâsında söylediğine hüsnüzan edilir. Sizin dediğiniz mânâda söylemek elbette uygun olmaz.

Cenneti kötölemek!

Soru: (Cenneti değişmem, saçının teline) şarkısını dinlemek küfür olur mu?

CEVAP:

Yanlış olduğunu bilerek dinlemek küfür olmaz, ama çalgı olduğu için haram olur. Cenneti kıymetsiz sanmak ve o sözü tasdik etmek ise küfür olur. Ama bulunduğumuz yerde istemeden kulağımıza geliyorsa, o zaman mahzuru olmaz.

Kâfirin işini beğenmek

Soru: (Kâfir bir doktora, iyi doktor demek, başka kâfir için, mesleğinin erbabı diye övmek, iyi marangoz demek tehlikelidir) deniyor. Dinini övmüyoruz ki, buradaki incelik nedir?

CEVAP:

Kâfir, Allah'a düşmandır. Allah'ın düşmanına iyi denmez. Kâfirin işi, huyu, cömertliği gibi şeyleri övülürken, dinini övecek bir durum yani iyi insan olduğu anlaşılmalıdır. Sadece, (Cömerttir) demenin mahzuru olmaz, ama, (Cömerttir, çok iyi insandır) dememeli. İyi insan denirse, sanki dini de övülmüş gibi olur. Bu da elbette çok tehlikelidir. Böyle bir şey anlaşılmazsa, mesleğinin erbabı diye övmenin de mahzuru olmaz. Mesela, (Doktorluğu iyidir) anlamında (İyi doktor) demekte de mahzur yoktur. Yoksa (Kendisi iyi bir insandır) anlamında (İyi doktor) denmez. Buradaki inceliği iyi anlamalıdır.

Dinsize saygı

Soru: Yüksek lisans yaptığım bölümdeki hocaların çoğu din düşmanıdır. Onlara saygılı davranışlarda bulunmak zorunda kalıyorum. (Hocam) diyorum. Yanımıza gelince veya telefonda, (Buyurun efendim) gibi ifadeler kullanıyorum. Küfür oluyor mu?

CEVAP:

(Hocam) veya (Buyurun efendim) demek, görgü kuralı olan bir âdettir. Böyle âdet olan ifadeleri kullanmak küfür olmaz. Zaruri durumlarda da küfür olmaz. Mesela onlar gelince, kerhen yani istemeyerek ayağa kalkmak gibi hareketler de küfür olmaz. Eğer mazeretsiz veya isteyerek gayrimüslime saygı gösterilirse, o zaman küfür olur.

Bâtılı hak göstermek

Soru: Bâtılları hak gibi gösteren bir yazar, komünistlerin şiirlerini ve yazılarını başka dile tercüme eden ünlü birini savunmak için, (O kimse, sadece komünistlerin eserlerini değil, Necip Fazıl'ın da şiirlerini tercüme etmiştir. O zatın hakkını yememeli) diyerek, sapık kimseyi aklayıp, paklamaya çalışıyor. Necip Fazıl'ın şiirlerini de, tercüme edince günahı, hattâ küfürü af mı oluyor? Dinimizde, (Günaha rıza günah, küfre rıza küfürdür) kuralı yok mudur?

CEVAP:

İnsanın gözünü taassup bürürse, her türlü bâtili hak, hak olanı da bâtil olarak göstermeye çalışır. Kötü şeylerin yanında, iyi şeyler de yapınca, kötü şeyler iyi hâle gelmez. Mesela, şarap içen biri, zezem de içse, (O kişi şarap içer) dense, (Zezem içtiği niye söylenmiyor? O zatın hakkına giriliyor) demek saçma söz olmaz mı? İbadet için kiliseye ve camiye giden dinsiz biri için, (Bu adam kiliseye gidiyor) dense, (Camiye gittiğini görmüyor musunuz?) demek ne kadar yanlış olur. Bir insan, hem Hristiyan hem Müslüman olamaz. Yani iki dinli olan kâfirdir. Eskiden böyle saçma söz edip, bâtili hak olarak göstermeye çalışanlara, (Zırva, tevil götürmez) denirdi.

Dînî eserlerle alay

Soru: Bir cami imamı, .hakikatkitabevi.com ve .dinimizislam.com siteleri için, (Bunlar çok gülünç siteler) dedi. Dînî sitelere gülünç demek uygun mu?

CEVAP:

Dînî bir kitaba, dînî eserlere veya dînî sitelere ve oradaki dînî ilimlere gülünç demek çok tehlikelidir. O sitelerde, **Ehl-i sünnet** âlimlerinin kitaplarından naklederek, iman ve ibadet bilgileri yazılıdır. Yani, muteber kitaplardan alınan bilgiler, iman ve İslâm'ın şartları, âyet-i kerime ve hadis-i şerif mealleri, Evliya zatların sözleri, menkıbeleri vardır.

Böyle kıymetli bilgileri, İslamiyet'i bildiren din kitaplarından birini tahkir etmek, aşağılamak, İslam âlimlerinden biriyle alay etmek küfürdür. Bunları yapanın imanı gider, kâfir olur. (Birgivî vasiyetnamesi şerhi)

İslam ilimleri ile alay etmek küfür olur. İslam âlimine söven, kötüleyen kâfir olur. (Berîka, İslâm Ahlâkı)

Eğer küfre girici söz söyleyen, ateist, mason veya zındıksa, imanın gitmesi diye bir şey olmaz. Çünkü onların zaten imanı yok. Olmayan şey gitmez. Ancak Müslüman olanın imanı gider.

Küfrü gerektiren söz söylemek

Soru: (**Hanefî** âlimlerinin hepsine göre küfür olan bir söz veya bir iş, başka hak mezhepteki sadece bir âlime göre küfür değilse, bunu söyleyen **Hanefî**'ye kâfir denmez) sözü doğru mudur?

CEVAP:

Evet, doğrudur. Kendi mezhebinde o söz küfür olsa da, sadece bir âlim, (O söz küfür değildir) derse, o kimsenin küfrüne fetva verilmez. Buradaki âlim, icazetli **Ehl-i sünnet** âlimi demektir. Günümüzdeki diplomalı ilahiyatçılar değildir. **İbni Âbidin** hazretleri buyuruyor ki:

Bir Müslümanın kâfir olmayacağına dair zayıf da olsa, bir kavil varsa, hattâ bu kavil, bizim mezhebimize ait olmasa bile, bu zayıf kaville amel edilir, Müslümanın küfrüne fetva verilmez. Çünkü bir Müslümanın küfrüne fetva verebilmek için o sözün küfür olduğunda bütün İslam âlimlerinin ittifak etmiş olmaları şarttır. (Redd-ül-muhtar)

Namazda bile, bazı âlimlere göre namaz fâsid olsa, yani bozulmuş olsa, bir âlime göre sahih olsa, o bir âlime göre fetva vermelidir. Çünkü, (Tergib-üs-salat) kitabında, (Bir

kimsenin namazda okuduğu, dokuz âlime göre yanlış olsa, bir âlime göre doğru olsa, bunun namazının fâsid olduğu söylenmemelidir) deniyor. (İslam Ahlâkı)

Kardan adam yapmak

Soru: Suudi Arabistan kanalı El-Arabiya'nın bir haberinde, Şeyh el-Münacid isimli bir Vehhabî'nin, (Oyun için bile olsa kardan adam yapmak putçuluktur, şirkidir) dediği bildiriliyor. Oyuncak bebek yapmak gibi, kardan adam yapmak caiz değil mi?

CEVAP:

İkisi de caizdir. Oyuncak bebeğe veya kardan adama saygı gösterilmiyor.

İnsan resmi olan seccadede namaz kılmak caiz iken, Kâbe resmi olan seccadede namaz kılmak caiz olmaz. Çünkü yere sermek hakaret etmek olur. Hürmet edilecek şeyler yere serilmemelidir.

Secde edilecek yerinde resim yoksa, resimli seccadede namaz kılmak caiz olur. Ama resimler huşuya mâni olacağı için resimli seccadede namaz kılmamalıdır. Namaz kılınmaması, resimden dolayı değil, huşuya mâni olmasından dolayıdır. Oyuncak bebeklerin yerde sürünmesi, o oyuncuğa hakaret olur. Kardan adam da saygı için yapılmıyor.

Vehhâbîlerin her şeye put veya şirk demesinin bir önemi yoktur. Onlar, Müslümanlara kâfir demek için, böyle şeyleri bahane ediyorlar.

Yağan yağmura maşallah demek

Soru: (Yağmur yağarken, maşallah denmez) diyorlar. Dense bir mahzuru olur mu?

CEVAP:

Maşallah, (Bu, **Allahü teâlâ**nın dilediği ve ihsan ettiği şeydir) demektir. Yağmuru bize ihsan eden, **Allahü teâlâ** değil midir? Bu ihsana ve diğer ihsanlarına, "maşallah" demenin mahzuru olmaz.

Bir sözle kâfir olmak

Soru: (Bazen söz küfür olsa da, söyleyeni kâfir yapmaz. Elfaz-ı küfrü, küfüründen değil, cehaletinden söylemiş olabilir; çünkü kalben imanı terk etmemişse, sırf bu sözden dolayı imanı gitmiş olmaz) diyorlar. Cahillikten dolayı söylemek küfür olmuyor mu? Burada, küfre girmemek için, herkesin cahil olması mı isteniyor?

CEVAP:

Küfür sözleri bilmemekte, cahillik özür olmaz. Bir kâfir, bir kelime-i tevhid söylemekle mümin olduğu gibi, bir mümin de, bir söz söylemekle kâfir olur.

Bir Müslüman, âlimlerin sözbirliğiyle küfre sebep olacağını bildirdikleri bir sözün veya işin küfre sebep olduğunu bilerek, istekle veya başkalarını güldürmek için söyler, yaparsa, manasını düşünmese de, imanı gider. Buna küfr-i inadi denir. Eğer, cahillikle, yani bunun küfre sebep olduğunu bilmeyip, isteyerek söyler, yaparsa, yine küfür olur. Buna küfr-i cehli denir. Her Müslümanın, bilmesi gereken şeyleri öğrenmesi farzdır. Cahilliği özür değildir. Küfre sebep olan sözü, ancak yanlış olarak, tevilli olarak veya tehdit edilerek söylerse, kâfir olmaz. (Berika, **Hadika**, Mecma-ul-enhür)

Küfür söz söyleyen

Soru: Küfrü gerektiren bir sözü söyleyen Müslümana, kâfir gözüyle bakılabilir mi?

CEVAP:

Müslümana hüsnü zan edilir. (Belki yanılarak söylemiştir, belki tevili olan bir sözdür, belki de tevbe etmiştir) diye hüsnü zan etmelidir. O tevbe etmemişse de, biz hüsnü zan ettiğimiz için günaha girmeyiz.

İmam-ı Rabbani hazretleri buyuruyor ki:

Bir Müslümanın, bir sözünden veya bir işinden yüz şey anlaşılrsa, bunlardan doksan dokuzu küfre sebep olsa, biri Müslüman olduğunu gösterse, o bir şeyi anlamak ve ona kâfir dememek gerekir. (3/38)

Bu husus, bir sözün veya bir işin, yüz manası olduğu durum içindir. Yoksa, yüz sözden veya yüz işten biri imanı gösterse, 99'u küfrü bildirse, bu kimseye Müslüman denilmez; çünkü bir kimsenin yalnız bir sözü veya bir işi bile, açık olarak küfrü gösterse, yani imanı gösterecek hiçbir manası olmasa, o kimsenin kâfir olduğu anlaşılır. Başka sözlerinin ve işlerinin imanı göstermeleri, imanlı olduğunu bildirmeleri, o kimseyi küfürden kurtarmaz, Müslüman olduğuna hükmedilmez. (Kıyamet ve Ahiret)

Mürtedde hüsnüzan

Soru: İlmihalde (İslam dinine inanmayanlar öldükten sonra, bunlar için, "Belki tevbe etmiştir" demek boştur. Bunların zulüm yapan azalarının iyilik etmesi, diliyle dua etmesi ve mazlumları hoşnut edecek vasiyette bulunmaları gerekir. Böyle tevbe etmeyen mürtedlerin ölümlerine hüsnüzan edilmez) deniyor. Kâfirin, mürtedin iyiliğinin ve dua etmesinin ne faydası olacak ki?

CEVAP:

Elbette kâfirin ve mürtedin iyiliklerine sevab verilmez, fakat bazı kimseler, bir kâfir veya bir mürted ölünce, (Belki ölmeden önce tevbe edip Müslüman olmuştur. Hüsnüzan etmek gerekir) diyorlar. Burada, böyle söyleyenlere cevap veriliyor, yani (Dinimizde hüküm zahire, görünüşe göre verilir. Tevbe ettiğini, pişman olduğunu gösteren bir alamet yoksa hüsnüzan edilmez, Müslüman kabul edilmez. Bu alametler de, zulmünün aksini gösteren hareketlerdir) demek isteniyor. Tevbe ettiği biliniyorsa, o zaman hüsnüzan ediliyor. Tevbe ettiği bilinmiyorsa, tevbe etmiştir diye hüsnüzan edilmez. Tevbe etmiş bile olsa, biz bilmediğimiz için, hüsnüzan etmeyişimizin vebali olmaz, çünkü açıktan işlenen günahların tevbesi açık olur.

Bir sözle olur

Soru: Dinden habersiz biri, (Bir sözle insan kâfir olmaz, bir sözle kadın boş olmaz) dedi. Bu yanlış değil mi?

CEVAP:

Evet yanlıştır. Birçok şey bir söze bağlıdır. Birkaç örnek verelim:

1- Bir kelime-i şهادet getirmekle, kâfir Müslüman olur.

2- (Allah yok) veya (Cennet, Cehennem yok) diyen Müslüman, kâfir olur.

3- Elin kızı, bir sözle yani nikâhla hanımı olduğu gibi, yine bir sözle de, yani (Boşadım) demekle de, hanımı yabancı olur.

4- Adakta hiç niyet etmese de, ağzından çıksa da, Mesela (Allah için, bir gün oruç tutmayı adıyorum) diyeceği yerde, (bir ay) diye ağzından çıksa, bir ay oruç tutması gerekir. Söz geçerli, niyet geçersizdir. (Dürer)

5- Bir sözle çok şey olur. İnsan bir sözle vezir, bir sözle rezil olur. Öldürülsün denir, öldürülür. Yunus Emre onun için, (Söz ola, kese savaşı / Söz ola, kestire başı) demiştir.

Bir söz

Yanlışını sil de söyle!

Sözlerini bil de söyle!

Surat asma, gül de söyle!

Yüzünü ak ede bir söz.

Söz ola, kese savaşı,

Söz ola, kestire başı,

Söz ola, zehirli aşı,

Balla kaymak ede bir söz.

Sözlerini pişir de sat!

Yaramazı kenara at!

Yanlışlığa verme fırsat!

Canına tak ede bir söz.

Anlatılmaz söz dönemi,

Büyüktür sözün önemi,

Azap dolu Cehennemi,

Sekiz uçmak ede bir söz.

Yunus, söylersin hazırdan,

İmdat beklersin Hızır'dan,

Çok dikkat et, o huzurdan,

Seni ırak ede bir söz.

Uçmak: Cennet

Zorla küfür söz söyletmek

Soru: Zorla veya tehditle, küfrü gerektiren şey söylenen şahıs, küfre düşmüş olur mu?

CEVAP:

İkrah edilince, bu sözlerden bazılarını söylemek küfür olmaz. İkrah, bir insanı, istemediği bir şeyi yapması için, haksız olarak zorlamak demektir. Zorlamanın ikrah olması için dört şart lazımdır:

- 1- Zorlayanın, korkuttuğu şeyi yapabilecek kuvvette olması.
- 2- Zorlananın korkutulan şeyin muhakkak yapılacağını bilmesi.
- 3- Korkutulan şeyin, ölüm veya bir uzvun kesilmesi veya üzücü bir şey olması.
- 4- Zorlanan şeyin, yapılmaması gereken bir şey olması lazımdır.

İkrah iki türlü olur:

Mülci ikrah, Mülci olmayan ikrah.

Mülci, ağır olup, insanın rızasını ve ihtiyarını yok eder. Zorlanan şeyin yapılması zaruri olur. Bu da, ölüm, bir uzvun veya bütün malın telef olması veya bu ikisine sebep olacak hapis ve dayak [Zaruri olan nafakayı temin etmek için çalışmaya mani olunması ve başka çalışacak yer bulamamak korkusu da mülci ikrahtır.]

Mülci olmayan ikrah, yalnız rızayı yok eder ki, bir günden çok hapis veya şiddetli dayak ile korkutulmaktır. [Böyle ikrah da, küfr-i hükmi için özür olur.] İlim, şeref sahiplerine sert söylemek, bunlar için ikrah olur. Mahrem akrabasının hapsedilmesi, kanunla ceza da ikrah olur. İkrah ile yaptırılması istenen şey birkaç çeşittir:

1- Yapması caiz, yapmaması ise sevap olan şeylerdir. Mülci ikrah ile küfre sebep olan söz söylemek, mesela **Resulullahı** kötülemek böyledir. Fakat, bunları söylerken Tevriye etmesi, yani **Muhammed** ismindeki başkasını düşünmesi, puta secde ederken, **Allahü teâlâ**ya secde etmeyi düşünmesi gerekir. Tevriye etmek lazım olduğu hatırına gelmezse mazur olur. Namaz kılma, kadın için başını aç, kendinin ve başkasının malını telef et, karını boşa diye zorlamak ve kadının zina ile ikrahi ve livata böyledir.

2- Mülci ikrah ile yapması haram olan şeylerdir. Bir Müslümanı veya zimmiyi öldürmek veya bir uzvunu kesmek veya bunlara sebep olacak kadar hapsedmek ve dövmek, erkeğe zina et diye zorlamak böyledir. Kendini öldürmesi için ölüm ile tehdit edilenin kendini öldürmesi caiz olmaz. [Düşman eline geçince, ırzına geçilip, işkence ile öldürüleceğini anlayanın, kendini ve yakınlarını öldürmesi caiz olmaz.]

Savaşınca öldürüleceğini, savaşmazsa esir olacağını anlayan, düşmana saldırmaz. Düşmana zarar vereceğini bilerek saldırıp öldürülürse, caiz olur. Düşmana zarar vermeyecek ise, saldırmaması caiz olmaz.

3- Mülci olan ikrah ile yapması helal, hatta farz, yapmayıp ölmesi günah olan şey şunlardır: İçki, kan içmek, leş, domuz yemek.

Mülci olan veya olmayan bir tehditle, zorlama ile yapılan sözleşmeler sahih olmaz.

Mülci olmayan ikrah ile de yapılan nikah, talak, nezir, yemin sahih olur. İkrah bitince, nikahtan ve talaktan vazgeçebilir. Nezirden vazgeçemez. Nezir olarak verdiği, ikrah edenden isteyemez. İkrah edilerek borçlusunu affetmesi sahih olmaz.

Mülci olmayan ikrahla leş, kan ve domuz yenmez, şarap içilmez ve Müslümanın mali telef edilmez. Çünkü mülci olmayan ikrahla zaruret hâsıl olmaz. Ölmek için leş, domuz yenir ve kan, şarap içilir. Yemez, içmez de ölürse Cehenneme gider.

Mülci ikrah ile, bu içkiyi iç, şu malı sat denilse, malını satar. Şarabı içmesi de caiz olur. Caiz olacağını bilmediği için, içmez ve satmaz da öldürülürse, şehit olur. Sultanın haksız olarak, zulüm ile para, mal istemesi ikrah olur. Bunları vermek caiz olur. (İbni Âbidin, Dürer-ül-hükkâm)

Küfre rıza nasıl olur?

Soru: Küfre rıza ne demektir? Birkaç örnek verilebilir mi?

CEVAP:

Küfre rıza, kâfirlik olan bir işin yapılmasına razı olmak, bir Müslümanın kâfir olmasını, kâfir olarak ölmesini istemek veya kâfirin küfrünü beğenmek veya istemektir. (Fetâvel-Haremeyn)

Birkaç örnek verelim:

1- Haç takan Müslümana, (Haçı takmaya devam et!) demek, onun küfrüne rıza göstermek olur.

2- Bir Müslüman için, (Yâ Rabbî, bunu kâfir olarak öldür!) demek de onun küfrüne razı olmaktır.

3- Bir gayrimüslimin zatına veya dinine tazim için ayağa kalkan kâfir olur. Çünkü küfre rıza küfürdür. (İbni Âbidin)

4- Oğlunun kızının kâfir olmasına üzülmemek, kızmamak, onu men etmemek, hoşgörüle karşılamak küfre rıza olur.

5- Kızının gayrimüslimle, oğlunun da bir dinsizle evlenmesine rıza göstermek küfre rıza olur.

6- Müslüman olmak isteyene, (Sen hele bekle, elimdeki şu işi bitirip de geleceğim) diyerek, onun Müslüman olmasını geciktirmek, küfürde kalmasına rıza göstermek olur.

7- Günah işleyen Müslümana kâfir dememelidir. Bir hadis-i şerifte, (Müslümana, işlediği günahlardan dolayı kâfir demeyin! Kâfir diyenin kendisi kâfir olur) buyuruluyor. (Buhârî)

(La ilahe illallah) diyen, Amentü'deki altı esasa inanan Müslümandır. Çünkü hadis-i şeriflerde, Müslüman olmak için Amentü'deki altı esasa inanmak gerektiği bildirildi. Bu altı esastan birine inanmayan Müslüman olmaz. Mesela kadere, hayrın ve şerrin Allah'tan olduğuna inanmayan veya peygamberlerden birini inkâr eden kâfir olur. Yahudiler, Hazret-i İsa'ya ve Peygamberimiz Muhammed aleyhisselama inanmadıkları için de kâfir oldukları gibi, Hristiyanlar da Peygamber efendimize inanmadıkları için de kâfir oluyorlar. Bu kâfirlere cennetlik demek de küfre rıza oluyor.

Günah ve şirk ayırıcıdır

Soru: Günah ayrı, şirk ayrı mıdır?

CEVAP:

Din kitaplarında büyük günahlar sayılırken şirk de sayılmıştır. Mesela hadis-i şerifte buyuruldu ki:

(Büyük günahlar, Allah'a şirk koşmak, ana babaya asi olmak, adam öldürmek ve yalan yere yemindir.) [Buhari]

Başka bir hadis-i şerifte ise, (Günahlar üç türdür: Kıyamette affedilmeyen günahlar, terk edilmeyen günahlar, dilerse **Allahü teâlâ**nın affedeceği günahlar) buyuruldu. Kıyamette asla affedilmeyen günahlar şirktir. Kur'an-ı kerimde de mealen, (**Allahü teâlâ** şirkten başka günahları dilerse affeder) buyuruluyor. (Nisa 48)

Terk edilmeyen günahlar ise kul haklarıdır. **Allahü teâlâ**nın dilerse affedeceği günahlar ise, kul hakkı bulunmayan günahlardır. (Berika)

(Günah işleyen kâfir olmaz) denince, şirkin, küfrün buna dahil edilmediği anlaşılır.

Gizli şirk, riyadır. **Allahü teâlâ**, ameline riya karıştıran kimse için, (Şu kimse, benimle nasıl alay ediyor) buyurur. Bu, şuna benzer: Bir genç, imamın kızı ile evlenmek ister. İmamın gözüne girmek için, namazlarını ön safta kılar, imama hizmet eder. Maksudı imama hizmet değil, kızı alabilmek için zemin hazırlamaktır.

İşte riya ile amel eden kimse de, insanların kalbinde yer etmek ister. Bu ise **Allahü teâlâ** ile alay etmek olup büyük günahdır. Onun için **Peygamber** efendimiz buyuruyor ki:

(Riya küçük şirktir.) [Taberani]

(Şirkten sakınınız! Şirk, karıncanın ayak sesinden daha gizlidir.) [Hakim]

Bir kimse, namaz kılarken, insanları görünce, daha dikkatli hareket ederse, Allah'tan gayriya da tazim etmiş olur. Bu ise, şirke yakındır. Görünüşte Allah'a tazim ediyorsa da, kalben insanlara tazim etmektedir. İbni Mesud hazretleri, böyle kimseler için, (Bunlar Allah'ı hafife almış sayılırlar) buyurdu. Tanıdıklarının yanında ibadetlerine itina gösteren kimse, hükümdarın yanında ayak ayak üstüne atıp da, onun hizmetçilerinin yanında ayağını indirip edebe riayet eden ahmağa benzer.

Resul-i ekrem efendimiz, karıncanın ayak sesinden daha gizli olan şirkten sakınılmasını emretmiştir. Bu öyle bir riyadır ki, herkes bunu kolay anlayamaz. Bir kimse, ibadetlerini gizli yapar, kimseye duyurmak istemez. Hatta duyulsa da sevinmez. Ancak, yaptığı ibadetler, dine hizmetler için, başkalarının kendisine saygı duymasını bekler. Eğer böyle bir hizmeti olmasaydı, kimseden saygı, sevgi beklemezdi.

İbadetlerini sırf Allah rızası için yaptığı halde, insanların kendisine değer vermesini istemesi, gizli şirktir. Hazret-i Ali bildiriyor ki, böyle kimseler için kıyamette **Allahü teâlâ**, şöyle buyuracaktır:

(Dünyadaki alışverişlerde, size kolaylık gösterilmedi mi? İhtiyaçlarınız görülüp size iyilik, ikram edilmedi mi? İşinizin karşılığını dünyada aldınız, şimdi size sevap yoktur.)

Yaptığı ibadetlerin ve iyiliklerin başkaları tarafından duyulmasına, takdir edilmesine sevinmek riya alametidir. Bir kimse, (Gece **Bakara** suresini okudum) dedi. İbni Mesud hazretleri, (Bunu açığa vurmakla, okuduğunun karşılığını dünyada almış oldun) buyurdu.

Başka biri de, (Ya Resulallah, tam bir sene oruç tuttum) deyince, **Peygamber** efendimiz, (Oruç tutmamış oldun) buyurdu. (Müslim)

İbadetleri, iyilikleri açığa vurmaktan sakınmalıdır! **Hadis-i şerifte** buyuruldu ki:

(Bir kimse, yaptığı amelini duyurmaya çalışırsa, riya yaparsa, bundan vazgeçene kadar, **Allahü teâlâ**nın gazabında olur.) [Taberani]

Her çeşit günahın ve kötülüğün en kötüsü küfürdür. Küfrün çeşitleri vardır. Hepsinin en kötüsü, en büyüğü şirkdir. Bir şeyin her çeşidini bildirmek için, çok kere, bunların en büyüğü söylenir. Bunun için, âyet-i kerimelerde ve hadis-i şeriflerde bildirilen şirk, her çeşit küfür demektir.

Allah'a şirk koşan, tevbe ederse, tevbesi kabul olur. Tevbe etmeden, şirk üzere, yani müşrik olarak ölen kimseyi, **Allahü teâlâ** affetmez. Müşrik, ölmeden önce tevbe ederse affolur. (Redd-ül-muhtar)

Hatta, bir kâfir Müslüman olunca, bütün günahları sevaba çevrilir. **Allahü teâlâ**nın affı ve mağfireti boldur. İman edip salih amel işleyince, günahlarını sevaba tebdil etmektedir. Mülk Onundur, dilediğine, dilediği kadar ihsan eder. Bunda şaşılacak bir şey yoktur.

Kur'an-ı kerimde mealen buyuruluyor ki:

(Tevbe edip iman eden ve salih amel işleyenlerin günahlarını sevaplara çeviririm. Allah çok affedici ve çok esirgeyicidir.) [Furkan 70]

Bu âyet-i kerimenin Hazret-i Vahşi için indiği **Hadika**'da bildirilmektedir. Medarik tefsirinde, (Tevbe edip)ten murad, (Şirkten tevbe edip) demek olduğu bildirilmektedir. Demek ki, şirkten tevbe edip iman edenlerin günahları sevaba çevrilmektedir.

Mümini öldürmek

Soru: Bir âyetin mealinde, (Bir mümini kasten öldüren, ebedî Cehennemde kalır) deniyor. Ebedî Cehennemde kâfirler kalıyor. Katillik küfür mü oluyor?

CEVAP:

Katillik küfür değil, büyük günahdır. Bir mümini kazaen veya alacak, borç, dünya işleri gibi herhangi bir sebeple öldüren kâfir olmaz. O âyet-i kerimeyi **Ehl-i sünnet** âlimleri, (Bir mümini, mümin olduğu için öldüren ebedî Cehennemliktir) diye açıklamışlardır.

Bir âlime göre küfür

Soru: Namaz kılmayan bir kimse, Hanbeli'ye göre kâfir olarak ölürken, diğer üç mezhebe göre ise kâfir olmuyor. Âhirette buna hangi mezhebe göre muamele edilecektir?

CEVAP:

Âhirette herkese, kendi mezhebinden sorulacaktır. Ancak küfre düşme gibi hususlarda, bin âlim bir hususa küfür dese, bir âlim küfür değil dese, **Allahü teâlâ** o bir âlimin ictihadına göre o kimseyi kâfir hükmüyle yargılamıyor. Bu büyük bir rahmet ve nimettir.

Nazar boncuğu şirk mi?

Soru: Nazar boncuğu takmak, şirk olan bir hurafe midir?

CEVAP:

Nazar boncuğu takmaya şirk veya hurafe diyenler, vehhabilerle onların tesiri altında kalan kimselerdir.

Nazar boncuğu, bizzat kendisi nazarı önlemez. Nazarı önleyen **Allahü teâlâ**dır. Bakan kimse, önce bunları görünce, gözlerinden çıkan zararlı şualar bunlara isabet eder. Böylece, nazar boncuğunu takan kimse kötü nazarlardan korunmuş olur. İbni Abidin hazretleri buyuruyor ki:

Temime boncuk demektir ki, Araplar onları çocuklarına takarlar, onlarla çocuklarından, nazarı, kötü bakışları uzaklaştırdığını sanırlardı. İslamiyet bunu kaldırmıştır. Onlar temimenin kendisinin deva ve şifa kaynağı olduğuna inanıyorlardı. Hatta bunları Allah'a ortak koştu; çünkü onlar temimelerle, kendileri hakkında yazılmış kaderlerin değişip yok olmasını beklerlerdi. (İbni Esir)

Temime, cahiliye devrinde, boyna veya ellere asılan bir ip olup, bunu kendilerinden zararı uzaklaştırmak için yapıyorlardı. İslamiyet bunu yasaklamıştır. (Zeylai)

Haniye kitabında, (Ekili tarlalara, karpuz tarlalarının içerisine korkuluk dikmekte, beis yoktur) denilmektedir. Bunları gözlerin yani kötü nazarın def'i için yapıyorlar; çünkü kötü nazar haktır, mala, insana, hayvana isabet eder. Bir kadın, tarladaki ürüne nazar değmemesi için ne yapacağını sorunca, **Resulullah** efendimiz, (Tarlaya hayvan kafası as) buyurur. Kötü bakışlı kimse tarlaya baktığında, önce bakışı o dikilen kuru kafaların üzerine düşer; çünkü yüksekte olup, ilk görünen odur. Ondan sonra bakışı tarlaya düşer ki, artık bu zarar vermez. (Redd-ül-muhtar)

İbni Abidin hazretleri, caiz olmayan temimeyi bildirdikten sonra, nazar değmemesi için tarlaya kemik, hayvan kafası koymak caiz olduğunu bildirmektedir. Bakan kimse, önce bunu görüp, tarlayı sonra görür. Mavi boncuk ve başka şeyleri bu niyetle taşımanın temime olmayacağı, caiz olacağı buradan anlaşılmaktadır.

Hayvan kafasıyla nazar boncuğu arasında fark yoktur. İkisi de nazarı önlemez; fakat ilk bakınca, nazar bunlara gelir, sonra başka yere bakılsa da zararı olmaz. Bizzat hayvan kafası ve nazar boncuğu nazarı önler diye itikat etmek caiz olmaz. Bunlar nazarı önlemeye sebep oluyor. Bunu da bizzat Resulallah efendimiz tavsiye ediyor. **Resulullah** efendimizin bu emrine şirk diyenler, (Şefa'at ya Resulallah) demeye de şirk diyorlar. Vehhabilerin veya onların etkisinde kalanların sözlerine itibar etmemelidir.

Tütsü yakmak

Soru: (Tütsü yakmak bâtil bir inançtır. Tütsü son 15 yıldır bizim ülkemizde yaygınlaştı. Budizm inancında vardır. Ayrıca, tütsü yakılan eve cinler musallat olur) diyenler oluyor. Bunlar doğru mudur?

CEVAP:

Tütsü yakmakla cinler musallat olmaz. Böyle söylemek hurafedir. Tütsülemek, kötü kokuyu yok etmek için yapılır. Budistler de yapsa, tütsü yakmak günah olmaz. Din kitaplarımızda deniyor ki:

Nazar değen çocuklara tütsü yapmak caizdir. (Fetava-i Hindiyeye)

Cenaze, örtülü olarak, tütsülenerek yıkanır. (Redd-ül-muhtar)

Nimet-i İslam kitabında da, cenazeyi tütsülemenin müstehab olduğu yazılıdır.

Bu konudaki birkaç hadis-i şerif de şöyledir:

(Mescid kapılarının önünde temizlik yerleri yapın! Cuma günleri böyle yerleri tütsüleyin!) [**İbni Mace**, **Taberanî**]

(Oruçlu ziyaretçinin hediyesi sakalına koku sürünmek, elbisesini tütsülemektir.)
[Beyhekî]

(Meleklerin hediyeleri, camilere tütsü koymaktır.) [Ebu-ş-şeyh]

Resulullah öd ağacıyla tütsülenir, ona bazen kâfur da katardı. (Müslim)

Ebu Davud'daki bir hadis-i şerifte de, hazret-i Fatıma'nın tütsü yaptığı bildiriliyor.

Allah yüzüne baktı demek

Soru: (Allah onun yüzüne baktı) veya (Allah onun yüzüne bakmadı) gibi tabirleri kullanmak küfür müdür?

CEVAP:

Bunları söylemenin bir mahzuru yoktur. Bunlar birer tabirdir. Yüzüne baktı demek, Allah ona merhamet etti, acıdı demektir. Yüzüne bakmadı demek, ona acımadı, azap etti demektir. Bir hadis-i şerif meali şöyledir:

(**Allahü teâlâ**, sizin görünüşünüze, malınıza [rütbenize, iyi işlerinize] bakmaz; bunları ne niyetle yaptığınıza bakar.) [Müslim]

Buradaki bakmak, sevap veya azap verir demektir. Yani **Allahü teâlâ**, insanın yeni, temiz elbisesine, makam ve rütbesine bakarak sevap vermez. Amelini ne düşünce ile, ne niyetle yaptığına bakarak sevap veya azap verir.

İki hadis-i şerif meali de şöyledir:

(Kıyamet günü **Allahü teâlâ**, şu üç sınıf insana rahmet nazarı ile bakmaz:

1- Alışverişinde yalan söyleyerek fahiş fiyatla mal satana.

2- Gelişi güzel her şeye yemin edene.

3- Kendisinde su olduğu halde, başkasına vermeyene.) [Ey Oğul İlmihali]

(Altı şey, altı halde gariptir:

1- İçinde namaz kılınmayan Mescitler gariptir.

2- Okunmayan Kur'an-ı kerim gariptir.

3- Fisk işleyenler yanında Kur'an-ı kerim gariptir.

4- Kötü huylu, zalim kocanın elindeki salih kadın gariptir.

5- Kötü huylu kadının elindeki salih koca gariptir.

6- Kendini dinlemeyen kavmin arasındaki âlim gariptir.

Allahü teâlâ, kıyamet gününde bu altı maddede bildirilenlere rahmet nazarı ile bakmaz. Yani onlara acımaz, azap eder. (Menakıb-ı Çihar Yâri Güzin)

Yine Menakıb-ı Çihar Yâri Güzin kitabında bildiriliyor ki:

Allahü teâlâ, bu ümmete Ramazanda beş şey verir ki, başka ümmetlere vermedi.

1- Ramazanın ilk gecesi olduğu zaman, onlara [bu ümmete] rahmet nazarı ile nazar eder. **Allahü teâlâ**, kime rahmet nazarı ile bakarsa, artık ona azap etmez.

2- **Allahü teâlâ** meleklerle, (Bu ayda ibadetleri bırakın, ümmet-i Muhammede istigfar edin) buyurur.

3- **Allahü teâlâ** Cennet meleklerinin reisi Rıdvan'a buyurur: (Cenneti süsle ve kapılarını aç. Ümmet-i Muhammed'den bir kimse bu ayda ölürse, cesedi gelinceye kadar, ruhu Cennete dahil olsun.)

4- **Allahü teâlâ**, Cehennem meleklerinin reisi Malik'e, Cehennemin kapılarını kapatmasını emreder. (Eğer, bu ümmetten günahkâr biri ölürse, Ramazan ayı geçene kadar, Cehennemde azap olmasın.)

5- **Allahü teâlâ**, Kadir gecesini verir. Hatta eğer bir kimse, o gecede ibadet etse, günahlarını affeder. O gecede Cehennemden azat olur. (Ravda-tül ulema)

Bu konudaki hadis-i şerif meallerinden bazıları da şöyledir:

(Komşusunun hanımı ile zina edenin, **Allahü teâlâ** yüzüne bakmaz, onu Cehenneme koyar.) [Deylemi, Haraiti]

(Kim gösteriş için bir elbise giyerse, o elbiseyi çıkarıncaya kadar **Allahü teâlâ** onun yüzüne bakmaz.) [İ.Asakir]

(Kibirlenerek elbisesini yerde sürüyenin yüzüne **Allahü teâlâ** kıyamette rahmetle bakmaz.) [Buhari]

(**Allahü teâlâ** şu üç kişinin yüzüne bakmaz, onlar için acıklı bir azap vardır:

- 1- Zina eden ihtiyar,
- 2- Yalan söyleyen idareci,
- 3- Kibirli fakir.) [Müslim]

(**Allahü teâlâ**, kıyamette, tevbe etmedikçe, şunların yüzüne bakmaz, onları Cehenneme sokar:

- 1- İstimna eden,
- 2- Homoseksüel,
- 3- Devamlı içki içen,
- 4- Ana babasını döven,
- 5- Komşusuna eziyet eden,

6- Komşusunun karısı ile zina eden.) [Beyheki]

Allah da köre öyle bakar

Soru: Kör Allah'a nasıl bakarsa Allah da köre öyle bakar demek küfür mü?

CEVAP:

Niyete bağlıdır. Biri size kötülük edince bu sözü söylemek, sen bana kötülük ediyorsun benden iyilik mi bekliyorsun anlamında söylenmişse küfür olmaz. Sen Allah'a bir adım gidersen o sana on adım yaklaşır demek de böyle caizdir. Sen ibadet etmezsen, Allah'a inanmazsan Ondan merhamet beklemeye ne hakkın var demek anlamında söyleniyorsa mahzuru olmaz. Mahzuru olmasa da böyle ifadeler kullanmamalı. Bunlar hoş söz değil.

Güzel demek küfür mü?

Soru: Müziğin haram olduğuna inandığı halde, (Şu şarkı çok hoşuma gidiyor, söyleyen sanatçı da çok güzel) diye söylemek küfür olur mu?

CEVAP:

Bunları söylemek küfür değildir. Haramı helal bilmek, harama güzel demek küfür olur. Bir Alman, Fransız yani bir kâfir kızı güzel ise, güzel demek küfür olmaz. Şu günah ama hoşuma gidiyor demek küfür olmaz. Günah olduğunu bilip, şarkı dinlemek de öyle. Nefsimizin hoşuna gider. Günahlar nefsin hoşuna gidebilir.

Harama helal demek, haramı beğenmek, iyi demek, güzel demek küfürdür. Yoksa güzele güzel demek, şarkıcı kadına güzel demek, sesine güzel demek küfür olmaz. Zina etmek hoşuma gidiyor demek küfür olmaz. Zinayı beğenmek, günah olmadığını söylemek, helal demek, iyi demek küfür olur. Haram olduğunu bilerek işlemek, hoşuma gidiyor, çok tatlı oluyor demek küfür olmaz. Burada incelik, haramı beğenmek ayrı, hoşumuza gitmesi, tatlı gelmesi ayrıdır.

Bir hırsız, çeşitli numaralar yaparak polisin elinden kurtulsa, biz de numaralarını kastederek, helal olsun hırsıza desek küfür olmaz, çünkü onun hırsızlığını beğenmedik, yaptığı numaralar hoşumuza gitti. Şarkıcının da sesi, güzelliği hoşumuza gidebilir. Sesi güzel demek küfür olmaz.

Ancak dikkat etmeli. İslam âlimleri buyuruyor ki: (Nefsin gıdası haramlardır.) Nefsi emmare ise kâfirdir ve ahmaktır. Her isteği kendi aleyhine, zararınadır. Bu yüzden onun isteklerini yapıp, gıdasını vermemeli, yani haram, günah işlememelidir. Nefs ve şeytan hakimiyeti ele geçirirse, insan istemese bile, kendini günahlardan alıkoyamaz, bile bile işler. Aynı freni patlayan, direksiyonu boşa dönen arabaya şoförün hakim olamadığı gibi. Nerede duracağı, nereye çarpacağı belli değil. Günümüzde çoğu insan bu durumdadır.

Güzele güzel demek

Soru: (Güzel bir kadına güzel diyen kâfir olur) deniyor. Doğru mudur?

CEVAP:

Güzel kadına güzel demek küfür olmaz. Harama helal veya harama güzel demek küfür olur. Mesela açık saçık giyinen kadının bu hâline güzel denirse küfür olur.

Kabul olmayacak dua

Soru: Kabul olmayacak duaya amin denmez demek, küfrü gerektirir mi?

CEVAP:

Önce kabul olmayacak dua olur mu, olmaz mı ona bakalım! Mesela, (Ya Rabbi, beni peygamber yap) demek kabul olmayacak bir duadır. Böyle dua etmek Allah'ın emrine aykırıdır ve böyle duaya amin denmez.

Ayrıca **Allahü teâlâ**nın âdetine zıt olan dualara da amin denmez. Mesela, (Beni öldürme, beni melek yap, beni kadın yap) demek böyledir. Ayrıca ibadet yapmadan Cennete girmek için dua etmek de günahdır. (İslam Ahlakı)

Haramdan sadaka verse, alan fakir de haramdan olduğunu bilerek, verene, Allah razı olsun dese veya Allah kabul etsin dese ve veren de, amin dese, ikisi de imanlarını kaybeder. Başka biri de amin dese, o da kâfir olur. (Birgivi şerhi)

Haram olduğu bilinen belli mal ile cami veya başka hayır yaptırmak ve bunlara karşılık sevap beklemek küfürdür. (Redd-ül-muhtar)

Demek ki kabul olmayacak ve amin denmeyecek dualar vardır. Bu bakımdan, (Kabul olmayacak duaya amin denmez) demek küfrü gerektirmez. Fakat böyle sözler söylememek iyi olur.

Arap olayım demek

Soru: Anladıysam Arap olayım demek küfür olur mu?

CEVAP:

Bu sözü din düşmanları çıkarmıştır. Arap, güzel demektir; siyah, zenci demek değildir. Bugün Arap denilen kimseler Arap değil, çoğu fellah, kimileri de zencidir. Zengibar'dan, Habeşistan'dan gelenlere de, kasıtlı olarak Arap demişlerdir.

Peygamber efendimiz Arap idi. Araplar beyaz, buğday benizli olur. Bilhassa **Peygamber**imizin sülalesi beyaz ve çok güzel idi. Günümüzde de bu mübarek soydan gelen seyyidler var, hiçbiri zenci değildir. **Peygamber**imizin vefatında, **Eshab-ı kiram**ın hepsi, sonra da evlatları, İslamiyet'i dünyaya yaymak için, Arabistan'dan çıktı. Asya'nın ötelere, Afrika'ya, Kıbrıs'a, İstanbul'a, her yere dağıldı. Allah'ın dinini, Onun kullarına tanıtmak için canlarını feda ettiler. Bu geniş topraklar, o mübarek şehitlerle doludur. Sultan II. Abdülhamit Han'ın amirallerinden Eyüp Sabri Paşa, Mirat-ül-haremeyn kitabında, Mekke şehrinde, iki Arap evinin kalmış olduğunu yazmaktadır. Bugün ise hiç yoktur.

Bugün kendilerine Arap denilen kimselerin yanlışlıkları ve sapıklıkları yüzünden Arap kelimesine hakaret etmek yanlış olur. Seyyidler Arap'tır. Genelde, İslamiyet'i kötülemek için Arap kötülenmektedir. İslamiyet'i kötülemek için, dinin emirlerine irtica denmesi gibidir. Bu oyuna gelmemelidir. Dinimizde ırk üstünlüğü yoktur. Ama bazı milletler diğerlerinden daha faziletli olabilir. Bunun için **Peygamber** efendimiz buyuruyor ki:

(Müslüman Arabı sevmek imandandır.) [İ.Neccar]

Ebu cehil gibi dinsiz Arabı sevmemek de, imandandır.

Kâfir olayım demek

Soru: İnandırmak için, (Kâfir olayım veya şerefsizim ki, Ali beyin arabası yok) deniyor. Bu yemin olur mu?

CEVAP:

Bu hususta iki kavil var:

1- (Ali beyin arabası yoktur, varsa kâfir olayım) dense, Ali beyin arabası olsa da, olmasa da, öyle diyen kimse, kâfir olur. Niyetine bakılmaz, yani niyeti geçersizdir.

2- Küfre sebep olan şeyleri, yemin niyeti ile söylerse, kâfir olmaz, yemin etmiş olur. Ama böyle yemin, Müslüman yemini değildir.

Şerefsizim veya şerefsiz olayım demek de çok çirkindir. Müslüman kendine veya başka Müslümana böyle dememelidir. Şerefsiz demek; ahlaksız, namussuz ve haysiyetsiz demektir. Halbuki Müslüman, Allah indinde muhterem, aziz, mübarek, kıymetli insan demektir.

Küfür ve küfür bulaşığı

Soru: Küfür bulaşığı ne demek, küfür işleri yapan kâfir olmuyor mu?

CEVAP:

Bu hususta, hicrî ikinci bin yılın müceddidi olan, büyük müctehid âlim İmam-ı Rabbânî hazretleri buyuruyor ki:

Cehennemde sonsuz olarak yanmak, küfrün karşılığıdır. Bir kimse, imanı varken, kâfirlerin ibadetlerine, bayramlarına kıymet verirse, âlimlerimiz, bu kimsenin imanının gideceğini bildiriyor. Zamanımız Müslümanlarının çoğu, bu belaya yakalanmıştır. Hâlbuki **Peygamberimiz**, (Kalbinde zerre kadar imanı olan Cehennemde sonsuz olarak kalmayacak, Cehennemden çıkarılacaktır) buyuruyor. Bunun açıklaması şöyledir:

Bir kimse, dinde inanılması lazım olan şeylerden, bir tanesine bile inanmamış, şüphe etmiş veya beğenmemişse imanı gider, kâfir olur. Bu kimse Cehennemde ebedî yanacaktır. Bir kimse de, Kelime-i tevhid söyleyip, bunun mânâsını kabul eder, (**Muhammed** aleyhisselam, **Allahü teâlâ**nın peygamberidir, her sözü doğrudur, güzeldir, ona uygun olmayanlar yanlıştır, kötüdür) diye inanırsa ve son nefesinde de öyle ölüp, âhirete, bu imanla giderse, onun durumu farklıdır. Bu kimse, kâfirlerin mukaddes bildikleri günlerinde ve gecelerinde, onların yaptıklarını yaparsa veya bir günahı hafif görerek, önem vermeden işlerse, bunlara küfür bulaşığı denir. Bu kimse de Cehenneme girer, ama kalbinde zerre kadar imanı olduğu için, Cehennemde sonsuz kalmaz.

Küfürden kaçınanlar

İmanı olanlardan, büyük günah işleyenlere [ve tevbe etmeden ölenlere] gelince, **Allahü teâlâ**, bu günahları isterse affeder, isterse günahı temizleninceye kadar Cehennemde azap eder. Cehennem azabı, ister sonsuz olsun, ister belli bir zaman olsun, küfür için, küfür sıfatları ve bulaşıklıkları içindir. Küfürden kaçınan iman sahiplerinin yaptıkları büyük günahlar, ya imanları hürmetine, Cenab-ı Hakk'ın merhametiyle veya kalble tevbe, dille istigfar ederek ve bedenle hayırlı bir iş yaparak veya şefaate kavuşmaları ile

affedilir. Gunahta kul hakkı varsa, hak sahibi ile helalleşmek de lazımdır. Böyle affedilmeyenler, dünya sıkıntıları ve dertleriyle veya son nefeste can verirken, çekecekleri zahmetlerle temizlenir. Bunlarla da temizlenmezse, bazıları kabir azabı çekmekle affa kavuşur.

Bunlardan bazıları ise, dünya sıkıntıları, kabir azabı ve sıkıntıları ve Kıyamet gününün şiddetleriyle affedilip günahları biter ve Cehennem azabıyla temizlenmeye lüzum kalmaz. **Enam** suresinin (İman edip de imanlarını şirkle bulaştırmayanlar, Cehennemde ebedî kalmaktan emindirler. Onlar için, bu korku yoktur) mealindeki âyet-i kerime, sözümüzün doğru olduğunu göstermektedir, çünkü buradaki zulüm, şirk demektir.

Bir gün, bir hasta ziyaretine gitmişim. Ölüm hâlindeydi. Kalbine teveccüh ettim. Kalbi kararmıştı. O zulmetin temizlenmesi için çok uğraşım, fayda vermedi. Uzun zaman yokladıktan sonra, o siyahlıkların, kâfirlik bulaşıklıkları ve sıfatları olduğu, kâfirlerle ve küfürle olan bağlılığından, beraberliğinden olduğu anlaşıldı. O kadar uğraştığım hâlde, o zulmetler temizlenemedi. Bunların ancak, küfrün cezası olan, Cehennem ateşiyle temizleneceği anlaşıldı, fakat kalbinde zerre kadar iman nuru da görüldüğünden, bunun sayesinde Cehennemden çıkarılacaktır. Hastayı bu hâlde görünce, cenaze namazını kılayım mı, diye düşünceye daldım. Kalbimi uzun zaman yokladıktan sonra, kılmak lazım olduğunu anladım. Demek ki, kalbinde iman varken, [zaruret yokken de] kâfirlerle düşüp kalkan, onların bayramlarına, paskalyalarına uyanların cenaze namazlarını kılmalı, bunları kâfir bilmemeli. Bunların, imanları sayesinde Cehennemden çıkacaklarına inanmalı, fakat hiç imanı olmayanlara, [**Muhammed** aleyhisselamın bir sözünü veya âdetini bile beğenmeyenlere] af ve mağfiret yoktur. Bunlar, küfürlerinin karşılığı olarak Cehennem azabında sonsuz kalacaklardır. (Mektubat-ı Rabbânî Tercümesi 1/266)

Küfür bulaşıklığı

Soru: Küfür bulaşıklığı olan işleri işleyen, mesela üzülmeden gıybet eden veya başka günah işlemiş olan salih bir müslüman, sonsuz olarak Cehennemde kalır mı?

CEVAP:

Kâfirler gibi sonsuz Cehennemde kalmaz. Gıybet eden hangi kimse, gıybet ederken üzülür? Hâlbuki günahı üzülmeden işlemek küfürdür. Küfür alameti olan söz ve işleri yapan, hükmen kâfir olur. Gıybet eden kimseye kâfir denir mi? Sorulduğunda, gıybetin haram olduğuna inanıyorsa ona kâfir denmez. Kâfir denirse yeryüzünde Müslüman kalmaz. Hâlbuki küfür bulaşıklarını işleyenlerin, kâfirler gibi sonsuz cehennemde kalmayacağını âlimlerimiz bildirmiştir.

Dört mezhepte de haramdır

Soru: İlmihalde dört mezhepte de haram olan bir şeye helâl diyenin kâfir olacağı bildiriliyor. Helâl veya farz olan şeye haram demek de aynı şekilde küfür müdür? Bunlara birkaç örnek verilebilir mi?

CEVAP:

Evet, küfürdür.

Haram olanlara örnek:

1- Hayzlı ve nifaslı iken namaz kılmak, oruç tutmak, camiye girmek, dört mezhepte de haramdır.

2- Erkeklerin yabancı kadının yüzünden ve avuçlarının içinden ve dışından başka yerine bakmaları, dört mezhepte de haramdır. (Redd-ül-muhtar)

3- Cünüp olan erkeğin ve kadının, gusletmeden, abdestsiz yapılması caiz olmayan, ibadetlerden birini yapması, dört mezhepte de haramdır. (El-fıkh-ü alel-mezahib-il-erbea)

4- Müta nikâhı ve geçici nikâh dört mezhepte de haramdır, bâtıldır. (Mizan)

5- **Dürr-ül-muhtar**'ın, (Kur'an-ı kerim okurken, harf eklemeyecek, kelimeyi bozmayacak şekilde teganni etmek caiz ve güzeldir. Aksi takdirde haramdır. Böyle teganni edene, "Ne güzel okudun" demekte küfür korkusu vardır) ifadesini İbni Abidin hazretleri şerh ederken buyuruyor ki: Teganni eden hafıza, "Ne güzel okudun" diyen kimse kâfir olur demişlerdir, çünkü dört mezhepte de haram olan bir şeye güzel diyen kâfir olur.(Redd-ül-muhtar)

6- Sarhoş eden içkiler, dört mezhepte de şarap gibi galiz necasettir. (El-fıkhü alel mezahibil-erbea)

7- Erkeklerin altın yüzük takmaları, dört mezhepte de caiz değildir. (Mevahib-i ledünniyye)

Farz olanlara örnek:

1- Dört mezhebin icma'ına inanmak farzdır, inanmayan kâfir olur. (Redd-ül-muhtar)

2- Namaza başlarken, tekbir getirmek, dört mezhepte de farzdır. (İslam Ahlakı)

3- Yayılan bid'atin kötülüğünü Müslümanlara duyurmak dört mezhepte de farzdır. Bu konuda icma-i ümmet vardır. (Mektubat-i Masumiyye)

Dört mezhepte de haram olan bir şeyi severek, beğenerek, helal sayarak yapan, söyleyen kâfir olur. Âdete ve nefsine uyararak veya istemeyerek, üzülererek yapan, günah işlemiş olursa da, kâfir olmaz.

Mürted müslüman olsa

Soru: Mürted, tekrar Müslüman olunca, mürted olmadan önce kılmadığı namazları kaza etmesi gerekir mi?

CEVAP:

Müslüman iken dinden çıkana mürted denir. Mürted, Müslüman olunca, Müslüman iken terk ettiği ibadetleri kaza etmesi gerekir, çünkü namaz ve orucu terk etmek günahdır ve tekrar Müslüman olduktan sonra günah baki kalır. (Dürer ve gurer)

Mürtedin, mürted olmadan önceki ibadetleri ve sevabları yok olur. Tekrar imana gelirse, zenginse, yeniden hacca gitmesi gerekir. Namazlarını, oruçlarını, zekâtlarını kaza gerekmez. Mürted olmadan önce, kazaya bırakmış olduklarını kaza etmesi lazımdır. Çünkü mürted olunca, önceki günahlar yok olmaz. (İslam Ahlakı)

Mürtedin dinsizlik zamanında kılmadığı namazları kaza etmesi gerekmez. (Hindiyye)

Hindiyye'de sadece, mürted iken kılmadığı namazları kaza etmez deniyor. Mürtedlikten önce kılmadığı namazları kaza edeceği anlaşılmaktadır.

Dininden dönen bir kimse, mürtedliği zamanındaki namazlarını kaza etmediği gibi, daha önce kıldığı namazlarını da kaza etmez. Bundan yalnız hac müstesnadır. (Dürr-ül-muhtar)

Burayı açıklayan İbni Abidin hazretleri, (Daha önce kıldıklarını iade etmez) buyuruyor. Buradan da, kılmadıklarını kaza etmesi gerektiği anlaşılmaktadır, çünkü Dürer ve gurer'de bu husus açıkça bildirilmiştir.

Mürted iman edebilir

Soru: (Bir âyette, bir Müslüman mürted olsa, sonra tevbe edip Müslüman olsa, sonra tekrar mürted olsa, bundan sonra tevbe etse bile, artık o affedilmez) deniyormuş. Bu doğru mu?

CEVAP:

Doğru değildir. O âyet-i kerimenin meali şöyledir: (İman edip sonra inkâr edenleri, sonra yine iman edip tekrar inkâr edenleri, sonra da inkârlarını arttıranları, Allah ne bağışlayacak, ne de onları doğru yola iletacaktır.) [Nisa 137]

Burada, (İnkârdan sonra tevbe edenler affedilmez) denmiyor, (İnkârlarını arttıranlar yani kâfir olarak devam edenler affedilmez) deniyor. Bir kimse kaç kere mürted olursa olsun, sonunda tevbe ederse Müslüman olur. Yani bin kere tevbesini bozsa da, sonunda tevbe etmişse, son durumu geçerli olur. Hüküm, neticeye göre verilir. İmam-ı Kurtubi hazretleri de buyurdu ki: Bu âyet-i kerimeye göre, Musa aleyhisselama iman edip, sonra Üzeyir aleyhisselama inkâr edip kâfir olanları, sonra Üzeyir aleyhisselama iman edip de, daha sonra İsa aleyhisselama inkâr edip kâfir olanları, sonra da Muhammed aleyhisselama inkâr ederek küfürlerini artırmış olanları Allah mağfiret etmez. (Sonra da küfürlerini artırmış olanlar) sözünün anlamı, (Küfür üzere ısrar edenler) demektir. (Kurtubi Tefsiri)

Maksudun mabudundur

Soru: Tasavvuf büyüklerinin, (Maksudun mabudun olur) sözü ne demektir? Bir kimsenin arzusu ev almak ve evlenmekse, mabudu bunlar mı oluyor?

CEVAP:

Bu hususta İmam-ı Rabbânî hazretleri buyuruyor ki:

Bir insanın arzusu, teveccüh ettiği, özendiği, sağ kaldıkça ele geçirmek istediği ve ele geçirmek için, her zillete, alçalmaya katlandığı, hiç vazgeçmediği şeyse, [onu elde etmek, ona kavuşmak için, harama helâle dikkat etmiyorsa, yani haram da olsa çekinmiyorsa] bu onun mabudu olur, yani arzusuna ibadet etmiş olur; çünkü ibadet, zilletin, son derecesidir. Allahü teâlâdan başka mabud tanımamak için, Ondan başka murat olmamak lazımdır. Bunun için de, (La ilahe illallah) derken, Ondan başka maksat olmadığını bilmek lazımdır. Bu mânâyla, bu kelimeyi o kadar çok tekrar ederler ki, başka hiçbir arzuları kalmaz. Ondan başka bir şey arzu edilmez. Böylece, başka mabudumuz yoktur sözleri doğru olur ve çeşitli ilahlardan kurtulmuş olurlar. Ondan başka arzu bırakmamak suretiyle, Ondan başka mabud

birakmamaya kavuşmak, imanın kâmil olması için şarttır ve evliyaya mahsustur. İnsanın, kendinde bulunan mabutlarından kurtulmasına bağlıdır. Nefs, itminana kavuşmadıkça, bu derece ele geçmez. İslam dininin esası, temeli, kolaylık, hafiflik ve kulları zahmetten, yorulmaktan kurtarmaktır; çünkü insanlar zayıf, nazik yaratılmıştır.

Maksada kavuşmak için

Bunun için, İslamiyet diyor ki: Bir kimse, maksadına kavuşmak için, Allah göstermesin İslamiyet'in dışına çıkarsa, [bir farzı bırakır, bir haram işlerse, mesela namazı, orucu bırakır veya içki içerse], bu işi onun mabudu olur, ilahı olur. Arzusu için İslamiyet'in dışına çıkmazsa, onu ele geçirmek için, haram işlemezse, İslamiyet, o arzuyu reddetmez, yasaklamaz. Onun arzusunun yine yalnız **Allahü teâlâ** ve Onun dinini gözetmek olduğu anlaşılır. O maksuda karşı, o kimsede, yaradılış icabı, bir arzu hâsıl olmuştur; fakat bu arzusu, İslamiyet'e olan arzusunun miktarına yetişememiştir. (c.3, m.3)

Demek ki bir şeyi yaparken **Allahü teâlâ**nın rızası için yapıyorsak, o şey mabudumuz olmaz. Mesela, haramlardan kurtulmak, dinini daha iyi yaşayabilmek için evlenen ve ev alan kimsenin bu işleri onun mabudu olmaz.

Efendim demek

Soru: Gayrimüslime efendim demek küfür müdür?

CEVAP:

Tazim [hürmet] edilmesi emredileni tahkir [aşağılamak] ve tahkir edilmesi emredileni de tazim etmek küfürdür. (Birgivi vasiyetnamesi şerhi)

Hadis-i şerifte, (Münafık [ve her çeşit kâfir] ile konuşurken, efendim demeyin) buyuruldu. Zalime, kâfire hürmet etmek, saygıyla selam vermek, üstadım demek, küfür olur. (Berika)

Saygı için efendim demek küfürse de, âdet olan kelimelerle hitap etmek küfür olmaz. Telefonda bir gayrimüslime, buyurun efendim demek küfür olmaz, çünkü âdet böyledir. Gayrimüslime selam vermek de küfürdür, çünkü kâfire dua edilmez. Selam da duadır, ancak iş düşünce âdet olarak selam verilebilir. Onlar zaten selamı bilmez. Onlar gibi söylemekte, mesela Bonjour, Good morning, Guten morgen, Günaydın, İyi günler veya İyi akşamlar demekte mahzur yoktur.

Mister, Miss, Mösyö, Madam, Matmazel gibi kelimeler de böyledir. Mailin, mektubun sonuna, Sincerely yazılıyor. Sayın anlamında dear deniyor. Bunlar saygı için değil, âdet olduğu için söyleniyor. Bir de, gayrimüslimi üzmemek için de, bu kelimelerin kullanılması caizdir.

Tekfircinin tekfirleri

Soru: Küfürle ilgili birkaç kitaptan aldığım sözler doğru mudur?

CEVAP:

Bu sözler tamamen şahsi görüşle yazılmıştır. Bir insana kâfir diyebilmek için nakli esas almak gerekirdi. Şahsi görüşle bir insan tekfir edilemez. Bir şey haramsa veya küfürse kitaplarda yazılıdır. Harama, küfre delil aranır, ama mubaha delil aranmaz. Mesela, (Muz

yemek haramdır, kivi yemek küfürdür) diyen kimseye, (Delilini göster) denir. Mubah diyene delil sorulmaz. Yani, (Hangi kitapta mubah olduğu yazılı?) diye sorulmaz. Biz, bu birkaç tekfircinin aşağıya aldığımız sözlerinin küfür olmadığını söylüyoruz. Küfür diye iddia eden çıkarsa, delilini onun göstermesi lazımdır. Küfür değildir diyene delil sorulmaz. Ananas yemek küfür değil dersek, hiç kimse, (Delilini göster) diyemez.

Şahısların yanında âlimler ve evliya zatlar da tekfir ediliyor, yani onlara kâfir deniliyor. Bir hadis-i şerifte buyuruluyor ki:

(Yalanlar yazılır, âdetler ibadetlere karıştırılır ve Eshabıma dil uzatılırsa, doğruyu bilenler herkese bildirsin! **Allahü teâlâ**nın, meleklerin ve bütün insanların laneti, doğruyu bilip de, gücü yettiği hâlde bildirmeyene olsun! Allah, böyle âlimlerin, ne farzlarını, ne de başka ibadetlerini kabul eder.) [Deylemi, Ebu Nuaym]

Bu hadis-i şerifte bildirilen lanete uğramamak için, bu tekfirciye cevap yazmak zorunda kaldık. Maddeler hâlinde cevap veriyoruz:

1- Tekfirci, (Allah'a mekân ittihaz etmek küfürdür. Mesela, "Allah'a bir karış yaklaşına, Allah bir arşın yaklaşır" veya "Allah, Evliya zatların kalbine girer" demek küfürdür) diyor.

CEVAP:

Bu yaklaşma manevi yaklaşımdır. **Allahü teâlâ**ya yaklaşmak demek, O'nun sevgisini ve rızasını kazanmak demektir. Birine, yakın dostum demek, evimiz yakın, beraber yaşıyoruz demek değil, dostluğumuz iyi demektir. **Allahü teâlâ**nın yakınlığını da böyle anlamalıdır. Kâbe veya camiler Allah'ın evi demek de, Allah'a mekân tayin etmek değildir. Kâbe'nin ve camilerin önemini belirtmek, kıymetli yer olduğunu göstermek içindir. Evliyanın kalbi elbette kıymetlidir.

(Yere göğe sığmam, mümin kulların kalbine sığarım) hadis-i kudsi de böyledir. İmam-ı Rabbani hazretleri, bu hadis-i kudsiyi şöyle açıklamaktadır:

Yer ve gök çok geniş olmakla beraber maddedir. Mekânlıdır. Bir şeye benzetilebilir. Nasıl oldukları anlaşılır. Mekânsız olan, nasıl olduğu bilinmeyen mukaddes varlık, bunlarda yerleşemez. Mekânsız olan, mekânda yerleşmez. Benzeri olmayan, benzeri olanla bir arada bulunmaz. Mümin kulun kalbi ise, mekânsızdır. Nasıl olduğu anlaşılabilir. Bunun için, burada yerleşir. (Mektubat-ı Rabbani)

Görüldüğü gibi Tekfirci, imam-ı **Buhari**'yi, dört hak mezhepten birinin reisi olan imamı Ahmed'i, muhaddis âlim imam-ı Beyheki'yi ve ikinci bin yılın müceddidi imam-ı Rabbani hazretlerini küfürle suçlamaktadır. Tekfir etmek, geri tepmeli topa benzer, geri teperse sahibini parçalar. Yani Müslümana kâfir diyenin kendisi kâfir olur.

2- Tekfirci, ("Allah, bu kâfire iman nasip etmesin" demek, küfre rıza olduğundan küfürdür) diyor.

CEVAP:

Küfre rıza, bir Müslüman'ın, kâfir olmasını veya kâfir olarak ölmesini istemektir, küfürdür, fakat kâfirin, küfür üzere kalmasını istemek küfre rıza değildir. (Fetavel-Haremeyn)

Bir insan bir kâfire niye öyle desin ki? Belki o kâfir, Müslümanlara zulmetmiştir. Zulmü yanına kalmasın diye böyle denmiş olabilir. Durup dururken bir kâfire öyle beddua edilmez. Edilmişse haklı bir sebebi vardır.

Görüldüğü gibi kâfirin küfür üzere kalmasını istemek, Allah ona iman nasip etmesin demek küfre rıza değildir. Tekfirciler şöyle düşünüyor:

(Bir kâfiri savaşta öldürmekle onun Cehenneme gitmesi istenmiş olacağı için caiz olmaz, çünkü kâfirin Müslüman olma ihtimali vardır.)

Bu yanlış bir düşüncedir. **Peygamber** efendimiz kâfirlerle savaştı. Belki o kâfirler zamanla imana gelebilirdi. Ama kâfirken öldürüp Cehenneme göndermek küfür olsaydı, **Peygamber** efendimiz kâfirlerle savaşmaz, onların canını Cehenneme yollamazdı.

3- Tekfirci, (Allahsız veya Allahsızlar demek küfürdür) diyor.

CEVAP:

Bir dinsize, Allahsız demek, onu Allah yaratmadı demek değildir. Onun dinsiz, imansız, merhametsiz olduğunu söylemektir, küfür değildir. Hiçbir Müslüman, bir dinsize, Allahsız dediği zaman, seni Allah yaratmadı anlamında söylemez. Her Müslüman, Allah'tan başka yaratıcı olmadığını gayet iyi bilir. Tekfircinin adamı küfre sokmak için zoraki mâna yakıştırmaya çalışması çok yanlıştır.

4- Tekfirci, (Allah büyüktür demek küfürdür. Çünkü onu insana benzetmiş olur) diyor.

CEVAP:

Hiç kimse o manada söylemez. Allah'ı dağ gibi kocaman bir varlık gibi düşünmez. İnsanları küfre sokmak için zoraki yakıştırmaya bu. Her namazda Allahü ekber diyoruz. Allah büyüktür demektir. Hattâ en büyük, çok büyük demektir. Her şeye küfür demek ne kadar yanlıştır. Bir başka tekfirci de, (En büyük Fenerbahçe demek küfürdür, çünkü en büyük Allah'tır) diyor. Spor kulüpleri içinde en büyüğü şudur demek küfür olmaz.

5- Tekfirci, ("Allah, Âdeme ruhundan üfledi" demek küfürdür) diyor.

CEVAP:

Bu durum, âyet-i kerime ile sabittir. Ancak mümin, Allah'ın cisim olmadığını, hayâl ettiği her şeyin Allah olmadığını bilir. Ruhundan üfledim demekle ona ruh verdiğini anlar. Anlamayan çıkarsa o da anlayana sorar. İşte o âyet-i kerimenin meali:

(Rabbin meleklere: "Ben, balçıktan, işlenebilen kara topraktan bir insan yaratacağım. Onu yapıp ruhumdan üflediğimde ona secdeye kapanın" demişti.) [Hicr 28, 29]

Biz onun için, hiç kimse âyete mâna vermeye kalkmasın, müfessirlerin açıklamasını esas alsın diyoruz. Din meallerden öğrenilmez diyoruz. Âyetleri anlamak öyle kolay değil. Yanlış anlamalarından dolayı 72 sapık fırka meydana gelmiştir.

6- Tekfirci, ("Allah nurdur" veya "Allah **Muhammed**'i kendi nurundan yarattı" demek küfürdür) diyor.

CEVAP:

Tekfirci ya çok cahil veya İslam âlimlerini tekfir etmek için bahaneler arıyor. Nur suresinin 35. âyetinde, (Allah, göklerin ve yerin nurudur) buyuruluyor. Ancak bu, mahlûk olan ışık olarak kabul edilmez. Kimse hâşâ Allah'ı, mahlûk olan bir ışığa benzetmez. Çünkü mümin, Allah'ın hiçbir şeye benzemediğini bilir. Bir hadis-i şerif meali de şöyledir:

(Her şeyden önce benim nurumu, Allah kendi nurundan yarattı.) [İmam-ı Kurtubi]

Tekfirci galiba, nuru maddî bir şey sanıyor da, Allah'ın nurundan alınıp peygambere veriliyor gibi görüyor. Yoksa **Peygamber** efendimizi yalanlamaya kalkmaz.

7- Tekfirci, (Kader utansın demek küfürdür) diyor.

CEVAP:

(Kaderim kötü imiş, yazıklar olsun bu kötü kaderime) demek küfür olmaz, çünkü günahlarımız yüzünden kaderimiz kötü olmuştur. Yani kaderimizin kötü olmasına kendimiz sebep olduk. Kader, kendi arzumuzla yapacağımız iyi veya kötü işlerin kaderimiz olarak belirlenmesidir. Günahlarımızın durumuna göre, bu kötü de olabilir, iyi de olabilir. Bu manada, (Kaderim utansın, kaderim kötüyümüş) demek küfür olmaz. Ama (Allah, kötü işlerimizi kötü olarak yazmamalıydı, yanlış yaptı) diyerek, amellerimize göre kaderimizi belirleyen Rabbimizi suçlamak küfür olursa da, böyle bir sözü de bir Müslüman asla söylemez. Söylüyorsa o zaten Müslüman değildir.

8- Tekfirci, ("Güzel Allah'ım" veya "Allah güzeldir, güzeli sever" demek küfürdür) diyor.

CEVAP:

Hep maddî açıdan bakıyor, sanki kadına, erkeğe, maddî bir şeye güzel denmiş sanıyor. Hiç öyle söyleyen Müslüman olur mu? Bir hadis-i şerif meali de şöyledir:

(**Allahü teâlâ** cemildir, cemaletini sever.) [Müslim]

Bu hadis-i şerifin Türkçe söylenişi, (Allah güzeldir, güzeli sever) şeklindedir. **Allahü teâlâ**nın bütün yarattıkları bir nizam dâhilindedir, güzel bir düzen içindedir, kul da, işlerini böyle bir düzen içinde yaparsa, Allah böyle kulu da sever demektir. Kelime üzerinde durmak, insanları küfre sokmak için zoraki yakıştırmaya yapmak normal bir şey değildir. Müslümanı küfre sokmaya değil, küfürden kurtarmaya çalışmalıdır.

9- Tekfirci, ("Yürü Allah'ım yürü, dön Allah dön, ye Allah'ım ye" demek küfürdür) diyor.

CEVAP:

İnsan uzak bir yere giderken, yorulup, (Ne uzakmış, yürü Allah'ım yürü bir türlü bitmiyor) der. Diğerleri de böyle. Yoksa, (Allah'ım sen yürü) demek değildir. Öyle bir şeyi ne Müslüman, ne de gâvur söyler. Bu bir deyimdir. Yorgunluğun, dönmenin ve yemenin çok olduğunu göstermek için söylenir. Yoksa Allah'ı yürüten bir varlığa benzetmek olmaz. Bu, insanları küfre sokmak için zoraki yakıştırmadan ibarettir.

10- Tekfirci, ("Allah sana da zulmetsin" demek küfürdür) diyor.

CEVAP:

Her Müslüman bilir ki Allah zulmetmez. Zulmedene zalim denir. Hiçbir Müslüman Allah'a zalim demez. Bana zulmedene, Allah da zulmetsin demesi, Allah senden bunun

intikamını alsın demektir. Hemen insanları küfre sokmak için sen Allah'a zalim diyorsun dememeli, onu kurtarmaya çalışmalı.

11- Tekfirci, ("Canımı sıkmayın, üstüme fazla gelmeyin, yoksa imandan çıkarım" demek küfürdür) diyor.

CEVAP:

(Canımı sıkarsanız, üstüme fazla gelerseniz, yanlış bir şey söyler dinden çıkabilirim) demek istiyor. Bu manayı değil de, imandan çıktım mânasını vermek, insanları küfre sokmak için gayret etmekten başka şey değildir.

12- Tekfirci, (Kâfire "Allah senden razı olsun" demek küfürdür) diyor.

CEVAP:

Kâfire dua edilmez, selam verilmez, ama ihtiyaç hâlinde Allah razı olsun denirse bu, Allah seni razı olacağı hâle getirsin demektir. Kâfirin hidayeti için dua edilir. İhtiyaç hâlinde selam da verilir. Selam da bir duadır. Allah razı olsun anlamına da gelir. Kâfirin hidayeti için dua eden Müslümana, kâfir oldun demek çok çirkindir.

13- Tekfirci, ("Yunan bizim ezeli düşmanımız" demek küfürdür) diyor.

CEVAP:

Tekfirci, ezeli kelimesi Allah'tan başkası için kullanılmaz zannediyor galiba. Ezeli kelimesi çok eski anlamında da kullanılır. Her sözün altında bir küfür aramak yanlıştır.

14- Tekfirci, ("İbrahim aleyhisselam hayatında üç kere yalan söyledi" demek küfürdür) diyor.

CEVAP:

Muteber tarih kitaplarında bu açıkça anlatılıyor. Bunlar zaruret hâlinde söylenmiştir. Yalanın üç yerde caiz olduğu hadis-i şerifle bildirilmiştir. Uyun-ül besair ve **Hadika**'da savaşta, din düşmanlarından korunmak veya Müslümanları korumak için yalanın caiz olduğu açıklanıyor. Caiz demek, günah değil demektir. İbrahim aleyhisselam din düşmanlarına karşı, günah olmayan yalanı söylemiştir. Günah olmayan bir yalan için küfür demek çok yanlış olur.

15- Tekfirci, (Hazreti Eyyûb'un cesedine kurt düştü demek küfürdür) diyor.

CEVAP:

Peygamberlerin beş veya yedi sıfatı vardır:

Sıdk [her işleri doğrudur, yalan söylemezler],

Tebliğ [Dini eksiksiz bildirirler],

Adalet [her işte hakkı gözetirler],

İsmet [günah işlemezler],

Emanet [emindirler],

Fetanet [çok akıllı, anlayışlı, zekidirler],

Emnül-azl [peygamberlikten azledilmezler yani peygamberlik onlardan geri alınmaz.]

Hastalanmak, yaralarının kurtlanması, peygamberlik sıfatlarına aykırı değildir. Yukarıdaki yedi sıfattan hangisine aykırıdır? Dinde nakil esastır. Aklen din olmaz.

Eyyüb aleyhisselamın yaralarının kurtlandığını büyük âlim Alâaddin-i Attar hazretleri de bildirmektedir.

Eyyüb aleyhisselamın yarasına kurtlar düştü diyen kâfir olursa, bu büyük evliya zat da tekfir edilmiş olur. Onun için tekfirden çok sakınmalıdır. Kâfir dediğimiz kimse, kâfir değilse, kendimiz küfre gireriz. Bir hadis-i şerif meali şöyledir:

(Bir Müslümana kâfir diyenin kendisi kâfir olur.) [Buhari]

16- Tekfirci, (Hazreti Yusuf için, "Bir an, içinden günah işleme düşüncesi geçti" demek küfürdür) diyor.

CEVAP:

Günah işlemek ayrı, düşüncesinin geçmesi ayrıdır. Gönülden geçip de yapılmayan ve söylenmeyen şeyler günah değildir. Yusuf aleyhisselamla ilgili husus Kur'anı kerimde şu mealde bildiriliyor:

(Hazret-i Yusuf dedi ki: Ben nefsimi temize çıkarmam, benim nefsim kötü şeyler istemez demiyorum, çünkü nefis, Rabbim acıyıp korumadıkça, hep kötülüğü emreder.) [Yusuf 53]

Tekfirci iftirasını ispatlamak için bu âyet-i kerimeyi mi yalanlayacaktır? Yusuf aleyhisselam günah işlememiştir. Kalbinden bir şey geçmişse bu günah değildir.

17- Tekfirci, ("Peygamberimiz Kur'an okurken müşriklerin putlarını anlatan âyet-i kerimeye gelince, şeytan putları öven birkaç sözü, araya sokuşturdu" demek küfürdür) diyor.

CEVAP:

Ehl-i sünnet âlimlerinin en büyüklerinden biri olan, imam-ı Rabbani müceddidi elfi sani Ahmed Faruki hazretleri faydalı ilimler hazinesi Mektubat'ında buyuruyor ki:

Çok kimsenin bildiği gibi, bir gün **Resulullah** efendimiz Eshabı ile oturuyordu. Kureyşin ileri gelenleri ve kâfirlerin şefleri orada idiler. Seyyid-ül-beşer Necm suresini okudu. Onların putlarını anlatan âyet-i kerimeye gelince, mel'un şeytan putları öven birkaç sözü, o Server'in sözüne ekledi. Dinleyenler, bunları da **Resulullah**'ın sözü sandılar. Orada bulunan kâfirler, "**Muhammed** bizimle barış yaptı, putlarımızı övdü" dediler. Oradaki Müslümanlar da, buna şaşırıp kaldılar. O Server (Ne oluyorsunuz?) diye sordu. **Eshab-ı kiram**, (Siz okurken bu sözler de araya karıştı) dediler. Hemen Cebrail-i emin vahy getirdi. O sözleri şeytanın karıştırdığını, bütün **Peygamber**lerin sözlerine de karıştırmış olduğunu bildirdi. **Allahü teâlâ**, o sözleri âyet-i kerime arasından çıkardı. Kendi kelamını sapasağlam yaptı. (1/273)

Bu yazıdan anlaşıldığı gibi, böyle bir olayın olması Kur'an-ı kerime gölge düşürmez. **Allahü teâlâ**, şerefli sözüne leke sürdürür mü hiç?

18- Tekfirci, ("La mevcude illallah" demek küfürdür) diyor.

CEVAP:

La mevcûde illallah = Allah'tan başka varlık yok demektir. Bu ifade **Ehl-i sünnete** aykırı değildir. İbni Arabi hazretlerini tenkit eden İmam-ı Rabbani hazretleri de aynısını çeşitli mektuplarında uzun uzun bildiriyor. Yalnız Allah vardır, âlem hayal mertebesinde yaratılmıştır buyuruyor. Şu soru, âlimler tarafından İmam-ı Rabbani hazretlerine soruluyor:

Soru: Âlimler diyor ki, **Allahü teâlâ**, bu âlemin içinde ve dışında değildir. Âleme bitişik de değildir. Aynı da değildir. Bunun açıklanması nasıl olur?

İmam-ı Rabbani hazretleri buna şöyle cevap veriyor:

İçinde, dışında olmak, bitişik ve ayrı olmak gibi şeyler, var olan iki şey arasında düşünülebilir. Hâlbuki soruda, iki şey mevcut değildir ki, bunlar düşünülebilir. Çünkü **Allahü teâlâ** vardır. Âlem, yani Ondan başka her şey vehim ve hayaldir. Âlemin var görünmesi, **Allahü teâlâ**'nın kudreti ile devamlı olup, vehim ve hayalin kalkması ile yok olmuyor. Ahiretteki sonsuz nimetler ve azaplar bunlara oluyor. Fakat âlemin varlığı vehim ve hayaldedir. [Yani dışarıda var olmayıp, vehme ve hayale var görünmektedir.] Vehim ve hayalin dışında bir varlık değildir. **Allahü teâlâ**'nın kudreti, vehim olunan, hayal olan bu görünüşleri devam ettirmektedir. Var gibi göstermektedir.

Hayalde bulunan bir şey, dışarıda var olan bir şeyle bitişiktir, onun içindedir denemez. Fakat var olan, mevcut olan bir şey, hayalde olan şeyin içinde de, dışında da ve ayrı da değildir, bitişik de değildir. [Bunu nokta-i cevvalle ile açıklıyor. Merak eden, mektubun aslına bakabilir.] (2/98)

Görüldüğü gibi, Muhyiddin Arabi gibi zatların La mevcude illallah demeleri, tekfircinin sandığı gibi kâinata gördüğümüz her şey Allah demek değildir. Onlar hayâl mertebesinde yaratılmıştır demektir.

19- Tekfirci, (Hazret-i Ebu Bekr'in veya başkalarının vücudunun, Cehennemin kapısını kapatacak kadar büyütülmesi için dua ettiğini söylemek küfürdür) diyor.

CEVAP:

Hazret-i Ebu Bekir dedi ki:

Ya Habiballah! Hak teâlâ iki ev halk etti. Birinin adı Cennet ve birinin adı Cehennemdir. Elbette takdir yerini bulup, ikisini de dolduracaktır. Birini yaramaz kulları ile, birini salih kulları ile. Dedim ki, (Ya Rabbi! Bu zayıf kulunun bedenini büyültüp, Cehenneme koy ki, benim bedenimle Cehennem dolsun. Senin emrin yerini bulsun. Bütün âlem, Cehennem korkusundan kurtulsun.) Ondan sonra Eshab-ı güzîn hazret-i Ebu Bekrin böyle duasına ve yüksek himmetlerine hayran olup, cümlesi hayır dua ettiler. (Menakıb-i Çihar Yar-ı Güzîn, 28. M.)

Abdullah ibni Ömer hazretleri, bir gün **Resulullah**'ın şerefli huzuruna gelmişti. Buna çok iltifat buyurup, (Kıyamet günü herkesin berati, yani kurtuluş vesikası, her işi ölçüldükten sonra verilir. Abdullah'ın berati ise, dünyada verilmiştir) hadis-i şerifi ile bunu medh ve sena buyurdu. Sebebi sorulunca, (Kendisi vera ve takva sahibi olduğu gibi, dua ederken "Ya

Rabbi! Benim vücudumu, kıyamet günü o kadar büyük eyle ki, Cehennemi yalnız ben doldurayım. Cehennemi insanla dolduracağım diye verdiğin sözün böylece yerine gelmiş olsun da, **Muhammed** aleyhisselamın ümmetinden hiç kimse Cehennemde yanmasın” diyerek din kardeşlerini kendi canından daha çok sevdiğini göstermiştir) buyurdu. Ebu Bekr-i Sıddık'ın da böyle dua ettiği (Menakıb-i Çihar Yar-ı Güzin) kitabında yazılıdır. (Hak Sözün Vesikaları)

Görüldüğü gibi böyle dua etmenin çok faziletli olduğunu bizzat **Resulullah** efendimiz haber veriyor. Kaynak vermeden öyle dua küfür, böyle söylemek küfürdür diyerek, elindeki tekfir damgası ile her yeri damgalamak çok yanlıştır.

Ancak **Resulullah**'ın ümmetini bu derece seven, şefkatli olan bir kimse böyle bir dua edebilir. Böyle dua etmek faziletliymiş diye içinden gelmeden, laf olsun diye böyle dua etmek kıymetsizdir.

20- Tekfirci, (Allah yazdıysa, bozsun demek küfürdür) diyor.

CEVAP:

Bu bir duadır. Tekfirci kaderin değişip değişmeyeceğini bilmediği için buna hemen küfür damgasını basmış. Kaderin değişen ve değişmeyen kısmı vardır. Değişmez sandığı için küfür dediği anlaşılıyor. Bazı tekfirciler de, (Ya Rabbi bana şunu ver demek, emir olduğu için, Allah'a emir vermek küfür olur) diyor. Bunlar hep aynı kafadan. Dua ederken verir misin denmez ver denir. Ver demek emir değil, rica ve arzudur.

Kaza-i muallak, Levh-i mahfuzda yazılıdır. Eğer o kimse, iyi amel yapıp, duası kabul olursa, o kaza değişir. Üç hadis-i şerif meali şöyledir:

(Kader, tedbirle, sakınmakla değişmez, fakat kabul olan dua, o belâ gelirken insanı korur.) [**Taberani**]

(Kaza-i muallakı hiçbir şey değiştirmez. Yalnız dua değiştirir ve ömrü, yalnız ihsan, iyilik artırır.) [**Hâkim**]

(Sıla-i rahim ömrü uzatır.) [**Taberani**]

Demek ki dua ile değişebilen kaderimiz vardır. (Ya Rabbi o iş kaderimde varsa, [kaza-i muallak ise] onu değiştir) anlamında, Allah yazdıysa bozsun demek küfür değil, duadır.

21- Tekfirci, (Allah'ın gücüne gitmesin demek küfürdür) diyor.

CEVAP:

Güce gitmek ne demek? Gücenmek, darılmak, üzülmek gibi manalara gelir. (Allah'ın gücüne gitmesin) demek, (Ya Rabbi yanlış bir şey söylemişsek, günaha girmişsek bizi affet) anlamında bir duadır.

Konuşma arasında çirkin bir söz kullanmak gerektiğinde o sözden orada bulunanların alınmamasını belirtmek için (Sözüm meclisten dışarı) diye bir deyim vardır. Bu da öyledir. (Çirkin bir şey söylersek, ya Rabbi bizi affet) demektir. Bir Müslümana bir sözünden dolayı hemen kâfir oldun denmez, onu kurtaracak yollar aranır. İmam-ı Rabbani hazretleri buyuruyor ki:

Bir Müslümanın, bir sözünden veya bir işinden yüz şey anlaşılrsa, bunlardan doksan dokuzu küfre sebep olsa, biri Müslüman olduğunu gösterse, o bir şeyi anlamak ve ona kâfir dememek gerekir. (3/38)

Bütün âlimler küfür dese, sadece biri küfür değil dese **Allahü teâlâ** o sözü küfür saymıyor. Tekfircinin dediği şeylerin bazıları dört mezhepte de, küfür değildir. Üzerinde ittifak olmayan sözlerden dolayı hemen bir Müslümanı tekfir etmekten sakınmalıdır.

22- Tekfirci, (Küfür sözden dolayı tevbe istigfar etmekle iman kazanılmış olmaz, kelime-i şهادet getirmek şarttır) diyor.

CEVAP:

Müslüman zaten kelime-i şهادet getiriyor, namaz kılıyor, namazda da kelime-i şهادet getiriyor. Söylediği veya işlediği küfründe ısrar ediyorsa, kelime-i şهادet getirmesi onu küfürden kurtarmaz. Mesela bir kimse, Cehennem yok dese, bu düşüncesinde ısrar ettiği sürece bin kere kelime-i şهادet getirirse Müslümanlığa giremeyeceğini İmamı a'zam hazretleri bildirmektedir. (Ne söyleyerek veya ne yaparak küfre girmişse, onu terk etmedikçe imana gelmiş olmaz) buyuruyor. Tekfirci muteber bir kitaba dayanmadan, kafasına göre konuştuğu için, ne çamlar devirdiğini, az çok dini bilen herkes açıkça görür.

23- Tekfirci, (Çalgı çalarak Kur'an okumak küfürdür) diyor.

CEVAP:

Bu sözü doğrudur. Muteber kitaplar da öyle yazıyor. Hattâ ilahileri çalgıyla, müzikle söylemenin de küfür olduğu muteber kitaplarda yazılıdır.

Şu kadar var ki, meşhur olmayan küfür bir söz veya iş için, bir Müslüman, (Ya Rabbi bilerek veya bilmeyerek işlediğim küfürler için tevbe ettim) derse, **Allahü teâlânın** onu affettiğini âlimlerimiz bildiriyor.

Erkek olsun, kadın olsun, her insanın, her sözünde, her işinde, **Allahü teâlânın** emirlerine, yani farzlara ve yasak ettiklerine [haramlara] uyması lazımdır. Bir farzın yapılmasına, bir haramdan sakınmaya ehemmiyet vermeyenin imanı gider, kâfir olur. Kâfir olarak ölen kimse, kabirde azap çeker, âhirette Cehenneme gider. Cehennemde sonsuz yanar. Affedilmesine, Cehennemden çıkmasına imkân ve ihtimal yoktur. Her sözde, her işte kâfir olmak ihtimali çoktur. Kâfir olmak çok kolay olduğu gibi, küfürden kurtulmak da çok kolaydır. Küfrün sebebi bilinmese dahi, her gün bir kere istigfar etse, yani (Estagfirullah) dese, muhakkak affolur, yani, (Ya Rabbi! Bilerek veya bilmeyerek küfre sebep olan bir söz söylediysem veya iş yaptıysam, pişman oldum, beni affet!) diyerek tevbe etse, **Allahü teâlâya** yalvarsa, muhakkak affolur. Cehenneme gitmekten kurtulur. Cehennemde sonsuz yanmamak için, her gün muhakkak tevbe ve istigfar etmelidir.

Allah'ın ve yaratılmışların sıfatları farklıdır

Soru: Bilindiği gibi Allah'ın hayat, ilim, sem'i, basar, kelim, irade gibi sıfatları vardır. Bir tekfirci, (Allah insan gibi vardır, insan gibi bilir, insan gibi konuşur, insan gibi görür, insan gibi işitir, insan gibi diler demek küfürdür) diyor. Böyle söylemesi doğru mudur?

CEVAP:

Sanki öyle inanan varmış gibi, böyle bir şey söylemek yersiz olur. Çünkü Müslümanlar, (Allah bilir, işitir, görür) der. (Allah, insan gibi gözle görür, kulakla işitir, dille söyler) demez. Yani insan denilen âciz yaratığın sıfatını Yaratıcı'ya vermez. Yaratıcı'nın sıfatları da, yaratılanlarda aynı olmaz. İnsanın işitmesi, görmesi, bilmesi sınırlıdır. **Allahü teâlâ**nın sıfatlarıyla mukayese edilemez.

Müslümanın söylemediği şeyleri söyleyip, onu küfre sokmaya çalışmak yanlıştır. Küfrü gerektiren söz söyleyenler olur da, onları ikaz için söylenebilir, ama Müslümanların söylemedikleri şeyleri söyleyip ortalığı bulandırmaya çalışmak doğru değildir.

Yine bir tekfirci, ("Dön Allah'ım dön" diye Allah'a hitap etmek küfür olur) diyor. Bu sözün **Allahü teâlâ** ile ilgisi yoktur. Hangi Müslüman Allah'a (Dön yâ Rabbi!) diye hitap eder ki? Kişi kendi döndüğünü kastedip, (Hep aynı yerde dönüp duruyorum) demek istiyor.

Fâtiha okurken düşünmek

Soru: Namazda Fâtiha okurken, (İyyâke na'büdü=Yalnız sana ibadet ederiz) kısmında, kumar, içki, zina gibi günah olan veya alışveriş gibi mübah olan şeyler düşünülümüşse, düşünülen şeye ibadet edilmiş olur mu? Ben bir şey düşünmeden hiç namaz kıldığımı hatırlamıyorum. Alışverişe veya yaptığım işlere mi tapmış oluyorum?

CEVAP:

Günah şeyler düşünülse de, o günahlara tapılmış olmaz. İslam âlimleri, insanları küfürden kurtarmak için tevil yolunu tercih etmişlerdir. İmam-ı Rabbânî hazretleri buyuruyor ki: Bir Müslümanın, bir sözünden veya bir işinden yüz şey anlaşılrsa, bunlardan 99'u küfre sebep olsa, biri Müslüman olduğunu gösterse, o bir şeyi anlamak ve ona kâfir dememek gerekir. (3/38)

Kimi yazarlar, bir Müslümanın bir sözünden yüz şey anlaşılrsa, bunlardan 99'u imanlı olduğunu, biri de küfür olduğunu gösterse, o bir şeyi anlayarak ona kâfir diyorlar. Böyle yapmak İslam âlimlerinin yolu değildir.

Bir söze, 99 âlim küfür dese, bir âlim küfür değil dese, **Allahü teâlâ** da, o bir âlimin sözüne göre hüküm verip, o kimseyi kâfir yapmıyor.

Namaz kılmak iman alametidir. (Namaz kılarken düşünüyorsun) diye bir Müslümana kâfir demek çok çirkindir.

Fâtiha okurken insan çok şey düşünebilir. Düşündüğü şeye tapmış olmaz. İnsanları küfre sokmaktan sakınmalı, aksine küfürden kurtarmak için tevil etmeli. Kalbe gelen kötü düşüncelere küfür demekten kaçınmalı. Bir hadis-i şerif meali şöyledir:

(Kötü düşünce, dille söylenmedikçe ve buna uygun hareket edilmedikçe, **Allahü teâlâ**, o kötü düşünceyi affeder.) [Buhârî]

Şeytan ve deist

Soru: Şeytan, Allah'ın varlığını, Cenneti ve Cehennemi biliyor. Allah'ın emrini beğenmediği için lanetlenmiştir. Deist denilen dinsizler de, bir yaratıcının varlığına inanıyorlar, ama onun emirlerini kabul etmiyorlar. Bunların şeytandan farkları var mı?

CEVAP:

Dînî yönden deistin, ateistten ve şeytandan hiçbir farkı yoktur. Ateist, (Tanrı diye bir şey yoktur, evren kendiliğinden olmuştur, Tanrı'nın ateşi de, azabı da yoktur) diyor. Deist, (Koca evren kendiliğinden nasıl var olur? Elbette bir yaratıcısı vardır, ancak, Tanrı robot gibi bir şeydir, hiçbir şeye karışmaz) diyor. Şeytan da, (Allah, Cennet ve Cehennem vardır, ama Allah'ın emri yanlıştır) diyerek emirlere ve yasaklara riayeti doğru bulmuyor. Neticede deist, ateist ve şeytan aynı yoldadır.

Deist, hayâlindeki bir ilaha, robot gibi bir varlığa değil de, her şeye gücü yeten, emrine uymayanları şiddetli şekilde cezalandıracak olan bir ilaha inansaydı, **Allahü teâlâ**nın emirlerine uyar, yasaklarından kaçardı. Bu bakımdan deistin (Kâinatı yaratan bir ilah var) demesinin hiç önemi yoktur. O, hayâlindeki robot gibi bir şeye ilah diyor. Deist, ateiste göre daha akmaktır. Çünkü insanlar bile, basit bir makine yapsa, içine kullanma talimatını koyar. Bir ilacın, nasıl ve ne kadar kullanılacağına dair prospektüs denilen bir tarifesi olur. Kâinatı ve insan gibi muazzam bir varlığı yaratıp da, bunların ne yapacağına dair bir kullanma talimatı olmaz mı? Başiboş bırakır mı hiç? Deist de, ateist gibi aklını kullanamıyor, öldükten sonra dirilmeye inanmıyor. Yoktan yaratılabilen bir şeyin öldükten sonra tekrar yaratılamayacağını ve âhirette bir hesaplaşmanın olmayacağını sanmak kadar büyük ahmaklık olur mu? O şeyi yoktan yaratan, onu tekrar yaratamaz mı? Bu, doğduğuna inanıp da, öldüğüne inanmamak gibi bir şeydir. Hiç yoktan yaratabiliyor, fakat yaratılan şey ölürse, onu tekrar yaratamamak, aklın kabul edeceği bir şey midir? Hâlbuki ilk başta yoktan yaratmak daha zor değil midir?

Bir canlıyı, bir buğday tanesini yaratmaktan âciz olan kimsenin, canlı cansız her şeyi, yani koskoca kâinatı yoktan yaratanın, insanları tekrar diriltemeyeceğini sanması ne büyük aptallıktır! Ebedî azaba mâruz kalmamak için, aklını kullanmalı ve aklın gereğini yapmalıdır.

Aklın gereği, iman edip Müslüman olmak ve böylece dinimizin emir ve yasaklarına uymaktır. Müslüman olmak, insan olmanın da şükrüdür. Şükrü yapılmayan nimet elden çıkar. Kâfir olarak ölenler, yarın âhirette hesaptan sonra hayvanların toprak edildiğini görünce, (Keşke biz de toprak edilseydik) diyeceklerse de, pişmanlıkları fayda vermeyecektir. Bu gerçeği düşünüp, toprak olmayı, yani yok olmayı isteyecek duruma düşmemelidir. Hâşâ dirilmek bir ihtimal bile olsa, akli olan, bu ebedî azaba düşmemek için nasıl tedbir almaz?

Amentü (Tecdid-i İman ve Tecdid-i Nikah Duası)

Amentü (Tecdid-i İman ve Tecdid-i Nikah Duası)

Her Müslüman, çocuklarına (Amentü billahi ve Melaiketihi ve Kütübihi ve Rüsulihî vel Yevmilahiri ve bil Kaderi hayrihi ve şerrihi minallahi teâlâ vel-ba'sü ba'delmevti hakkun Eşhedü en La ilahe illallah ve Eşhedü enne **Muhammed**en abdühü ve resulühü) ezberletmeli, manasını iyice öğretmelidir! Çocuk bu altı şeye inanmazsa bülüğa erince Müslüman değildir, mürted olur.

Amentü'yü okumak ve dinlemek için tıklayınız.

Tecdid-i İman Duası

Ya Rabbi! Bülüğe erdiğim andan bu ana gelinceye kadar, İslam düşmanlarına ve bid'at ehline aldanarak, edindiğim yanlış, bozuk itikadlarıma ve bid'at, fık olan söylediklerime, dinlediklerime, gördüklerime ve işlediklerime pişman oldum, bir daha böyle yanlışları yapmamaya azm, cezm ve kasd eyledim. **Peygamber**lerin evveli Âdem aleyhisselam ve ahiri bizim **Peygamberimiz Muhammed** aleyhisselamdır. Bu iki **Peygamber** ve ikisi arasında gelip geçmiş **Peygamber**lerin hepsine iman ettim. Hepsi haklıdır. Bildirdikleri doğrudur.

(Âmentü billah ve bi-mâ câe min indillah, alâ murâdillah, ve âmentü bi-Resûlillah ve bi-mâ câe min indi Resûlillah alâ murâd-i Resûlillah, âmentü billâhi ve Melâiketihî ve kütübihî ve Rüsûlihî velyevmil-âhiri ve bilkaderi hayrihi ve şerrihi minallâhi teâlâ vel-ba'sü ba'delmevte hakkun eşhedü en lâ ilâhe illallah ve eşhedü enne **Muhammed**en abdühü ve resûlüh.)

Tecdid-i îmân ve nikâh duası

Nikâh tazelemek çok kolaydır. Bir erkek, hanımından vekâlet aldıktan sonra, hanımını tanıyan iki erkek şahit yanında, (Öteden beri, nikâhlım olan hanımımı, onun tarafından vekâleten ve tarafımdan asaleten kendime nikâh ettim) derse nikâhı tazelenmiş olur. Şu duayı da okumak iyi olur:

(Allahümme inni üridü en üceddidel-îmâne ven-nikâha tecdiden bi-kavli lâ-ilâhe illâllah **Muhammedü'r- resûlûllah)**